

ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ, ഹരിഃ ഓം

കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

അച്ചിട്രം, അശ്വമേധം & കാഠകം

തൃതീയാഷ്ടം - പ്രപാഠകഃ 7- 12

Table of Contents

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....9

3.7	തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ഛിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ഛിദ്രപൂരണാദച്ഛിദ്രമുച്യതേ.....9
3.7.1	അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷ്ടിവിഷയാണി കാന്തി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി.....9
3.7.2	അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി 13
3.7.3	അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്ന്യസംഭവേഽനുകല്പാഃ ഹോമാധാരാഃ.....17
3.7.4	അനുവാകം 4 -ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ.....21
3.7.5	അനുവാകം 5 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ..... 29
3.7.6	അനുവാകം 6 - ഐഷ്ടികയാജമാനമന്ത്രാഃ 35
3.7.7	അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപര്യന്തേ പ്രയോഗേ ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ. 46
3.7.8	അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ 53
3.7.9	അനുവാകം 9 - ഉപാംശ്വഭിഷവാ മന്ത്രാഃ.....55
3.7.10	അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ.....59
3.7.11	അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ..... 62
3.7.12	അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷോമാദൗ യജമാനജപ്യാ മന്ത്രവിശേഷാഃ65
3.7.13	അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ... 68
3.7.14	അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ 71

Appendix (of expansions).....76

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....82

3.8	തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - അശ്വമേധബ്രാഹ്മണം വൈശ്വദേവം കാന്ധം തത്ര പ്രഥമമഹഃ...82	
3.8.1	അനുവാകം 1 - സാംഗ്രഹണേഷ്ടയാദയഃ യാജമാനസംസ്കാരാഃ... 82	
3.8.2	അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മാദനാഭിധാനം 83	
3.8.3	അനുവാകം 3 - രശനയാശ്ശബന്ധനം.....85	
3.8.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം..... 88	
3.8.5	അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർതിജാം..... 90	
3.8.6	അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം 92	
3.8.7	അനുവാകം 7 - അമാധാർയുപ്രോക്ഷണം 95	
3.8.8	അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ..... 97	
3.8.9	അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമ്നാഭിവാചനം, ഉദ്സർഗശ്ച 99	
3.8.10	അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര വൈശ്വദേവഹോമഃ.....102	
3.8.11	അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം 104	
3.8.12	അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ.....106	
3.8.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യ ഗ്രോരുപസ്ഥാനം ...108	
3.8.14	അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ. ത്രിരാത്രരൂപസ്യ അശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ 110	
3.8.15	അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷം.....113	
3.8.16	അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ.....115	
3.8.17	അനുവാകം 17 - സപ്തകാന്ധഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ.....117	
3.8.18	അനുവാകം 18 - സപ്തകാന്ധഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യാനേ.....120	
3.8.19	അനുവാകം 19 - ഔപസമ്യദിനേ യുപപ്രയോഗഃ..... 124	
3.8.20	അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ.....125	

3.8.21	അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ	128
3.8.22	അനുവാകം 22 - ഉക്ഥ്യാഖ്യേ ദിതീയേഹനി ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം	130
3.8.23	അനുവാകം 23 - അശ്വ പര്യഗ്നപ്രയന്താനാം പശൂനാം നിയോജനം	132

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....137

3.9	തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം.....	137
3.9.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം	137
3.9.2	അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശൂനാം പ്രയോഗഃ	139
3.9.3	അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം വപാഹോമസാഹിത്യം	141
3.9.4	അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലങ്കാരാദയഃ	143
3.9.5	അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ.....	147
3.9.6	അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ സംജ്ഞാപനപ്രകാരഃ...	150
3.9.7	അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ	153
3.9.8	അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ	155
3.9.9	അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ	157
3.9.10	അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ	159
3.9.11	അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച	160
3.9.12	അനുവാകം 12 - തദ്യുഭയഹോമധ്യവർത്യശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ	162
3.9.13	അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം	164
3.9.14	അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം ...	165
3.9.15	അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ.....	168
3.9.16	അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ	170

3.9.17	അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം പ്രായശ്ചിത്തം.....	172
3.9.18	അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യന്തേ	174
3.9.19	അനുവാകം 19 - വിഭുതാദിഭിഃ ദാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ.....	175
3.9.20	അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരം.....	177
3.9.21	അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദ്യുപവാപഃ.....	179
3.9.22	അനുവാകം 22 - ജ്വലാലംഭഃ.....	180
3.9.23	അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം	182

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....188

3.10	തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം	188
3.10.1	അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	188
3.10.2	അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	191
3.10.3	അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ.....	192
3.10.4	അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	193
3.10.5	അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	194
3.10.6	അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	195
3.10.7	അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	196
3.10.8	അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	197

3.10.9 അനുവാകം 9 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	201
3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	208
3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോച്യതേ	212

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....219

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതചയനം.....	219
3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ	219
3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	229
3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	231
3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	232
3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി.....	233
3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം	235
3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം.....	237
3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം	239
3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ	243
3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ	248

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം.....252

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ- ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച.....	252
---	-----

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ.....	252
3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം.....	253
3.12.3 അനുവാകം 3 - അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ.....	261
3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം	264
3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം.....	269
3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസ്യജചയന	275
3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന	278
3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന	280
3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ വൈശ്വസ്യജാൻ വ്യാചഷ്ടേ	282
Appendix (of expansions).....	288

=====

Version Notes

1st Version Number 1.0 dated 31st March 2019

2nd and Current Version Number 1.0 dated 31st January 2020

1. This Version replaces earlier version “1.0” dated March 31, 2019.
2. We have marked ‘||’ (double ruk) at the end of vedic statements based on the book released under “Anandashram Series on Taittiriya Brahmanam containing bashya of Scholar Sayanacharya, 3d Edition published in 1979.
3. We have standardised some of the conventions and formatted this compilation to make reading easier.

We have/shall include Paata Bhedams in brackets wherever found applicable to the best of our efforts.

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.7 തൃതീയാഷ്ടകേ സപ്തമഃ പ്രപാഠകഃ അച്ചിദ്രം കാന്ധം പ്രായശ്ചിത്തേന മന്ത്രൈശ്ച യജ്ഞച്ചിദ്രപുരണാദച്ചിദ്രമുച്യതേ

3.7.1 അനുവാകം 1 - ദർശപൂർണ്ണമാസേഷിവിഷയാണി കാനി ചിത്പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.1.1

സർവാൻ. വാ ഏഷോഗൗ കാമാൻ പ്രവേശയതി ।
യോ ഽഗ്നീനന്വാധായ വ്രതമുപൈതി ।
സ യദനിഷ്ടാ പ്രയായാത് ।
അകാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ നാനു പ്രയായുഃ ।
അതേജാ അവിര്യഃ സ്യാത് । സ ജുഹുയാത് ।
തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്തഥ । വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।
അഗ്നേ കാമായ യേമിര ഇതി ।
കാമാനേവാസ്മിൻ ദധാതി । 1 (10)

T.B.3.7.1.2

കാമപ്രീതാ ഏനം കാമാ അനുപ്രയാന്തി । തേജസീ
വീര്യവാൻ ദവതി ॥ സന്തതിർവാ ഏഷാ യജ്ഞസ്യ ।
യോ ഽഗ്നീനന്വാധായ വ്രതമുപൈതി । സ യദുദ്വായതി ।

വി॒ച്ചി॒ത്തിരേ॒വാ॒സ്യ॒ സാ॒ ॥ തം പ്രാ॑ഞ്ച॒മുദ്യ॑ത്യ ।

മ॒ന॒സോ॒പ॒തി॒ഷ്ഠേ॒ത । മ॒നോ॒ വൈ പ്ര॑ജാ॒പ॒തിഃ ।

പ്രാ॒ജാ॒പ॒ത്യോ യ॒ജ്ഞഃ॒ । 2 (10)

T.B.3.7.1.3

മ॒ന॒സൈ॒വ യ॒ജ്ഞം॑ സ॒ന്ത॒നോ॒തി । ഭൂ॒രി॒ത്യാ॒ഹ ।

ഭൂ॒തോ വൈ പ്ര॑ജാ॒പ॒തിഃ । ഭൂ॒തി॒മേ॒വോ॒പ॒തി ॥

വി॒വാ ഏ॒ഷ ഇ॒ന്ദ്രി॒യേണ॑ വി॒ര്യേ॒ണർദ്ധ്യ॑തേ ।

യ॒സ്യാ-ഹി॑താ॒ഗ്നേ-ര॒ഗ്നിർപ॑ക്ഷായ॒തി ।

യാ॒വച്ഛ॒മൃ॒യാ പ്ര॑വി॒ദ്ധ്യേ॒ത് । യദി॑ താ॒വദ॑പക്ഷായേ॒ത് ॥

തം॑ സം॒ഭരേ॑ത് । ഇ॒ദം ത ഏ॒കം പ॒ര ഉ॒ത ഏ॒കം ॥ 3 (10)

T.B.3.7.1.4

തൃ॒തീ॒യേന॑ ജ്യോതി॒ഷാ സം॑വി॒ശ॒സ്യ ।

സം॑വേ॒ശന॑സ്തനു॒വൈ ചാ॑രു॒രേ॒ധി ।

പ്രി॒യേ ദേ॒വാനാ॑ം പ॒രമേ॑ ജ॒നി॒ത്ര ഇ॒തി ।

ബ്ര॑ഹ്മ॒ണൈ॒വൈന॑ം സം॒ഭര॑തി ।

സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ । യദി॑ പ॒രസ്ത॑രാമപക്ഷായേ॒ത് ॥

അ॒നു പ്ര॑യാ॒യാവ॑സ്യേ॒ത് । സോ ഏ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥

ഓ॒ഷധീ॑ർവാ ഏ॒തസ്യ॑ പ॒ശൂൻ പ॒യഃ പ്ര॑വി॒ശ॒തി ।

യ॒സ്യ ഹ॒വി॒ഷേ വ॒ഥ്സാ അ॒പാ॒ക്യതാ॑ ധ॒യന്തി॑ । 4 (10)

T.B.3.7.1.5

താൻ. യദ്ദുഹ്യാത് | യാതയാമാ ഹവിഷാ യജേത |
 യന്ന ദുഹ്യാത് | യജ്ഞപരൂരന്തരിയാത് |
 വായവ്യാം യവാഗും നിർവപേത് |
 വായുർവൈ പയസഃ പ്രദാപയിതാ |
 സ എവാസൈ പയഃ പ്രദാപയതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ | **5 (10)**

T.B.3.7.1.6

അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാനപാ കൂര്യാത് |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
 അന്യതരാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി |
 യേ യജമാനസ്യ സായം ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
 യസ്യ സായം ദുഗ്ധം ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി |
 ഇന്ദ്രായ പ്രീഹീന്നിരുപ്യോപവസേത് |
 പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയ ഏവാർഭ്യ ഗൃഹീത്വാപവസതി |
 യത്പ്രാതഃ സ്യാത് | തച്ഛതം കൂര്യാത് | **6 (10)**

T.B.3.7.1.7

അഥേതര ഐന്ദ്രഃ പുരോധാശഃ സ്യാത് |
 ഇന്ദ്രിയേ എവാസൈ സമീചീ ദധാതി |

പയോ വാ ഓഷധയഃ | പയഃ പയഃ |
 പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാനപാ കൂര്യാത് |
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
 ഉഭയാൻ. വാ ഏഷ ദേവാൻ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയതി |
 യേ യജമാനസ്യ സായം ച പ്രാതശ്ച ഗൃഹമാഗച്ഛന്തി |
 യസ്യോഭയച്ഛ് ഹവിരാർത്തിമാർച്ഛന്തി | 7 (10)

T.B.3.7.1.8

ഐന്ദ്രം പഞ്ചശരാവമോദനം നിർവപേത് |
 അഗ്നിം ദേവതാനാം പ്രഥമം യജേത് |
 അഗ്നിമുഖാ ഏവ ദേവതാഃ പ്രീണാതി |
 അഗ്നിം വാ അന്വന്യാ ദേവതാഃ | ഇന്ദ്രമന്വന്യാഃ |
 താ ഏവോഭയീഃ പ്രീണാതി | പയോ വാ ഓഷധയഃ |
 പയഃ പയഃ | പയസൈവാസൈ പയോഽവരുന്ധേ |
 അഥോത്തരസൈ ഹവിഷേ വഥ്സാനപാ കൂര്യാത് | 8 (10)

T.B.3.7.1.9

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ||
 അർദ്ധോ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞസ്യ മീയതേ |
 യസ്യ വ്രത്യേഹൻ പത്ന്യനാലംഭൂകാ ഭവതി |
 താമപരുദ്ധ്യ യജേത | സർവേണ്ണൈവ യജേന്ന യജതേ |

താമിഷ്ടോപഹയേത | അമൃഹമസ്തി | സാ താം | ദ്യൗരഹം |
 പൃഥിവീ താം ( ) | സാമാഹം | ഋക്തം | താവേഹി സംഭവാവ |
 സഹ രേതോ ദധാവഹൈ | പുഷ്ടേ പുത്രായ വേത്തവൈ |
 രായസോഷായ സുപ്രജാസ്തായ സുവീര്യായേതി |
 അർദ്ധ ഏവൈനാമുപഹയതേ |

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ || 9 (18)

(ദധാതി - യജ്ഞ - ഉത ഏകം - ധയന്തി - രുന്ധേ -
 കുര്യാ-ദാർഘ-ത്വപാകുര്യാത്-പൃഥിവീ തമഷ്ടൗ ച) (A1)

Special Korvai

(സർവാൻ വി വൈ യദി പരസുരാമോഷധീരൻ
 യതരാസുഭയാനർഭോ വൈ)

3.7.2 അനുവാകം 2 -അഗ്നിഹോത്രസാംനായുസാധാരണാനി പ്രായശ്ചിത്താനി

T.B.3.7.2.1

യദിഃ ഷണ്ണേന ജുഹുയാത് |
 അപ്രജാ അപശൂർ യജമാനഃ സ്യാത് |
 യദനായതനേ നിനയേത് | അനായതനസ്ത്യാത് |
 പ്രാജാപത്യയർചാ വല്പീകവപായാമവനയേത് |
 പ്രാജാപത്യോ വൈ വല്പീകഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |

പ്ര॒ജാപ॑താവേ॒വ യ॒ജ്ഞം പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ॑പയതി ।

ഭൂ॒രിത്യാ॑ഹ । ഭൂ॒തോ വൈ പ്ര॑ജാപ॒തിഃ । 10 (10)

T.B.3.7.2.2

ഭൂ॒തിമേ॒വോ॒പൈതി॑ । തത് കൃ॒ത്യാ ।

അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ പു॒നർ. ഹോ॒തവ്യം॑ ।

സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥

യത്കീ॒ടാവ॑പ॒ന്നേന॑ ജുഹു॒യാത് ।

അ॒പ്ര॒ജാ അ॒പശു॑ർ യ॒ജമാ॑നഃ സൃ॒യാത് ।

യദ॒നായ॑ത॒നേ നി॒നയേ॑ത് । അ॒നായ॑ത॒നഃ സൃ॒യാത് ।

മദ്ധ്യ॑മേ॒ന പ॒ർണേ॑ന ദ്യാ॒വാപൃ॑ഥ്വി॒വ്യയ॑ർചാ॒ന്തഃ പ॒രിധി॑
നി॒നയേ॑ത് ।

ദ്യാ॒വാപൃ॑ഥ്വി॒വ്യോ-രേ॒വൈന॑ത്-പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ॑പയതി । 11 (10)

T.B.3.7.2.3

തത്കൃ॒ത്യാ । അ॒ന്യാം ദു॒ഗ്ധാ പു॒നർ ഹോ॒തവ്യം॑ ।

സൈ॒വ തതഃ॑ പ്രാ॒യശ്ചി॑ത്തിഃ ॥ യദ॒വവൃ॑ഷ്ടേ॒ന ജുഹു॑യാത് ।

അ॒പരൂ॑പ-മ॒സൃ॒ാത്മ-ഞ്ജാ॑യേത ।

കി॒ലാസോ॑ വാ സൃ॒ാദർ.ശ॒സോ വാ॑ । യത് പ്ര॒ത്യേ॒യാത് ।

യ॒ജ്ഞം വി॒ച്ഛിന്ദ്യാ॑ത് । സ ജുഹു॒യാത് ।

മി॒ത്രോ ജ॒നാൻ ക॑ല്പയതി പ്ര॒ജാന॑ൻ । 12 (10)

T.B.3.7.2.4

മിത്രോ ദാധാര പൃഥിവീമുത ദ്യാം ।
 മിത്രഃ കൃഷ്ണീര-നിമിഷാ ടഭിചഷ്ടേ ।
 സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവജ്ജുഹോതേതി ।
 മിത്രേണൈവൈനത് കല്പയതി । തത്കൃതാ ।
 അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ।
 സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥
 യത് പൂർവസ്യമാഹുത്യാഹ് ഹുതായാ-മുത്തരാഹ്ഹുതിഃ
 സ്തന്തേ ॥
 ദിപാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യുദ്ധ്യേത ।
 യദുത്തരയാ ടഭിജുഹുയാത് । 13 (10)

T.B.3.7.2.5

ചതുഷ്പാദിഃ പശുഭിർ യജമാനോ വ്യുദ്ധ്യേത ।
 യത്ര വേതമ വനസ്സതേ ദേവാനാം ഗൃഹ്യാ നാമാനി ।
 തത്ര ഹവ്യാനി
 ഗാമയേതി വാനസ്സത്യയർചാ സമിധമാധായ ।
 തുഷ്ണീമേവ പുനർ ജുഹുയാത് ।
 വനസ്സതിനൈവ യജ്ഞസ്യാർത്ഥം ചാനാർത്ഥം ചാഹുതി
 വിദാധാര ।
 തത്കൃതാ । അന്യാം ദുഗ്ധാ പുനർ. ഹോതവ്യം ॥

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥

യത്പുരാ പ്രയാജേഭ്യഃ പ്രാങ്ങ്ഗാഃ സ്കന്ദേത് ॥

അദ്ധ്യായേ ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ॥ 14 (10)

T.B.3.7.2.6

യദ് ദക്ഷിണാ । ബ്രഹ്മണേ ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ॥

യത് പ്രത്യക് ॥

ഹോത്രേ ച പത്നീയൈ ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ॥

യദുദങ് ॥

അഗ്നീധേ ച പശുഭ്യശ്ച യജമാനായ ചാകൗ സ്യാത് ॥

യദഭിജുഹുയാത് ॥ രുദ്രോഽസ്യ പശുൻ ഘാതുകഃ സ്യാത് ॥

യന്നാഭി ജുഹുയാത് ॥ അശാന്തഃ പ്രഹ്നിയേത ॥ 15 (10)

T.B.3.7.2.7

സ്രുവസ്യ ബുദ്ധേനാഭി നിദദ്ധ്യാത് ॥

മാ തമോ മാ യജ്ഞസ്തഥാ യജമാനസ്തഥാ ॥

നമസ്തേ അസ്ത്വായതേ ॥

നമോ രുദ്ര പരായതേ ॥ നമോ യത്ര നിഷീദസി ॥

അമും മാ ഹിംസീരമും മാ ഹിംസീരിതി യേന സ്കന്ദേത് ॥

തം പ്രഹരേത് ॥ സഹസ്രശൃങ്ഗോ വൃഷഭോ ജാതവേദാഃ ॥

സ്തോമപൃഷ്ഠോ ഘൃതവാൻ മസുപ്രതീകഃ ॥

മാ നോ ഹാസീന്മേത്ഥിതോ (ഹാസീർമേത്ഥിതോ) നേത്താ
ജഹാമ ( ) ।

ഗോപോഷം നോ വീരപോഷം ച യച്ഛേതി ।

ബ്രഹ്മണൈവൈനം പ്രഹരതി ।

സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 16 (13)

(വൈ പ്രജാപതിഃ - സ്ഥാപയതി - പ്രജാനൻ -

നഭിജുഹുയാമ്-സ്യാദ്-ധിയേത-ജഹാമ ത്രിണീ ച) (A2)

Special Korvai

(യദിഃ ഷണ്ണേന പ്രാജാപത്യയാ യത് കീടാ മദ്ധ്യമേന
യദവവൃഷ്ടേന യത് പൂർവസ്യാം യത് പുരാ പ്രയാജേഭ്യ
പ്രങ്ഗാരോ യദ് ദക്ഷിണാ യത് പ്രത്യഗ്യദുദങ്ങ്)

3.7.3 അനുവാകം 3 -മുഖ്യാഗ്നസംഭവേനുകല്പാഃ

ഹോമാധാരാഃ

T.B.3.7.3.1

വി വാ ഏഷ ഇന്ദ്രിയേണ വീര്യേണർദ്ധ്യതേ ।

യസ്യ-ഹിതാഗ്നേ-രഗ്നിർ മഥ്യമാനോ ന ജായതേ ।

യത്രാനൃം പശ്യേത് ॥ തത് ആഹുത്യ ഹോതവ്യം ।

അഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രം ഹുതം ഭവതി ॥

യദ്യന്യം ന വിന്ദേത് । അജായാഗ് ഹോതവ്യം ।

ആഗേ॒യീ॒ വാ ഏ॒ഷാ॒ । യദ॒ജാ॒ ।

അ॒ഗ്നാവേ॒വാ॒സ്യാ-ഗ്നിഹോ॒ത്രഃ॒ ഹു॒തം ഭ॒വതി॑ । 17 (10)

T.B.3.7.3.2

അ॒ജ॒സ്യ॒ തു നാശ്॑ണീ॒യാത് । യദ॒ജ॒സ്യാശ്॑ണീ॒യാത് ।

യാമേ॒വാഗ്നാവാ॑ഹു॒തിം ജുഹു॑യാത് ।

താമ॑ദ്യാത് । ത॒സ്മാദ॑ജ॒സ്യ നാശ്യം॑ ॥ യദൃ॒ജാം ന വി॒ന്ദേത്॑ ।

ബ്രാ॒ഹ്മണ॑സ്യ॒ ദക്ഷി॑ണേ॒ ഹസ്തേ॑ ഹോ॒തവ്യം॑ ।

ഏ॒ഷ വാ അ॒ഗ്നിർ വൈ॒ശ്യാനരഃ॑ । യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണഃ॑ ।

അ॒ഗ്നാവേ॒വാ॒സ്യാഗ്നിഹോ॒ത്രഃ॒ ഹു॒തം ഭ॒വതി॑ । 18 (10)

T.B.3.7.3.3

ബ്രാ॒ഹ്മണം॑ തു വ॒സതൈ॑ നാപ॒രുന്ധാ॑ത് ।

യദ്ബ്രാ॒ഹ്മണം വ॑സ॒ത്യാ അ॒പരു॑ന്ധാത് ।

യ॒സ്മിന്നേ॒വാഗ്നാവാ॑ഹു॒തിം ജുഹു॑യാത് ।

തം ഭാ॒ഗധേ॑യേന വൃ॒ർദ്ധ॑യേത് ।

ത॒സ്മാദ് ബ്രാ॒ഹ്മണോ॑ വ॒സതൈ॑ നാപ॒രുദ്ധ്യഃ॑ ॥

യദി॑ ബ്രാ॒ഹ്മണം ന വി॒ന്ദേത്॑ । ദർഭ॒സ്മംബേ॑ ഹോ॒തവ്യം॑ ।

അ॒ഗ്നിവാൻ. വൈ ദർഭ॒സ്മംബഃ॑ ।

അ॒ഗ്നാവേ॒വാ॒സ്യാഗ്നിഹോ॒ത്രഃ॒ ഹു॒തം ഭ॒വതി॑ ।

ദർഭാ॑സ്മു നാദ്ധ്യാ॒സീത॑ । 19 (10)

T.B.3.7.3.4

യദ് ദർഭാനധ്യാസീത | യാമേവാഗ്നാവാഹുതിം ജുഹുയാത് |
 താമധ്യാസീത | തസ്മാദ് ദർഭാ നാധ്യാസിതവ്യാഃ ||
 യദി ദർഭാന വിന്ദേത് | അഹ്നു ഹോതവ്യം |
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ |
 ദേവതാസ്യ വാസ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹുതം ഭവതി |
 ആപസ്മ ന പരിചക്ഷീത | യദാപഃ പരിചക്ഷീത | **20 (10)**

T.B.3.7.3.5

യാ മേവാഹ്യാഹുതിം ജുഹുയാത് | താം പരിചക്ഷീത |
 തസ്മാദാപോ ന പരിചക്ഷ്യാഃ ||
 മേദ്ധ്യാ ച വാ ഏതസ്യാമേദ്ധ്യാ ച തനുവൗ സൗസൃജ്യേതേ |
 യസ്യാഹിതാഗ്നേ-രന്യൈരഗ്നിഭി-രഗ്നയഃ സൗസൃജ്യേന്തേ |
 അഗ്നയേ വിവിചയേ പുരോധാശമഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് |
 മേദ്ധ്യാം ചൈവാസ്യാമേദ്ധ്യാം ച തനുവൗ വ്യാവർത്തയതി ||
 അഗ്നയേ വ്രതപതയേ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപേത് |
 അഗ്നിമേവ വ്രതപതിഃ സ്വേന ഭാഗധേയേ-നോപധാവതി |
 സ ഏവൈനം വ്രതമാലംഭയതി || **21 (10)**

T.B.3.7.3.6

ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകഃ । അഗ്നിരിന്ദ്രസ്തപ്താ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈത്ത് ।
 നാഭിപ്രാപ്തോതി നിർ.ഗൃതിം പരാചൈഃ ।
 രേതോ വാ ഏതദാജിനമാഹിതാഗ്നേഃ ।
 യദഗ്നിഹോത്രം । തദ്യഥ്സ്രവേത് ।
 രേതോഽസ്യ വാജിനഃ സ്രവേത് ।
 ഗർഭഃ സ്രവന്തമഗദമകരിത്യാഹ ।
 രേത എവാസിൻ വാജിനം ദധാതി ॥ 22 (10)

T.B.3.7.3.7

അഗ്നിരിത്യാഹ । അഗ്നിർവൈ രേതോധാഃ ।
 രേത ഏവ തദ്ദധാതി । ഇന്ദ്ര ഇത്യാഹ ।
 ഇന്ദ്രിയമേവാസിൻ-ദധാതി । താഷ്ടേത്യാഹ ।
 താഷ്ടാ വൈ പശൂനാം മീമൂനാനാഃ രൂപകൃത് ।
 രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി । ബൃഹസ്പതിരിത്യാഹ ।
 ബ്രഹ്മ വൈ ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ ( ) ।
 ബ്രഹ്മണൈവാസ്മൈ പ്രജാഃ പ്രജനയതി ॥
 പൃഥിവ്യാ-മവചുശ്ചോതൈത്-ദിത്യാഹ ।
 അസ്യ-മേവൈനത് പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥

നാഭി പ്രാപ്തോതി നിർഘൃതിം പരാചൈരിത്യാഹ ।

രക്ഷസാമപഹന്തേ ॥ 23 (15)

(അജാഗ്നാവേവാസ്യാഗ്നിഹോത്രഃ ഹൃതം ഭവതി - ഭവ -
ത്യാസീത - പരിചക്ഷീത - ലംഭയതി - ദധാതി -
ദേവാനാം ബൃഹസ്പതിഃ പഞ്ച ച) (A3)

Special Korvai

(വി വൈ യദ് യന്മജായാം ബ്രാഹ്മണസ്യ
ദർഭസ്മംബേഹ്നു ഹോതവ്യം)

3.7.4 അനുവാകം 4 -ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.4.1

യാഃ പുരസ്താത് പ്രസ്രവന്തി । ഉപരിഷ്ടാമ് സർവതശ്ച യാഃ ।
താഭീ രശ്മിപവിത്രാഭിഃ । ശ്രദ്ധാം യജ്ഞമാരഭേ ॥

ദേവാ ഗാതുവിദഃ । ഗാതും യജ്ഞായ വിന്ദത ।

മനസസ്സതിനാ ദേവേന । വാതാദ് യജ്ഞഃ പ്രയുജ്യതാം ॥

തൃതീയസ്യേ ദിവഃ । ഗായത്രിയാ സോമ ആഭ്യുതഃ । 24 (10)

T.B.3.7.4.2

സോമപീമായ സംനയിതും । വകല-മന്തരമാദഭേ ॥

ആപോ ദേവീഃ ശുദ്ധാഃ സ്ഥ । ഇമാ പാത്രാണി ശുന്ധത ।

ഉപാതക്യായ ദേവാനാം । പർണവലമുത ശുന്ധത ॥

പയോ॑ ഗൃ॒ഹേഷു॑ പയോ॑ അ॒ഹ്നിയാ॑സു ।

പയോ॑ വ॒മ്സേഷു॑ പയ॑ ഇ॒ന്ദ്രായ॑ ഹ॒വിഷേ॑ ധ്രി॒യസ॑ ।

ഗായ॑ത്രി പ॒ർണവ॑ലേന । പയഃ॑ സോ॒മം ക॑രോതി॒മം ॥ 25 (10)

T.B.3.7.4.3

അ॒ഗ്നിം ഗൃ॒ഹ്ണാമി॑ സു॒രഥം॑ യോ॑ മ॒യോഭുഃ॑ ।

യ ഉ॒ദയ॑ന്തമാ॒രോഹ॑തി സു॒ര്യമ॑ഹേ ।

ആ॒ദിത്യം॑ ജ്യോതി॒ഷാം ജ്യോതി॑രുത്ത॒മം ।

ശോ॑ യജ്ഞായ॑ രമ॒താം ദേ॒വതാ॑ഭുഃ ॥

വ॒സുൻ രു॒ദ്രാ॒നാദി॑ത്യൻ । ഇ॒ന്ദ്രേണ॑ സ॒ഹ ദേ॒വതാഃ॑ ।

താഃ പൂ॒ർവഃ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാമി । സ്വ॑ ആ॒യത॑നേ മ॒നീഷ॑യാ ॥

ഇ॒മാമു॑ർജം പഞ്ച॒ദശീം॑ യേ പ്ര॒വിഷ്ഠാഃ॑ ।

താ॒ന്ദേ॒വാൻ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാമി പൂ॒ർവഃ॑ । 26 (10)

T.B.3.7.4.4

അ॒ഗ്നിർ. ഹ॒വൃവാ॑ധി॒ഹ താ॑നാ॒വഹ॑തു ।

പൗ॒ർണ॒മാസ॑ഃ ഹ॒വിരി॑ദമേ॒ഷാം മ॑യി ।

ആ॒മാവാ॑സ്യഃ ഹ॒വിരി॑ദമേ॒ഷാം മ॑യി ॥ അ॒ന്തരാ॑ഗ്നീ പ॒ശവഃ॑ ।

ദേ॒വസ്യ॑ സ॒ദമാ॑ഗമൻ ।

താൻ പൂ॒ർവഃ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാമി । സ്വ॑ ആ॒യത॑നേ മ॒നീഷ॑യാ ॥

ഇ॒ഹ പ്ര॒ജാ വി॒ശ്വരൂ॑പാ രമ॒ന്താം ।

അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।

താഃ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । 27 (10)

T.B.3.7.4.5

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥

ഇഹ പശവോ വിശ്വരൂപാ രമന്താം ।

അഗ്നിം ഗൃഹപതിമഭി സംവസാനാഃ ।

താൻ പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി ।

സ്വ ആയതനേ മനീഷയാ ॥ അയം പിതൃണാമഗ്നിഃ ।

അവാഡ്ഢവ്യാ പിതൃഭ്യ ആ ।

തം പൂർവഃ പരിഗൃഹ്ണാമി । അവിഷം നഃ പിതും കരത് ॥

അജസ്രം ത്വാഴ് സഭാപാലാഃ । 28 (10)

T.B.3.7.4.6

വിജയഭാഗഴ് സമിന്ധതാം । അഗ്നേ ദീദായ മേ സഭ്യ ।

വിജിത്യൈ ശരദഃ ശതം ॥ അന്നമാവസഥീയം ।

അഭിഹരാണി ശരദഃ ശതം । ആവസഥേ ശ്രിയം മന്ത്രം ॥

അഹിർബുദ്ധീയോ നിയച്ഛതു ॥ ഇദമഹമഗ്നിജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।

വസുഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ।

ഇദമഹമിന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യഃ । 29 (10)

T.B.3.7.4.7

രുദ്രേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി । ഇദമഹം വരുണജ്യേഷ്ടഭ്യഃ ।
 ആദിത്യേഭ്യോ യജ്ഞം പ്രബ്രവീമി ॥ പയസ്വതീരോഷധയഃ ।
 പയസ്വദീരുധാം പയഃ । അപാം പയസോ യത്പയഃ ।
 തേന മാമിന്ദ്ര സൗസ്യജ ॥
 അഗ്നേ വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ।
 വായോ വ്രതപത ആദിത്യ വ്രതപതേ । **30 (10)**

T.B.3.7.4.8

വ്രതാനാം വ്രതപതേ വ്രതം ചരിഷ്യാമി ।
 തച്ഛകേയം തന്മേ രാദ്ധ്യതാം ॥
 ഇമാം പ്രാചീമുദീചീം । ഇഷമൂർജമഭി സൗസ്കൃതാം ।
 ബഹുപർണാമശുഷ്കാഗ്രാം । ഹരാമി പശുപാമഹം ॥
 യത്കൃഷ്ണോ രൂപം കൃതാ । പ്രാവിശസ്താം വനസ്സതീൻ ।
 തതസ്താമേകവിശ്വതിയാ ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ ॥ **31 (10)**

T.B.3.7.4.9

ത്രീൻ പരിധീൗസ്തിസ്രഃ സമിധഃ ।
 യജ്ഞായുരനുസംചരാൻ । ഉപവേഷം മേക്ഷണം ധൃഷ്ടീം ।
 സംഭരാമി സുസംഭൃതാ ॥ യാ ജാതാ ഓഷധയഃ ।

ദേവേഭ്യ॑ സ്ത്രിയു॒ഗം പു॒രാ । താ॒സാം പ॒ർവ രാ॒ധ്യാസം ।
 പ॒രിസ്ത॑രമാഹ॒രന് ॥ അ॒പാം മേ॒ദ്ധ്യം യ॑ജ്ഞീ॒യം ।
 സദേ॒വഃ ശി॒വമ॑സ്തു മേ । 32 (10)

T.B.3.7.4.10

ആ॒ച്ചേ॒ത്താ വോ॒ മാ രി॑ഷം । ജീ॒വാ॒നി ശ॒രഭഃ॑ ശ॒തം ॥
 അ॒പരി॑മിതാനാം പ॒രിമി॑താഃ । സം॒നഹ്യേ॑ സുകൃ॒തായ॑ കം ।
 ഏ॒നോ മാ നി॒ശാം ക॑തമച്ഛ॒നാഹം ।
 പു॒നരു॒ത്ഥായ॑ ബ॒ഹുലാ॑ ഭ॒വന്തു ॥
 സ॒കൃദാ॒ച്ചി॒ന്നം ബ॒ർഹി॑രൂർണാമൃ॒ദു ।
 സ്യോ॒നം പി॒തൃഭ്യ॑സ്താ ഭ॒രാമൃ॑ഹം ।
 അ॒സ്മിൻ മ॑സീ॒ദന്തു॑ മേ പി॒തരഃ॑ സോ॒മ്യാഃ ।
 പി॒താമ॑ഹാഃ പ്ര॒പിതാ॑മഹാശ്ചാ॒നുഗൈഃ॑ സ॒ഹ ॥ 33 (10)

T.B.3.7.4.11

ത്രി॒വൃത് പ॒ലാശേ॑ ദർഭഃ । ഇ॒യാൻ പ്രാ॑ദേശ॒ സംമി॑തഃ ।
 യജ്ഞേ॑ പ॒വിത്രം॑ പോത്യു॒തമം । പ॒യോ ഹ॒വ്യം ക॑രോ॒തു മേ ॥
 ഇ॒മാ പ്രാ॑ണാപാനൗ । യജ്ഞ॑സ്യാങ്ഗാ॒നി സ॒ർവശഃ॑ ।
 ആ॒പ്തായ॑യന്തൗ സംച॒രതാം । പ॒വിത്രേ॑ ഹ॒വ്യശോ॑ധ॒നേ ॥
 പ॒വിത്രേ॑ സേ॒മാ വൈ॑ഷ്ണ॒വീ ।
 വാ॒യുർവാ॑ം മ॒നസാ॑ പു॒നാതു ॥ 34 (10)

T.B.3.7.4.12

അയം പ്രാണശ്വാപാനശ്ച | യജമാന-മപിഗച്ഛതാം |
 യജേണ ഹൃദൃതാം പോതാരൗ | പവിത്രേ ഹവൃശോധനേ ||
 തായാ വേദിം ഹിവിദുഃ പൃഥിവീം |
 തായാ യജേണാ ജായതേ വിശ്വാദാനിഃ |
 അച്ചിദ്രം യജ്ഞമന്വേഷി വിദ്വാൻ |
 തായാ ഹോതാ സന്തനോത്യർദ്ധമാസാൻ ||
 ത്രയസ്ത്രിശ്ശോഽസി തന്തൂനാം |
 പവിത്രേണ സഹാഗഹി | **35 (10)**

T.B.3.7.4.13

ശിവേയഃ രജ്ജുരഭിധാനീ | അഷ്ടിയാമുപസേവതാം ||
 അപ്രസ്ര്സായ യജ്ഞസ്യ | ഉഖേ ഉപദധാമൃഹം |
 പശുഭിഃ സംനീതം ബിഭൃതാം | ഇന്ദ്രായ ശൂതം ദധി ||
 ഉപവേഷോഽസി യജ്ഞായ | താം പരിവേഷ-മധാരയന് |
 ഇന്ദ്രായ ഹവിഃ കൃണ്വന്തഃ |
 ശിവഃ ശശോ ദവാസി നഃ || **36 (10)**

T.B.3.7.4.14

അമൃന്മയം ദേവപാത്രം | യജ്ഞസ്യായുഷി പ്രയുജ്യതാം |
 തിരഃ പവിത്രമതിനീതാഃ | ആപോ ധാരയ മാഽതിഗുഃ ||
 ദേവേന സവിത്രോത്പൂതാഃ | വസോഃ സൂര്യസ്യ രശ്മിഭിഃ |

ഗാഃ ദോഹപവിത്രേ രജജും । സർവാ പാത്രാണി ശുന്ധത ॥
 ഏതാ ആചരന്തി മധുമദ്ഭുഹാനാഃ ।
 പ്രജാവതീർ യശസോ വിശ്വരുപാഃ । 37(10)

T.B.3.7.4.15

ബഹവീർ ഭവന്തീരുപ ജായമാനാഃ ।
 ഇഹ വ ഇന്ദ്രോ രമയതു ഗാവഃ ॥ പൃഷ്ഠാ സ്ഥ ॥
 അയക്ഷ്മാ വഃ പ്രജയാ സൗസൃജാമി ।
 രായസോഷേണ ബഹുലാ ഭവന്തീഃ ।
 ഊർജം പയഃ പിന്വമാനാ ഘൃതം ച ।
 ജീവോ ജീവന്തീരുപ വഃ സദേയം ॥
 ദൃഘശ്ചേമം യജ്ഞം പൃഥിവീ ച സംഭുഹാതാം ।
 ധാതാ സോമേന സഹ വാതേന വായുഃ ।
 യജമാനായ ദ്രവിണം ദധാതു ॥ 38 (10)

T.B.3.7.4.16

ഉഥ്സം ദുഹന്തി കലശം ചതുർബിലം ।
 ഇഥാമ ദേവീം മധുമതീഃ സുവർവിദം ।
 തദിന്ദ്രാഗ്നീ ജിന്വതഃ സൂന്യതാവത് ।
 തദ് യജമാന-മമൃതത്വേ ദധാതു ॥
 കാമധുക്ഷഃ പ്രണോ ബ്രൂഹി । ഇന്ദ്രായ ഹവിരിന്ദ്രിയം ॥
 അമൃം യസ്യാമ ദേവാനാം । മനുഷ്യാണാം പയോ ഹിതം ॥

ബഹു ദുഗ്ധീന്ദ്രായ ദേവേഭ്യഃ ।

ഹവ്യ-മാപ്യായതാം പുനഃ । 39 (10)

T.B.3.7.4.17

വത്സേഭ്യോ മനുഷ്യേഭ്യഃ । പുനർഭോഹായ കല്പതാം ॥

യജ്ഞസ്യ സന്തതിരസി ।

യജ്ഞസ്യ ത്വാ സന്തതിമനു-സന്തനോമി ॥

അദസ്തമസി വിഷ്ണവേ ത്വാ ।

യജ്ഞായാപി ദധാമ്യഹം । അദിരരികേതന പാത്രേണ ।

യാഃ പുതാഃ പരിശേരതേ ॥ അയം പയഃ സോമം കൃത്വാ ।

സ്വാം യോനി-മപിഗച്ഛതു । 40 (10)

T.B.3.7.4.18

പർണവല്കഃ പവിത്രം । സൗമ്യഃ സോമാദ്ധി നിർമിതഃ ॥

ഇമൗ പർണം ച ദർഭം ച । ദേവാനാഽഹവ്യശോധനൗ ।

പ്രാതർവേഷായ ഗോപായ । വിഷ്ണോ ഹവ്യഽഹി രക്ഷസി ॥

ഉഭാവഗ്നീ ഉപസ്തൂണതേ । ദേവതാ ഉപവസന്തു മേ ।

അഹം ഗ്രാമ്യ-നുപവസാമി ।

മഹ്യം ഗോപതയേ പശൂൻ ( ) ॥ 41 (10)

[ആഭ്യത - ഇമം - ഗൃഹ്ണാമി പൂർവ - സ്താഃ പൂർവഃ
 പരിഗൃഹ്ണാമി - സഭാപാലാ - ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യ - ആദിത്യ
 വ്രതപതേ - സുസംഭൃതാ - മേ - സഹ - പുനാതു - ഗഹി
 - നോ - വിശ്വരൂപാ - ദധാതു - പുനർ - ഗച്ഛതു -
 പശുൻ ( )] (A4)

Special Korvai

യാഃ പുരസ്താദിമാമൂർജമിഹ പ്രജാ ഇഹ പശവോഽയം
 പിതൃണാമഗ്നിഃ

3.7.5 അനുവാകം 5 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.5.1

ദേവാ ദേവേഷു പരാക്രമദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ।
 ദിതീയാസ്തൃതീയേഷു । ത്രിരേകാദശാ ഇഹ മാഽവത ।
 ഇദം ശകേയം യദിദം കരോമി । ആത്മാ കരോത്യാത്മനേ ॥
 ഇദം കരിഷ്യേ ദേഷജം । ഇദം മേ വിശ്വദേഷജാ ।
 അഗ്നിനാ പ്രാവതം യുവം ॥

ഇദമഹം സേനായാ അഭിത്വരൈ । 42 (10)

T.B.3.7.5.2

മുഖമപോഹാമി ॥ സൂര്യജ്യോതിർ വിഭാഹി ।
 മഹത ഇന്ദ്രിയായ ॥ ആപ്യായതാം ഘൃതയോനിഃ ।
 അഗ്നിർ. ഹവ്യാഽനുമന്യതാം । ഖമക്ഷ ത്വചമക്ഷ ।

സുരുപം ത്വാ വസുവിദം । പശുനാം തേജസാ ।

അഗ്നയേ ജുഷ്ടമഭിഘാരയാമി ॥

സ്യോനം തേ സദനം കരോമി । 43 (10)

T.B.3.7.5.3

ഘൃതസ്യ ധാരയാ സുശേവം കല്പയാമി ॥

തസ്മിൻ മ്സീദാമൃതേ പ്രതിതിഷ്ഠ ।

പ്രീഹീണാം മേധ സുമനസ്യമാനഃ ॥

ആർദ്രഃ പ്രഥസ്തൂർ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।

ശൃത ഉമ്സ്താതി ജനിതാ മതീനാം ॥

യസ്ത ആത്മാ പശുഷു പ്രവിഷ്ടഃ ।

ദേവാനാം വിഷ്ണോമനു യോ വിതസ്ഥേ ।

ആത്മനാൻ മ്സോമ ഘൃതവാൻ. ഹി ഭൂത്വാ ।

ദേവാൻ ഗച്ഛ സുവർവിന്ദ യജമാനായ മഹ്യം ॥

ഇരാ ഭൂതിഃ പൃഥിവൈ രസോ മോതക്രമീത് ॥ 44 (10)

T.B.3.7.5.4

ദേവാഃ പിതരഃ പിതരോ ദേവാഃ ।

യോഹമസി സ സൻ. യജേ । യസ്മാസി ന തമന്തരേമി ।

സ്വം മ ഇഷ്ടം സ്വം ദത്തം । സ്വം പൂർതം സ്വം ശ്രാന്തം ।

സ്വം ഹൃതം । തസ്യ മേഗ്നിരുപദ്രഷ്ടാ ।

വായുരുപശ്രോതാ । ആദിത്യോഽനുഖ്യാതാ ।

ദ്യൗഃ പിതാ । 45 (10)

T.B.3.7.5.5

പൃഥിവീ മാതാ । പ്രജാപതിർ ബന്ധുഃ ।

യ ഏവാസ്മി സ സന്ധേ യജേ ॥

മാ ഭേർമാ സംഘ്വിക്ഥാ മാ ത്വാ ഹിഷ്സിഷം ।

മാ തേ തേജോഽപക്രമീത് । ഭരതമുദ്ധരേ മനുഷിഞ്ച ।

അവദാനാനി തേ പ്രത്യവദാസ്യാമി ।

നമസ്തേ അസ്തു മാ മാ ഹിഷ്സീഃ ॥

യദവദാനാനി തേഽവദ്യന് ।

വിലോമാകാർഷമാത്മനഃ । 46 (10)

T.B.3.7.5.6

ആജ്യേന പ്രത്യനജ്മ്യേനത് । തത്ത ആപ്യായതാം പുനഃ ॥

അജ്യായോ യവമാത്രാത് ।

ആപ്യാധാത് കൃത്യതാമിദം । മാ രൂരുപാമ യജ്ഞസ്യ ।

ശുദ്ധൗ സിഷ്ടമിദച് ഹവിഃ ॥ മനുനാ ദൃഷ്ടാം ഘൃതപദീം ।

മിത്രാവരുണസമീരിതാം । ദക്ഷിണാർദ്ധാദസംഭിന്ദന് ।

അവദ്യാമ്യേകതോമുഖാം ॥ 47 (10)

T.B.3.7.5.7

ഇ॒ഡേ॒ ഭാ॒ഗം ജു॒ഷസ്വ॑ നഃ । ജി॒ന്വ॒ ഗാ ജി॒ന്വാർവ॑തഃ ।
 ത॒സ്യാ॒സ്മൈ॑ ഭ॒ക്ഷി॒വാ॒നഃ॑ സ്യാമ ।
 സ॒ർവാ॒ത്മാ॒നഃ॑ സ॒ർവ॒ഗ॒ണാഃ॑ ॥ ബ്ര॒ഹ്മ॒ പി॒ന്വ॒സ്വ॑ ।
 ദ॒ദ॒തോ॒ മേ॒ മാ॒ ക്ഷാ॑യി । കൂ॒ർവ॒തോ॒ മേ॒ മോ॒പ॒ദ॒സത്॑ ।
 ദി॒ശാ॒ം ക്ലൃ॒പ്തീ॑ര॒സി॒ ।
 ദി॒ശോ॒ മേ॒ ക॒ല്പ॑ന്താം । ക॒ല്പ॑ന്താം മേ॒ ദി॒ശഃ॑ । **48 (10)**

T.B.3.7.5.8

ദൈ॒വീ॒ശ്വ॒ മാ॒നു॒ഷീ॒ശ്വ॒ । അ॒ഹോ॒രാ॒ത്രേ॒ മേ॒ ക॒ല്പേ॑താം ।
 അ॒ർദ്ധ॒മാ॒സാ॒ മേ॒ ക॒ല്പ॑ന്താം । മാ॒സാ॒ മേ॒ ക॒ല്പ॑ന്താം ।
 ഋ॒ത॒വോ॒ മേ॒ ക॒ല്പ॑ന്താം । സ॒ം॒വൃ॒ഥ്സ॒രോ॒ മേ॒ ക॒ല്പ॑താം ।
 ക്ലൃ॒പ്തീ॑ര॒സി॒ ക॒ല്പ॑താം മേ ॥ ആ॒ശാ॒നാം॒ ത്വാ॒ഽഽശാ॒പാ॒ലേ॒ഭ്യഃ॑ ।
 ച॒തു॒ർഭ്യോ॒ അ॒മൃ॒തേ॒ഭ്യഃ॑ । ഇ॒ദം ഭൂ॒ത॒സ്യാ॒ദ്ധ്യ॒ക്ഷേ॒ഭ്യഃ॑ । **49 (10)**

T.B.3.7.5.9

വി॒ധേമ॑ ഹ॒വി॒ഷാ॑ വ॒യം । ഭജ॑താം ഭാ॒ഗീ॒ ഭാ॒ഗം ।
 മാ॒ഽഭാ॒ഗോ॒ഽഭ॒ക്ത॑ । നി॒ര॒ഭാ॒ഗം ഭജാ॑മഃ । അ॒പ॒സ്സി॒ന്വ॑ ।
 ഓ॒ഷധീ॑ർജി॒ന്വ॑ । ദി॒പാ॒ത്പാ॑ഹി । ച॒തു॒ഷ്ഠാ॒ദ॒വ॑ ।
 ദി॒വോ॒ വൃ॒ഷ്ടീ॑മേ॒രയ॑ । ബ്രാ॒ഹ്മ॒ണാ॒നാ॒-മി॒ദച്ഛ॑ ഹ॒വിഃ॑ । **50 (10)**

T.B.3.7.5.10

സോമ്യാനാഗ് സോമപീമിനാം । നിർഭക്ഷേതാ ബ്രാഹ്മണഃ ॥
നേഹാബ്രാഹ്മണസ്യാസ്തി ॥

സമക്താം ബർഹിർ ഹവിഷാ ഘൃതേന ।
സമാദിത്യൈർ വസുഭിഃ സം മരുദ്ഭിഃ ।
സമിന്ദ്രേണ വിശ്വേദിർ ദേവേദിരക്താം ।
ദിവ്യം നഭോ ഗച്ഛതു യഥ് സ്വാഹാ ॥
ഇന്ദ്രാണീവാവിദ്ധവാ ഭൂയാസം ।
അദിതിരിവ സുപുത്രാ ।

അസ്ഥൂരി ത്വാ ഗാർഹപത്യ । 51 (10)

T.B.3.7.5.11

ഉപനിഷദേ സുപ്രജാസ്തായ ॥
സം പത്നീ പത്യാ സുകൃതേന ഗച്ഛതാം ।
യജ്ഞസ്യ യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം ।
(or യുക്തൗ ധുര്യാവഭൂതാം)
സംജാനാനൗ വിജഹതാ-മരാതീഃ ।
ദിവി ജ്യോതിരജരമാ-രഭേതാം ॥
ദശ തേ തനുവോ യജ്ഞ യജ്ഞിയാഃ ॥
താഃ പ്രീണാതു യജമാനോ ഘൃതേന ।
നാരിഷ്ടയോഃ പ്രശിഷമീഡമാനഃ ।

ദേ॒വാനാ॑ം ദൈ॒വ്യേ॒ഽപി യ॑ജമാ॒നോ ധൃ॑തോ॒ഽഭൂത് ॥

യം ധ്വാ॑ം ദേ॒വാ അ॑ക॒ല്പ॒യന് ॥ 52 (10)

T.B.3.7.5.12

ഊ॒ർജോ॑ ഭാ॒ഗഃ ശ॑ത॒ക്ര॒തൃ । എ॒തദ്വാ॑ം തേ॒ന പ്രീ॑ണാനി ।
തേ॒ന തൃ॑പ്യതമ്ഹ॒ഹൗ ॥

അ॒ഹം ദേ॒വാനാ॑ഃ സൂ॒ക്യതാ॑മ॒സ്മി ലോ॒കേ ।

മമേ॒ദമി॒ഷ്ടം ന॑ മി॒മൂർ ഭ॒വാതി॑ ।

അ॒ഹം നാ॒രിഷ്ടാ॑വനു॒യജാ॑മി വി॒ദ്വാൻ ।

യദാ॒ഭ്യാമി॒ന്ദ്രോ അ॑ഭ॒ധാദ്ഭാ॑ഗ॒ധേയം॑ ॥

അ॒ദാര॑സ്യദ്ഭ॒വത॑ ദേ॒വ സോ॑മ ।

അ॒സ്മിൻ. യ॑ജേ॒ത മ॑രുതോ മൃ॒ധതാ॑ നഃ ।

മാ നോ॑ വി॒ദദ॑ഭി ഭാ॒മോ അ॑ശ॒സ്തിഃ ॥ 53 (10)

T.B.3.7.5.13

മാ നോ॑ വി॒ദദ്വൃ॑ജ്ഞാ ദേ॒ഷ്ടാ യാ॑ ॥

ഋ॒ഷഭം॑ ധ്വാ॒ജിനം॑ ധ്വ॒യം । പൂ॒ർണ॑മാ॒സം യ॑ജാമഹേ ।

സ നോ॑ ദോ॒ഹതാ॑ഃ സു॒വീര്യം॑ ।

രാ॒യസ്പോ॑ഷഃ സഹ॒സ്രിണം॑ ।

പ്രാ॒ണായ॑ സു॒രാധ॑സേ । പൂ॒ർണ॑മാ॒സായ॑ സ്വാ॒ഹാ ॥

അ॒മാവാ॑സ്യാ സു॒ഭഗാ॑ സു॒ശേവാ॑ ।

യേ॒നു॒രി॒വ ഭൂ॒യ ആ॒പ്യാ॒യമാ॒നാ ।
 സാ നോ॑ ഭോ॒ഹതാ॑ഽ സു॒വീ॒ര്യം ( ) ।
 രാ॒യസ്പോ॑ഷ്ഠ് സഹ॒സ്രി॒ണം । അ॒പാ॒നായ॑ സു॒രാധ॑സേ ।
 അ॒മാവാ॑സ്യായൈ സ്വാ॒ഹാ ॥
 അ॒ഭി॒സ്തൃ॒ണീ॒ഹി പ॒രി॒ധേ॒ഹി വേ॒ദീം ।
 ജാ॒മിം മാ ഹി॑ഽസീ॒രമു॒യാ ശ॒യാ॒നാ ।
 ഹോ॒ത്യു॒ഷദ॒നാ ഹ॒രിതാഃ॑ സു॒വർ॒ണാഃ ।
 നി॒ഷ്ഠാ ഇ॒മേ യജ॑മാനസ്യ ബ്ര॒ദ്ധേ ॥ 54 (17)
 (അ॒ഭി॒ത്വ॒രൈ - ക॒രോ॒മി - ക്ര॒മീത് - പി॒താ - ട്തമൻ -
 ഏ॒കതോ॑മു॒ഖാം - മേ ദി॒ശോ - ധൃ॒ക്ഷേ॒ഭ്യോ - ഹ॒വിർ -
 ഗാ॒ർഹ॒പത്യാ - ക॒ല്പ॒യ - നശ്॑സ്തീഃ - സാ നോ॑ ഭോ॒ഹതാ॑ഽ
 സു॒വീ॒ര്യഽ സപ്ത ച) (A5)

3.7.6 അനുവാകം 6 - ഐഷികയാജമാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.6.1

പ॒രി॒സ്തൃ॒ണീ॒ത പ॒രി॒ധത്താ॑ഗ്നിം ।
 പ॒രി॒ഹി॒തോ॒ഗ്നിർ യജ॑മാനം ഭു॒നക്തु॑ ।
 അ॒പാഽ ര॒സ ഓ॑ഷധീ॒നാഽ സു॒വർ॒ണഃ ।
 നി॒ഷ്ഠാ ഇ॒മേ യജ॑മാനസ്യ സ॒ന്തു കാ॒മദു॑ഷാഃ ॥
 അ॒മു॒ത്രാമു॑ഷ്മിൻ ലോ॒കേ ॥ ഭൂ॒പതേ॑ ഭു॒വന॑പതേ ।

മഹതോ ഭൂതസ്യ പതേ ।

ബ്രഹ്മാണം ത്വാ വൃണീമഹേ ॥

അഹം ഭൂപതിരഹം ഭൂവനപതിഃ ।

അഹം മഹതോ ഭൂതസ്യ പതിഃ । 55 (10)

T.B.3.7.6.2

ദേവേന സവിത്രാ പ്രസൂത ആർത്ഥിജ്യം കരിഷ്യാമി ।

ദേവ സവിതരേതം ത്വാ വൃണതേ ।

ബൃഹസ്സതിം ദൈവ്യം ബ്രഹ്മാണം ।

തദഹം മനസേ പ്രബ്രവീമി ।

മനോ ഗായത്രിയൈ । ഗായത്രി ത്രിഷ്ടുഭേ ।

ത്രിഷ്ടുബ് ജഗത്യൈ । ജഗത്യനുഷ്ടുഭേ ।

അനുഷ്ടുക് പക്ത്യൈ । പക്തിഃ പ്രജാപതയേ । 56 (10)

T.B.3.7.6.3

പ്രജാപതിർ വിശ്വേഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ ।

വിശ്വേ ദേവാ ബൃഹസ്സതയേ । ബൃഹസ്സതിർ ബ്രഹ്മണേ ।

ബ്രഹ്മ ഭൂർഭുവഃ സുവഃ । ബൃഹസ്സതിർ ദേവാനാം ബ്രഹ്മാ ।

അഹം മനുഷ്യാണാം । ബൃഹസ്സതേ യജ്ഞം ഗോപായ ॥

ഇദം തസ്സൈ ഹർമ്യം കരോമി ।

യോ വോ ദേവാശ്ചരതി ബ്രഹ്മചര്യം ।

മേധാവീ ദിക്ഷു മനസാ തപസീ । 57 (10)

T.B.3.7.6.4

അന്തർദ്വുതശ്ചരതി മാനുഷീഷു ॥
 ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ ।
 മർമ്യജ്യമാനാ മഹതേ സൗഭഗായ ।
 മഹ്യം ധൃക്ഷ്യ യജമാനായ കാമാൻ ॥
 ഭൂമിർ ഭൂത്വാ മഹിമാനം പുപോഷ ।
 തതോ ദേവീ വർദ്ധയതേ പയാംസി ।
 യജ്ഞിയാ യജ്ഞം ഹി ച യന്തി ശം ച ।
 ഓഷധീരാപ ഇഹ ശക്വരീശ്വ ॥
 യോ മാ ഹൃദാ മനസാ യശ്ച വാചാ । **58 (10)**

T.B.3.7.6.5

യോ ബ്രഹ്മണാ കർമ്മണാ ദോഷി ദേവാഃ ।
 യഃ ശ്രുതേന ഹൃദയേനേഷ്ണതാ ച ।
 തസ്യേന്ദ്ര വജ്രേണ ശിരശ്ശിനദ്മി ॥
 ഊർണാമൃദു പ്രഥമാനഃ സ്യോനം ।
 ദേവേഭ്യോ ജുഷ്ട്യ സദനായ ബർഹിഃ ।
 സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി ।
 മാം നാകസ്യ പൃഷ്ഠേ പരമേ വ്യോമൻ ॥
 ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।

ഘൃ॒തപ്ര॑തീ॒കാ വ॒യുനാ॑നി വ॒സ്മേ ।
സാ സ്തീ॑ര്യമാ॒ണാ മഹ॑തേ സൗ॒ഭഗായ॑ । 59 (10)

T.B.3.7.6.6

സാ മേ ധു॒ക്ഷ യ॑ജമാനായ കാമാൻ ।
ശി॒വാ ച॑ മേ ശ॒ശ്മാ ചൈ॑ധി ।
സേ॒ധാനാ ച॑ മേ സു॒ഷഭാ॑ ചൈധി ।
ഊ॒ർജസ്വ॑തീ ച॑ മേ പ॒യസ്വ॑തീ ചൈധി ।
ഇ॒ഷമൂ॑ർജം മേ പി॒ന്വസ്വ॑ ।
ബ്ര॒ഹ്മ തേ॑ജോ മേ പി॒ന്വസ്വ॑ । ക്ഷ॒ത്രമോ॑ജോ മേ പി॒ന്വസ്വ॑ ।
വി॒ശം പു॒ഷ്ടിം മേ॑ പി॒ന്വസ്വ॑ । ആ॒യുര॑ന്നാ॒ഭ്യം മേ॑ പി॒ന്വസ്വ॑ ।
പ്ര॒ജാം പശു॑ൻ മേ പി॒ന്വസ്വ॑ ॥ 60 (10)

T.B.3.7.6.7

അ॒സ്തിൻ യ॑ജ്ഞേ ഉ॒പ ഭൂ॑യ ഇ॒ന്നു മേ॑ ॥
അ॒വിക്ഷോ॑ഭായ പരി॒ധീന്ദ॑ധാമി ।
ധർ॒താ ധ॒രുണോ॑ ധ॒രീയാൻ॑ ।
അ॒ഗ്നിർ ഭോ॑ഷാ॒സ്സി നി॒രിതോ॑ നൂ॒ദാതൈ॑ ॥
വി॒ച്ഛിന്ന॑മി വി॒ധൃതീ॑ഭ്യാ॒ഽസ॒പത്താൻ॑ ।
ജാ॒താൻ ഭ്രാ॑ത്യു॒വ്യാൻ യേ ച॑ ജനി॒ഷ്യമാ॑ണാഃ ।
വി॒ശോ യ॒ന്ത്രാഭ്യാ॑ം വി॒ധമാ॑മ്യേ॒നാൻ॑ ।
അ॒ഹഃ സ്വാ॑നാ-മു॒ത്തമോ॑ ഽസാ॒നി ദേ॒വാഃ ।

വിശോ യന്ത്രേ നുദമാനേ അരാതിം ।

വിശ്വം പാപ്മാനമതിം ദുർമരായും ॥ 61 (10)

T.B.3.7.6.8

സീദന്തീ ദേവീ സുകൃതസ്യ ലോകേ ।

ധൃതീ സ്ഥോ വിധൃതീ സ്വധൃതീ । പ്രാണാന്യയി ധാരയതം ।

പ്രജാം മയി ധാരയതം । പശുന്യയി ധാരയതം ॥

അയം പ്രസ്തൂര ഉഭയസ്യ ധർതാ ।

ധർതാ പ്രയാജാനാ-മുതാനുയാജാനാം ।

സ ദാധാര സമീധോ വിശ്വരുപാഃ ।

തസ്മിൻമ് സ്രുചോ അദ്ധ്യാസാദയാമി ॥

ആരോഹ പഥോ ജുഹു ദേവയാനാൻ ॥ 62 (10)

T.B.3.7.6.9

യന്ത്രർഷയഃ പ്രഥമജാ യേ പുരാണാഃ ।

ഹിരണ്യപക്ഷാഃജിരാ സംഭൃതാങ്ഗാ ।

വഹാസി മാ സുകൃതാം യന്ത്ര ലോകാഃ ॥

അവാഹം ബാധ ഉപഭൃതാ സപത്താൻ ।

ജാതാൻ ഭ്രാത്യവ്യാൻ. യേ ച ജനിഷ്യമാണാഃ ।

ദോഹൈ യജ്ഞഃ സുദുഷാമിവ ധേനും ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മഥ്സപതാഃ ॥

യോ മാ വാചാ മനസാ ദുർമരായുഃ ।

ഹൃദാ ട്രാതീയാ-ദിദാസ-ദഗേ । 63 (10)

T.B.3.7.6.10

ഇദമസ്യ ചിത്തമധരം ധ്രുവായാഃ ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । അധരേ മമ്സപതാഃ ॥

ഋഷഭോഽസി ശാകചരഃ । ഘൃതാചീനാഽസ്മനുഃ ।

പ്രിയേണ നാമ്നാ പ്രിയേ സദസി സീദ ॥

സ്യോനോ മേ സീദ സുഷഭഃ പൃഥിവ്യാം ।

പ്രഥയി പ്രജയാ പശുഭിഃ സുവർഗേ ലോകേ ।

ദിവി സീദ പൃഥിവ്യാമന്തരിക്ഷേ ।

അഹമുത്തരോ ഭൂയാസം । 64 (10)

T.B.3.7.6.11

അധരേ മമ്സപതാഃ ॥ ഇയം സ്ഥാലീ ഘൃതസ്യ പൂർണാ ।

അച്ഛിന്നപയാഃ ശതധാര ഉമ്സഃ ।

മാരുതേന ശർമണാ ദൈവ്യേന ॥

യജ്ഞോഽസി സർവതഃ ശ്രീതഃ ।

സർവതോ മാം ഭൂതം ദവിഷ്യച്ഛ്രയതാം ।

ശതം മേ സന്ത്യാശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സ്മനുതാഃ ॥

ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ ।

പ്രജാപതിരസി സർവതഃ ശ്രീതഃ । 65 (10)

T.B.3.7.6.12

സർവതോ മാം ഭൂതം ഭവിഷ്യച്ഛ്രയതാം ।
 ശതം മേ സന്താശിഷഃ । സഹസ്രം മേ സന്തു സ്മൃതാഃ ॥
 ഇരാവതീഃ പശുമതീഃ ॥ ഇദമിന്ദ്രിയമമൃതം വീര്യം ।
 അനേനേന്ദ്രായ പശവോഽചികിമ്സന് ।
 തേന ദേവാ അവതോപ മാം ।
 ഇഹേഷമൂർജം യശഃ സഹ ഓജഃ സനേയം ।
 ശൃതം മയി ശ്രയതാം ॥
 യത് പൃഥിവീ-മചരത്തത്-പ്രവിഷ്ടം । 66 (10)

T.B.3.7.6.13

യേനാസിഞ്ചദ് ബലമിന്ദ്രേ പ്രജാപതിഃ ।
 ഇദം തച്ഛുക്രം മധു വാജിനീവത് ।
 യേനോ-പരിഷ്ടാദധീനോൻ-മഹേന്ദ്രം । ദധി മാം ധീനോതു ॥
 അയം വേദഃ പൃഥിവീമന്വവിന്ദത് ।
 ഗൃഹാ സതീം ഗഹനേ ഗഹാരേഷു ।
 സ വിന്ദതു യജമാനായ ലോകം ।
 അച്ഛിദ്രം യജ്ഞം ഭൂരികർമാ കരോതു ॥
 അയം യജ്ഞഃ സമസദദ്ധവിഷ്വാൻ ।
 ഋചാ സാമ്നാ യജുഷാ ദേവതാഭിഃ । 67 (10)

T.B.3.7.6.14

തേന ലോകാൻമ് സൂര്യവതോ ജയേമ ।
 ഇന്ദ്രസ്യ സഖ്യ-മമൃതത്വമശ്യാം ॥
 യോ നഃ കനീയ ഇഹ കാമയാതൈ ।
 അസ്മിൻ. യജേണ യജമാനായ മഹ്യം ।
 അപ തമിന്ദ്രാഗ്നീ ഭുവനാന്നുദേതാം ।
 അഹം പ്രജാം ഹീരവതീം ഹീദേയ ॥
 അഗ്നേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സരിഷ്യന്തം ।
 വാജം ജേഷ്യന്തം । വാജിനം ഹ്വാജജിതം । **68 (10)**

T.B.3.7.6.15

വാജജിത്യായൈ സംമാർജ്മി । അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ ॥
 ഉപഹൂതോ ദ്യൗഃ പിതാ । ഉപ മാം ദ്യൗഃ പിതാ ഹായതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീഭ്രാത് । ആയുഷേ വർചസേ ।
 ജീവാതൈ പുണ്യായ । ഉപഹൂതാ പൃഥിവീ മാതാ ।
 ഉപ മാം മാതാ പൃഥിവീ ഹായതാം ।
 അഗ്നിരാഗ്നീഭ്രാത് । **69 (10)**

T.B.3.7.6.16

ആയുഷേ വർചസേ । ജീവാതൈ പുണ്യായ ॥
 മനോ ജ്യോതിർ ജുഷതാമാജ്യം ।
 വിച്ഛിന്നം യജഞ്ച് സമിമം ദധാതു ।

ബൃഹസ്പതിസ്തനുതാമിമം നഃ ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഇഹ മാദയന്താം ॥ യം തേ അഗ്ന ആവൃശ്ചാമി ।
 അഹം ധ്വാ ക്ഷിപിതശ്ചരൻ । പ്രജാം ച തസ്യ മൂലം ച ।
 നീചൈർദേവാ നിവൃശ്ചത । 70 (10)

T.B.3.7.6.17

അഗ്നേ യോ നോഭിദാസതി । സമാനോ യശ്ച നിഷ്ട്യഃ ।
 ഇധസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ।
 യോ മാം ദോഷി ജാതവേദഃ । യം ചാഹം ദോഷി യശ്ച മാം ।
 സർവാഽസ്മാനഗ്നേ സംദഹ ।

യാഽശ്ചാഹം ദോഷി യേ ച മാം ॥

അഗ്നേ വാജജിത് । വാജം ത്വാ സസ്യവാഽസം ॥ 71 (10)

T.B.3.7.6.18

വാജം ജിഗിവാഽസം । വാജിനം ധ്വാജജിതം ।

വാജജിത്യായൈ സംമാർജ്മി ।

അഗ്നിമന്നാദമന്നാദ്യായ ॥ വേദിർ ബർഹിഃ ശൃതഃ ഹവിഃ ।

ഇധഃ പരിധയഃ സ്രുചഃ । ആജ്യം യജ്ഞേ ഋചോ യജുഃ ।

യാജ്യാശ്ച വഷട്കാരാഃ । സം മേ സംനതയോ നമന്താം ।

ഇധസംനഹനേ ഹുതേ ॥ 72 (10)

T.B.3.7.6.19

ദിവഃ ഖീലോഽവതതഃ । പൃഥിവ്യാ അദ്ധ്യുത്ഥിതഃ ।
 തേനാ സഹസ്രകാണേധന । ദിഷന്തഃ ശോചയാമസി ।
 ദിഷന്തേ ബഹു ശോചതു । ഓഷധേ മോ അഹഃ ശുചം ॥
 യജ്ഞേ നമസ്തേ യജ്ഞേ । നമോ നമശ്ച തേ യജ്ഞേ ।
 ശിവേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
 സ്യോനേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ । **73 (10)**

T.B.3.7.6.20

സുഭൃതേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
 ബ്രഹ്മവർചസേന മേ സന്തിഷ്ടസ്വ ।
 യജ്ഞസ്യർദ്ധിമനു സന്തിഷ്ടസ്വ ।
 ഉപ തേ യജ്ഞേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ । ഉപ തേ നമഃ ॥
 ത്രിഷ്ഫലീ ക്രിയമാണാനാം । യോ നൃങ്ഗോ അവശിഷ്ടതേ ।
 രക്ഷസാം ഭാഗധേയം । ആപസ്തത് പ്രവഹതാദിതഃ ॥ **74 (10)**

T.B.3.7.6.21

ഉലൂഖലേ മുസലേ യച്ച ശൂർപേ ।
 ആശിശ്ലേഷ ദൃഷദി യത്കപാലേ ।
 അവപ്രുഷോ വിപ്രുഷഃ സംയജാമി ।
 വിശ്വേ ദേവാ ഹവിരിദം ജുഷന്താം ।
 യജ്ഞേ യാ വിപ്രുഷഃ സന്തി ബഹവീഃ ।

അഗ്നൗ താഃ സർവാഃ സ്വിഷ്ടാഃ സുഹൃതാ ജുഹോമി ॥

ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ । സപതാമേ അനീനശഃ ।

ദിവൈനാൻ. വിദ്യുതാ ജഹി ।

നിമോചന്നധരാൻ കൃധി ॥ 75 (10)

T.B.3.7.6.22

ഉദ്യന്നദ്യ വി നോ ദജ । പിതാ പുത്രേഭ്യോ യഥാ ।

ദീർഘായുത്വാസ്യ ഹേശിഷേ । തസ്യ നോ ദേഹി സൂര്യ ॥

ഉദ്യന്നദ്യ മിത്രമഹഃ । ആരോഹന്നുത്തരാം ദിവം ।

ഹൃദ്ദരോഗം മമ സൂര്യ । ഹരിമാണം ച നാശയ ॥

ശുകേഷു മേ ഹരിമാണം ।

രോപണാകാസു ദധൂസി । 76 (10)

T.B.3.7.6.23

അഥോ ഹാരിദ്രവേഷു മേ । ഹരിമാണം നിദധൂസി ॥

ഉദഗാദയമാദിത്യഃ । വിശ്വേന സഹസാ സഹ ।

ദിഷന്തം മമ രന്ധയൻ । മോ അഹം ദിഷന്തോ രധം ॥

യോ നഃ ശപാദശപതഃ । യശ്ച നഃ ശപതഃ ശപാത് ।

ഉഷാശ്ച തസ്മൈ നിമൂക്ച ।

സർവം പാപꣳ സമൂഹതാം ( ) ॥ 77 (10)

T.B.3.7.6.24

യോ നഃ സപത്തോ യോ രണഃ । മർതോഭിദാസ്തി ദേവാഃ ।
 ഇധസ്യേവ പ്രക്ഷായതഃ । മാ തസ്യോച്ഛേഷി കിഞ്ചന ॥
 അവസ്യഷ്ടഃ പരാപത । ശരോ ബ്രഹ്മസംശ്രിതഃ ।
 ഗച്ഛാമിത്രാൻ പ്രവിശ । മൈഷാം കംചനോച്ഛിഷഃ ॥ 78 (10)
 (പതിഃ - പ്രജാപതയേ - തപസ്വീ - വാചാ - സൗഭഗായ-
 പശുമേ പിന്വസ്വ - ദുർമരായും - ദേവയാനാ - നഗ്നേ -
 ടന്തരിക്ഷേഹമുത്തരോ ഭൂയാസം - പ്രജാപതിരസി
 സർവതഃ ശ്രിതഃ - പ്രവിഷ്ടം - ദേവതാഭിർ - വാജജിതം -
 പൃഥിവീ ഹായതാമഗ്നിരാഗ്നിശ്ചാദ് - വൃശ്വത -
 സസ്യവാസ്യ - ഹുതേ - സ്യോന്നേ മേ സന്തിഷ്ഠസ്യേ -
 തഃ - കൃധി - ദധ്മ - സ്യുഹതാ - +മഷ്ടൗ ച) (A6)

3.7.7 അനുവാകം 7 - സോമാങ്ഗ.ഭൂതേഷു മന്ത്രേഷു
ദീക്ഷാമാരഭ്യാഗ്നിഷോമയിപശുപര്യന്തേ പ്രയോഗേ
ശേഷഭൂതാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.7.1

സക്ഷേദം പശ്യ । വിധർതരിദം പശ്യ । നാകേദം പശ്യ ।
 രമതിഃ പനിഷ്ടാ । ഋതം വർഷിഷ്ടം । അമൃതാ യാന്യാഹുഃ ।
 സൂര്യോ വരിഷ്ടോ അക്ഷഭിർവിഭാതി ।
 അനു ദ്യാവാപൃഥിവീ ദേവപുത്രേ ॥

ദീ॒ക്ഷാ॑ഽസി॒ തപ॑സോ॒ യോ॑നിഃ ।

തപോ॑ഽസി॒ ബ്ര॑ഹ്മ॒ണോ॒ യോ॑നിഃ । 79 (10)

T.B.3.7.7.2

ബ്ര॑ഹ്മാ॒സി ക്ഷ॑ത്ര॒സ്യ യോ॑നിഃ ।

ക്ഷ॑ത്രമ॒സ്യുത॑സ്യ യോ॒നിഃ । ഋ॒തമ॑സി॒ ഭൂരാ॑ർഭേ ।

ശ്ര॒ദ്ധാം മ॑ന॒സാ । ദീ॒ക്ഷാം തപ॑സാ ।

വി॒ശ്വാ॑സ്യ॒ ഭൂവ॑ന॒സ്യാധി॑പതീം ।

സർവേ॑ കാ॒മാ യ॑ജമാന॒സ്യ സ॑ന്തു ॥

വാ॒തം പ്രാ॑ണം മ॒നസാ॑ഽൻവാ॒ർഭാമ॑ഹേ ।

പ്ര॒ജാപ॑തിം യോ॒ ഭൂവ॑ന॒സ്യ ഗോ॑പാഃ ।

സ നോ॑ മൃ॒ത്യോസ്രാ॑യതാം പാ॒ത്വഹ॑സഃ । 80 (10)

T.B.3.7.7.3

ജ്യോ॑ഗ്ജീ॒വാ ജ॒രാമ॑ശീമ॒ഹി ॥

ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑ക॒ര ഗാ॒യത്രി॑ം പ്ര॒പദ്യേ॑ । താ॒മ തേ॑ യു॒നജ്ജ॑മി ।

ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑ക॒ര ത്രി॒ഷ്ടുഭം॑ പ്ര॒പദ്യേ॑ । താ॒മ തേ॑ യു॒നജ്ജ॑മി ।

ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑ക॒ര ജഗ॑തീം പ്ര॒പദ്യേ॑ । താ॒മ തേ॑ യു॒നജ്ജ॑മി ।

ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑ക॒രാൻവു॒ഷ്ടുഭം॑ പ്ര॒പദ്യേ॑ । താ॒മ തേ॑ യു॒നജ്ജ॑മി ।

ഇ॒ന്ദ്ര ശാ॑ക॒ര പ॒ക്തി॑ം പ്ര॒പദ്യേ॑ । 81 (10)

T.B.3.7.7.4

താം തേ യുനജ്മി || ആഹം ദീക്ഷാമരുഹ-മൃതസ്യ പത്നീം ।
 ഗായത്രേണ ഛന്ദസാ ബ്രഹ്മണാ ച । ഋതം സത്യേധായി ।
 സത്യമൃതേധായി । ഋതം ച മേ സത്യം ചാഭ്യതാം ।
 ജ്യോതിരഭ്യവ്യം സുവരഗമം ।
 സുവർഗം ലോകം നാകസ്യ പൃഷ്ഠം ।
 ബ്രഹ്മസ്യ വിഷ്ണുപഥഗമം || പൃഥ്വിവീ ദീക്ഷാ । **82 (10)**

T.B.3.7.7.5

തയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഗ്നിർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 അന്തരിക്ഷം ദീക്ഷാ । തയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ വായുർ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി ।
 ദ്യൗർ ദീക്ഷാ । തയാഃദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാഃദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ । **83 (10)**

T.B.3.7.7.6

തയാ ത്വാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമി । ദിശോ ദീക്ഷാ ।
 തയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।
 യയാ ചന്ദ്രമാ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിതഃ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।

ആ॑പോ॑ ദീ॒ക്ഷാ । തയാ॑ വരു॒ണോ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

യയാ॑ വരു॒ണോ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।

ഓ॒ഷധയോ॑ ദീ॒ക്ഷാ । 84 (10)

T.B.3.7.7.7

തയാ॑ സോ॒മോ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

യയാ॑ സോ॒മോ രാജാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി । വാഗ് ദീ॒ക്ഷാ ।

തയാ॑ പ്രാ॒ണോ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

യയാ॑ പ്രാ॒ണോ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷിതഃ॑ ।

തയാ॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑ ദീ॒ക്ഷയാ॑മി ।

പൃ॒ഥിവി॑ ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷതാം॑ ।

അ॒ന്തരീ॑ക്ഷം ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷതാം॑ ।

ദ്യൗ॒സ്ത്വാ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷതാം॑ । 85 (10)

T.B.3.7.7.8

ദി॒ശസ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।

ആ॒പസ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।

ഓ॒ഷധ॑യസ്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷന്താം॑ ।

വാ॒ക്ത്വാ॑ ദീ॒ക്ഷമാ॑ണമനു॑ ദീ॒ക്ഷതാം॑ ।

ഋ॒ച്ഛാ॒ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 സാ॒മാ॒നി ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 യജു॑ഷി॒ ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ।
 അ॒ഹ॒ശ്വ രാ॒ത്രിശ്വ । കൃ॒ഷിശ്വ॒ വൃ॒ഷ്ടിശ്വ ।
 തി॒ഷി॒ശ്വാപ॒ചിതി॒ശ്വ । 86 (10)

T.B.3.7.7.9

ആ॒പ॒ശ്വൗ॒ഷധ॒യശ്വ । ഊ॒ർക്ച॑ സു॒ന്യതാ॑ ച ।
 താ॒സ്ത്വാ ദീ॒ക്ഷ॒മാ॒ണമ॒നു ദീ॒ക്ഷ॒ന്താം ॥
 സേ॒വ ദക്ഷേ॑ ദക്ഷ॒പിതേ॒ഹ
 സീ॒ദ । ദേ॒വാ॒നാഴ് സു॒ന്തോ മ॒ഹതേ॑ ര॒ണായ॑ ।
 സ്വാ॒സ॒സ്ഥസ്തു॒നുവാ॒ സം॑വി॒ശസ॑ ।
 പി॒തേ॒വൈധി॑ സു॒നവ॑ ആ സു॒ശേവഃ॑ ।
 ശി॒വോ മാ॑ ശി॒വമാ॒വിശ॑ । സ॒ത്യം മ॑ ആ॒ത്മാ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ മേ॑ ടക്ഷി॒തിഃ । 87 (10)

T.B.3.7.7.10

തപോ॑ മേ പ്രതി॒ഷ്ഠാ । സ॒വി॒ത്യുപ്ര॑സു॒താ മാ॒ ദിശോ॑
 ദീ॒ക്ഷ॒യ॒ന്തു । സ॒ത്യമ॑സി ॥ അ॒ഹം ത്വദ॑സി॒ മദ॑സി॒ തഥേ॒തത് ।
 മമാ॑സി॒ യോനി॑സ്തുവ॒ യോനി॑രസി॒ ।
 മ॒മൈവ॑ സ॒ന്വഹ॑ ഹ॒വ്യാന്യ॑ഗേ ।
 പു॒ത്രഃ പി॒ത്രേ ലോ॑ക॒ക്യ-ജ്ജാ॑തവേദഃ ॥

ആജുഹ്വാനഃ സുപ്രതീകഃ പുരസ്താത് ।
 അഗ്നേ സ്വാം യോനിമാസീദ സാദ്ധ്യം ।
 അസിൻമി സധസ്ഥേ അദ്ധ്യുത്തരസിന് । 88 (10)

T.B.3.7.7.11

വിശ്വേ ദേവാ യജമാനശ്ച സീദത ॥
 എകമിഷേ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 ദേവ ഊർജേ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 ത്രീണി വ്രതായ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 ചതാരി മായോ ദവായ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 പഞ്ച പശുഭ്യോ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 ഷഡ്ഠായസ്തോഷായ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ।
 സപ്ത സപ്തഭ്യോ ഹോത്രാഭ്യോ വിഷ്ണുസ്താഽന്വേതു ॥
 സഖായഃ സപ്തപദാ അഭൂമ । സഖ്യം തേ ഗമേയം । 89 (10)

T.B.3.7.7.12

സഖ്യാത്തേ മാ യോഷം । സഖ്യാന്തേ മാ യോഷാം ॥
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ പൃഥിവീ പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈന്തരിക്ഷം പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ ദ്യൗഃ പാദഃ ।
 സാഽസി സുബ്രഹ്മണ്യേ । തസ്യാസ്മൈ ദിശഃ പാദഃ । 90 (10)

T.B.3.7.7.13

പരോരജാസ്യേ പഞ്ചമഃ പാദഃ । സാ ന ഇഷ്ടമൂർജം ധുകുഷാ ।
 തേജ ഇന്ദ്രിയം । ബ്രഹ്മവർചസമന്നാദ്യം ॥
 വിമിമേ ത്വാ പയസ്വതീം ।
 ദേവാനാം ധേനുഴ് സുദുഷാ-മനപസ്സുരന്തീം ।
 ഇന്ദ്രഃ സോമം പിബതു । ക്ഷേമോ അസ്മു നഃ ॥
 ഇമാം നരാഃ കൃണുത വേദിമേത്യ ।
 വസുമതീഴ് രുദ്രവതീ-മാദിത്യവതീം । 91 (10)

T.B.3.7.7.14

വർഷന്ദിവഃ । നാഭാ പൃഥിവ്യാഃ ।
 യഥാഽയം യജമാനോ ന രിഷ്യേത് ।
 ദേവസ്യ സവിതുഃ സവേ ॥
 ചതുഃ ശിഖണ്ഡാ യുവതിഃ സുപേശാഃ ।
 ഘൃതപ്രതീകാ ഭുവനസ്യ മദ്ധ്യേ ।
 തസ്യാഴ് സുപർണാവധി യൗ നിവിഷ്ടൗ ।
 തയോർ ദേവാനാമധി ഭാഗധേയം ॥ അപ ജന്തും ഭയം നുദ ।
 അപ ചക്രാണി വർതയ ( ) । ഗൃഹാഴ് സോമസ്യ ഗച്ഛതം ॥
 ന വാ ഉവേതത്രിയസേ ന രിഷ്യസി ।
 ദേവാഴ് ഇദേഷി പഥിഭിഃ സുഗേഭിഃ ।

യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി ദുഷ്ടതഃ ।

തത്ര ത്വാ ദേവഃ സവിതാ ദധാതു ॥ 92 (15)

(ബ്രഹ്മണോ യോനി - രഹ്സഃ - പക്തിം പ്രപദ്യേ-
ദീക്ഷാ - യയോഽദിത്യോ ദീക്ഷയാ ദീക്ഷിത - സ്മയാ ത്വാ
ദീക്ഷയാ ദീക്ഷയാമ്യോഷധയോ ദീക്ഷാ - ദൃൗസ്ത്വാ
ദീക്ഷമാണമനു ദീക്ഷതാ - മപ്ചിതിശ്ചാ - ക്ഷിതി -
രുത്തരസ്തിൻ - ഗമേയം - ദിശഃ പാദ - ആദിത്യവതീം -
വർതയ പഞ്ച ച) (A7)

3.7.8 അനുവാകം 8 - പശുവിഷയാ അച്ഛിദ്രമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.8.1

യദസ്യ പാരേ രജസഃ । ശുക്രം ജ്യോതിരജായത ।

തന്നഃ പർഷദതി ദിഷഃ । അഗ്നേ വൈശ്യാനര സ്വാഹാ ॥

യസ്മാദ്ദീഷാഽവാശിഷ്ടാഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃധ । നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥

യസ്മാദ്ദീഷാ നൃഷഭഃ । തതോ നോ അഭയം കൃധി । 93 (10)

T.B.3.7.8.2

പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃധ । നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥

ഉദൂസ്ര തിഷ്ഠ പ്രതിതിഷ്ഠ മാ രിഷഃ ।

മേമം യജ്ഞം യജമാനം ച രീരിഷഃ ।

സുവർഗേ ലോകേ യജമാനഃ ഹി ധേഹി ।
 ശം ന ഏധി ദിപദേ ശം ചതുഷ്പദേ ॥
 യസ്മാദ്ദീഷാഽവേപിഷ്ഠാഃ പലായിഷ്ഠാഃ സമജ്ഞാസ്ഥാഃ ।
 തതോ നോ അഭയം കൃധി । പ്രജാഭ്യഃ സർവാഭ്യോ മൃഡ ।
 നമോ രൂദ്രായ മീഡുഷേ ॥ 94 (10)

T.B.3.7.8.3

യ ഇദമകഃ । തസ്മൈ നമഃ । തസ്മൈ സ്വാഹാ ॥
 “ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}“ ।
 “ആശാനാം ത്വാ {2}“ “വിശ്വാ ആശാം{3}“ ॥
 യജ്ഞസ്യ ഹി സ്ഥ ഗൃതിയൗ । ഇന്ദ്രാഗ്നീ ചേതനസ്യ ച ।
 ഹുതാഹുതസ്യ തൃപ്യതം ।
 അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ।
 ഹുതസ്യ ചാഹുതസ്യ ച । അഹുതസ്യ ഹുതസ്യ ച ( ) ।
 ഇന്ദ്രാഗ്നീ അസ്യ സോമസ്യ । വീതം പിബതം ജുഷേമാം ॥
 മാ യജമാനം തമോ വിദത് । മർത്വിജോ മോ ഇമാഃ പ്രജാഃ ।
 മാ യഃ സോമമിമം പിബാത് ।
 സഃസ്യഷ്ടമുദയം കൃതം ॥ 95 (10)

(കൃധി - മീഡുഷേ - ഹുതസ്യ ച സപ്ത ച) (A8)

3.7.9 അനുവാകം 9 - ഉപാംശാഭിഷവാ മന്ത്രാഃ

T.B.3.7.9.1

അ॒നാ॒ഗ॒സ॒സ്താ॒ വ॒യം । ഇ॒ന്ദ്രേ॒ണ പ്രേ॒ഷി॒താ ഉ॒പ ।
 വാ॒യുഷ്ടേ॑ അ॒സ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ । മി॒ത്രസ്മേ॑ അ॒സ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ ।
 വ॒രുണ॑സ്മേ॒ അസ്ത്വച്ശ॒ഭ്യഃ ॥ അ॒പാം ക്ഷ॒യാ ഋ॒തസ്യ॑ ഗർഭാഃ ।
 ഭു॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ ശേ॒ത്യനാ॑ അ॒തിമ॑യഃ ।
 പ॒ർവ॒താനാ॑ം ക॒കുഭഃ॑ പ്ര॒യുതോ॑ ന॒പാതാ॑രഃ ।
 വ॒ഗ്നുനേ॑ന്ദ്രഃ ഹ॒യത॑ ।
 ഘോ॒ഷേണാ॑മീ॒വാഽശ്ചാ॑ത॒യത॑ । **96 (10)**

T.B.3.7.9.2

യു॒ക്താഃ സ്ഥ॑ വ॒ഹത॑ ॥
 ദേ॒വാ ഗ്രാ॒വാണ॑ ഇ॒ന്ദുരി॒ന്ദ്ര ഇ॒ത്യവാ॑ഭിഷുഃ ।
 ഏ॒ന്ദ്രമ॑ചു॒ച്യവുഃ॑ പ॒രമ॑സ്യാഃ പ॒രാവ॑തഃ ।
 ആ॒സ്മാഥ് സ॑ധ॒സ്ഥാത് । ഓ॒രോര॑ന്തരിക്ഷാത് ।
 ആ॒ സു॒ഭൃത॑മ॒സുഷ॑വുഃ । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സം മ ആ॒സുഷ॑വുഃ ।
 സ॒മരേ॑ ര॒ക്ഷാഽസ്യ॑വ॒ധിഷുഃ॑ । അ॒പഹ॑തം ബ്ര॒ഹ്മജ്യ॑സ്യ ॥
 വാ॒ക്ച॑ താ മ॒നശ്ച॑ ശ്രീ॒ണീതാ॑ം । **97 (10)**

T.B.3.7.9.3

പ്രാ॒ണശ്ച॑ താ॒പാന॑ശ്ച ശ്രീ॒ണീതാ॑ം ।
 ച॒ക്ഷുശ്ച॑ താ ശ്രോ॒ത്രം ച॑ ശ്രീ॒ണീതാ॑ം ।

ദക്ഷശ്ച ത്വാ ബലം ച ശ്രീണീതാം ।
 ഓജശ്ച ത്വാ സഹശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ആയുശ്ച ത്വാ ജരാ ച ശ്രീണീതാം ।
 ആത്മാ ച ത്വാ തനുശ്ച ശ്രീണീതാം ।
 ശൃതോഽസി ശൃതം കൃതഃ । ശൃതായ ത്വാ ശൃതേഭ്യസ്താ ॥
 യമിന്ദ്രമാഹുർ വരുണം യമാഹുഃ ।
 യം മിത്രമാഹുർ യമു സത്യമാഹുഃ । 98 (10)

T.B.3.7.9.4

യോ ദേവാനാം ദേവതമസ്തപോജാഃ ।
 തസ്മൈ ത്വാ തേഭ്യസ്താ ॥ മയി തൃദിന്ദ്രിയം മഹത് ।
 മയി ദക്ഷോ മയി ക്രുതഃ । മയി ധായി സുവീര്യം ।
 ത്രിശുഗ്ഘർമോ വിഭാതു മേ । ആകൃത്യ മനസാ സഹ ।
 വിരാജാ ജ്യോതിഷാ സഹ ।
 യജ്ഞേന പയസാ സഹ । തസ്യ ദോഹമശീമഹി । 99 (10)

T.B.3.7.9.5

തസ്യ സുതമശീമഹി । തസ്യ ദക്ഷമശീമഹി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ॥
 “മിത്രോ ജനാൻ{4}” “പ്ര സ മിത്ര{5}” ॥
 യസ്മാന്ന ജാതഃ പരോ അന്യോ അസ്തി ।
 യ ആവിവേശ ഭുവനാനി വിശ്വാ ।

പ്രജാപതിഃ പ്രജയാ സംവിദാനഃ ।
 ത്രീണി ജ്യോതിഷി സചതേ സ ഷോഡശീ ॥
 ഏഷ ബ്രഹ്മാ യ ഋതീയഃ ।
 ഇന്ദ്രോ നാമ ശ്രുതോ ഗണേ ॥ 100 (10)

T.B.3.7.9.6

പ്ര തേ മഹേ വിദമേ ശംസിഷ്യ ഹരീ ।
 യ ഋതീയഃ പ്ര തേ വന്യേ । വനുഷോ ഹര്യതം മദം ॥
 ഇന്ദ്രോ നാമ ഘൃതം ന യഃ । ഹരിഭിശ്ചാരു സേചതേ ।
 ശ്രുതോ ഗണ ആ ത്വാ വിശന്തു । ഹരിവർപസംഗിരഃ ॥
 ഇന്ദ്രാധിപതേഽധിപതിസ്ത്വം ദേവാനാമസി । അധിപതിം മാം ।
 ആയുഷ്മന്തം വർചസ്വന്തം മനുഷ്യേഷു കുരു ॥ 101 (10)

T.B.3.7.9.7

ഇന്ദ്രശ്ച സമ്രാധ് വരുണശ്ച രാജാ ।
 തൗ തേ ഭക്ഷം ചക്രതുരഗ്ര ഏതം ।
 തയോരനു ഭക്ഷം ഭക്ഷയാമി ।
 വാഗ്ജുഷാണാ സോമസ്യ തൃപ്യതു ॥
 പ്രജാപതിർ വിശ്വകർമ്മാ ।
 തസ്യ മനോ ദേവം യജേന്തേ രാദ്ധ്യാസം ।
 അർഥേ ഗാ അസ്യ ജഹിതഃ ।
 അവസാനപതേ ഽവസാനം മേ വിന്ദ ॥

നമോ॑ രു॒ദ്രായ॑ വാ॒സോ॑ഷ്ഠതയേ॑ ।

ആ॒യനേ॑ വി॒ദ്രവ॑ണേ॑ । 102 (10)

T.B.3.7.9.8

ഉ॒ഭ്യാനേ॑ യത്പ॒രായ॑ണേ॑ । ആ॒വർത॑നേ॒ വിവർത॑നേ॒ ।

യോ॑ ഗോ॒പായ॑തി॒ തച്ഛു॑ഹുവേ॑ ॥

യാ॒ന്യുപാ॑മി॒ത്യാ-ന്യുപ്ര॑തീ॒ത്താ-ന്യുസ്മി॑ ।

യ॒മസ്യ॑ ബ॒ലിനാ॑ ച॒രാമി॑ ।

ഇ॒ഹൈ॒വ സ॒ന്തഃ പ്ര॒തി തദ്യാ॑തയാമഃ॑ ।

ജീ॒വാ ജീ॒വേഭ്യോ॑ നി॒ഹരാ॑മ॒ എന്നത്॑ ॥

അ॒ന്യുണാ॑ അ॒സ്മിന്ന॑ന്യു॒ണാഃ പ॒രസ്മി॑ന് ।

തൃ॒തീയേ॑ ലോ॒കേ അ॒ന്യുണാഃ॑ സ്യാ॒മ ।

യേ॑ ദേ॒വയാ॑നാ॒ ഉത॑ പി॒തൃയാ॑ണാഃ॑ । 103 (10)

T.B.3.7.9.9

സ॒ർവാൻ പ॒ഥോ അ॒ന്യുണാ॑ ആ॒ക്ഷീയേ॑മ ॥

ഇ॒ദമു॑ നു॒ ശ്രേയോ॑ഽവ॒സാന॑മാഗ॒ന്മ ।

ശി॒വേ നോ॑ ദ്യാ॒വാപൃ॑ഥി॒വീ ഉ॒ഭേ ഇ॒മേ ।

ഗോ॒മ-ദ്ധ॑ന॒വ-ദ॒ശവ॑-ദൃ॒ർജസ്വ॑ത് ।

സു॒വീരാ॑ വി॒രൈര॑നു॒ സംച॑രേമ ॥

അ॒ർകഃ പ॒വിത്ര॑ച്ഛു॒ രജ॑സോ॒ വിമാ॑നഃ॑ ।

പു॒നാതി॑ ദേ॒വാനാ॑ം ദൃ॒വനാ॑നി॒ വിശ്വാ॑ ॥

ദ്യാവാപൃഥ്വിവീ പയസാ സംവിദാനേ ।

ഘൃതം ദുഹാതേ അമൃതം പ്രപീനേ ॥

പവിത്രമർകോ രജസോ വിമാനഃ ( ) ।

പുനാതി ദേവാനാം ദുവനാനി വിശ്വാ ।

സുവർ ജ്യോതിർ യശോ മഹത് ।

അശീമഹി ഗായമൃത പ്രതിഷ്ഠാം ॥ 104 (13)

(ചാതയത - ശ്രീണീതാഴ് - സത്യമാഹു - രശീമഹി-

ഗണേ - കുരു - വിദ്രവണേ - പിതൃയാണാ - അർകോ

രജസോ വിമാനസ്തീണീ ച) (A9)

3.7.10 അനുവാകം 10 - സൗമികപ്രായാശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.10.1

ഉദസ്താംഹീമ് സവിതാ മിത്രോ അരുമാ ।

സർവാ-നമിത്രാ-നവധീ-ദ്യുഗേന ।

ബൃഹന്തം മാമകരദ്വീരവന്തം ।

രഥന്തരേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ പൃഥ്വിവ്യം ।

വാമദേവ്യേ ശ്രയസ്വ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷേ ।

ബൃഹതി ശ്രയസ്വ സ്വാഹാ ദിവീ ।

ബൃഹതാ ത്യാപസ്തദ്നോമി ॥

ആ ത്യാ ദദേ യശസേ വീര്യായ ച ।

അ॒സ്താ॒സ്വ॒ഹ്വി॒യാ യു॒യം ദ॒ധാ॒മേ॒ന്ദ്രി॒യം പ॒യഃ ॥

യ॒സ്മൈ ദ്ര॒ഹ്മൈ യ॒സ്മൈ ഉ॒ദർ॒ഷഃ । 105 (10)

T.B.3.7.10.2

ദൈ॒വ്യഃ കേ॒തൂർ വി॒ശ്വം ഭു॒വന॑മാവിവേ॒ശ ।

സ॒ നഃ പാ॒ഹ്യ॒രി॒ഷ്ടൈ॒സ്ത്വ സ്വാ॒ഹാ ॥

അ॒നും മാ॒ സർവോ॑ യ॒ജ്ഞോ॑ഽയ॒മേതു॑ ।

വി॒ശ്വേ ദേ॒വാ മരു॑തഃ സാമാ॒ർകഃ ।

ആ॒പ്രിയ॒ശ്ശു॒ന്ദാ॒സി നി॒വിദോ॑ യ॒ജുഃ॒ഷി ।

അ॒സ്യ പൃ॒ഥി॒വ്യേ യ॒ഭ്യജ്ഞി॑യം ॥

പ്ര॒ജാപ॑തേർ വർത॒ന്നി॒മനു॑ വർത॒സ്വ ।

അ॒നും വീ॒രൈര॑നും രാ॒ധ്യാമ॑ ഗോ॒ഭിഃ ।

അ॒ന॒ശ്ശൈര॑നും സർവൈ॒രു പു॒ഷ്ടൈഃ ।

അ॒നും പ്ര॒ജയാ॑ഽനി॒ന്ദ്രിയേ॑ണ । 106 (10)

T.B.3.7.10.3

ദേ॒വാ നോ॑ യ॒ജ്ഞമു॑ജു॒ധാ ന॑യ॒ന്തു ॥

പ്ര॒തി ക്ഷ॑ത്രേ പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി രാ॒ശ്ട്രേ ।

പ്ര॒ത്യശോ॑ഷു പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠാമി ഗോ॒ഷു ।

പ്ര॒തി പ്ര॒ജായാ॑മ പ്ര॒തി തി॑ഷ്ഠാമി ദ॒വ്യേ ।

വി॒ശ്വമ॑ന്യാ॒ഭി വാ॒വൃധേ॑ । തദ॒ന്യ॒സ്യാ-മ॑ധി॒ശ്രിതം॑ ।

ദിവേ॒ ച വി॒ശ്വക॑ർമ്മ॒ണേ । പൃ॒ഥി॒വ്യേ ചാ॑കരം॒ നമഃ॑ ॥

അസ്താനുഷഃ പൃഥ്വിവീം ।

അസ്താനുഷഭോ യുവാ ഗാഃ । 107 (10)

T.B.3.7.10.4

സ്തന്നേമാ വിശ്വാ ഭുവനാ । സ്തന്നോ യജ്ഞഃ പ്രജനയതു ।

അസ്താനജനി പ്രാജനി । ആ സ്തന്നാജ്ജായതേ വൃഷാ ।

സ്തന്നാത് പ്രജനിഷീമഹി ॥

യേ ദേവാ യേഷാമിദം ഭാഗധേയം ബഭൂവ ।

യേഷാം പ്രയാജാ ഉതാനുയാജാഃ ।

ഇന്ദ്രജ്യേഷ്ടഭ്യോ വരുണരാജഭ്യഃ ।

അഗ്നിഹോത്യഭ്യോ ദേവേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഉത ത്യാ നോ ദിവാ മതിഃ । 108 (10)

T.B.3.7.10.5

അദിതിരുത്യാശ്ശഗമത് । സാ ശന്താചീ മയസ്കരത് ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ഉത ത്യാ ദൈവ്യാ ഭിഷജാ ।

ശം നസ്കരതോ അശിനാ । യുയാതാമസുദ്രപഃ ।

അപ സ്രിധഃ ॥ ശമഗ്നിരഗ്നിഭിസ്കരത് । ശം നസ്തപതു സ്മര്യഃ ।

ശം വാതോ വാതരപാഃ । 109 (10)

T.B.3.7.10.6

അപ സ്രിധഃ ॥ തദിത്പദം ന വിചികേത വിദ്വാൻ ।

യന്മൃതഃ പുനരപ്യേതി ജീവാൻ ।

ത്രി॒വൃ॒ദ് ഭു॒വന॑സ്യ ര॒ഥവൃ॑ത് ।
 ജീ॒വോ ഗർഭോ॑ ന മൃ॒തഃ സ ജീ॑വാത് ॥
 പ്ര॒ത്യു॒സ്മൈ പി॒പീ॒ഷതേ॑ । വി॒ശ്വാ॑നി വി॒ദു॒ഷേ ഭര॑ ।
 അ॒രം ഗ॒മായ ജ॒ഗ്മവേ॑ । അ॒പ॒ശ്വാദ്ഭ॒ദ്ധനേ॑ നരേ॑ ॥
 ഇ॒ന്ദു॒രി॒ന്ദുമ॑വാ॒ഗാത് ( ) । ഇ॒ന്ദോ॒രിന്ദോ॑ഽപാത് ।
 ത॒സ്യ ത॑ ഇ॒ന്ദവി॑ന്ദ്ര॒പീത॑സ്യ മധു॒മതഃ॑ ।
 ഉ॒പ॒ഹൃ॒തസ്യോ॑-പ॒ഹൃ॒തോ ഭ॑ക്ഷ॒യാമി॑ ॥ 110 (13)

(ഉ॒ദർഷ - ഇ॒ന്ദ്രിയേ॑ണ - ഗാ - മ॒തി - ര॒രപാ -
 അ॒ഗാ॒ത്രീണി॑ ച) (A10)

3.7.11 അനുവാകം 11 - ദർശപൂർണ്ണമാസപ്രായശ്ചിത്തമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.11.1

ബ്ര॒ഹ്മ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ മ॒നസോ॑ ബ്ര॒ഹ്മ വാ॑ചഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ യ॒ജ്ഞാ॑നാച് ഹ॒വിഷാ॑മാജ്യ॒സ്യ ।
 അ॒തി॒രി॒ക്തം കർമ്മ॑ണോ യ॒ച്ഛ ഹീ॒നം ।
 യ॒ജ്ഞഃ പ॑ർവാ॒ണി പ്ര॒തിര॑ന്നേ॒തി ക॒ല്പ॒യൻ ।
 സ്വാ॒ഹാകൃ॑താഽഹൃ॒തിരേ॒തു ദേ॒വാൻ ॥
 ആ॒ശ്രാ॒വിത॑മ॒ത്യാശ്രാ॑വിതം ।
 വ॒ഷ്ട്വക്യ॑തമ॒ത്യനു॑ക്തം ച യ॒ജ്ഞേ॑ ।
 അ॒തി॒രി॒ക്തം കർമ്മ॑ണോ യ॒ച്ഛ ഹീ॒നം ।

യജ്ഞഃ പർവാണി പ്രതിരന്നേതി കല്പയന് ।
സ്വാഹാകൃതാഃഹുതിരേതു ദേവാൻ ॥ 111 (10)

T.B.3.7.11.2

യദോ ദേവാ അതിപാദയാനി ।
വാചാ ചിത്പ്രയതം ദേവ ഹേഡനം ।
അരായോ അസ്മാഽ അഭിദുച്ഛുനായതേ ॥
അന്യത്രാസ്മൻ-മരുതസ്തന്നിധേതന ॥
തതം മ ആപസ്തദു തായതേ പുനഃ ।
സ്വാദിഷ്ടാ ധീതിരുചമായ ശസ്യതേ ।
അയഽ സമുദ്ര ഉത വിശ്വദേഷജഃ ।
സ്വാഹാകൃതസ്യ സമുതൃപ്ണുതർ ഭുവഃ ॥
“ഉദായം തമസസ്സരി{6}” ।

“ഉദു ത്യം{7}” “ചിത്രം{8}” । 112 (10)

T.B.3.7.11.3

“ഇമം മേ വരുണ{9}” “തത്താ യാമി{10}” ।
“ത്വം നോ അഗ്നേ{11}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{12}” ।
“ത്വമഗ്നേ അയാഽസി{13}” “പ്രജാപതേ{14}” ॥
ഇമം ജീവേഭ്യഃ പരിധിം ദധാമി ।
മൈഷാം നു ഗാദപരോ അർദ്ധമേതം ।
ശതം ജീവന്തു ശരദഃ പുരുചീഃ ।

തിരോ മൃത്യും ദധതാം പർവതേന ॥

ഇഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ വഷഡനിഷ്ടേഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥

ഭേഷജം ദുരിഷ്ടേ സ്വാഹാ നിഷ്കൃത്യേ സ്വാഹാ ॥

ദൗരാർദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ദൈവീഭ്യസ്തനുഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ 113 (10)

T.B.3.7.11.4

ഋദ്ധ്യേ സ്വാഹാ സമൃദ്ധ്യേ സ്വാഹാ ॥

യത ഇന്ദ്ര ദയാമഹേ । തതോ നോ അഭയം കൃധി ।

മഘവന്തുഗ്ധി തവ തന്ന ഊതയേ ॥

വി ദിഷോ വിമൃധോ ജഹി ॥ സ്വസ്തിദാ വിശസ്പതിഃ ।

വൃത്രഹാ വിമൃധോ വശീ । വൃഷേന്ദ്രഃ പുര ഏതു നഃ ।

സ്വസ്തിദാ അഭയം കരഃ ॥

ആദിർ ഗീർഭിർ യദതോ ന ഊനം ॥ 114 (10)

T.B.3.7.11.5

ആപ്യായയ ഹരിവോ വർദ്ധമാനഃ ।

യദാ സോത്യഭ്യോ മഹി ഗോത്രാ രുജാസി ।

ഭൂയിഷ്ഠദാജോ അധ തേ സ്യാമ ॥

അനാജ്ഞാതം യദാജ്ഞാതം । യജ്ഞസ്യ ക്രിയതേ മിഥു ।

അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ । തച് ഹി വേതം യമാതഥം ॥

പുരുഷസംമിതോ യജ്ഞഃ । യജ്ഞഃ പുരുഷസംമിതഃ ।

അഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ ( ) । തച് ഹി വേതം യമാതഥം ॥

യത് പാകത്രാ മനസാ ദിനദക്ഷാ ന ।
 യജ്ഞസ്യ മന്വതേ മർതാസഃ ।
 അഗ്നിഷ്ടദ്ധോതാ കൃതുവിദിജാനന് ।
 യജിഷോ ദേവാഃ ഋതുശോ യജാതി ॥ 115 (15)

(ദേവാഃ - ശ്ചിത്രം - തനുഭ്യഃ സ്വാഹോ - നം -
 പുരുഷസംമിതോഽഗ്നേ തദസ്യ കല്പയ പഞ്ച ച) (A11)

**3.7.12 അനുവാകം 12 - അഗ്നിഷോമാദൗ യജമാനജപാ
 മന്ത്രവിശേഷാഃ**

T.B.3.7.12.1

യദേദവാ ദേവഹേഡനം । ദേവാസശ്ചക്രമാ വയം ।
 ആദിത്യാസ്തസ്മാമാ മുഞ്ചത । ഋതസ്യർത്ഥേന മാമുത ॥
 ദേവാ ജീവനകാമ്യോ യത് । വാചാഽന്യതമുദിമ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ । ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു ।
 ദുരിതാ യാനി ചക്രമാ । കരോതു മാമനേനസം ॥ 116 (10)

T.B.3.7.12.2

ഋതേന ദ്യാവാപൃഥിവീ । ഋതേന ത്വച് സരസ്വതി ।
 ഋതാമാ മുഞ്ചതാഹസഃ । യദന്യകൃതമാരിമ ॥
 സജാതശ്ചസാദുത വാ ജാമിശ്ചസാത് ।
 ജ്യായസഃ ശ്ചസാദുത വാ കനീയസഃ ।
 അനാജ്ഞാതം ദേവകൃതം യദേനഃ ।

തസ്മാത്തമസ്മാ-ഞ്ജാതവേദോ മുമുഗ്ധി ॥

യദാചാ യന്മനസാ ।

ബാഹുഭ്യോ-മൂരുഭ്യോ-മഷ്ടീവദ്ഭ്യോം । 117 (10)

T.B.3.7.12.3

ശിശ്ഞൈർ യദന്യൂതം ചക്രമാ വയം ।

അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥

യദ്ധസ്താഭ്യോം ചകര കിൽബിഷാണി ।

അക്ഷാണാം വഗ്നുമുപ ജിഹ്വമാനഃ ।

ദൂരേപശ്യോ ച രാശ്വഭ്യുച്ഛ ।

താനൃഹ്വരസാ-വനുദത്താ-മൃണാനി ॥

അദീവൃന്യുണം യദഹം ചകാർ ।

യദാദാസ്യന്മദ് സംജഗാരാ ജനേഭ്യഃ ।

അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥

യന്മയി മാതാ ഗർഭേ സതി । 118 (10)

T.B.3.7.12.4

എനശ്ചകാര യത്പിതാ । അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥

യദാ പിപേഷ മാതരം പിതരം । പുത്രഃ പ്രമുദിതോ ധയൻ ।

അഹിഷ്സിതൗ പിതരൗ മയാ തത് ।

തദഗേ അന്യൂണോ ദവാമി ॥

യദന്തരിക്ഷം പൃഥിവീമൃത ദ്യാം ।
 യന്മാതരം പിതരം വാ ജിഹിഷ്സിമ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥
 യദാശസാ നിശസാ യത്പരാശസാ । 119 (10)

T.B.3.7.12.5

യദേനശ്ച കൃമാ നൃതനം യത്പുരാണം ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ ॥ അതിക്രാമാമി ദുരിതം യദേനഃ ।
 ജഹാമി രിപ്രം പരമേ സധസ്ഥേ ।
 യത്ര യന്തി സുകൃതോ നാപി
 ദുഷ്ട്യതഃ । തമാരോഹാമി സുകൃതാം നു ലോകം ॥
 ത്രിതേ ദേവാ അമൃജ്ഞൈതദേനഃ ।
 ത്രിത എതന്മനുഷ്യേഷു മാമൃജേ ।
 തതോ മാ യദി കിംചിദാനശേ ।
 അഗ്നിർമാ തസ്മാദേനസഃ । 120 (10)

T.B.3.7.12.6

ഗാർഹപത്യഃ പ്രമുഞ്ചതു । ദുരിതാ യാനി ചക്രമ ।
 കരോതു മാമനേനസം ॥ ദിവി ജാതാ അഹ്നു ജാതാഃ ।
 യാ ജാതാ ഓഷധീഭ്യഃ । അഥോ യാ അഗ്നിജാ ആപഃ ।
 താ നഃ ശുന്ധന്തു ശുന്ധനീഃ ॥
 യദാപോ നക്തം ദുരിതം ചരാമ ।

യദാ ദിവം നൃതനം യത്പുരാണം ।

ഹിരണ്യവർണാസ്തത ഉത്പുനീത നഃ ( ) ॥

“ഇമം മേ വരുണ{15}” “തത്ത്വാ യാമി{16}” ।

“ത്വം നോ അഗ്നേ{17}” “സ ത്വം നോ അഗ്നേ{18}” ।

“ത്വമഗ്നേ അയാഽസി{19}” ॥ 121 (13)

(അനേനസ് - മഷ്ടീവദ്ഭ്യാച് - സതി - പരാശസാ -
 ssനശേഽഗ്നിർമാ തസ്താദേനസഃ-പുനീത നസ്തീണി ച)
 (A12)

Special Korvai

(യദ് ദേവാ ഗാർ.ഹപത്യോ യദ്ധസ്താഭ്യം യന്മയി മാതാ
 യദാപിപേഷ യദന്തരിക്ഷം യദാശസാഽതിക്രാമാമി ത്രിതേ
 ദേവാ ദിവി ജാതാ അഹ്സു ജാതാ യദാപ ഇമം മേ വരുണാ
 തത്ത്വാ യാമി ത്വം നോ അഗ്നേ സ ത്വം നോ അഗ്നേ ത്വമഗ്നേ
 അയാഽസി)

3.7.13 അനുവാകം 13 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി

ഋജീഷപ്രോക്ഷണമന്ത്രാഃ

T.B.3.7.13.1

യത്തേ ഗ്രാവ്.ണ്ണാ ചിച്ഛിദുഃ സോമ രാജന് ।

പ്രിയാണ്യങ്ഗാനി സ്വധിതാ പരൂഷി ।

തഥ്സംധഥ് സ്വാജ്യേനോത വർദ്ധയസ്വ ।

അനാഗസോ അധമിമ്സംക്ഷയേമ ॥
 യത്തേ ഗ്രാവാ ബാഹുച്യുതോ അചുച്യവുഃ ।
 നരോ യത്തേ ദുദുഹൂർ ദക്ഷിണേന ।
 തത്ത ആപ്യായതാം തത്തേ । നിഷ്ട്യായതാം ദേവ സോമ ॥
 യത്തേ ത്വചം ബിഭിദുര്യച്ച യോനീം ।
 യദാസ്ഥാനാത് പ്രച്യുതോ വേനസി ത്വനാ ॥ 122 (10)

T.B.3.7.13.2

ത്വയാ തമ്സോമ ഗൃപമസ്തു നഃ ।
 സാ നഃ സംധാസത്പരമേ വ്യോമന് ॥
 അഹാച്ഛരീരം പയസാ സമേത്യ ।
 അന്യോന്യോ ദവതി വർണോ അസ്യ ।
 തസ്മിൻ വയമുപഹൂതാസ്ത്വ സ്മഃ ।
 ആ നോ ഭജ സദസി വിശ്വരൂപേ ॥
 നൃചക്ഷാഃ സോമ ഉത ശുശ്രൂഗസ്തു ।
 മാ നോ വിഹാസീദ്ഗിര ആവൃണാനഃ ।
 അനാഗാസനുവോ വാവൃധാനഃ ।
 ആ നോ രൂപം വഹതു ജായമാനഃ ॥ 123 (10)

T.B.3.7.13.3

ഉപക്ഷരന്തി ജുഹോ ഘൃതേന ।
 പ്രിയാണ്യങ്ഗാനി തവ വർദ്ധയന്തീഃ ।

തസ്മൈ॑ തേ॒ സോമ॑ നമ॒ ഇദ॑ഷ്ടം॒ ച ।
 ഉപ॑ മാ॒ രാജ॑നീമ് സുകൃ॒തേ ഹ॑യസ്വ ॥
 സം പ്രാ॑ണാപാനാഭ്യായ് സമു॒ ചക്ഷു॑ഷാ॒ താം ।
 സൗ॑ ശ്രോത്രേണ ഗച്ഛ॒സ്വ സോമ॑ രാജ॑ൻ ।
 യത്ത॑ ആസ്ഥി॒ത്യ് ശമു॒ തത്തേ॑ അസ്തു ।
 ജാനീ॑താൻ: സംഗമ॑നേ പഥീ॒നാം ॥
 ഏ॒തം ജാനീ॑താത്പരമേ വ്യോമ॑ൻ ।
 വൃ॒കാഃ സധ॑സ്ഥാ വി॒ദ രൂ॒പമ॑സ്യ । 124 (10)

T.B.3.7.13.4

യദാ॑ഗച്ഛാത് പഥി॑ഭിർ ദേവ॑യാണൈ: ।
 ഇ॒ഷ്ടാപൂ॑ർതേ കൃ॒ണു॑താദാവിര॑സ്മൈ ॥
 അ॒രിഷ്ടാ॑ രാജ॑ന്നഗദഃ പരേ॒ഹി ।
 നമ॑സ്തേ അസ്തു॒ ചക്ഷ॑സേ രഘു॒യതേ॑ ।
 നാക॑മാരോഹ സഹ॒ യജ॑മാനേന ।
 സൂ॒ര്യം ഗച്ഛ॑താത്പരമേ വ്യോമ॑ൻ ॥
 അ॒ഭ്യുദേ॑ഭവഃ സവി॒താ വന്ദ്യോ॒ നു നഃ॑ ।
 ഇ॒ദാനീ॑മഹ ഉപ॒വാചേ॑യാ നൃ॒ഭിഃ ।
 വി യോ॑ രത്താ॒ ഭജ॑തി മാ॒നവേ॑ഭ്യഃ ।
 ശ്രേ॒ഷ്ഠം നോ॒ അത്ര॑ ദ്രവി॒ണം യഥാ॑ ദധാത് ( ) ॥

ഉപ നോ മിത്രാവരുണാവിഹാവതം ।
 അന്യാദീഭ്യാമാമിഹ നഃ സഖായാ ।
 ആദിത്യാനാം പ്രസിതിർ. ഹേതിഃ ।
 ഉഗ്രാ ശതാപാഷ്ടാ ഘ വിഷാ പരിണോ വൃണക്തു ॥
 “ആപ്യായസ്വ{20}” “സം തേ{21}” ॥ 125 (15)

(അനാ - ജായമാനോ - ടസ്യ - ദധത് പഞ്ച ച) (A13)

3.7.14 അനുവാകം 14 - അവഭൃഥേ കർമ്മണി സേചനാദിമന്ത്രാഃ
T.B.3.7.14.1

യദിദീക്ഷേ മനസാ യച്ച വാചാ ।
 യദാ പ്രാണൈശ്ചക്ഷുഷാ യച്ച ശ്രോത്രേണ ।
 യദ്രേതസാ മിമൂനേനാപ്യാത്മനാ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 യദൃചാ സാമ്നാ യജുഷാ ।
 പശൂനാം ചർമ്മൻ. ഹവിഷാ ദിദീക്ഷേ ।
 യച്ഛന്ദോദി-രോഷധീഭിർ-വനസ്സതൗ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം । 126 (10)

T.B.3.7.14.2

ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 യേന ബ്രഹ്മ യേന ക്ഷത്രം ।
 യേനേന്ദ്രാഗ്നീ പ്രജാപതിഃ സോമോ വരുണോ യേന രാജാ ॥
 വിശ്വേ ദേവാ ഋഷയോ യേന പ്രാണാഃ ।
 അദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം ।
 ശുക്രാ ദീക്ഷായൈ തപസോ വിമോചനീഃ ।
 ആപോ വിമോക്രതീർ മയി തേജ ഇന്ദ്രിയം ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ । 127 (10)

T.B.3.7.14.3

അഗ്നേഃ പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 ഇന്ദ്രസ്യ പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ।
 അപാം പുഷ്പമസ്യോഷധീനാഴ് രസഃ ।
 സോമസ്യ പ്രിയം ധാമ ।
 വിശ്വേഷാം ദേവാനാം പ്രിയതമഴ് ഹവിഃ സ്വാഹാ ॥

വയച്ഛ് സോമ പ്രതേ തവ । മനസ്തനുഷ്ട പിപ്രതഃ ।

പ്രജാവന്തോ അശീമഹി ॥ 128 (10)

T.B.3.7.14.4

ദേവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ । സോമേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ।

കവേഭ്യഃ പിതൃഭ്യഃ സ്വാഹാ ॥ ദേവാസ ഇഹ മാദയദ്ധാം ।

സോമ്യാസ ഇഹ മാദയദ്ധാം । കവ്യാസ ഇഹ മാദയദ്ധാം ॥

അനന്തരിതാഃ പിതരഃ സോമ്യാഃ സോമപീമാത് ॥

അപൈതു മൃത്യുരമൃതം ന ആഗൻ ।

വൈവസ്വതോ നോ അഭയം കൃണോതു ।

പർണം ഽവനസ്സതേരിവ । 129 (10)

T.B.3.7.14.5

അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ് രയിഃ । സചതാം നഃ ശചീപതിഃ ॥

പരം മൃത്യോ അനുപരേഹി പന്ഥാം ।

യസ്മൈ സ്വ ഇതരോ ദേവയാനാത് ।

ചക്ഷുഷ്മതേ ശൃണുതേ തേ ബ്രവീമി ।

മാ നഃ പ്രജാച്ഛ് രീരിഷോ മോത വീരാൻ ॥

ഇദമു നു ശ്രേയോഽവസാനമാഗന് ।

യദ്ഗോജിദ്-ധനജി-ദശജിദ്യത് ।

പർണം ഽവനസ്സതേരിവ । അഭി നഃ ശീയതാച്ഛ് രയിഃ ( ) ।

സചതാം നഃ ശചീപതിഃ ॥ 130 (11)

(വനസ്സുതാവദ്ഭ്യോ ലോകാ ദധിരേ തേജ ഇന്ദ്രിയം - ധാമം -
ശീമഹീ - വാ - ഭി നഃ ശീയതാഽരയിരേകം ച) (A14)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 14 Anuvaakams :-

(സർവാൻ. - യദ് വിഷ്ഷണ്ണേന - വി വൈ - യാഃ
പുരസ്താദ് - ദേവാ ദേവേഷു - പരിസ്രൂണിത - സക്ഷേദം -
യദസ്യ പാരേ - സാഗസ - ഉദസ്താം ഹീദ് - ബ്രഹ്മ
പ്രതിഷ്ഠാ - യദ് ദേവ - യത്തേ ഗ്രാവണ്ണാ - യദ് ദിദീക്ഷേ
ചതുർദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സർവാൻ - ഭൃതിമേവ - യാമേവാസ്താഹുതിം -
വ്രതാനാം - പർണവപ്തഃ - സോമ്യാനാ - മസിൻ. യജേണ -
ഗേ യോ നോ - ജ്യോഗ്ജീവാഃ - പരോരജാസേ -
പ്ര തേ മഹേ - ബ്രഹ്മ പ്രതിഷ്ഠാ - ഗാർഹപത്യം
സ്രീഃശദുത്തരശതം)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 6th Prapaatakam :-

(സർവ്വാൻ. വൈ - ശ്ചീപതിഃ)
— — —

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

തൃതീയാഷ്ടകേ സ്തവഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.7.8.3 "ന വാ ഉ വേതന്ത്രിയസേ{1}"

ന വാ ഉവേതന്ത്രിയസേ ന രിഷ്യസി ദേവാഃ ഇദേഷി
പ്രഥിഭിഃ സുഗേഭിഃ । ഹരീ തേ യുഞ്ജാ പൃഷ്തീ
അഭൃതാമുപാസ്ഥാദ്-വാജീ ധൂരി രാസഭസ്യ ॥ {1}

(Appearing in T.S.4.6.9.4)

T.B.3.7.8.3 "ആശാനാം ത്വാ{2}", "വിശ്വാ ആശാം{3}"

ആശാനാം ത്വാ അശാപാലേഭ്യഃ । ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ ।
ഇദം ഭൃതസ്യാഭ്യക്ഷേഭ്യഃ । വിധേമ ഹവിഷാ വയം ॥ {2}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സഃസൃജാമി । അനമീവാ
ആപ ഓഷധയോ ദവന്തു । അയം യജമാനോ മൃധോ
വ്യസൃതാം । അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ ॥ {3}

(Both {2} and {3} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.7.9.5 - "മിത്രോ ജനാൻ{4}" "പ്ര സ മിത്രം{5}"

മിത്രോ ജനാൻ. യാതയതി പ്രജാനൻ മിത്രോ ദാധാര
പൃഥിവീമൃത ദ്യാം । മിത്രഃ കൃഷ്ണീരനിമിഷാഭി ചഷ്ട
സത്യായ ഹവ്യം ഘൃതവദ്-വിധേമ ॥ {4}

പ്ര സ മിത്ര മർതോ അസ്തു പ്രയസ്യാൻ. യസ്ത
ആദിത്യ ശിക്ഷതി വ്രതേന । ന ഹന്യതേ ന ജീയതേ
ത്വോതോ നൈനമഹോ അശ്നോത്യന്തിതോ ന ദൂരാത് ॥ {5}

(Both {4} and {5} appearing in T.S.3.4.11.5

T.B.3.7.11.2 - "ഉദയം തമസസ്സരി{6}"

ഉദയം തമസസ്സരി പശ്യന്തോ ജ്യോതിരുത്തരം ।
ദേവം ദേവത്രാ സൂര്യമഗന്ത ജ്യോതിരുത്തമം ॥ {6}

(Appearing in T.S.4.1.7.4)

T.B.3.7.11.2 - "ഉദു ത്യം{7}" "ചിത്രം{8}"

ഉദു ത്യം ജാതവേദസം ദേവം വഹന്തി കേതവഃ ।
ദൃശേ വിശ്വായ സൂര്യം ॥ {7}

ചിത്രം ദേവാനാ-മുദഗാദനീകം ചക്ഷുർ മിത്രസ്യ
 വരുണസ്യാഃഗേഃ । ആഃ പ്രാ ദ്യാവാപൃഥിവീ അന്തരീക്ഷഃ
 സൂര്യ ആത്മാ ജഗതസ്സസ്ഥുഷശ്ച ॥ {8}

(Both {7} and {8} appearing in T.S.1.4.43.1)

T.B.3.7.11.3 - "ഇമം മേ വരുണ{9}" "തത്ത്വാ യാമി{10}"

ഇമം മേ വരുണ ശ്രുധീ ഹവമദ്യാ ച മൃഡയ ।
 താമവസ്യുരാ ചകേ ॥ {9}

തത്ത്വാ യാമി ബ്രഹ്മണാ വന്ദമാന-സുഭാ ശാസ്യേ
 യജമാനോ ഹവിർഭിഃ । അഹേഡമാനോ വരുണേഹ
 ബോദ്ധ്യുരുശഃസ മാ ന ആയുഃ പ്രമോഷീഃ ॥ {10}

(Both {9} and {10} appearing in T.S.2.1.11.6)

T.B.3.7.11.3 - "ത്വം നോ അഗ്നേ{11}" "സ ത്വം നോ
 അഗ്നേ{12}"

ത്വം നോ അഗ്നേ വരുണസ്യ വിദാൻ ദേവസ്യ ഹേഡോഽവ
 യാസി സീഷ്ടാഃ । യജിഷ്ടോ വഹ്നി തമഃ ശോശുചാനോ
 വിശ്വാ ദോഷാഃസി പ്രമുമുഗ്ദ്ധ്യസ്ഥ് ॥ {11}

സ താ॑ം നോ॑ അഗ്നേ॑ഽവമോ॑ ഭവോ॑തീ നേദി॑ഷ്ടോ അ॒സ്യോ
ഉ॒ഷസോ॑ വ്യു॒ഷ്ടൗ । അവ॑ യക്ഷ॒ഃ നോ॑ വരു॑ണ॒ഃ രരാ॑ണോ
വീ॒ഹി മൃ॑ധീ॒കഃ സു॒ഹവോ॑ ന ഏ॒ധി ॥ {12}

(Both {11} and {12} appearing in T.S.2.5.12.3)

T.B.3.7.11.3 - "താമഗ്നേ അയാ॑ഽസി{13}" "പ്രജാ॑പതേ{14}"

താമഗ്നേ॑ അയാ॑ഽസി । അയാ॑ സന്മ॒ന്നസാ॑ ഹിതഃ ।
അയാ॑ സന്മ॒ഹവൃ॑മുഹി॒ഷേ । അയാ॑ നോ॑ ധേ॒ഹി ഭേ॒ഷജം ।
ഇ॒ഷ്ടോ അ॒ഗ്നിരാ॑ഹുതഃ । സ്വാ॒ഹാകൃ॑തഃ പി॒പർതു॑ നഃ ।
സ്വാ॒ഗാ ഭേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ദം നമഃ॑ ॥ {13}

({13} appearing in T.B.2.4.1.9)

പ്രജാ॑പതേ॒ ന താ॒ദേ॒താ॒ന്യന്യോ॑ വി॒ശ്വാ ജാ॒താനി॑ പ॒രി താ
ബ॒ഭൂവ । യത്കാ॑മാ॒സ്തേ ജു॒ഹൂമ॒സ്തന്നോ॑ അ॒സ്തു വ॒യഃ
സ്യാമ॑ പ॒തയോ॑ രയി॒ണാം ॥ {14}

({14} appearing in T.S.1.8.14.2)

T.B. 3.7.12.6 - "ഇമം മേ വരു॑ണ{15}" "തത്ത്വാ॑ യാമി{16}"

Item mo.{15} is same as {9} above
Item mo.{16} is same as {10} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்யம் ஢ோ அஃ஢ே{17}" "ஸ த்யம் ஢ோ
அஃ஢ே{18}"

Item mo.{17} is same as {11} above

Item mo.{18} is same as {12} above

T.B. 3.7.12.6 - "த்ய஢ே அயாஸி{19}"

Item mo.{19} is same as {13} above

T.B. 3.7.13.4 - "அஃப்யாயஸ்ய{20}" "ஸம் தே{21}"

அஃப்யாயஸ்ய ஸ஢ேது தே விஸ்யாத: ஸோ஢ வ்யுஷ்ணியம் ।

ஃவா வஃஜஸ்ய ஸங்ஃ஢ே || {20}

ஸம் தே ஃயாஸி ஸ஢ு யந்து வஃஜா: ஸம் வ்யுஷ்ணியா-
ந்யஃரி஢ாதிஷாஃ । அஃப்யாய஢ானோ அ஢ுதாய ஸோ஢
ஃவி ஸ்ரவஃஸ்யுத்த஢ானி யிஷ்ய || {21}

(Both {20} and {21} appearing in TS 4.2.7.4)

Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam3, Prapaatakam 7 (TB 3.7)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	9	98
Anuvakam 2	7	73
Anuvakam 3	7	75
Anuvakam 4	18	180
Anuvakam 5	13	137
Anuvakam 6	23	228
Anuvakam7	15	155
Anuvakam8	3	37
Anuvakam9	9	93
Anuvakam10	6	63
Anuvakam11	5	55
Anuvakam12	6	63
Anuvakam13	4	45
Anuvakam14	5	51
Total →	130	1353

ஓ஠ நமഃ பரம஠தநே, ஸ்ரீ ம஠஠கநபதயே நமഃ,

ஸ்ரீ ஸுருத்யோ நமഃ , ஹரிഃ ஓ஠

3. க்யூஷ்ண யஜூர்வேதீய தைத்திரீய ஸ்ர஠஠ணம்

3.8 தைத்திரீய ஸ்ர஠஠ணே தூதீயாஷ்டகே

அஷ்டமഃ ப்ரபா஠கഃ - அஸ்ரமேயஸ்ர஠஠ணம் வெஸ்ரவேவம்
காஸ்யம் தத்ர ப்ரமம஠ஃ

3.8.1 அநுவ஠கம் 1 - ஸ஠஠க்ர஠஠்ணேஷ்யூதயഃ ய஠ஜம஠நஸம்ஸ்தார஠ഃ

T.B.3.8.1.1

ஸ஠஠க்ர஠஠்ணேஷ்யூத யஜதே ।

ஐம஠ ஜநதாஸு ஸம்ஸு஠்ண஠நீதி ॥

பாபஸாரதீ ரஸந஠ பவதி । பாபஸ ம஠ஸ஠ഃ ஸம்வம்ஸரഃ ।

ஸம்வம்ஸரமேவ஠ வ்ருஸ்யே । ம஠ஷ்ணீ பவதி ।

ஔர்ஐஸ மூஷ்ண஠ഃ । ஔர்ஜமே வ஠ வ்ருஸ்யே ॥

பித்ர஠ நகஸ்த்ரம் பவதி । பித்ரம் வ஠ ஸுதத்கர்ம் । 1 (10)

T.B.3.8.1.2

யபஸ்ரமேயഃ ஸமூஸ்யே ॥

புஸ்யந஠ம வே யஜநமஸ்யவ்ஸ்யுதி ।

புஸ்ய஠மேவ தேந கீர்திமபிஜயதி ॥

அபபாதீந்யுதிஜഃ ஸம஠வ஠ந்ய஠ ஸுஸ்ர஠஠்ணய஠ഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ || കേശശ്ശശ്രു വപതേ |
 നഖാനി നികൃന്തതേ | ദതോ ധാവതേ | സ്നാതി |
 അഹതം വാസഃ പരിധത്തേ ( ) | പാപ്മനോഽപഹന്തേ |
 വാചം യതോപവസതി | സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഗൃഹ്ണേ ||
 രാത്രിം ജാഗരയന്ത ആസതേ |

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യേ || 2 (15)

(കർമ്മ - ധത്തേ പഞ്ച ച) (A1)

3.8.2 അനുവാകം 2 - ബ്രഹ്മൗദനാഭിധാനം

T.B.3.8.2.1

ചതുഷ്ടയേ ആപോ ഭവന്തി |
 ചതുശ്ശഹോ വാ അശഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ||
 താ ദിഗ്ഭ്യഃ സമാഭ്യുതാ ഭവന്തി | ദിക്ഷു വാ ആപഃ |
 അന്നം വാ ആപഃ | അദ്ഭ്യോ വാ അന്നം ജായതേ |
 യദേവാദ്ഭ്യോഽന്നം ജായതേ | തദവരുന്ധേ ||
 താസു ബ്രഹ്മൗദനം പചതി | രേത ഏവ തദ്ദധാതി || 3 (10)

T.B.3.8.2.2

ചതുശ്ശരാവോ ഭവതി | ദിക്ഷേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 ഉഭയതോ രുക്ൗ ഭവതഃ | ഉഭയത ഏവാസിൻ രുചം ദധാതി |
 ഉദ്ധരതി ശൃതതായ | സർപിഷാൻ ഭവതി മേദ്ധ്യതായ |
 ചതാർ ആർഷേയാഃ പ്രാശ്നന്തി |

ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷി ജുഹോതി ।

ച॒ത്വാരി॒ ഹിര॑ണ്യാനി ദദാതി ।

ദി॒ശാമേ॒വ ജ്യോതി॑ഷ്യ വരുന്ധേ ॥ 4 (10)

T.B.3.8.2.3

യദാ॑ജ്യ-മു॒ച്ഛി॑ഷ്യതേ । തസ്മി॑ൻ രശ॒നാം ന്യൂ॑നത്തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ വാ ഓദ॒നഃ । രേത॑ ആജ്യം ।

യദാ॑ജ്യ രശ॒നാം ന്യൂ॑നത്തി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ രേത॑സാ സമർദ്ധ॑യതി ॥

ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭ॑വതി ।

ബ॒ഹു വാ ഏ॒ഷ കു॑ചരോ മേ॒ദ്ധ്യമു॑പഗച്ഛതി । യദ॑ശഃ ।

പവി॒ത്രം വൈ॑ ദർഭാഃ । 5 (10)

T.B.3.8.2.4

യദ് ദർഭ॑മയീ രശ॒നാ ഭ॑വതി । പു॒നാത്യേ॒വൈനം॑ ।

പു॒തമേ॑നം മേ॒ദ്ധ്യമാ॑ലഭതേ ॥

അ॒ശ്വസ്യ॑ വാ ആല॑ബ്ധസ്യ മ॒ഹിമോ॑ദക്രാമത് ।

സ മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒വിശ॑ത് ।

തന്മ॒ഹർത്വി॑ജാം മ॒ഹർത്വി॑ക്താം । യന്മ॒ഹർത്വി॑ജഃ പ്രാ॒ഗ്ഗന്ത॑തി ।

മ॒ഹിമാ॑ന-മേ॒വാസി॑ൻ-തദ്ദ॑ധതി ॥

അ॒ശ്വസ്യ॑ വാ ആല॑ബ്ധസ്യ രേത॑ ഉദക്രാമത് ।

തമ്സുവർണ്യം ഹിരണ്യം-മഭവത് ( ) ।
 യമ്സുവർണ്യം ഹിരണ്യം ദധാതി । രേത ഏവ തദ്ദധാതി ॥
 ഓദനേ ദധാതി । രേതോ വാ ഓദനഃ । രേതോ ഹിരണ്യം ।
 രേതസൈവാസിൻ രേതോ ദധാതി ॥ 6 (16)

(ദധാതി - രുന്ധേ - ദർഭാ - അഭവത് ഷട്ച്) (A2)

3.8.3 അനുവാകം 3 - രശനയാശ്വബന്ധനം

T.B.3.8.3.1

യോ വൈ ബ്രഹ്മണേ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ-
 പ്രതിപ്രോചയാശ്വം മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി ।
 ആ ദേവതാഭ്യോ വൃശ്യതേ । പാപീയാൻ ഭവതി ।
 യഃ പ്രതിപ്രോച്യ । ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ ।
 വസീയാൻ ഭവതി ॥ യദാഹ ।
 ബ്രഹ്മന്നശ്വം മേദ്ധ്യം ദൻമ്സയാമി ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ
 തേന രാദ്ധ്യാസമിതി ।
 ബ്രഹ്മ വൈ ബ്രഹ്മാ ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ ദേവേഭ്യഃ പ്രജാപതയേ പ്രതിപ്രോചയാശ്വം
 മേദ്ധ്യം ബധ്നാതി । 7 (10)

T.B.3.8.3.2

ന ദേവതാഭ്യ ആവൃശ്യതേ ।
 വസീയാൻ ഭവതി ॥

ദേ॒വ॒സ്യ॑ താ॒ സ॒വി॒തും॑ പ്ര॒സ॒വ ഇ॒തി॑ ര॒ശ॒നാമാ॑ദ॒ന്തേ॑
പ്ര॒സൃ॒തൈ॑ ।

അ॒ശ്വിനോ॑ർ-ബാ॒ഹു॒ഭ്യാ-മി॒ത്യാഹ॑ ।

അ॒ശ്വിനൗ॑ ഹി ദേ॒വാനാ॑-മ॒ദ്ധ്യ॒ര്യു ആസ്താം॑ ।

പൃ॒ഷ്ണാ ഹ॒സ്താഭ്യാ॑-മി॒ത്യാഹ॑ യ॒ന്തൈ॑ ॥

വ്യൂ॒ദ്ധം വാ॑ ഏ॒തദ് യ॒ജ്ഞ॑സ്യ । യദ॒യ॒ജുഷ്ഠേ॑ണ ക്രി॒യതേ॑ ॥

ഇ॒മാമ॒ഗൃദ്ദ॑ണൻ ര॒ശ॒നാ-മൃ॒തസ്യേ॑-ത്യ॒ധി॒വദ॑തി

യ॒ജുഷ്ഠൈ॑ ।

യ॒ജ്ഞ॑സ്യ സ॒മൃ॒ദ്ധൈ॑ ॥ 8 (10)

T.B.3.8.3.3

തദാ॒ഹുഃ । ദ്വാദ॒ശാ॒രതീ॑ ര॒ശ॒നാ ക॑ർത॒വ്യാ(3)

ത്രയോ॑ദ॒ശാ॒രതീ॑(3)-രി॒തി । ഋ॒ഷഭോ॑ വാ ഏ॒ഷ ഋ॒തൂനാം॑ ।

യഥ്സം॑വൃ॒ഥ്സരഃ॑ । ത॒സ്യ ത്ര॑യോ॒ദശോ॑ മാ॒സോ വി॒ഷ്ടപം॑ ।

ഋ॒ഷഭ ഏ॒ഷ യ॒ജ്ഞാനാ॑ം । യദ॒ശ്വമേ॑ധഃ ।

യഥാ॑ വാ ഋ॒ഷഭ॑സ്യ വി॒ഷ്ടപം॑ । ഏ॒വമേ॑ത॒സ്യ വി॒ഷ്ടപം॑ ।

ത്രയോ॑ദ॒ശമ॒രതീ॑, ര॒ശ॒നായാ॑-മൃ॒പാദ॑ധാതി । 9 (10)

T.B.3.8.3.4

യഥ॑ർഷഭ॒സ്യ വി॒ഷ്ടപ॑, സൗ॒സ്തരോ॑തി । താദൃ॒ഗേ॒വ തത്॑ ॥

പൂർവ॑ ആ॒യുഷി॑ വി॒ദമേ॑ഷു ക॒വ്യേ॒ത്യാഹ॑ ।

ആയുരേവാസിൻ ദധാതി ॥

തയാ ദേവാഃ സുതമാബഭൂവു-രിത്യാഹ ।

ഭൂതിമേവോപാവർത്തതേ ॥

ഋതസ്യ സാമൻമസര-മാരപന്തിത്യാഹ । സത്യം വാ ഋതം ।

സത്യേനൈവൈന-മൃതേനാരഭതേ ॥

അഭിധാ അസീത്യാഹ । 10 (10)

T.B.3.8.3.5

തസ്മാ-ദശമേധയാജീ സർവാണി ഭൂതാനൃഭി ഭവതി ।

ഭൂവനമസീത്യാഹ । ഭൂമാനമേവോപൈതി ।

യന്താഽസീത്യാഹ । യന്താരമേവൈനം കരോതി ।

ധർതാഽസീത്യാഹ । ധർതാരമേവൈനം കരോതി ।

സോഽഗ്നിം വൈശ്വാനര-മിത്യാഹ ।

അഗ്നാവേവൈനം വൈശ്വാനരേ ജുഹോതി ।

സപ്രഥസമിത്യാഹ । 11 (10)

T.B.3.8.3.6

പ്രജയൈവൈനം പശുഭിഃ പ്രഥയതി ।

സ്വാഹാകൃത ഇത്യാഹ ।

ഹോമ ഏവാസൈഷഃ । പൃഥിവ്യാമിത്യാഹ ।

അസ്മാമേവൈനം പ്രതിഷ്ഠാപയതി ।

യന്താ രാഡ്യന്താഽസി യമനോ ധർതാഽസി ധരുണ ഇത്യാഹ ।

രൂപമേവാസ്യേതൻ മഹിമാനം വ്യാചഷ്ടേ ।

കൃഷ്ണൈ ത്വാ ക്ഷേമായ ത്വാ രരൈ ത്വാ പോഷായ
ത്വേത്യാഹ ।

ആശിഷമേവൈതാമാശാസ്മേ ॥

സ്വഗാ ത്വാ ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ ( ) ।

ദേവേഭ്യ ഏവൈനഃ സ്വഗാ കരോതി ।

സ്വാഹാ ത്വാ പ്രജാപതയ ഇത്യാഹ ।

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।

യസ്യ ഏവ ദേവതായാ ആലഭ്യതേ ॥

തയൈവൈനഃ സമർദ്ധയതി ॥ 12 (15)

(ബധ്നാതി - സമൃദ്ധ്യാ - ഉപദധാ - തൃസീത്യാഹ -

സപ്രഥസമീത്യാഹ - ദേവേഭ്യ ഇത്യാഹ പഞ്ച ച) (A3)

3.8.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ ജലേഽവഗാഹനം

T.B.3.8.4.1

യഃ പിതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പുരസ്താന്നയതി ।

യോ മാതൂരനുജായാഃ പുത്രഃ । സ പശ്ചാന്നയതി ।

വിഷ്വഞ്ചമേവാസ്മാത് പാപ്മാനം വിവൃഹതഃ ॥

യോ അർവന്തം ജിഹ്വാസ്തി തമഭ്യമീതി വരുണ
ഇതി ശാനം ചതുരക്ഷം പ്രസൗതി ।
പരോ മർതഃ പരഃ ശോതി ശുൻശ്ചതു രക്ഷസ്യ പ്രഹന്തി ।
ശോവ വൈ പാപ്മാ ഭ്രാത്യുവ്യഃ ।
പാപ്മാനമേവാസ്യ ഭ്രാത്യുവ്യച് ഹന്തി ॥
സൈദ്ധ്യകം മുസലം ഭവതി । 13 (10)

T.B.3.8.4.2

കർമ്മ കർമ്മൈവാസൈ സാധയതി ॥ പൗഷശ്ചലേയോ ഹന്തി ।
പൗഷശ്ചലാം വൈ ദേവാഃ ശുചം നൃദധുഃ ।
ശുചൈവാസ്യ ശുചച് ഹന്തി ॥
പാപ്മാ വാ ഏതമീസ്തതീത്യാഹുഃ ।
യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।
അശ്വസ്യായസ്തദമുപാസ്യതി ।
വജ്രീ വാ അശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ ।
വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യുവ്യ-മവക്രാമതി ॥
ദക്ഷിണാ പപ്ലാവയതി । 14 (10)

T.B.3.8.4.3

പാപ്മാന-മേവാസാ-ചമല-മപ്ലാവയതി ॥
ഐഷിക ഉദൂഹോ ഭവതി । ആയുർവാ ഇഷികാഃ ।

ആയുരേവാസീൻ ദധതി ॥
 അമൃതം വാ ഇഷീകാഃ । അമൃതമേവാസീൻ ദധതി ।
 വേതസശാഖോപസംബദ്ധാ ഭവതി ।
 അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।
 സ്വാദേവൈനം യോനേർ നിർമിമീതേ ( ) ॥
 പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ച-മദ്യുദൂഹതി ।
 പുരസ്താ-ദേവാസീൻ പ്രതീച്യമൃതം ദധതി ॥
 അഹം ച താം ച വ്യത്രഹന്നിതി ബ്രഹ്മാ യജമാനസ്യ
 ഹസ്തം ഗൃഹ്ണാതി ।
 ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവ സംദധാതി ।
 അഭി ക്രത്യേന്ദ്ര ഭൂരധ ജ്മന്നിത്യദ്ധാര്യൂർ-യജമാനം
 വാചയത്യ-ഭിജിത്യൈ ॥ 15 (15)

(ഭവതി - പ്ലാവയതി - മിമീതേ പഞ്ച ച) (A4)

3.8.5 അനുവാകം 5 - അശ്വസ്യ പ്രോക്ഷണം മഹർത്വിജാം T.B.3.8.5.1

ചതാര ഋതിജഃ സമുക്ഷന്തി ।
 ആഭ്യ ഏവൈനം ചതസ്യഭ്യോ ദിഗ്ഭ്യോ ഽഭിസമീരയന്തി ॥
 ശതേന രാജപുത്രൈഃ സഹാദ്ധാര്യഃ ।
 പുരസ്താത് പ്രത്യങ് തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാ വൃത്രം വദ്ധ്യാദിതി । രാജ്യം വാ അദ്ധാര്യഃ ।

ക്ഷത്രച് രാജപുത്രഃ । രാജ്യേനൈവാസ്മിൻ ക്ഷത്രം ദധാതി ॥

ശതേന-രാജദിരുഗ്രേഃ സഹ ബ്രഹ്മാ । 16 (10)

T.B.3.8.5.2

ദക്ഷിണത ഉദന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാ പ്രതിദ്ധ്യഷ്ട്യാ-സ്സതി ।

ബലം വൈ ബ്രഹ്മാ । ബലമരാജോഗ്രഃ ।

ബലേനൈവാസ്മിൻ ബലം ദധാതി ॥

ശതേന സൂതഗ്രാമണിഭിഃ സഹ ഹോതാ ॥

പശ്ചാത് പ്രാന്തിഷ്ഠൻ പ്രോക്ഷതി ।

അനേനാശോന മേധ്യേനേഷ്ടാ ।

അയച് രാജാസ്യേ വിശഃ । 17 (10)

T.B.3.8.5.3

ബഹുഗൈ ബഹാശ്വാഗൈ ബഹാജാവികാഗൈ ॥

ബഹുവ്രീഹിയവാഗൈ ബഹുമാഷതിലാഗൈ ॥

ബഹുഹിരണ്യാഗൈ ബഹുഹസ്തികാഗൈ ।

ബഹുദാസപുരുഷാഗൈ രയിമന്തൈ പുഷ്ടിമന്തൈ ।

ബഹുരാ¹യസ്പോ²ഷാ³യൈ⁴ രാജാ⁵സ്തഥി⁶തി ।
 ഭൂ¹മാ വൈ² ഹോ³താ⁴ । ഭൂ¹മാ സൂ²തഗ്രാ³മണ്യഃ⁴ ।
 ഭൂ¹മൈ²വാസി³ൻ ഭൂ¹മാ²നം³ ദധാ⁴തി ॥
 ശ¹തേ²ന ക്ഷ³ത്തസം⁴ഗ്രഹീ⁵ത്യഭിഃ⁶ സഹോ⁷ദ്ഗാ⁸താ⁹ ।
 ഉ¹ത്തര²തോ³ ദക്ഷി⁴ണാ⁵ തി⁶ഷ്ഠൻ⁷ പ്രോ⁸ക്ഷ⁹തി । 18 (10)

T.B.3.8.5.4

അ¹നേ²നാശോ³ന മേ⁴ദ്ധ്യേ⁵നേഷാ⁶ ।
 അ¹യഃ² രാജാ³ സർ⁴വമാ⁵യു⁶രേ⁷തഥി⁸തി ।
 ആ¹യു²ർവാ³ ഉ⁴ദ്ഗാ⁵താ⁶ । ആ¹യുഃ² ക്ഷ³ത്തസം⁴ഗ്രഹീ⁵താ⁶രഃ⁷ ।
 ആ¹യു²ഷൈ³വാസി⁴ൻ-നാ⁵യു⁶ർ-ദധാ⁷തി ॥
 ശ¹തഃ² ശ³തം⁴ ദവ⁵ന്തി । ശ¹താ²യുഃ³ പു⁴രു⁵ഷഃ⁶ ശ⁷തേ⁸ന്ദ്രി⁹യഃ¹⁰ ।
 ആ¹യു²ഷ്യേ³വേ⁴ന്ദ്രിയേ⁵ പ്ര⁶തി⁷തി⁸ഷ്ഠ⁹തി ॥ ച¹തുഃ² ശ³താ⁴ ദവ⁵ന്തി ।
 ച¹തസ്രോ² ദി³ശഃ⁴ ( ) । ദി¹ക്ഷേ²വ പ്ര³തി⁴തി⁵ഷ്ഠ⁶തി ॥ 19 (11)

(ബ്രഹ്മാ - വിശ - ഉക്ഷതി - ദിശ ഏകം ച) (A5)

3.8.6 അനുവാകം 6 - ഭൂമൗ പതതാം ബിന്ദുനാമഭിമന്ത്രണം

T.B.3.8.6.1

യ¹ഥാ² വൈ³ ഹ⁴വി⁵ഷോ⁶ ഗൃ⁷ഹീ⁸ത⁹സ്യ¹⁰ സ്കന്തി¹¹ ।
 ഏ¹വം² വാ³ ഏ⁴തദ⁵ശാ⁶സ്യ⁷ സ്കന്തി⁸ ।
 യ¹ന്നി²ക്ത³മ⁴നാ⁵ല⁶ബ്ധ-മൃ⁷ഥ്⁸സ്യ⁹ജന്തി¹⁰ ।
 യ¹ഥ്സോ²ക്യാ³ അ⁴ന്യാ⁵ഹ ।

സർവഹുത-മേവൈനം കരോത്യ സ്കന്ദായ ।
 അസ്മന്നച് ഹി തത് ।
 യദ്ധുതസ്യ സ്കന്ദതി ॥ സഹസ്രമന്വാഹ ।
 സഹസ്രസംമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിത്യൈ ॥ 20 (10)

T.B.3.8.6.2

യത്പരിമിതാ അനുബ്രൂയാത് । പരിമിതമവരുന്ധീത ।
 അപരിമിതാ അന്വാഹ । അപരിമിതഃ സുവർഗോ ലോകഃ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യൈ ॥ സ്തോക്യാ ജുഹോതി ।
 യാ ഏവ വർഷ്യാ ആപഃ । താ അവരുന്ധേ ॥
 അസ്യാം ജുഹോതി ।
 ഇയം വാ അഗ്നിർ വൈശ്വാനരഃ ॥ 21 (10)

T.B.3.8.6.3

അസ്യമേവൈനാഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥ ഉവാച ഹ പ്രജാപതിഃ ।
 സ്തോക്യാസു വാ അഹമശ്വമേധം സൗസ്ഥാപയാമി ।
 തേന തതഃ സൗസ്ഥിതേന ചരാമീതി ॥
 അഗ്നയേ സ്വാഹേത്യാഹ । അഗ്നയ ഏവൈനം ജുഹോതി ॥
 സോമായ സ്വാഹേത്യാഹ । സോമായൈവൈനം ജുഹോതി ।

സവിത്രേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സവിത്ര ഏവൈനം ജുഹോതി । 22 (10)

T.B.3.8.6.4

സരസ്വതൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

സരസ്വത്യാ ഏവൈനം ജുഹോതി । പൃഷ്ഠേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പൃഷ്ഠേ ഏവൈനം ജുഹോതി । ബൃഹസ്പതയേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ബൃഹസ്പതയ ഏവൈനം ജുഹോതി ।

അപാം മോദായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

അദഭ്യ ഏവൈനം ജുഹോതി । വായവേ സ്വാഹേത്യാഹ ।

വായവ ഏവൈനം ജുഹോതി । 23 (10)

T.B.3.8.6.5

മിത്രായ സ്വാഹേത്യാഹ । മിത്രായൈവൈനം ജുഹോതി ।

വരുണായ സ്വാഹേത്യാഹ । വരുണായൈവൈനം ജുഹോതി ॥

ഏതാഭ്യ ഏവൈനം ദേവതാഭ്യോ ജുഹോതി ॥

ദശ ദശ സംപാദം ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

അന്നം വിരാട് । വിരാജൈവാനാദ്യമവരുന്ധേ ॥

പ്ര വാ ഏഷോഽസ്താൽ-ലോകാച്യവതേ ( ) ।

യഃ പരാചീരാഹുതീർ ജുഹോതി ।

പുനഃ പുനരഭ്യാവർതം ജുഹോതി ।

അ॒സ്മി॒ന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠ॑തി ॥

ഏ॒താഴ് ഹ॒ വാ॒വ സോ॒ഽശ്വ॒മേ॒ധസ്യ॑ സ॒ഘ്ന॑മി॒തി-മു॒വാ॒ചാ-
സു॒ന്ദാ॒യ ।

അ॒സ്മ॒ന്നഴ് ഹി॒ തത് ।

യദ്യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ സ॒ഘ്ന॑മി॒തസ്യ॑ സു॒ന്ദ॑തി ॥ 24 (16) (അ॒ഭി॒ജി॒ത്യൈ
- വൈ॒ശ്വാ॒നരഃ॑ - സ॒വി॒ത്ര ഏ॒വൈ॒നം ജു॒ഹോ॒തി - വാ॒യവ്
ഏ॒വൈ॒നം ജു॒ഹോ॒തി - ച॒വ॒തേ ഷട്ഛ॑) (A6)

3.8.7 അനുവാകം 7 - അമാദ്ധ്യർയുപ്രോക്ഷണം

T.B.3.8.7.1

പ്ര॒ജാ॒പത॑യേ ത്വാ॒ ജു॒ഷ്ടം പ്രോ॒ക്ഷാ॒മി॒തി പു॒രസ്താ॑ത്
പ്ര॒ത്യു॒ത്തി॒ഷ്ഠ॑ൻ പ്രോ॒ക്ഷ॑തി ।

പ്ര॒ജാ॒പതി॑ർവൈ ദേ॒വാ॒നാ॒മ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ർയാ॑വാൻ ।

അ॒ന്നാ॒ദ്യമേ॒വാ॒സ്മി॒ൻ വീ॒ര്യം॑ ദധാതി ।

തസ്മാ॑ദ॒ശ്വഃ പശു॑നാ॒മ॒ന്നാദോ॑ വീ॒ര്യം॑ വ॒ത്തമഃ॑ ॥

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നി॒ഭ്യാം ത്വേ॒തി ദ॒ക്ഷി॑ണതഃ ।

ഇ॒ന്ദ്രാ॒ഗ്നീ വൈ ദേ॒വാ॒നാ॒മോ॒ജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടൗ ।

ഓ॒ജ ഏ॒വാ॒സ്മി॒ൻ ബ॒ലം॑ ദധാതി ।

തസ്മാ॑ദ॒ശ്വഃ പശു॑നാ॒മോ॒ജി॒ഷ്ടൗ ബ॒ലി॑ഷ്ടഃ ॥

വാ॒യവേ॒ ത്വേതി॑ പ॒ശ്ചാത് ।

വാ॒യുർവൈ॒ ദേ॒വാ॒നാമാ॒ശുഃ സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ । 25 (10)

T.B.3.8.7.2

ജ॒വമേ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാമാ॒ശുഃ സാ॑ര॒സാരി॑തമഃ ॥

വി॒ശ്വേഭ്യ॑സ്ത്വാ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒ത്തര॑തഃ ।

വി॒ശ്വേ വൈ॒ ദേ॒വാ ദേ॒വാ॒നാം യ॑ശ॒സീത॑മാഃ ।

യശ॑ ഏ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ । ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാം യ॑ശ॒സീത॑മഃ ॥

ദേ॒വേഭ്യ॑-സ്തേ॒ത്യു॒ധസ്താ॑ത് ।

ദേ॒വാ വൈ॒ ദേ॒വാ॒നാ-മ॑പ॒ചിത॑തമാഃ ।

അ॒പ॒ചിതി॑-മേ॒വാസി॑ൻ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാ-മ॑പ॒ചിത॑തമഃ ॥ 26 (10)

T.B.3.8.7.3

സ॒ർവേ॒ഭ്യസ്ത്വാ॑ ദേ॒വേഭ്യ॑ ഇ॒ത്യു॒പരി॑ഷ്ഠാത് ।

സ॒ർവേ വൈ॒ ദേ॒വാ॒സ്തീ॒ഷി॑മ॒ന്തോ ഹ॑ര॒സീനഃ॑ ।

തി॒ഷി॑മേ॒വാസി॑ൻ. ഹ॒രോ ദ॒ധാതി॑ ।

ത॒സ്മാദ॒ശഃ പ॒ശു॒നാം തി॒ഷി॑മാൻ ഹ॒ര॒സീത॑മഃ ॥

ദി॒വേ ത്വാ॑ന്തരി॒ക്ഷായ॑ ത്വാ പൃ॒ഥി॒വ്യേ ത്വേ॑ത്യാഹ ।

ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈ॒നം ലോ॑കേ॒ഭ്യഃ പ്രോ॑ക്ഷ॒തി ॥

സതേ ത്വാഽസതേ ത്വാഽദ്ഭ്യസ്തം-വാഷധീഭ്യസ്താ
 വിശോഭ്യസ്താ ഭൂതേഭ്യ ഇത്യാഹ ।
 തസ്മാദശ്വ-മേധയാ-ജിന്യ സർവാണി ഭൂതാ-ന്യുപജീവന്തി ॥
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി । യത്പ്രാജാപത്യോഽശ്വഃ ( ) ।
 അഥ കസ്മാദേനമന്യാഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽപി പ്രോക്ഷതീതി ।
 അശ്വേ വൈ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ।
 തം യദവിശോഭ്യസ്താ ഭൂതേഭ്യ ഇതി പ്രോക്ഷതി ।
 ദേവതാ ഏവാസി-ന്നന്യായാതയതി ।
 തസ്മാദശ്വേ സർവാ ദേവതാ അന്യായത്താഃ ॥ 27 (15)
 (സാരസാരിതമോ - ടപചിതമഃ - പ്രാജാപത്യോഽശ്വ
 പഞ്ച ച) (A7)

3.8.8 അനുവാകം 8 - അശ്വചരിതാനാമശ്വരൂപാണാം ച ഹോമാഃ

T.B.3.8.8.1

യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്കന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശ്വസ്യ സ്കന്തി ।
 യത്പ്രോക്ഷിത-മനാലബ്ധ-മുഥ്സ്യജന്തി ।
 യദശ്വചരിതാനി ജൂഹോതി ।
 സർവഹൃത-മേവൈനം കരോത്യസ്കന്തായ ।

അ॒സ്ത॒ന്നച് ഹി॑ തത് । യ॒ദ്ധു॒ത॒സ്യ॒ സ്ത॒ന്നതി॑ ॥
 ഇ॒ഞംകാ॒രായ॒ സ്വാഹേ॑ം കൃ॒തായ॒ സ്വാഹേ॑ത്യാഹ ।
 ഏ॒താനി॒ വാ അ॑ശ്ച॒രിതാ॑നി ।
 ച॒രിതൈ॑രേ॒വൈനച്॒ സമ॑ർദ്ധയതി ॥ 28 (10)

T.B.3.8.8.2

തദാ॑ഹുഃ । അ॒നാ॒ഹുത॑യോ വാ അ॑ശ്ച॒രിതാ॑നി ।
 നൈ॒താ ഹോ॑ത॒വ്യം ഇ॒തി । അ॒ഥോ ഖ॒ലാഹുഃ॑ ।
 ഹോ॑ത॒വ്യം ഏ॒വ ।
 അ॒ത്ര വാ॑വൈ॒വം വി॑ദാ॒നശ്ച॑മേ॒ധച് സൗ॑സ്ഥാ॒പയ॑തി ।
 യദ॑ശ്ച॒രിതാ॑നി ജു॒ഹോതി॑ । ത॒സ്മാജ്ഞോ॑ത॒വ്യം ഇ॒തി ॥
 ബ॒ഹിർദ്ധാ॑ വാ ഏ॒നമേ॑തദായ॒തനാദ്-ദ॑ധാതി ।
 ഭ്രാ॒ത്യവ്യ॑മ॒സ്മൈ ജ॑നയതി ॥ 29 (10)

T.B.3.8.8.3

യ॒സ്യം നാ॑യത॒നേ-സ॒ന്യത്രാ॑ഗേ-രാ॒ഹുതീ॑ർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 സാ॒വി॒ത്രി॒യാ ഇ॒ഷ്ട്യാഃ പു॒രസ്താ॑മ്സ॒വിഷ്ഠ॑ കൃ॒തഃ ।
 ആ॒ഹ॒വ॒നീയേ॑-ശ്ച॒രിതാ॑നി ജു॒ഹോതി॑ ।
 ആ॒യ॒തന॑ ഏ॒വാ॒സ്യാ॑ഹുതീർ ജു॒ഹോതി॑ ।
 നാ॒സ്മൈ ഭ്രാ॒ത്യവ്യം ജ॑നയതി ॥ തദാ॑ഹുഃ ।
 യ॒ജ്ഞമു॑വേ യ॒ജ്ഞമു॑വേ ഹോ॑ത॒വ്യം । യ॒ജ്ഞ॑സ്യ॒ കൃ॒ത്യൈ ॥

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-നുഖ്യാത്യാ ഇതി ||

അഥോ ഖലാഹുഃ | 30 (10)

T.B.3.8.8.4

യദ്യജ്ഞമുഖേ യജ്ഞമുഖേ ജുഹുയാത് |

പശുഭിർ യജമാനം വൃർദ്ധയേത് |

അവ സുവർഗാൽ-ലോകാത് പദ്യേത |

പാപീയാൻ മസ്യാദിതി | സകൃദേവ ഹോതവ്യാഃ |

ന യജമാനം പശുഭിർ വൃർദ്ധയതി |

അഭി സുവർഗം ലോകം ജയതി | ന പാപീയാൻ ഭവതി ||

അഷ്ടാചത്വാരീശ്വര-മശ-രൂപാണി ജുഹോതി |

അഷ്ടാചത്വാരീശ്വരക്ഷരാ-ജഗതീ ( ) |

ജാഗതോഽശ്വഃ പ്രാജാപത്യഃ സമൃദ്ധ്യേ ||

ഏകമതിരിക്തം ജുഹോതി |

തസ്മാദേകഃ പ്രജാസ്വർദ്ധുകഃ || 31 (13)

(അർദ്ധയതി-ജനയതി-ഖലാഹുർ-ജഗതീ ത്രീണി ച) (A8)

3.8.9 അനുവാകം 9 - അശ്വസ്യ നാമ്നാമഭിവാചനം, ഉത്സർഗശ്ച

T.B.3.8.9.1

വിഭൂർമാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യാഹ | ഇയം വൈ മാതാ |

അസൗ പിതാ | ആഭ്യാമേവൈനം പരിദദാതി ||

അശോഽസി ഹയോഽസീത്യാഹ । ശാസ്യൈവനമേതത് ।
 തസ്മാച്ഛിഷാഃ പ്രജാ ജായന്തേ ॥ അത്യോഽസീത്യാഹ ।
 തസ്മാദശ്വഃ സർവാൻ പശൂനത്യേതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ സർവേഷാം പശൂനാഃ ശ്രേഷ്ഠം ഗച്ഛതി ॥ 32 (10)

T.B.3.8.9.2

പ്ര യശഃ ശ്രേഷ്ഠമാപ്നോതി । യ ഏവം ധീവേദ ॥
 നരോഽസ്യർവാഽസി സപ്തീരസി വാജ്യസീത്യാഹ ।
 രൂപമേവാസ്യേതന്മഹിമാനം ധ്വയാചഷ്ടേ ॥
 യയൂർ നാമാഽസീത്യാഹ ।
 ഏതദാ അശ്വസ്യ പ്രിയം നാമധേയം ।
 പ്രിയേണൈവൈനം നാമധേയേനാഭിവദതി ।
 തസ്മാദപ്യാമിത്രൗ സംഗത്യ ।
 നാമ്നാ ചേദ്ധായേതേ । മിത്രമേവ ഭവതഃ ॥ 33 (10)

T.B.3.8.9.3

ആദിത്യാനാം പത്യാഽനീഹീത്യാഹ ।
 ആദിത്യാനൈവൈനം ഗമയതി ॥
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ സ്വാഹേന്ദ്രാഗ്നിഭ്യാമിതി
 പൂർവ-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാതൃവൃ-മതിക്രാമതി ॥

ഭൂരസി ഭൂവേ ത്വാ ഭവ്യായ ത്വാ ഭവിഷ്യതേ
 ത്വേത്യുഥ്സ്യജതി സർവത്വായ ॥
 ദേവാ ആശാപാലാ ഏതം ദേവേഭ്യോഽശ്വം മേധായ
 പ്രോക്ഷിതം ഗോപായതേത്യാഹ ।
 ശതം വൈ തല്ല്യാ രാജപുത്രാ ദേവാ ആശാപാലാഃ ।
 തേഭ്യ ഏവൈനം പരിദദാതി ॥
 ഇഃശാരോ വാ അശ്വഃ പ്രമുക്തഃ പരാം പരാവതം ഗന്തോഃ ॥
 ഇഹ ധൃതിഃ സ്വാഹേഹ വിധൃതിഃ സ്വാഹേഹ രന്തിഃ
 സ്വാഹേഹ രന്തിഃ സ്വാഹേതി ചതുഷു
 പഥ്സു ജുഹോതി । 34 (10)

T.B.3.8.9.4

ഏതാ വാ അശ്വസ്യ ബന്ധനം । താഭിരേവൈനം ബധ്നാതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധന-മാഗച്ഛതി ।
 തസ്മാദശ്വഃ പ്രമുക്തോ ബന്ധനം ന ജഹാതി ॥
 രാശ്രൂഃ വാ അശ്വമേധഃ । രാശ്രേ ഖലു വാ ഏതേ വ്യായച്ഛന്തേ ।
 യേഽശ്വം മേധ്യം രക്ഷന്തി । തേഷാം യ ഉദൃച്ഛം ഗച്ഛന്തി ।
 രാശ്രോദേവ തേ രാശ്രൂഃ ഗച്ഛന്തി ।
 അഥ യ ഉദൃച്ഛം ന ഗച്ഛന്തി ( ) । 35 (10)

T.B.3.8.9.5

രാഷ്ട്രാദേവ തേ വ്യവച്ഛിദ്യന്തേ । പരാ വാ ഏഷ സിച്യതേ ।
യോഽബലോഽശ്വമേധേന യജതേ । യദമിത്രാ അശ്വം ഽപിന്ദേരൻ ।
ഹന്യേതാസ്യ യജ്ഞഃ । ചതുശ്ശതാ രക്ഷന്തി ।
യജ്ഞസ്യാഘാതായ ॥ അമാന്യമാനീയ പ്രോക്ഷേയുഃ ।
സൈവ തതഃ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ॥ 36 (10) (ഗച്ഛതി - ഭവതഃ -
പഥ്സു ജുഹോതി - ന ഗച്ഛന്തി - +നവ ച) (A9)

3.8.10 അനുവാകം 10 - ദീക്ഷാഭിധാനം തത്ര
വൈശ്വദേവഹോമഃ

T.B.3.8.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയതാശ്വമേധേന യജേയേതി ।
സ തപോഽതപ്യത । തസ്യ തേപാനസ്യ ।
സപ്താത്മനോ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ । സാ ദീക്ഷാഽഭവത് ।
സ ഏതാനി വൈശ്വദേവാനൃപശ്യത് ।
താനൃ ജുഹോത് । തൈർവൈ സ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധ ।
യദവൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
ദീക്ഷാമേവ തൈര്യജമാനോ-ഽവരൂന്ധേ ॥ 37 (10)

T.B.3.8.10.2

സപ്ത ജുഹോതി । സപ്ത ഹി താ ദേവതാ ഉദക്രാമൻ ॥
അന്വഹം ജുഹോതി । അന്വഹമേവ ദീക്ഷാമവാരൂന്ധേ ॥

തൃ॒ണി॑ വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജുഹോതി ।
 ച॒ത്വാ॒ര്യഃ॑-ഗ്ര॒ഹണാ॑നി । സ॒പ്ത॑ സം॒പദ്യ॑ന്തേ ।
 സ॒പ്ത॑ വൈ ശീ॒ർഷ്യ॑ന്യാഃ പ്രാ॒ണാഃ ।
 പ്രാ॒ണാ ദീ॒ക്ഷാ ।
 പ്രാ॒ണൈരേ॒വ പ്രാ॒ണാൻ ദീ॒ക്ഷാമ॑വരുന്ധേ ॥ 38 (10)

T.B.3.8.10.3

ഏ॒കവി॑ശ്ശതിം വൈ॒ശ്വദേ॒വാനി॑ ജുഹോതി ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശതിർ വൈ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാ॒ദശ॑ മാ॒സാഃ പ॑ഞ്ചർ॒ത്വഃ ।
 ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ । അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ ॥
 ഏ॒ഷ സു॑വർഗോ ലോ॒കഃ । തദ്ദൈ॑ദ്വ്യം ക॒ഷത്ര॑ത്തം । സാ ശ്രീഃ ।
 തദ്ബ്ര॑ഹ്മ॒സ്യ വി॒ഷ്ണു॑പം । തഥ്സാ॑രാജ്യ-മു॒ച്യതേ ॥ 39 (10)

T.B.3.8.10.4

ത്രി॒ശ്ശത॑മാ॒ദ് ഗ്ര॒ഹണാ॑നി ജുഹോതി । ത്രി॒ശ്ശദ॑ക്ഷരാ
 വി॒രാട് । അ॒ന്നം വി॒രാട് । വി॒രാജൈ॒വാനാ॑ദ്യമ॒വരു॑ന്ധേ ॥
 ത്രേ॒ധാ വി॒ദജ്യ॑ ദേ॒വതാ॑ം ജുഹോതി ।
 ത്ര്യാ॒വൃതോ॑ വൈ ദേ॒വാഃ । ത്ര്യാ॒വൃത॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാമാ॑പ്സ്യേ । ഏ॒ഷാം ലോ॑കാ॒ന്നാം ക്ലൃ॑പ്സ്യേ ॥
 അ॒പ വാ ഏ॒തസ്മാ॑ത്പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി । 40 (10)

T.B.3.8.10.5

യോ ദീക്ഷാമതിരേചയതി । സ്തപ്താഹം പ്രചരന്തി ।
 സ്തപ്ത വൈ ശീർഷ്യന്യാഃ പ്രാണാഃ । പ്രാണാ ദീക്ഷാ ।
 പ്രാണൈരേവ പ്രാണാൻ-ദീക്ഷാമവരുന്ധേ ॥
 പൂർണാഹുതിമുത്തമാം ജൂഹോതി ।
 സർവം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 സർവമേവാപ്നോതി । അഥോ ഇയം വൈ പൂർണാഹുതിഃ ।
 അസ്മാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ( ) ॥ 41 (10)

(രുന്ധേ - പ്രാണാൻ ദീക്ഷാമവരുന്ധ - ഉച്യതേ - ക്രാമന്തി
 - തിഷ്ഠതി) (A10)

3.8.11 അനുവാകം 11 - വൈശ്വദേവഹോമമന്ത്രവ്യാഖ്യാനം

T.B.3.8.11.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।
 തച്ഛൃഷ്ടം ന കിഞ്ചനോദയച്ഛത് ।
 തം വൈശ്വദേവാ-ന്യേവോദ-യച്ഛന് ।
 യദ് വൈശ്വദേവാനി ജൂഹോതി । യജ്ഞസ്യോദൃത്യേ ॥
 സ്വാഹാ-ഽധിമാധീതായ സ്വാഹാ ।
 സ്വാഹാ ഽധീതം മനസേ സ്വാഹാ ।
 സ്വാഹാ മനഃ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

കായ സ്വാഹാ കസൈ സ്വാഹാ കതമസൈ സ്വാഹേതി
 പ്രാജാപത്യേ മുഖ്യേ ദിവതഃ ।

പ്രാജാപതി-മുഖാഭിരേവൈനം ദേവതാഭിരുദ്യുച്ഛതേ ॥ 42 (10)

T.B.3.8.11.2

അഭിത്യൈ സ്വാഹാഭിത്യൈ മഹൈ സ്വാഹാഭിത്യൈ
 സുമൃഡീകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

ഇയം വാ അഭിതിഃ ।

അസ്യ ഏവൈനം പ്രതിഷ്ഠായോദ്യുച്ഛതേ ॥

സരസ്വത്യൈ സ്വാഹാ സരസ്വത്യൈ ബൃഹത്യൈ സ്വാഹാ
 സരസ്വത്യൈ പാവകായൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।

വാഗൈ സരസ്വതീ । വാചൈവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ॥

പൃഷ്ണൈ സ്വാഹാ പൃഷ്ണൈ പ്രപഥ്യായ സ്വാഹാ പൃഷ്ണൈ
 നരന്ധീഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

പശവോ വൈ പൃഷാ । പശുഭിരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ।

താഷ്ട്രൈ സ്വാഹാ താഷ്ട്രൈ തുരീപായ സ്വാഹാ താഷ്ട്രൈ
 പുരുരുപായ സ്വാഹേത്യാഹ ( ) ।

താഷ്ട്രാ വൈ പശൂനാം മിമൂനാനാഽ രൂപകൃത് ।

രൂപമേവ പശുഷു ദധാതി ।

അഥോ രൂപൈരേവൈന-മുദ്യുച്ഛതേ ॥

വിഷ്ണുവേ സ്വാഹാ വിഷ്ണുവേ നിഖുരൂപായ സ്വാഹാ
 വിഷ്ണുവേ നിഭൂയപായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 യജ്ഞോ വൈ വിഷ്ണുഃ । യജ്ഞായൈവൈന-മുദ്യച്ഛതേ ॥
 പൂർണാഹുതി-മുത്തമാം ജുഹോതി ।
 പ്രത്യുത്തസ്ത്വേ സയത്നായ ॥ 43 (18)

(യച്ഛതേ - പുരുരൂപായ സ്വാഹേത്യാഹാഷ്ടൗ ച) (A11)

3.8.12 അനുവാകം 12 - അശ്വസംചരണവത്സരേ പ്രതിദിനം
 ദേവയജനദേശേ കർതവ്യമിഷ്ടിത്രയമഭിധീയതേ

T.B.3.8.12.1

സാവിത്രമഷ്ടാകപാലം പ്രാതർ-നിർവ്വപതി ।
 അഷ്ടാക്ഷരാ ഗായത്രി । ഗായത്രം പ്രാതസ്സവനം ।
 പ്രാതസ്സവനാ ദേവൈനം ഗായത്രിയാ-ശുന്ദസോധി
 നിർമിമീതേ ।
 അഥോ പ്രാതസ്സവനമേവ തേനാപ്നോതി ।
 ഗായത്രിം ചരന്ഃ ॥
 സവിത്രേ പ്രസവിത്ര ഏകാദശ-കപാലം മദ്ധ്യന്ദിനേ ।
 ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് ।
 ത്രൈഷ്ടുഭം മദ്ധ്യന്ദിനം സവനം ।

മാ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നാദേ॒വൈന॑ꣳ സ॒വ॒നാത്ത്രി॑ഷ്ടു॒ഭ-ശ്ശു॒ന്ദസോ॑ധി
നി॒ർമി॑മീ॒തേ । 44 (10)

T.B.3.8.12.2

അ॒ഥോ മാ॒ദ്ധ്യ॒ന്ദി॒നമേ॒വ സ॒വ॒നം തേ॒നാപ്നോ॑തി ।

ത്രി॑ഷ്ടു॒ഭം ഛ॑ന്ദഃ ॥

സ॒വി॒ത്ര ആ॑സ॒വിത്രേ॑ ദ്വാ॒ദശ-ക॑പാല-മ॒പരാ॑ഹ്ണേ ।

ദ്വാ॒ദശാ॑ക്ഷ॒രാ ജ॑ഗതീ । ജാ॒ഗതം॑ തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒നം ।

തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒നാ-ദേ॒വൈന॑ ജഗ॒ത്യാ-ശ്ശു॒ന്ദസോ॑ധി
നി॒ർമി॑മീ॒തേ ।

അ॒ഥോ തൃ॒തീയ॑സ॒വ॒ന-മേ॒വ തേ॒നാപ്നോ॑തി । ജാ॒ഗതീ॑ം ഛ॑ന്ദഃ ॥

ഈ॒ശ്വരോ॑ വാ അ॒ശ്വഃ പ്ര॑മു॒ക്തഃ പ॒രാം പ॒രാവ॑തം ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

ഇ॒ഹ ധൃ॑തിഃ സ്വാ॒ഹേഹ॑ വി॒ധൃതിഃ॑ സ്വാ॒ഹേഹ॑ ര॒ന്തിഃ

സ്വാ॒ഹേഹ॑ ര॒ന്തിഃ സ്വാ॒ഹേതി॑ ച॒തസ്ര॑ ആ॒ഹുതീ॑ർ

ജു॒ഹോതി॑ ( ) । 45 (10)

T.B.3.8.12.3

ച॒തസ്രോ॑ ദി॒ശഃ । ദി॒ഗ്ഭി-രേ॒വൈന॑ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാതി ॥

ആ॒ശ്വമേ॑മാ വ്ര॒ജോ ഭ॑വതി ।

പ്ര॒ജാപ॑തിർ-ദേ॒വേഭ്യോ॑ നി॒ലായ॑ത । അ॒ശ്വാ രൂ॒പം കൃ॑താ ।

സോ॑ശ്വ॒ത്ഥേ സം॑വൃ॒ത്സര॑മതിഷ്ഠത് ।

തദശ്വ-തമസ്യ-ശ്വതമത്വം | യദാശ്വതേമാ പ്രജോ ഭവതി |

സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി || 46 (9)

(തൃഷ്ടുഭ ശ്ലോസോധി നിർമിതേ-ജുഹോതി- നവ ച)
(A12)

3.8.13 അനുവാകം 13 -

സംവത്സരാർദ്ധമുഖ്യസ്യോഗ്രോപസ്ഥാനം

T.B.3.8.13.1

ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിത്യാഹ |

ബ്രാഹ്മണ ഏവ ബ്രഹ്മവർചസം ദധാതി |

തസ്മാത്പുരാ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസ്യ ജായത ||

ആസ്മിൻ രാശ്രേ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോ
ജായതാമിത്യാഹ |

രാജന്യ ഏവ ശൗര്യം മഹിമാനം ദധാതി |

തസ്മാത്പുരാ രാജന്യ ഇഷവ്യഃ ശൂരോ മഹാരഥോഽജായത ||

ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരിത്യാഹ | ധേനാമേവ പയോ ദധാതി |

തസ്മാത്പുരാ ദോഗ്ധ്രീ ധേനുരജായത |

വോഽന്യന്ധാനിത്യാഹ | 47 (10)

T.B.3.8.13.2

അനധുഹ്യേവ വീര്യം ദധാതി |

തസ്മാത്പുരാ വോഽന്യന്ധാന ജായത |

ആശുഃ സപ്തീരിത്യാഹ । അശ്വ ഏവ ജവം ദധാതി ।
 തസ്മാത്പുരാ-ഽഽശുരശോ-ഽജായത ।
 പുരംധിര്യോഷേത്യാഹ । യോഷിത്യേവ രൂപം ദധാതി ।
 തസ്മാത്സ്രീ യുവതിഃ പ്രിയാ ഭാവുകാ ॥
 ജിഷ്ണു രഥേഷോ ഇത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ജിഷ്ണു രഥേഷോ ജായതേ । 48 (10)

T.B.3.8.13.3

യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥ സഭേയോ യുവേത്യാഹ ।
 യോ വൈ പൂർവവയസീ । സ സഭേയോ യുവാ ।
 തസ്മാദ് യുവാ പൂമാൻ പ്രിയോ ഭാവുകഃ ॥
 ആഽസ്യ യജമാനസ്യ വീരോ ജായതാമിത്യാഹ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര യജമാനസ്യ വീരോ ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
 നികാമേനികാമേ നഃ പർജന്യോ വർഷതിത്യാഹ ।
 നികാമേനികാമേ ഹ വൈ തത്ര പർജന്യോ വർഷതി ( ) ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ॥
 ഫലിന്യോ ന ഓഷധയഃ പചുന്താമിത്യാഹ ।
 ഫലിന്യോ ഹ വൈ തത്ര ഔഷധയഃ പചുന്തേ ।
 യത്രൈതേന യജേണന യജന്തേ ।

യോഗക്ഷേമോ നഃ കല്പതാമിത്യാഹ ।

കല്പതേ ഹ വൈ തത്ര പ്രജാഭ്യോ യോഗക്ഷേമഃ ।

യത്രൈതേന യജ്ഞേന യജ്ഞേ ॥ 49 (17)

(അനന്ധാനിത്യാഹ - ജായതേ - വർഷതി സപ്ത ച) (A13)

3.8.14 അനുവാകം 14 - അന്നഹോമാഃ.

ത്രിരാത്രരുപസ്യാശ്വമേധസ്യ പ്രഥമദിനരാത്രൗ

T.B.3.8.14.1

പ്രജാപതിർ-ദേവേഭ്യോ യജ്ഞാൻവ്യാദിശത് ।

സ ആത്മ-നശ്വമേധ-മധത്ത ।

തം ദേവാ അബ്രൂവന് । ഏഷ വാവ യജ്ഞഃ । യദശ്വമേധഃ ।

അപ്യേവ നോടത്രാസ്തിതി ।

തേഭ്യ ഏതാനന്നഹോമാൻ പ്രായച്ഛത് । താനജൂഹോത് ।

തൈർ വൈ സ ദേവാനപ്രീണാത് ।

യദന്ന ഹോമാഞ്ജൂഹോതി । 50 (10)

T.B.3.8.14.2

ദേവാനേവ തൈർ യജമാനഃ പ്രീണാതി ॥ ആജ്യേന ജൂഹോതി ।

അഗ്നേർവാ ഏതദ്രൂപം । യദാജ്യം । യദാജ്യേന ജൂഹോതി ।

അഗ്നിമേവ തത്പ്രീണാതി ॥ മധുനാ ജൂഹോതി ।

മഹത്യേ വാ ഏതദ്ദേവതായൈ രൂപം । യന്മധു ।

യന്മധുനാ ജൂഹോതി । 51 (10)

T.B.3.8.14.3

മഹതീമേവ തദ്ദേവതാം പ്രീണാതി । തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।
 വസൂനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യത്തണ്ഡുലാഃ ।
 യത്തണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി । വസൂനേവ തത്പ്രീണാതി ।
 പൃഥ്വൈർ ജുഹോതി । രുദ്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം ।
 യത്പൃഥ്വകാഃ । യത്പൃഥ്വൈർ ജുഹോതി । 52 (10)

T.B.3.8.14.4

രുദ്രാനേവ തത്പ്രീണാതി । ലാജൈർ ജുഹോതി ।
 ആദിത്യാനാം വാ ഏതദ് രൂപം । യല്ലാജാഃ ।
 യല്ലാജൈർ ജുഹോതി । ആദിത്യാനേവ തത്പ്രീണാതി ।
 കരംബൈർ ജുഹോതി ।
 വിശ്വേഷാം വാ ഏതദ് ദേവാനാമ് രൂപം । യത് കരംബാഃ ।
 യത് കരംബൈർ ജുഹോതി । 53 (10)

T.B.3.8.14.5

വിശ്വാനേവ തദ് ദേവാൻ പ്രീണാതി । ധാനാഭിർ ജുഹോതി ।
 നക്ഷത്രാണാം വാ ഏതദ് രൂപം । യദ്ധാനാഃ ।
 യദ്ധാനാഭിർ ജുഹോതി । നക്ഷത്രാണ്യേവ തത്പ്രീണാതി ।
 സകതുഭിർ ജുഹോതി । പ്രജാപതേർ വാ ഏതദ് രൂപം ।
 യഥ്സകതവഃ । യഥ്സകതുഭിർ ജുഹോതി । 54 (10)

T.B.3.8.14.6

പ്രജാപതിമേവ തത്പ്രീണാതി । മസൃസൈർ ജുഹോതി ।

സർവാസാം ഘ്വാ ഏതദ് ദേവതാനാഃ രൂപം ।

യന്മസൃത്യാനി । യന്മസൃസൈർ ജുഹോതി ।

സർവാ ഏവ തദ് ദേവതാഃ പ്രീണാതി ।

പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ।

പ്രിയാങ്ഗാ ഹ വൈ നാമൈതേ ।

ഏതൈർ വൈ ദേവാ അശ്വത്യാങ്ഗാനി സമദധുഃ ।

യത്പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർ ജുഹോതി ( ) ।

അശ്വത്യാവാങ്ഗാനി സംദധാതി ॥

ദശാനാനി ജുഹോതി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് ।

വിരാട്-കൃഷ്ണസ്ത്യാ-നാഭ്യസ്ത്യാവ-രുദ്ധ്യേ ॥ 55 (14)

(ജുഹോതി - മധുനാ ജുഹോതി - പൃഥ്വീകൈർ ജുഹോതി

- കരന്ദൈർ ജുഹോതി - സകതുഭിർജുഹോതി -

പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡുലൈർജുഹോതി ചത്വാരീ ച) (A14)

Special Korvai

(അന്നഹോമാനാജ്യേനാഗേർമധുനാ തണ്ഡൂലൈഃ
 പൃഥ്വീകൈർ ലാജൈഃ കരന്ദൈർദ്ധാനാഭിഃ
 സകതുഭിർമസുസൈഃ പ്രിയങ്ഗുതണ്ഡൂലൈർ
 ദശാനാനി ദ്വാദശ)

3.8.15 അനുവാകം 15 - തത്പ്രകാരവിശേഷ

T.B.3.8.15.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।
 തച് സൃഷ്ട്യച് രക്ഷാഽസ്യജിഹ്വാഽസന് ।
 സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നകതച് ഹോമാനപശ്യത് ।
 താനജുഹോത് ।
 തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപാ ഹന് ।
 യന്നകതച് ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥
 ആജ്യേന ജുഹോതി । വജ്രോ വാ ആജ്യം ।
 വജ്രേണൈവ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഽസ്യപഹന്തി ॥ 56 (10)

T.B.3.8.15.2

ആജ്യസ്യ പ്രതിപദം കരോതി । പ്രാണോ വാ ആജ്യം ।
 മുഖത ഏവാസ്യ പ്രാണം ദധാതി ॥
 അന്നഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ശരീ॑രവ॒ഭേവാ॑വരു॒ന്ധേ ॥ വൃ॒ത്യാ॑സം ജുഹോതി ।

ഉ॒ഭയ॑സ്യാ വരു॒ദ്ധ്യേ ॥ ന॒കു॑തം ജുഹോതി ।

ര॒ക്ഷ॑സാമ॒പഹ॑ന്തേ ॥

ആ॒ജ്യേ॑നാൻ തതോ ജുഹോതി । 57 (10)

T.B.3.8.15.3

പ്രാ॒ണോ വാ ആ॒ജ്യം । ഉ॒ഭയ॑ത ഏ॒വാ॒സ്യ പ്രാ॒ണം ദ॒ധാതി॑ ।

പു॒രസ്താ॑ച്ചോ॒പരി॑ഷ്ടാച്ച ॥ ഏ॒ക॒സ്തേ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।

അ॒സ്മിന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ ।

ദാ॒ഭ്യാഽ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।

അ॒മുഷ്മി॑ന്നേ॒വ ലോ॒കേ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ ।

ഉ॒ഭയോ॑രേ॒വ ലോ॒കയോഃ॑ പ്ര॒തി॒തി॒ഷ്ഠതി॑ ।

അ॒സ്മിഽശ്ചാ॑-മു॒ഷ്മിഽശ്ച ॥ ശ॒തായ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ( ) ।

ശ॒തായു॑ർ വൈ പു॒രുഷഃ॑ ശ॒തവീ॑ര്യഃ ।

ആ॒യുരേ॒വ വീ॑ര്യമ॒വരു॒ന്ധേ । സ॒ഹസ്രാ॑യ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।

ആ॒യുർ വൈ സ॒ഹസ്രം॑ । ആ॒യുരേ॒വാവരു॒ന്ധേ ॥

സർ॒വസ്തേ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ ।

അ॒പരി॑മിതമേ॒വാ വരു॒ന്ധേ ॥ 58 (17) (ഏ॒വ യ॒ജ്ഞാദ്

ര॒ക്ഷാഽസ്യ॑പ॒ഹൻ - തൃ॒ന്തതോ॑ ജുഹോതി - ശ॒തായ॑

സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാഹ॑ സപ്ത ച) (A15)

3.8.16 അനുവാകം 16 - വിവരണമേതയോഃ

T.B.3.8.16.1

പ്രജാപതിഃ വാ ഏഷ ഇഹ സ്തീതിത്യാഹുഃ ।
 യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി । അഥോ ആഹുഃ ।
 സർവാണി ഭൂതാനീതി ॥ ഏകസൈ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 പ്രജാപതിർ വാ ഏകഃ । തമേവാപ്നോതി ॥
 ഏകസൈ സ്വാഹാ ദ്വാദ്വാഃ സ്വാഹേത്യഭി പൂർവമാഹുതീർ
 ജുഹോതി ।

അഭിപൂർവമേവ സുവർഗം ലോകമേതി ॥
 ഏകോത്തരം ജുഹോതി । 59 (10)

T.B.3.8.16.2

ഏകവദേവ സുവർഗം ലോകമേതി ॥ സന്തതം ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തതൈത്യ ॥
 ശതായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ശതായൂർ വൈ പുരുഷഃ ശതവീര്യഃ ।
 ആയുരേവ വീര്യമവരുന്ധേ । സഹസ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ ।
 ആയൂർ വൈ സഹസ്രം । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥
 അയുതായ സ്വാഹാ നിയുതായ സ്വാഹാ പ്രയുതായ
 സ്വാഹേത്യാഹ । 60 (10)

T.B.3.8.16.3

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഇമാനേവ ലോകാനവരുന്ധേ ||
 അർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ | വാഗ്വാ അർബുദം |
 വാചമേവാവരുന്ധേ || നൃർബുദായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 യോ വൈ വാചോ ഭൂമാ | തന്യുർബുദം |
 വാച ഏവ ഭൂമാനമവരുന്ധേ ||
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹ | **61 (10)**

T.B.3.8.16.4

സമുദ്രമേവാപ്നോതി | മദ്ധ്യായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 മദ്ധ്യമേവാപ്നോതി | അന്തായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 അന്തമേവാപ്നോതി | പരാർദ്ധായ സ്വാഹേത്യാഹ |
 പരാർദ്ധമേവാപ്നോതി ||
 ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹേത്യാഹ |
 രാത്രിർ വാ ഉഷാഃ | അഹർ വ്യുഷ്ടിഃ ( ) |
 അഹോരാത്രേ ഏവാവരുന്ധേ |
 അഥോ അഹോരാത്രയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ||
 താ യദുഭയീർ ദിവ്വാ വാ നക്തം വാ ജുഹുയാത് |
 അഹോരാത്രേ മോഹയേത് |

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹോദേഷ്യതേ
 സ്വാഹോദ്യതേ സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി ।
 ഉദിതായ സ്വാഹാ സുവർഗായ സ്വാഹാ ലോകായ
 സ്വാഹേത്യനുദിതേ ജുഹോതി ।

അഹോരാത്രയോ-രവൃതി-മോഹായ ॥ 62 (17)

(ഏകോത്തരം ജുഹോതി - പ്രയുതായ സ്വാഹേത്യാഹ -
 സമുദ്രായ സ്വാഹേത്യാഹാഹർ - വ്യുഷ്ടിഃ സപ്ത ച) (A16)

3.8.17 അനുവാകം 17 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ വ്യാഖ്യായന്തേ

T.B.3.8.17.1

വിഭൂർ മാത്രാ പ്രഭുഃ പിത്രേത്യശ്വനാമാനി ജുഹോതി ।
 ഉദയോരേവൈനം ലോകയോർ നാമധേയം ഗമയതി ॥
 ആയനായ സ്വാഹാ പ്രായണായ സ്വാഹേത്യുദ്
 ദ്രാവാഞ്ജുഹോതി ।
 സർവമേവൈന-മസ്തന്നഃ സുവർഗം ലോകം ഗമയതി ॥
 അഗന്യേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി
 പൂർവ ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാത്യുവൃ-മതിക്രാമതി ॥
 പൃഥിവൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ സോമായ സ്വാഹേതി പൂർവദീക്ഷാ
ജുഹോതി ।

പൂർവ ഏവ ദിഷന്തം ദ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 63 (10)

T.B.3.8.17.2

പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരീക്ഷായ സ്വാഹേത്യേ-കവിഷ്ശിനീം
ദീക്ഷാം ജുഹോതി ।

ഏകവിഷ്ശതിർ വൈ ദേവലോകാഃ ദാദശ മാസാഃ
പഞ്ചർത്ഥഃ ।

ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ । അസാവാദിത്യ ഏകവിഷ്ശഃ ।

ഏഷ സുവർഗോ ലോകഃ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥

ദുവോ ദേവാനാം കർമ്മണേത്യുതുദീക്ഷാ ജുഹോതി ।

ഋതൂനേവാസ്മൈ കല്പയതി ॥

അഗ്നയേ സ്വാഹാ വായവേ സ്വാഹേതി

ജുഹോത്യന്തരീത്യൈ ॥ 64 (10)

T.B.3.8.17.3

അർവാങ് യജ്ഞഃ സംക്രാമതിത്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാഷ്ട്യ ॥

ഭൂതം ഭവ്യം ഭവിഷ്യദിതി പര്യാപ്തീർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പര്യാപ്തേ ॥
 ആ മേ ഗൃഹാ ഭവന്തിത്യാദൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ ഭൂതൈ ॥
 അഗ്നിനാ തപോഽന്വഭവ-ദിത്യനുദൂർ ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാനുദൂതൈ ॥
 സ്വാഹാ-ഽധിമാധീതായ സ്വാഹേതി സമസ്താനി
 വൈശ്വദേവാനി ജുഹോതി ।
 സമസ്തമേവ ദിഷന്തം ഭ്രാതൃവ്യ-മതിക്രാമതി ॥ 65 (10)

T.B.3.8.17.4

ദദ്ഭ്യഃ സ്വാഹാ ഹനുദ്യാഽ സ്വാഹേത്യങ്-ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 അങ്ഗേ അങ്ഗേ വൈ പുരുഷസ്യ പാപ്മോപശ്ലിഷ്ടഃ ।
 അങ്ഗാ-ദങ്ഗാദേവൈനം പാപ്മനസ്തേന മുഞ്ചതി ॥
 അഞ്ജേതായ സ്വാഹാ കൃഷ്ണായ സ്വാഹാ ശ്വേതായ
 സ്വാഹേത്യശ്വരൂപാണി ജുഹോതി ।
 രൂപൈരേവൈനഃ സമർദ്ധയതി ॥
 ഓഷധീഭ്യഃ സ്വാഹാ മൂലേഭ്യഃ സ്വാഹേത്യോഷധി-
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

ദൃ॒ശ്വോ॑ വാ॒ ഓ॒ഷധ॑യഃ । പു॒ഷ്പേ॑ഭ്യോ॒ഽന്യാഃ॑ ഫ॒ലം ഗൃ॑ഹ്ണ॒ന്തി ।
മു॒ലേ॑ഭ്യോ॒ഽന്യാഃ॑ । താ ഏ॒വോ॒ഭയീ॑ര॒വരു॑ന്ധേ ॥ 66 (10)

T.B.3.8.17.5

വ॒ന॒സ്പ॑തിഭ്യഃ॒ സ്വാ॒ഹേ॒തി വ॒ന॒സ്സ॑തി-ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।
ആ॒ര॒ണ്യ॒സ്യാ-॑നാ॒ഭ്യ॒സ്യാ-॑വരു॒ദ്ധ്യേ ॥
മേ॒ഷ॒സ്ത്വാ പ॑ച॒തൈ॒രവ॑ത്-വി॒ത്യു॒പാ॒വ്യാനി॑ ജുഹോതി ।
പ്രാ॒ണാ വൈ॒ ദേ॒വാ അ॑പാ॒വ്യാഃ । പ്രാ॒ണാ॒നേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
കൃ॒പ്യാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യു॒പാ॒വ്
ഹോ॒മാഞ്ജു॑ഹോതി ।

അ॒ഹ്നു വാ॒ ആ॑പഃ । അ॒ന്നം വാ॒ ആ॑പഃ ।
അ॒ഭ്യോ വാ॒ അ॒ന്നം ജാ॑യതേ ।
യദേ॒വാഭ്യോ॒ഽന്നം ജാ॑യതേ ( ) । തദവ॑രുന്ധേ ॥ 67 (11)

(പൂ॒ർവദീ॑ക്ഷാ ജുഹോതി പൂ॒ർവ് ഏ॒വ ദി॒ഷന്തം॑
ഭ്രാ॒ത്യു॒വൃ॒മതി॑ക്രാമ - തൃ॒ന്ന॒ന്തരി॑ത്യൈ - ക്രാ॒മതി॑ - രു॒ന്ധേ -
ജാ॑യത ഏ॒കം ച॑) (A17)

**3.8.18 അനുവാകം 18 - സപ്തകാണ്ഡഗതാനഹോമാനുവാകാ
വ്യാഖ്യായന്തേ**

T.B.3.8.18.1

അ॒ംഭാ॒ഽസി ജു॑ഹോതി । അ॒യം വൈ॒ ലോ॒കോ॒ഽംഭാ॒ഽസി ।
ത॒സ്യ വ॒സ॒വോ॒ധീ॒പത॑യഃ । അ॒ഗ്നി॒ർജ്യോ॒തിഃ ।

യദംഭാപ്സി ജുഹോതി । ഇമമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।
 വസുനാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി । അഗ്നിം ജ്യോതിരവരുന്ധേ ॥
 നഭാപ്സി ജുഹോതി । അന്തരിക്ഷം വൈ നഭാപ്സി । 68 (10)

T.B.3.8.18.2

തസ്യ രൂദ്രാ അധിപതയഃ । വായുർ ജ്യോതിഃ ।
 യന്നഭാപ്സി ജുഹോതി । അന്തരിക്ഷമേവാവരുന്ധേ ।
 രൂദ്രാണാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി । വായും ജ്യോതിരവരുന്ധേ ।
 മഹാപ്സി ജുഹോതി । അസൗ വൈ ലോകോ മഹാപ്സി ।
 തസ്യാദിത്യാ അധിപതയഃ । സൂര്യോ ജ്യോതിഃ । 69 (10)

T.B.3.8.18.3

യന്മഹാപ്സി ജുഹോതി । അമൃമേവ ലോകമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാനാപ് സായുജ്യം ഗച്ഛതി ।
 സൂര്യം ജ്യോതിരവരുന്ധേ ॥
 നമോ രാജേണ നമോ വരുണായേതി യവ്യാനി ജുഹോതി ।
 അന്നാഭ്യസ്യാവരുദ്ധേ ॥
 മയോഭൂർവാതോ അഭി വാത്സ്യസാ ഇതി ഗവ്യാനി ജുഹോതി ।
 പശൂനാമവരുദ്ധേ ॥

പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി സന്തതി
ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സന്തത്യൈ ॥ 70 (10)

T.B.3.8.18.4

സിതായ സ്വാഹാഽസിതായ സ്വാഹേതി പ്രമുക്തീർ
ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രമുക്തൈ ॥

പൃഥിവ്യൈ സ്വാഹാഽന്തരിക്ഷായ സ്വാഹേത്യാഹ ।

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥

ദത്ത്വതേ സ്വാഹാഽദന്തകായ സ്വാഹേതി ശരീര
ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

പിതൃലോകമേവ തൈർ-യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥

കസ്ത്യാ യുനക്തി സ ത്വാ യുനക്തിതി പരിധീൻ. യുനക്തി ।

ഇമേ വൈ ലോകാഃ പരിധയഃ ।

ഇമാനേവാസ്മൈ ലോകാൻ. യുനക്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യൈ ॥ 71 (10)

T.B.3.8.18.5

യഃ പ്രാണതോ യ ആത്മാദാ ഇതി മഹിമാനഃ ജുഹോതി ।

സുവർഗോ വൈ ലോകോ മഹഃ ।

സുവർഗമേവ താഭ്യാം ലോകം യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥
 ആ ബ്രഹ്മൻ ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസീ ജായതാമിതി
 സമസ്താനി ബ്രഹ്മവർചസാനി ജുഹോതി ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവ തൈർ യജമാനോ ഽവരുന്ധേ ॥
 ജജ്ഞി ബീജമിതി ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ॥
 അഗ്നയേ സമനമത് പൃഥിവ്യൈ സമനമദിതി സന്നതി
 ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സംനത്യൈ ॥
 ഭൂതായ സ്വാഹാ ഭവിഷ്യതേ സ്വാഹേതി ഭൂതാഭവ്യൗ
 ഹോമൗ ജുഹോതി ।

അയം വൈ ലോകോ ഭൂതം । 72 (10)

T.B.3.8.18.6

അസൗ ഭവിഷ്യത് ।
 അനയോരേവ ലോകയോഃ പ്രതിതിഷ്ഠതി । സർവസ്യാപ്തൈ ॥
 സർവസ്യാവരുദ്ധൈ ॥
 യദക്രന്ദഃ പ്രഥമം ജായമാന ഇത്യശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।
 സർവസ്യാപ്തൈ ॥
 സർവസ്യ ജിത്യൈ ॥ സർവമേവ തേനാപ്നോതി ।
 സർവം ജയതി । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ( ) । 73 (10)

T.B.3.8.18.7

യ ഉ ചൈനമേവം ധ്വേദ ॥

യജ്ഞഃ രക്ഷാഃസ്യ-ജിഹ്വാഃസന്ന് ।

സ ഏതാൻ പ്രജാപതിർ നക്തഃഹോമാനപശ്യത് ।

താനജുഹോത് ।

തൈർ വൈ സ യജ്ഞാദ് രക്ഷാഃസ്യപാഹന്ന് ।

യന്നക്തഃ ഹോമാഞ്ജുഹോതി ।

യജ്ഞാദേവ തൈർ യജമാനോ രക്ഷാഃസ്യപഹന്തി ॥

ഉഷസേ സ്വാഹാ വ്യുഷ്ഠ്യ സ്വാഹേത്യന്തതോ ജുഹോതി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ഠ്യ ॥ 74 (9)

(വൈ നഭാഃസി - സൂര്യോ ജ്യോതിഃ - സന്തതൈ -

സമഷ്ഠ്യ - ഭൂതം - യജ്ഞേ - +നവ ച) (A18)

3.8.19 അനുവാകം 19 - ഔപസമുദിനേ യുപപ്രയോഗഃ

T.B.3.8.19.1

ഏകയുപോ വൈകാദശിനീ വാ ।

അന്യേഷാം യജ്ഞാനാം യുപാ ഭവന്തി ।

ഏകവിശ്ശിൻ-യശമേധസ്യ ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ-ഭിജിതൈ ॥

ബൈൽ.വോ വാ ഖാദിരോ വാ പാലാശോ വാ ॥

അന്യേഷാം യജ്ഞക്രതുനാം യുപാ ഭവന്തി ।
 രാജജുദാല ഏകവിശ്വതൃരതി-രശ്വമേധസ്യ ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥
 അന്യേഷാം പശൂനാം തേജന്യാ
 അവദ്യന്തി । അവദ്യന്ത്യശ്വസ്യ । 75 (10)

T.B.3.8.19.2

പാപ്മാ വൈ തേജനീ । പാപ്മനോഽപഹന്തേ ॥
 പൃക്ഷശാഖായാ-മന്യേഷാം പശൂനാ-മവദ്യന്തി ।
 വേതസശാഖായാ-മശ്വസ്യ । അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ ।
 അഹ്സജോ വേതസഃ । സ്വ ഏവാസ്യ യോനാവവദ്യതി ॥
 യുപേഷു ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി ।
 ആരോക്ഷ്യാരണ്യാൻ-ധാരയന്തി ।
 പശൂനാം വ്യാവൃത്തേ ( ) ॥ ആ ഗ്രാമ്യാൻ പശൂൻ ലഭന്തേ ।
 പ്രാരണ്യാൻ മ്സ്യജന്തി । പാപ്മനോഽപഹന്തേ ॥ 76 (13)

(അശ്വസ്യ - വ്യാവൃത്തേ ത്രീണി ച) (A19)

3.8.20 അനുവാകം 20 - യുപാനാം സ്ഥാനാദയഃ

T.B.3.8.20.1

രാജജുദാല-മഗ്നിഷ്ടം മീനോതി ।
 ഭൂണഹതായാ അപഹന്തേ ॥ പൗതുദ്രവാവഭിതോ ഭവതഃ ।
 പുണ്യസ്യ ഗന്ധസ്യാവരുദ്ധ്യേ ।

ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ-മേ॒വാസ്താ॑-ദ॒പഹ॑ത്യ ।
 പു॒ണ്യേ॑ന ഗ॒ന്ധേനോ॑ഭയതഃ പ॒രിഗൃ॑ഹ്ണാതി ॥
 ഷഡ്॑ബ്ബൽ.വാ ദ॒വന്തി । ബ്ര॒ഹ്മവ॑ർച॒സസ്യാ॑-വ॒രുദ്ധ്യേ ॥
 ഷട്॑വാദിരാഃ । തേ॒ജസോ॑ഽവ॒രുദ്ധ്യേ ॥ 77 (10)

T.B.3.8.20.2

ഷട്॑പാലാശാഃ । സോ॒മപീ॑മ॒സ്യ-വ॒രുദ്ധ്യേ ॥
 ഏ॒കവി॑ശ്ശതിഃ സം॒പദ്യ॑ന്തേ ।
 ഏ॒കവി॑ശ്ശതിർവൈ ദേ॒വലോ॑കാഃ ।
 ദ്വാദ॑ശ മാ॒സാഃ പ॒ഞ്ചർ॑തവഃ । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॑കാഃ ।
 അ॒സാവാ॑ദിത്യ ഏ॒കവി॑ശ്ശഃ । ഏ॒ഷ സു॑വർഗോ ലോ॒കഃ ।
 സു॑വർഗ॒സ്യ ലോ॑ക॒സ്യ സ॒മഷ്ട്യേ ॥
 ശ॒തം പ॒ശവോ॑ ദ॒വന്തി । 78 (10)

T.B.3.8.20.3

ശ॒തായുഃ॑ പു॒രുഷഃ॑ ശ॒തേന്ദ്രി॑യഃ ।
 ആ॒യുഷ്യേ॑വേന്ദ്രി॒യേ പ്ര॑തി॒തിഷ്ഠ॑തി ॥
 സർ॒വം വാ॑ അ॒ശ്വമേ॑ദ്ധ്യോപ്ലോ॒തി ।
 അ॒പരി॑മിതാ ദ॒വന്തി । അ॒പരി॑മിത॒സ്യ-വ॒രുദ്ധ്യേ ॥
 ബ്ര॒ഹ്മവാ॑ദിനോ॒ വദ॑ന്തി । ക॒സ്താമ്॑സ॒ത്യാത് ।
 ദക്ഷി॑ണതോ॒ഽന്യേഷാ॑ം പശു॒നാമ॑വ॒ദ്യന്തി ।

ഉത്തരതോഽശ്വസ്യേതി ।

വാരുണോ വാ അശ്വഃ । 79 (10)

T.B.3.8.20.4

ഏഷാ വൈ വരുണസ്യ ദിക് ।

സ്വായാമേവാസ്യ ദിശ്യവദ്യതി ।

യദിതരേഷാം പശൂനാമവദ്യതി ।

ശതദേവത്യം തേനാവരുന്ധേ ॥

ചിതേഽഗ്നാവധിവൈതസേ കടേഽശ്വം ചിനോതി ।

അഹ്സായോനിർവാ അശ്വഃ । അഹ്സജോ വേതസഃ ।

സ്വ ഏവൈനം യോനൗ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ॥

പുരസ്താത് പ്രത്യഞ്ചം തുപരം ചിനോതി ।

പശ്ചാത് പ്രാചീനം ഗോമൃഗം । 80 (10)

T.B.3.8.20.5

പ്രാണാപാനാവേ-വാസ്മിൻ മസ്മഞ്ചാ ദധാതി ॥

അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗമിതി സർവഹൃത

ഏതാഞ്ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മദിജിത്യൈ ॥

ആത്മനാ-ദിജുഹോതി ।

സാത്മാനമേവൈനയ് സതനും കരോതി ॥

സാ॒ന്മാ॒മു॒ഷി॒ൻ ഘോ॒കേ॒ ഭ॒വതി॑ । യ ഏ॒വം ഘോ॒ഭ ।
 അ॒ഥോ॒ വ॒സോ॒രേ॒വ ധാ॒രാം തേ॒നാ॒വ॒രു॒ന്ധേ ॥
 ഇ॒ലു॒വർ॒ഭായ॑ സ്വാ॒ഹാ ബ॒ലി॒വർ॒ഭായ॑ സ്വാ॒ഹേ॒ത്യാ॒ഹ ।
 സം॒വ॒ർ॒സരോ॒ വാ ഇ॒ലു॒വർ॒ഭഃ ( ) ।
 പ॒രി॒വ॒ർ॒സരോ॒ ബ॒ലി॒വർ॒ഭഃ ।
 സം॒വ॒ർ॒സരാ॒ഭേ॒വ പ॒രി॒വ॒ർ॒സരാ॒ഭായു॒ര വ॒രു॒ന്ധേ ।
 ആ॒യു॒രേ॒വാ॒സി॒ൻ ഭ॒ധാതി॑ ।
 ത॒സ്മാ॒ദ॒ശ്വ-മേ॒ധയാ॒ജീ ജ॒ര॒സാ വി॒സ്ര॒സാ॒മു॒ഃ

ഘോ॒കമേ॒തി ॥ 81 (14) (തേ॒ജ॒സോ॒വ॒രു॒ദ്ധൈ - ഭ॒വൻ -
 തൃ॒ശോ - ഗോ॒മൃഗ - മി॒ലു॒വർ॒ഭ ശ്വ॒താരി॑ ച) (A20)

3.8.21 അനുവാകം 21 - ചേതവ്യാഗ്നയാദേർവിശേഷഃ

T.B.3.8.21.1

ഏ॒ക॒വി॒ശ്വോ॒ഗ്നി॒ർഭ॒വതി॑ । ഏ॒ക॒വി॒ശ്വഃ॒ സ്തോ॒മഃ॑ ।
 ഏ॒ക॒വി॒ശ്വ॒തി॒ർ യു॒പഃ ॥
 യഥാ॒ വാ അ॒ശ്വാ വർ॒ഷഭാ॑ വാ വൃ॒ഷാ॒ണഃ സ॒ഃ സ്തൂ॒രേ॒രൻ ।
 ഏ॒വമേ॒തഥ് സ്തോ॒മഃ॒ സ॒ഃ സ്തൂ॒രന്തേ॑ । യദേ॒ക॒വി॒ശ്വഃ॒ ।
 തേ യഥ് സ॒മൃ॒ച്ഛേ॒രൻ । ഹ॒ന്യേ॒താ॒സ്യ യ॒ജ്ഞഃ॑ ॥
 ദ്വാ॒ദശ॑ ഏ॒വാ॒ഗ്നിഃ॒ സ്യാ॒ദി॒ത്യാ॒ഹുഃ॑ । ദ്വാ॒ദശഃ॑ സ്തോ॒മഃ॑ । 82 (10)

T.B.3.8.21.2

ഏകാദശ യുപാഃ ॥ യദ്ദാദശോ-sഗ്നിർ ഭവതി ।
 ദാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ।
 സംവത്സരേണൈവാസ്മാ അന്നമവരുന്ധേ ॥
 യദ്ദശ യുപാ ഭവന്തി । ദശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।
 വിരാജൈവാനാദ്യ-മവരുന്ധേ ।
 യ ഏകാദശഃ । സ്തൻ ഏവാസ്യേ സഃ ॥ 83 (10)

T.B.3.8.21.3

ദുഹ ഏവൈനാം തേന ॥ തദാഹുഃ ।
 യദ്ദാദശോ-sഗ്നിഃ സ്യാദ് ദാദശഃ സ്തോമ ഏകാദശ യുപാഃ ।
 യഥാ സ്ഥൂരിണാ യായാത് । താദൃക്തത് ॥
 ഏകവിശ്വ ഏവാഗ്നിഃ സ്യാ-ദിത്യാഹുഃ ।
 ഏകവിശ്വഃ സ്തോമഃ । ഏകവിശ്വതിർ യുപാഃ ।
 യഥാ പ്രഷ്ടിദിര്യാതി । താദൃഗേവ തത് ॥ 84 (10)

T.B.3.8.21.4

യോ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭോ വേദ ।
 കകുദ്ധ രാജ്ഞാം ഭവതി । ഏകവിശ്വോ-sഗ്നിർ ഭവതി ।
 ഏകവിശ്വഃ സ്തോമഃ । ഏകവിശ്വതിർ യുപാഃ ।
 ഏതാ വാ അശ്വമേധേ തിസ്രഃ കകുഭഃ ।
 യ ഏവം വേദ । കകുദ്ധ രാജ്ഞാം ഭവതി ॥

യോ വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി വേദ ।

ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ( ) ।

ഏകവിപ്ലവോ-ഗ്നിർ ഭവതി ।

ഏകവിപ്ലവഃ സ്തോമഃ । ഏകവിപ്ലവഗ്നിർ യുപഃ ।

ഏതാനി വാ അശ്വമേധേ ത്രീണി ശീർഷാണി ।

യ ഏവം വേദ । ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം ഭവതി ॥ 85 (16)

(ഭാദശഃ സ്തോമഃ - സ - ഏവ തച് - ശിരോ ഹ രാജ്ഞാം
ഭവതി ഷട്) (A21)

3.8.22 അനുവാകം 22 - ഉക്ത്വാവേദിതീയേഹനി

ബഹിഷ്ഠവമാനേ അശ്വസ്യോദ്രാത്യത്വം

T.B.3.8.22.1

ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।

സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനന് । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।

യദശ്വമേധേശ്വേന മേദ്ധ്യേനോദഞ്ചോ ബഹിഷ്ഠവമാനഃ
സർപന്തി ।

സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈ ।

ന വൈ മനുഷ്യഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ।

അശ്വോ വൈ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ വേദ ॥

യദുദ്ഗാ-തോദ്-ഗായേത് ।

യഥാക്ഷേത്രജേന്താസന്ത്യേന പഥാ പ്രതിപാദയേത് ।

താദൃകത്ത് । 86 (10)

T.B.3.8.22.2

ഉദ്ഗാതാര-മപരുദ്ധ്യ । അശ്വമുദ്ഗീമായ വൃണീതേ ।

യഥാ ക്ഷേത്രജേന്താഞ്ജസാ നയതി ।

ഏവമേവൈനമശ്വഃ സുവർഗം ലോകമഞ്ജസാ നയതി ॥

പുച്ഛമന്യാദന്തേ । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥

ഹിം കരോതി । സാമൈവാകഃ । ഹിം കരോതി ।

ഉദ്ഗീമ ഏവാസ്യ സഃ ॥ 87 (10)

T.B.3.8.22.3

വഡബാ ഉപ രുന്ധന്തി । മിമുനതായ പ്രജാതൈഃ ।

അഥോ യഥോപഗാതാര ഉപഗായന്തി ।

താദൃഗേവ തത് ॥ ഉദ്ഗാസീദശ്വോ മേദ്ധ്യ ഇത്യാഹ ।

പ്രാജാപത്യോ വാ അശ്വഃ ।

പ്രജാപതി-രുദ്ഗീമഃ । ഉദ്ഗീമമേവാവരുന്ധേ ।

അഥോ ഋഗ്സാമയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

ഹിരണ്യേനോപാകരോതി ( ) । ജ്യോതിർവൈ ഹിരണ്യം ।

ജ്യോതിരേവ മുഖതോ ദധാതി ।

യജമാനേ ച പ്രജാസു ച ।

അഥോ ഹിരണ്യജേയാതിരേവ യജമാനഃ സുവർഗം
 ലോകമേതി || 88 (14)

(തഥ് - സ - ഉപാകരോതി ചത്വാരീ ച) (A22)

3.8.23 അനുവാകം 23 - അശ്വേ പരുഗ്വപ്രയന്താനാം പശുനാം
 നിയോജനം

T.B.3.8.23.1

പുരുഷോ വൈ യജ്ഞഃ | യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ |
 യദശ്വേ പശൂൻ നിയുഞ്ജന്തി |
 യജ്ഞാദേവ തദ്യജ്ഞം പ്രയുക്തേ ||
 അശ്വം തുപരം ഗോമൃഗം |
 താനഗ്നിഷു ആലഭതേ | സേനാമുഖമേവ തഥ്സൗശൃതി |
 തസ്മാദ് രാജമുഖം ഭീഷ്ഠം ഭാവുകം ||
 ആഗ്നേയം കൃഷ്ണഗ്രീവം പുരസ്താ ല്ലലാഭേ |
 പൂർവാഗ്നിമേവ തം കുരുതേ | 89 (10)

T.B.3.8.23.2

തസ്മാത്-പൂർവാഗ്നിം പുരസ്താത്-സ്ഥാപയന്തി ||
 പൗഷ്ണമന്വഞ്ചം | അന്നം വൈ പുഷാ |
 തസ്മാത് പൂർവാഗ്നാ-വാഹാര്യ-മാഹരന്തി ||
 ഐന്ദ്രാപൗഷ്ണ-മുപരിഷ്ടാത് |
 ഐന്ദ്രോ വൈ രാജന്യോഽന്നം പുഷാ |

അന്നാഭ്യന്തൈവൈന-മുദയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ।

തസ്മാദ് രാജന്യോ-ന്നാഭോ ഭാവുകഃ ॥

ആഗേയൗ കൃഷ്ണഗ്രീവൗ ബാഹുവോഃ ।

ബാഹുവോരേവ വീര്യം ധത്തേ । 90 (10)

T.B.3.8.23.3

തസ്മാദ് രാജന്യോ ബാഹുബലീ ഭാവുകഃ ॥

ത്വാഷ്ടൗ ലോമശസക്തൗ സക്ത്വോഃ ।

സക്ത്വോരേവ വീര്യം ധത്തേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യൗ ഊരുബലീ ഭാവുകഃ ॥

ശിതിപൃഷ്ടൗ ബാർഹസ്തത്യൗ പൃഷ്ഠോ ।

ബ്രഹ്മവർചസ-മേവോപരിഷ്ടാദ്ധത്തേ ।

അഥോ കവചേ ഏവൈതേ അഭിതഃ പര്യുഹതേ ।

തസ്മാദ് രാജന്യഃ സന്നദ്ധോ വീര്യം കരോതി ॥

ധാത്രേ പൃഷ്ഠോദര-മധസ്താത് ।

പ്രതിഷ്ഠാമേവൈതാം കുരുതേ ( ) ।

അഥോ ഇയം വൈ ധാതാ ।

അന്യാമേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ സൗര്യം ബലക്ഷം പുച്ഛേ ॥

ഉത്സേധമേവ തം കുരുതേ ।

തസ്മാദ്യുത്സേധം ഭയേ പ്രജാ അഭിസംശ്രയന്തി ॥ 91 (15)

(കുരുതേ - ധത്തേ - കുരുതേ പഞ്ച ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(സാ॒ംഗ്ര॒ഹ॒ണ്യാ - ച॒തു॒ഷ്ട॒യോ - യോ॒ വൈ - യഃ॒ പി॒തു -
 ശ്വ॒ത്വാ॒രോ - യഥാ॑ നി॒ക്തം - പ്ര॒ജാ॒പ॒ത॒യേ ത്വാ - യഥാ॑
 പ്രോ॒ക്ഷി॒തം - വി॒ദ്യു॒രാ॒ഹ - പ॒ജാ॒പ॒തി॒ര॒കാ॒മ॒യ॒താ॒ശ്വ॒മേ॒ധേ॒ന -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ർന॒ കി॒ഞ്ച॒ ന - സാ॒വി॒ത്ര - മാ॒ ബ്ര॒ഹ്മ॑ൻ -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ർ ദേ॒വേ॒ഭ്യഃ - പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒ ര॒ക്ഷാ॑ഽസി -
 പ്ര॒ജാ॒പ॒തി॒മീ॒സ്ത॒തി - വി॒ദ്യു॒ര॒ശ്വ॒നാ॒മാ॒ന്യ - ഽഭാ॑ഽ -
 സ്യേ॒ക॒യു॒പോ - രാ॒ജ॒ജു॒ദാ॒ല - മേ॒ക॒വി॒ഽശോ॑ -
 ദേ॒വാഃ - പു॒രു॒ഷ (സ്ര॒യോ॒വി॒ഽശ॒തിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സാ॒ംഗ്ര॒ഹ॒ണ്യാ - ത॒സ്മാ॒ദ॒ശ്വ॒മേ॒ധയാ॑ജീ - യത് പ॒രി॒മി॒താ -
 യദ് യ॒ജ്ഞ॑മു॒ഖേ - യോ ദീ॒ക്ഷാം - ദേ॒വാ॒നേ॒വ - ത്ര॒യ ഇ॒മേ -
 സി॒തായ॑ - പ്രാ॒ണാ॒പ॒നാ॒വേ॒വാ॒സി॒ൻ - ത॒സ്മാ॒ദ് രാ॒ജ॒ന്യ
 ഏ॒ക॒ന॒വ॒തിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 8th Prapaatakam :-

(സാംഗ്രഹണ്യ - സൗശ്രയന്തി)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

3.8 Details of Dasini & Vaakyams for Ashtakam3, Prapaatakam 8 (TB 3.8)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	2	25
Anuvakam 2	4	46
Anuvakam 3	6	65
Anuvakam 4	3	35
Anuvakam 5	4	41
Anuvakam 6	5	56
Anuvakam7	3	35
Anuvakam8	4	43
Anuvakam9	5	49
Anuvakam10	5	50
Anuvakam11	2	28
Anuvakam12	3	29
Anuvakam13	3	37
Anuvakam14	6	64

തൃതീയാഷ്ടകേ അഷ്ടമഃ പ്രപാഠകഃ - (TB 3.8)

Anuvakam15	3	37
Anuvakam16	4	47
Anuvakam17	5	51
Anuvakam18	7	69
Anuvakam19	2	23
Anuvakam20	5	54
Anuvakam21	4	46
Anuvakam22	3	34
Anuvakam23	3	35
Total →	91	999

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.9 തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ

അശ്വമേധസ്യ ദിതീയ, തൃതീയാഹർവിധാനം

3.9.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ അഷ്ടാദശിനാം ഗ്രാഭ്യാണാം

T.B.3.9.1.1

പ്രജാപതി-രശ്വമേധ-മസ്യജത ।
സോഽസ്മാമ്സ്യഷ്ടോ-ഽപാക്രാമത് ।
തമഷ്ടാദശിദിരന്തു പ്രായുക്ത । തമാപ്തോത് ।
തമാപ്താഽ ഷ്ടാദശിദിരവാരുന്ധ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ॥
യജ്ഞമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥
സംവത്സരസ്യ വാ ഏഷാ പ്രതിമാ ।
യദഷ്ടാദശിനഃ । ദ്വാദശ മാസാഃ പഞ്ചർത്വഃ । 1 (10)

T.B.3.9.1.2

സംവത്സരോഽഷ്ടാദശഃ । യദഷ്ടാദശിൻ ആലഭ്യന്തേ ।
സംവത്സരമേവ തൈരാപ്താ യജമാനോഽവരുന്ധേ ॥
അഗ്നിഷ്ടോന്യാൻ പശൂനുപാകരോതി ।
ഇതരേഷു യുപേഷ്യാഷ്ടാദശിനോ ഽജാമിതായ ॥

നവ॑ നവാ॑ലഭ്യ॑ന്തേ സ॒വീര്യ॑തായ॑ ॥
 യദാ॑ര॒ണ്യഃ സൗ॑ സ്ഥാ॒പയേ॑ത് ।
 വ്യ॒വസ്യേ॑താം പി॒താ പു॒ത്രൗ । വ്യ॒ദ്ധ്യാനഃ॑ ക്രാമേ॒യുഃ ।
 വി॒ദ്വരം॑ ഗ്രാമ॑യോർ ഗ്രാ॒മാന്തൗ॑ സൃ॒താം । 2 (10)

T.B.3.9.1.3

ഋ॒ക്ഷീകാഃ॑ പു॒രുഷ॑വ്യാ॒ഘ്രാഃ പ॑രിമോ॒ഷിൺ॑
 ആ॒വ്യാധി॑നീ॒സ്തസ്മ॑രാ അ॒രണ്യേ॑ഷ്വാജാ॒യേര॑ന് ॥
 തദാ॑ഹുഃ । അ॒പശ॑വോ വാ ഏ॒തേ । യദാ॑ര॒ണ്യഃ ।
 യദാ॑ര॒ണ്യഃ സൗ॑ സ്ഥാ॒പയേ॑ത് ।
 ക്ഷി॒പ്രേ യ॑ജമാ॒നമ॑ര॒ണ്യം മൃ॒ത്യുഹ॑രേ॒യുഃ ।
 അ॒രണ്യായ॑ത॒നാ ഹൃ॑ദാ॒രണ്യഃ॑ പ॒ശവ॑ ഇ॒തി ।
 യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത । അ॒നവ॑രു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॑ശ॒വഃ സൃ॑ഃ ।
 യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॑താ-നുമ്സൃ॒ജേത് । 3 (10)

T.B.3.9.1.4

യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ കൃ॒ത്യാത് ॥ യത്പ॑ശു॒ന്നാല॑ഭേത ।
 തേ॒നൈവ॑ പ॒ശുന॑വരു॒ന്ധേ ।
 യത്പ॑ര്യ॒ഗ്നി-കൃ॑താ-നുമ്സൃ॒ജത്യ-യ॑ജ്ഞവേ॒ശസായ॑ ।
 അ॒വരു॒ദ്ധാ അ॒സ്യ പ॑ശ॒വോ ഭ॑വ॒ന്തി ।
 ന യ॒ജ്ഞ॑വേ॒ശസം॑ ഭ॒വതി॑ ।

ന യജമാനമരണ്യം മൃത്യു ഹരന്തി ॥

ഗ്രാമൈഃ സൗ സ്ഥാപയതി ।

ഏതേ വൈ പശവഃ ക്ഷേമോ നാമ ।

സം പിതാപുത്രാ-വവസ്യതഃ ( ) । സമദ്ധ്യാനഃ ക്രാമന്തി ।

സമന്തികം ഗ്രാമയോർ ഗ്രാമാന്തൗ ഭവതഃ ।

നർക്ഷീകാഃ പുരുഷവ്യാഘ്രാഃ പരിമോഷിണ്

ആവ്യാധിനീ-സുസുരാ അരണ്യേഷാ ജായന്തേ ॥ 4 (13)

(ഋതവഃ - സ്യാതാ - മുദ്സ്യജേദ് - സ്യുതസ്ത്രീണീ ച) (A1)

3.9.2 അനുവാകം 2 - ചാതുർമാസ്യപശുനാം പ്രയോഗഃ

T.B.3.9.2.1

പ്രജാപതിര-കാമയതോഭൗ ലോകാവ-വരുന്ധീയേതി ।

സ ഏതാനുഭയാൻ പശൂനപശ്യത് ।

ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ । താനാലഭത ।

തൈർവൈ സ ഉഭൗ ലോകാവവാരുന്ധ ।

ഗ്രാമൈരേവ പശുഭിരിമം ലോകമവാരുന്ധ ।

ആരണ്യേരമും । യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ ।

ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ । യദാരണ്യാൻ । 5 (10)

T.B.3.9.2.2

അമും തൈഃ ॥

അനവരുദ്ധോ വാ ഏതസ്യ സംവത്സര ഇത്യാഹുഃ ।

യ ഇത ഇതശ്ചാതുർമാസ്യാനി സംവത്സരം
പ്രയുക്ത ഇതി ।

ഏതാവൻ. വൈ സംവത്സരഃ ।
യച്ചാതുർമാസ്യാനി ।

യദേതേ ചാതുർമാസ്യഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
പ്രത്യക്ഷമേവ തൈഃ സംവത്സരം യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥
വി വാ ഏഷ പ്രജയാ പശുഭിർ. ഋദ്ധ്യതേ ।
യഃ സംവത്സരം പ്രയുക്തേ ।

സംവത്സരഃ സുവർഗോ ലോകഃ । 6 (10)

T.B.3.9.2.3

സുവർഗം തു ലോകം നാപരാജ്ഞാതി ।
പ്രജാ വൈ പശവ ഏകാദശിനീ ।
യദേത ഐകാദശിനാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ ॥
സാക്ഷാദേവ പ്രജാം പശൂൻ. യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ॥
പ്രജാപതിർ വിരാജമസൃജത ।
സാ സൃഷ്ടാഽശ്വമേധം പ്രാവിശത് ।
താം ദശിദിരനു പ്രായുക്ത । താമാപ്നോത് ॥
താമാപ്താ ദശിദിരവാരുന്ധ । യദ്ദശിന ആലഭ്യന്തേ ॥ 7 (10)

T.B.3.9.2.4

വിരാജമേവ തൈരാപാ യജമാനോ-ഽവരുന്ധേ ||
 ഏകാദശ ദശത ആലഭ്യന്തേ | ഏകാദശാക്ഷരാ ത്രിഷ്ടുപ് |
 ത്രൈഷ്ടുഭാഃ പശവഃ | പശൂനേവാവരുന്ധേ ||
 വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | നാനാദേവത്യാഃ പശവോ ഭവന്തി |
 അശ്വസ്യ സർവത്വായ | നാനാരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാന്നാനാരുപാഃ പശവഃ ( ) | ബഹുരുപാ ഭവന്തി |
 തസ്മാദ്ബഹുരുപാഃ പശവഃ സമൃദ്ധ്യേ || 8 (12)

(ആരണ്യാൻ - ലോകോ - ദശീൻ ആലഭ്യന്തേ - നാനാരുപാഃ
 പശവോ ഭവ ച) (A2)

**3.9.3 അനുവാകം 3 - രോഹിതാദീനാം പശൂനാം
 വപാഹോമസാഹിത്യം**

T.B.3.9.3.1

അസ്മൈ വൈ ലോകായ ഗ്രാമ്യാഃ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അമൃഷ്ടാ ആരണ്യാഃ | യദ്ഗ്രാമ്യാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഇമമേവ തൈർ ലോകമവരുന്ധേ | യദാരണ്യാൻ |
 അമൃം തൈഃ | ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ |
 ഗ്രാമ്യാഽശ്വാരണ്യാഽശ്വ | ഉദയോർ ലോകയോരവരുദ്ധ്യേ |
 ഉദയാൻ പശൂനാലഭതേ | 9 (10)

T.B.3.9.3.2

ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയസ്യോ-ന്നാദൃസ്യോ-വരുദ്ധ്യേ |
 ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ | ഗ്രാമ്യാഽശ്ചാരണ്യാഽശ്ച |
 ഉഭയേഷാം പശൂനാമവരുദ്ധ്യേ || ത്രയസ്രൂയോ ഭവന്തി |
 ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ | ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ ||
 ബ്രഹ്മവാദിനോ വദന്തി | കസ്മാമ്സത്യാത് | **10 (10)**

T.B.3.9.3.3

അസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാ ഇതി |
 യമ്സമാനീഭ്യോ ദേവതാഭ്യോഽന്യേഽന്യേ പശവ ആലഭ്യന്തേ |
 അസ്മിന്നേവ തലോകേ കാമാൻ ദധാതി |
 തസ്മാദസ്മിൻ ലോകേ ബഹവഃ കാമാഃ ||
 ത്രയാണാം ത്രയാണാഽ സഹ വപാ ജുഹോതി |
 ത്രയാവൃതോ വൈ ദേവാഃ | ത്രയാവൃത ഇമേ ലോകാഃ |
 ഏഷാം ലോകാനാമാപ്തേ | ഏഷാം ലോകാനാം ക്ലൃപ്തേ ||
 പര്യഗ്നി-കൃതാ-നാരണ്യാ-നുമ്സൃജന്ത്യഹിഽസായൈ ( ) ||
**11 (10) (അവരുദ്ധ്യോ ഉഭയാൻ പശൂനാലഭതേ - സത്യോ -
 ദഹിഽസായൈ) (A3)**

3.9.4 അനുവാകം 4 - അശ്വസ്യ രഥയോജനാലംകാരാദയഃ

T.B.3.9.4.1

യു॒ണ്ണന്തി॑ ബ്ര॒ദ്ധ്മി॑ത്യാഹ॑ । അ॒സൗ॑ വാ ആ॒ദി॑ത്യോ ബ്ര॒ദ്ധ്മഃ॑ ।
 ആ॒ദി॒ത്യമേ॒വാ॒സ്മൈ॑ യു॒നക്തി॑ ।
 അ॒രു॒ഷ്മി॑ത്യാഹ॑ । അ॒ഗ്നി॑ർവാ അ॒രു॒ഷഃ॑ ।
 അ॒ഗ്നിമേ॒വാ॒സ്മൈ॑ യു॒നക്തി॑ । ച॒രന്ത॑മി॒ത്യാഹ॑ ।
 വാ॒യുർവൈ॑ ച॒രന് । വാ॒യുമേ॒വാ॒സ്മൈ॑ യു॒നക്തി॑ ।
 പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷ ഇ॒ത്യാഹ॑ । **12 (10)**

T.B.3.9.4.2

ഇ॒മേ വൈ॑ ലോ॒കാഃ പ॒രി॒തസ്ഥു॑ഷഃ ।
 ഇ॒മനേ॒വാ॒സ്മൈ॑ ലോ॒കാൻ॑ യു॒നക്തി॑ ॥
 രോ॒ചന്തേ॑ രോ॒ചനാ॑ ദി॒വീ॒ത്യാഹ॑ ।
 നക്ഷ॑ത്രാണി॒ വൈ॑ രോ॒ചനാ॑ ദി॒വി ।
 നക്ഷ॑ത്രാണേ॒ത്യവാ॒സ്മൈ॑ രോ॒ചയ॑തി ॥
 യു॒ണ്ണന്ത്യ॑സ്യ॒ കാമേ॑ത്യാഹ॑ । കാ॒മാനേ॒വാ॒സ്മൈ॑ യു॒നക്തി॑ ॥
 ഹ॒രീ വി॑പ॒ക്ഷസേ॑ത്യാഹ॑ । ഇ॒മേ വൈ॑ ഹ॒രീ വി॑പ॒ക്ഷസാ॑ ।
 ഇ॒മേ ഏ॒വാ॒സ്മൈ॑ യു॒നക്തി॑ ॥ **13 (10)**

T.B.3.9.4.3

ശോ॒ണാ ധൃ॒ഷ്ടു നൃ॒വാഹ॑സേത്യാഹ॑ ।
 അ॒ഹോരാ॑ത്രേ॒ വൈ॑ നൃ॒വാഹ॑സാ ।

അഹോരാത്രേ ഏവാസൈ യുനക്തി ॥
 ഏതാ ഏവാസൈ ദേവതാ യുനക്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ സമഷ്ട്യ ॥
 കേതും കൃണ്വന്നകേതവ ഇതി ധ്വജം പ്രതിമുഞ്ചതി ।
 യശ ഏവൈനച് രാജ്ഞാം ഗമയതി ॥
 ജീമുതസ്യേവ ഭവതി പ്രതീകമിത്യാഹ ।
 യഥാ യജുരേവൈതത് ॥
 യേ തേ പൻമാനഃ സവിതഃ പൂർവ്യാസ ഇത്യദ്ധാര്യുർ-
 യജമാനം വാചയത്യഭിജീതൈത്യേ ॥ 14 (10)

T.B.3.9.4.4

പരാ വാ ഏതസ്യ യജ്ഞേ ഏതി ।
 യസ്യ പശു-രുപാകൃതോ-ഽന്യത്ര വേദ്യാ ഏതി ।
 ഏതഃ സ്തോതരേതേന പഥാ പുനരശ്വാമാവർതയാസി
 ന ഇത്യാഹ ।
 വായുർവൈ സ്തോതാ ।
 വായുമേവാസ്യ പരസ്താത് ദധാത്യാവൃത്തൈത്യേ ॥
 യഥാ വൈ ഹവിഷോ ഗൃഹീതസ്യ സ്തന്തി ।
 ഏവം വാ ഏതദശ്വാസ്യ സ്തന്തി ।
 യദസ്യോപാകൃതസ്യ ലോമാനി ശീയന്തേ ।

യദാപേ॑ഷു കാ॒ചാനാവ॑യന്തി ।

ലോമാ॑ന്യേ॒വാസ്യ॑ തഥ്സംഭ॑രന്തി ॥ 15 (10)

T.B.3.9.4.5

ഭൂർഭു॒വഃ സു॒വരി॑തി പ്രാ॒ജാപ॑ത്യാദിരാ॒വ॑യന്തി ।

പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ ।

സ്വ॒യൈവൈ॑നം ദേ॒വത॑യാ സമ॑ർദ്ധയന്തി ॥ ഭൂ॒രിതി॑ മഹി॑ഷീ ।

ഭു॒വ ഇ॒തി വാ॒വാതാ॑ । സു॒വരി॑തി പരി॒വൃ॒ക്തീ ।

ഏ॒ഷാം ലോ॑കാനാമഭി॑ജി॒ത്യൈ॑ ॥

ഹി॒രണ്യ॑യാഃ കാ॒ചാ ഭ॑വന്തി ।

ജ്യോതി॑ർഭവെ ഹി॒രണ്യം । രാ॒ശ്ട്രമ॑ശ്വമേ॒ധഃ ॥ 16 (10)

T.B.3.9.4.6

ജ്യോതി॑ശ്ചൈ॒വാസൈ॑സ്ത രാ॒ശ്ട്രം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ॥

സഹ॑സ്രം ഭവന്തി । സഹ॑സ്രസം॒മിതഃ॑ സു॒വർഗോ॑ ലോ॒കഃ ।

സു॒വർഗ॑സ്യ ലോ॒കസ്യ॑-ഭി॑ജി॒ത്യൈ॑ ॥

അ॒പ വാ ഏ॒തസ്മാ॑ത് തേജ ഇ॒ന്ദ്രിയം॑ പ॒ശവഃ॑ ശ്രീഃ ക്രാ॑മന്തി ।

യോഽശ്വമേ॒ധേന॑ യജതേ ।

വ॒സവ॑സ്ത്വ-ഽഞ്ജ॑ന്തു ഗായ॒ത്രേണ॑ ച॒ന്ദസേ॑തി

മഹി॑ഷ്യഭ്യ॒നക്തി॑ ।

തേജോ॑ വാ ആ॒ജ്യം । തേജോ॑ ഗായ॒ത്രീ ।

തേജ॑സൈ॒വാസൈ॑ തേജോഽ॒വരു॑ന്ധേ ॥ 17 (10)

T.B.3.9.4.7

രുദ്രാസ്താ-sഞ്ജന്തു ത്രൈഷ്ടുഭേന ചന്ദസേതി വാവാതാ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । ഇന്ദ്രിയം ത്രിഷ്ടുപ് ।
 തേജസൈവാസ്മാ ഇന്ദ്രിയമവരുന്ധേ ।
 ആദിത്യാസ്താ-sഞ്ജന്തു ജാഗതേന ചന്ദസേതി പരിവൃക്തീ ।
 തേജോ വാ ആജ്യം । പശവോ ജഗതീ ।
 തേജസൈവാസ്മൈ പശൂനവരുന്ധേ ॥ പത്നയോ-sഭ്യഞ്ജന്തി ।
 ശ്രിയാ വാ ഏതദ് രൂപം । 18 (10)

T.B.3.9.4.8

യത്പതയഃ । ശ്രിയമേവാസിൻ-തദ് ദധതി ।
 നാസ്താത്തേജ ഇന്ദ്രിയം പശവഃ ശ്രീരപക്രാമന്തി ॥
 ലാജീ(3)ണ്ണാചീ(3)ൻ. യശോ മമാ(4) ഇത്യതിരിക്ത-
 മന്നമശായോപാഹരന്തി ।
 പ്രജാമേവാന്നാദീം കുർവതേ ॥
 ഏതദേദവാ അന്നമത്തെ-തദന്നമധി പ്രജാപത ഇത്യാഹ ।
 പ്രജായാമേവാ-ന്നാദ്യം ദധതേ । യദി നാവജീശ്വേത് ।
 അഗ്നിഃ പശുരാസീ-ദിത്യവശ്വാപയേത് ।
 അവ ഹൈവ ജിഹ്വതി ( ) ॥

ആക്രാൻ. വാജീ ക്രമൈരത്യ-ക്രമീദാജീ ദൃഢസ്മൈ പൃഷ്ഠം
പൃഥിവീ സധസ്ഥ-മിത്യശ്വമനു-മന്ത്രയതേ ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിതൈഃ ॥

സമീദ്ധോ അഞ്ജൻകൃദരം മതീനാ-മിത്യശ്വസ്യ-പ്രിയോ
ഭവന്തി സരൂപത്വായ ॥ 19 (13) (പരിതസ്തമുഷ ഇത്യാഹേ -

മേ ഏവാസ്മൈ യുനക്ത്യ - ഭിജിതൈഃ - ഭര - ന്യശ്വമേധോ
- രുന്ധേ - രൂപം - ജിഹ്വതി ത്രീണീ ച) (A4)

3.9.5 അനുവാകം 5 - ബ്രഹ്മോദ്യനാമകഃ

ഹോത്യബ്രാഹ്മണോസ്സംവാദഃ

T.B.3.9.5.1

തേജസാ വാ ഏഷ ബ്രഹ്മവർചസേന വ്യുദ്ധ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ഹോതാ ച ബ്രഹ്മാ ച ബ്രഹ്മോദ്യം വദതഃ ।

തേജസാ ചൈവൈനം ബ്രഹ്മവർചസേന ച സമർദ്ധയതഃ ॥

ദക്ഷിണതോ ബ്രഹ്മാ ഭവതി ।

ദക്ഷിണത ആയതനോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബാർഹസ്ത്യോ വൈ ബ്രഹ്മാ ।

ബ്രഹ്മവർചസമേവാസ്യ ദക്ഷിണതോ (ദക്ഷിണതോ) ദധാതി ।

തസ്മാദ് ദക്ഷിണോഽർദ്ധോ ബ്രഹ്മവർചസിതരഃ ॥

ഉത്തരതോ ഹോതാ ഭവതി । 20 (10)

T.B.3.9.5.2

ഉ॒ത്ത॒രത॑ ആ॒യത॑നോ॒ വൈ॒ ഹോ॒താ॑ ॥
 ആ॒ഗ്നേ॒യോ॒ വൈ॒ ഹോ॒താ॑ ॥ തേ॒ജോ॒ വാ॒ അ॒ഗ്നിഃ॑ ।
 തേ॒ജ ഏ॒വാസ്യേ॑ത്തരതോ॒ ദധാ॑തി ।
 തസ്മാ॑ദു॒ത്തരോ॑ർ-ധ॒സ്യേ॒ജസ്യ॑സിതരഃ ॥ യു॒പമ॑ദിതോ॒ വദ॑തഃ ।
 യ॒ജമാ॑നദേ॒വത്യോ॒ വൈ॒ യു॒പഃ॑ ।
 യ॒ജമാ॑നമേ॒വ തേ॒ജസാ॑ ച॒ ബ്രഹ്മ॑വർച॒സേന॑
 ച॒ സമ॑ർദ്ധയതഃ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പു॒ർവചി॑ത്തി-രി॒ത്യാഹ॑ ।
 ദ്യൗർവൈ॑ വൃ॒ഷ്ടിഃ॑ പു॒ർവചി॑ത്തിഃ । 21 (10)

T.B.3.9.5.3

ദിവ॑മേ॒വ വൃ॒ഷ്ടിമ॑ വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീദ്-ബൃ॒ഹദാ॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 അ॒ശ്വാ വൈ॑ ബൃ॒ഹദാ॑യഃ । അ॒ശ്വമേ॑വാ॒വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പി॒ശങ്ഗി॑ലേ॒ത്യാഹ॑ ।
 രാ॒ത്രിർവൈ॑ പി॒ശങ്ഗി॑ലാ । രാ॒ത്രിമേ॑വാ॒വരു॒ന്ധേ ॥
 കി॒ൗ സ്വി॑ദാ॒സീത്-പി॒ലിപ്തി॑ലേ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ്രീ॒ർവൈ॑ പി॒ലിപ്തി॑ലാ । അ॒ന്നാദൃ॑മേ॒വാവരു॒ന്ധേ ॥ 22 (10)

T.B.3.9.5.4

കഃ സ്വിദേകാകീ ചരതീത്യാഹ ।
 അസൗ വാ ആദിത്യ ഏകാകീ ചരതി ।
 തേജ ഏവാവരുന്ധേ ॥
 ക ഉ സ്വിജായതേ പുനരിത്യാഹ ।
 ചന്ദ്രമാ വൈ ജായതേ പുനഃ । ആയുരേവാവരുന്ധേ ॥
 കിൗ സ്വിദ്ധിമസ്യ ഭേഷജമിത്യാഹ ।
 അഗ്നിർവൈ ഹിമസ്യ ഭേഷജം ।
 ബ്രഹ്മവർചസമേവാ-വരുന്ധേ ॥
 കിൗ സ്വിദാവപനം മഹദിത്യാഹ । 23 (10)

T.B.3.9.5.5

അയം വൈ ലോക ആവപനം മഹത് ।
 അസ്മിന്നേവ ലോകേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ പരമന്തം പൃഥിവ്യാ ഇത്യാഹ ।
 വേദിർവൈ പരോഽന്തഃ പൃഥിവ്യാഃ ।
 വേദിമേവാവരുന്ധേ ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ ഭുവനസ്യ നാഭിമിത്യാഹ ।
 യജ്ഞോ വൈ ഭുവനസ്യ നാഭിഃ । യജ്ഞമേവാവരുന്ധേ ॥
 പൃച്ഛാമി ത്വാ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേത ഇത്യാഹ ।
 സോമോ വൈ വൃഷ്ണോ അശ്വസ്യ രേതഃ ( ) ।

സോമപീഥ-മേവാവരുന്ധേ ॥

പൃച്ഛാമി വാചഃ പരമം വേദാമേത്യാഹ ।

ബ്രഹ്മ വൈ വാചഃ പരമം വേദാമ ।

ബ്രഹ്മവർചസ-മേവാവരുന്ധേ ॥ 24 (14)

(ഹോതാ ഭവതി - വൈ വൃഷ്ടിഃ പൂർവചിത്തി -

രന്നാദ്യമേവാവരുന്ധേ - മഹദിത്യാഹ - സോമോ വൈ

വൃഷ്ടോ അശ്വസ്യ രേതശ്ചതാരി ച) (A5)

3.9.6 അനുവാകം 6 - അശ്വസ്യ മൂതോപചാരഃ

സംജ്ഞപനപ്രകാരഃ

T.B.3.9.6.1

അപ വാ ഏതസ്മാത് പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

പ്രാണായ സ്വാഹാ വ്യാനായ സ്വാഹേതി

സംജ്ഞപ്യമാന ആഹുതീർ ജുഹോതി ।

പ്രാണാനേവാസ്മിൻ ദധാതി ।

നാസ്മാത്പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ॥

അവന്തീഃ സ്ഥാവന്തീസ്ത്വാ-ഽവന്തു ।

പ്രിയം ത്വാ പ്രിയാണാം । വർഷിഷ്ഠമാപ്യാനാം ।

നി॒ധീ॒നാം ത്വാ നി॒ധി॒പതി॑, ഹ॒വാമ॒ഹേ വ॒സോ മ॒മേത്യാ॑ഹ ।
അ॒പൈ॒വാ॒സൈ ത॒ദ്ധ്നു॒വതേ॑ । 25 (10)

T.B.3.9.6.2

അ॒ഥോ ധു॒വന്തേ॒വൈനം॑ । അ॒ഥോ ന്യേ॒വാ॒സൈ ഹ॒നുവ॑തേ ॥
ത്രിഃ പ॒രിയ॑ന്തി । ത്രയ॑ ഇ॒മേ ലോ॒കാഃ ।
ഏ॒ഭ്യ ഏ॒വൈനം॑ ലോ॒കേഭ്യോ॑ ധു॒വതേ॑ ॥
ത്രിഃ പു॒നഃ പ॒രിയ॑ന്തി । ഷട് സം॒പദ്യ॑ന്തേ । ഷ॒ദ്ധാ ജു॒തവഃ॑ ।
ജു॒തൂഭി॑രേ॒വൈനം॑ ധു॒വതേ॑ ॥
അ॒പ വാ ഏ॒തേഭ്യഃ॑ പ്രാ॒ണാഃ ക്രാ॑മന്തി । 26 (10)

T.B.3.9.6.3

യേ യ॒ജേ॒ണ ധു॒വനം॑ ത॒ന്വതേ॑ । ന॒വകൃ॑ത്വഃ പ॒രിയ॑ന്തി ।
ന॒വ വൈ പു॒രുഷേ॑ പ്രാ॒ണാഃ । പ്രാ॒ണാ॒നേ॒വാത്മ॑ൻ-ദ॒ധതേ॑ ।
നൈ॒ഭ്യഃ പ്രാ॒ണാ അ॒പക്രാ॑മന്തി ॥
അ॒ംബേ അ॒ംബാ॒ല്യംബി॑ക ഇ॒തി പ॒തീമു॑ദാ॒നയ॑തി ।
അ॒ഹ്വതൈ॒വൈനാം॑ ॥ സു॒ഭഗേ॑ കാ॒മ്പീല॑വാ॒സിനീ॑-ത്യാ॒ഹ ।
തപ॑ ഏ॒വൈനാ॑-മു॒പന॑യതി ॥
സു॒വർഗേ॑ ലോ॒കേ സംപ്രോ॑ർണ്ണാ॒മാ-മി॒ത്യാ॒ഹ । 27 (10)

T.B.3.9.6.4

സു॒വർഗ॑മേ॒വൈനാം॑ ലോ॒കം ഗ॑മയതി ॥
ആ॒ഹമ॑ജാനി ഗർഭ॒ധമാ॑ ത്വമ॒ജാസി॑ ഗർഭ॒ധമി॒ത്യാ॒ഹ ।

പ്രജാ വൈ പശവോ ഗർഭഃ ।
 പ്രജാമേവ പശുനാത്മൻ ധത്തേ ॥
 ദേവാ വാ അശ്വമേധേ പവമാനേ ।
 സുവർഗം ലോകം ന പ്രാജാനന് । തമശ്വഃ പ്രാജാനാത് ।
 യഥ്സുചീ-ദിരസി പമാൻ-കല്പയന്തി ।
 സുവർഗസ്യ ലോകസ്യ പ്രജ്ഞാതൈ ॥
 ഗായത്രീ ത്രിഷ്ടുബ്-ജഗതീത്യാഹ । 28 (10)

T.B.3.9.6.5

യഥാ യജുരേവൈതത് ॥ ത്രയഃ സുചോ ഭവന്തി ।
 അയസ്മയോ രജതാ ഹരിണ്യഃ ।
 അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപമയസ്മയഃ ।
 അന്തരിക്ഷസ്യ രജതാഃ । ദിവോ ഹരിണ്യഃ ।
 ദിശോ വാ അയസ്മയഃ । അവാന്തരദിശാ രജതാഃ ।
 ഊർദ്ധ്വാ ഹരിണ്യഃ । ദിശ ഏവാസ്മൈ കല്പയന്തി ( ) ॥
 കസ്ത്വാ ചയന്തി കസ്ത്വാ വിശ്വാസ്തീ-ത്യാഹാ
 ഹിഷ്ടസായൈ ॥ 29 (11)

(ഹനുവതേ - ക്രാമ - ന്യൂർണ്ണാമാമിത്യാഹ - ജഗതീത്യാഹ
 - കല്പയത്യേകം ച) (A6)

3.9.7 അനുവാകം 7 - തത്ര മന്ത്രാഃ

T.B.3.9.7.1

അപ വാ ഏതസാപ്രീ രാശ്രം ക്രാമതി ।
യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
ഊർദ്ധ്വായമേനാ-മുച്ഛയതാ-ദിത്യാഹ ।
ശ്രീർവൈ രാശ്രമശ്വമേധഃ ।
ശ്രീയമേവാസൈ രാശ്രമുർദ്ധ്വായ-മുച്ഛയതി ॥
വേണുഭാരം ഗിരാവിവേത്യാഹ । രാശ്രം വൈ ഭാരഃ ।
രാശ്രമേവാസൈ പര്യുഹതി ॥
അമാസ്യ മദ്ധ്യമേധതാമിത്യാഹ ।
ശ്രീർവൈ രാശ്രസ്യ മദ്ധ്യം । 30 (10)

T.B.3.9.7.2

ശ്രീയമേവാ-വരുന്ധേ ॥ ശീതേ വാതേ പുനന്നിവേത്യാഹ ।
ക്ഷേമോ വൈ രാശ്രസ്യ ശീതോ വാതഃ ।
ക്ഷേമമേവാ-വരുന്ധേ ॥ യദ്ധരിണീ യവമത്തീത്യാഹ ।
വിന്ധേ ഹരിണീ । രാശ്രം യവഃ ।
വിശം ചൈവാസൈ രാശ്രം ച സമീചീ ദധാതി ॥
ന പുഷ്ടം പശു മന്യത ഇത്യാഹ ।
തസ്മാദ് രാജാ പശൂന്ന പുഷ്യതി ॥ 31 (10)

T.B.3.9.7.3

ശു॒ഭ്രാ യദ॑ർയജാ॒രാ ന പോ॑ഷായ ധ॒നായ॑തീ॒ത്യാഹ॑ ।
 തസ്മാ॑ദ്ദൈ-ശീ॒പുത്ര-॑നാദി॒ഷിഞ്ച॑ന്തേ ॥
 ഇ॒യം യ॑കാ ശ॒കുന്തി॑കേ॒ത്യാഹ॑ । വി॒ന്ധൈ ശ॒കുന്തി॑കാ ।
 രാ॒ശ്രമ॑ശാമേ॒ധഃ ।
 വി॒ശം ചൈ॒വാസൈ॑ രാ॒ശ്രം ച॑ സ॒മീചീ॑ ദധാതി ॥
 ആ॒ഹല॑മിതി സർപ॒തീത്യാ॑ഹ ।
 തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രായ॑ വി॒ശഃ സർ॑പ॒ന്തി ॥
 ആ॒ഹതം॑ ഗഭേ പ॒സ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 വി॒ന്ധൈ ഗഭഃ॑ । **32 (10)**

T.B.3.9.7.4

രാ॒ശ്രം പ॒സഃ । രാ॒ശ്രമേ॒വ വി॒ശ്യാഹ॑ന്തി ।
 തസ്മാ॑ദ് രാ॒ശ്രം വി॒ശം ഫാ॑തു॒കം ॥
 മാ॒താ ച॑ തേ പി॒താ ച॑ ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ഇ॒യം വൈ॑ മാ॒താ । അ॒സൗ പി॒താ ।
 ആ॒ഭ്യാമേ॒വൈനം॑ പ॒രിദ॑ദാതി ॥
 അ॒ഗ്രം വൃ॒ക്ഷ॒സ്യ॑ രോഹ॒ത ഇ॒ത്യാഹ॑ ।
 ശ്രീ॒ർവൈ വൃ॒ക്ഷ॒സ്യാഗ്രം॑ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒വാവ॑രു॒ന്ധേ ॥ **33 (10)**

T.B.3.9.7.5

പ്രസുലാമീതി തേ പിതാ ഗഭേ മുഷ്ടിമത്സ്യ സയദിത്യാഹ ।
 വിഡൈ ഗഭഃ । രാശ്രൂം മുഷ്ടിഃ । രാശ്രൂമേവ വിശ്യാഹന്തി ।
 തസ്മാദ് രാശ്രൂം വിശം ഘാതുകം ॥
 അപ വാ ഏതേഭ്യഃ പ്രാണാഃ ക്രാമന്തി ।
 യേ യജേത്സപൃതം വദന്തി ।
 ദധിക്രാവ്.ണ്ണോ അകാരിഷമിതി സുരഭിമതീമൃച്ഛം വദന്തി ।
 പ്രാണാ വൈ സുരഭയഃ । പ്രാണാനേവാത്മൻ ദധതേ ( ) ।
 നൈഭ്യഃ പ്രാണാ അപക്രാമന്തി ॥
 ആപോ ഹി ഷ്ടാ മയോഭുവ ഇത്യുദിർ മാർജയന്തേ ।
 ആപോ വൈ സർവാ ദേവതാഃ ।
 ദേവതാദിരേ-വാത്മാനം പവയന്തേ ॥ 34 (14)
 (രാശ്രൂസ്യ മദ്ധ്യം - പുഷ്യതി - ഗഭോ - രുന്ധേ - ദധതേ
 ചതാരി ച) (A7)

3.9.8 അനുവാകം 8 - അശ്വമേധസ്യ തത്പശൂനാം ച പ്രശംസാ

T.B.3.9.8.1

പ്രജാപതിഃ പ്രജാഃ സൃഷ്ട്വാ പ്രേണാസനു പ്രാവിശത് ।
 താഭ്യഃ പുനഃ സംഭവിതും നാശക്നോത് । സോഽബ്രവീത് ।
 ഋദ്ധുവദിമ്സഃ । യോ മേതഃ പുനഃ സംഭരദിതി ।

തം ദേ॒വാ അ॒ശ്വമേ॒ധേനൈ॒വ സ॒മദ॒രന് ।
 തതോ॑ വൈ ത ആർദ്ധ്വ॑സു॒വന് । യോഽശ്വമേ॒ധേന യ॑ജതേ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തിമേ॒വ സംദ॑രതൃ॒ഷ്ണോതി॑ ॥
 പുരു॑ഷമാലഭതേ । 35 (10)

T.B.3.9.8.2

വൈരാജോ॑ വൈ പുരു॑ഷഃ । വിരാജ॑-മേ॒വാല॑ഭതേ ।
 അഥോ॑ അ॒ന്നംവൈ॑ വിരാജ് । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
 അ॒ശ്വമാല॑ഭതേ । പ്രാ॒ജാപ॑ത്യോ വാ അ॒ശ്വഃ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തി-മേ॒വാല॑ഭതേ ।
 അഥോ॑ ശ്രീ॒ർവാ ഏ॒കശ॑ഫം । ശ്രീയ॑-മേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
 ഗാ॒മാല॑ഭതേ । 36 (10)

T.B.3.9.8.3

യജ്ഞോ॑ വൈ ഗൗഃ । യജ്ഞമേ॒വാല॑ഭതേ ।
 അഥോ॑ അ॒ന്നം വൈ॑ ഗൗഃ । അ॒ന്നമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
 അ॒ജാ॒വീ ആല॑ഭതേ ഭൂ॒മേ । അഥോ॑ പു॒ഷ്ടീർവൈ॑ ഭൂ॒മാ ।
 പു॒ഷ്ടീമേ॒വാവ॑രുന്ധേ ॥
 പ॒ര്യഗ്നി॑കൃതം പുരു॑ഷം ചാ॒രണ്യോഽശ്വേ॑ഥം
 സൃ॒ജന്ത്യ॑ഹി॒സാധൈ॑ ॥
 ഉ॒ഭൗ വാ ഏ॒തൗ പ॒ശു ആല॑ഭ്യതേ ।

യശ്ചാ॒വമോ॑ യശ്ച പരമഃ ( ) । തേ॒ഽസ്യോ॒ഭയേ॑ യജേ॒ണ ബദ്ധാഃ॑ ।
അഭീ॒ഷ്ടാ അഭി॒പ്രീതാഃ॑ । അഭി॒ജിതാ॑ അഭി॒ഹൃതാ॑ ഭവന്തി ॥
നൈനം॑ ദക്ഷ॒ണ്ണവഃ॑ പശ॒വോ യജേ॒ണ ബദ്ധാഃ॑ ।
അഭീ॒ഷ്ടാ അഭി॒പ്രീതാഃ॑ । അഭി॒ജിതാ॑ അഭി॒ഹൃതാ॑ ഹിച്ഛ॒സന്തി ।
യോ॒ഽശ്വമേ॒ധേന॑ യജതേ । യ ഉ ചൈ॒നമേ॒വം വേദ॑ ॥ 37 (18)

(ലഭതേ - ഗാമാലഭതേ - പരമോഽഷ്ടൗ ച) (A8)

3.9.9 അനുവാകം 9 - ഉത്തമേഹനി പ്രശവഃ

T.B.3.9.9.1

പ്ര॒ഥമേ॒ന വാ॑ ഏ॒ഷ സ്തോ॒മേന॑ രാ॒ധാ ।
ച॒തുഷ്ടോ॒മേന॑ കൃ॒തേനാ॑യാനാ-മു॒ത്തരേ॒ഹന് ।
ഏ॒കവി॒ഷ്ഠേ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യാം പ്ര॒തിതി॑ഷ്ഠതി ॥
ഏ॒കവി॒ഷ്ഠാത് പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യാ ജ॒തൂന॑ന്യാരോഹതി ।
ജ॒തവോ॑ വൈ പൃ॒ഷ്ഠാനി॑ । ജ॒തവഃ॑ സം॒വത്സ॑രഃ ।
ജ॒തൂഷ്ഠേ॒വ സം॒വത്സ॑രേ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑യ ।
ദേ॒വതാ॑ അഭ്യാരോഹതി ।
ശ॒കപ॑രയഃ പൃ॒ഷ്ഠം ഭ॒വന്ത്യു॑ൻ യദ॒ന്യ-ച॑നഃ ।
അ॒ന്യേഽന്യേ॑ വാ ഏ॒തേ പ॒ശവ॑ ആലഭ്യന്തേ । 38 (10)

T.B.3.9.9.2

ഉ॒തേവ॑ ഗ്രാ॒മ്യാഃ । ഉ॒തേവാ॑രണ്യാഃ ।
അ॒ഹരേ॒വ രൂ॒പേണ॑ സമർദ്ധയതി ।

അഥോ അഹ് ഏവൈഷ ബലിർ. ഹ്രീയതേ ॥
 തദാഹുഃ । അപശവോ വാ ഏതേ । യദജാവയശ്ചാ-രണ്യാശ്ച ।
 ഏതേ വൈ സർവേ പശവഃ । യദഗവ്യം ഇതി ।
 ഗവ്യാൻ പശുനൃത്തമേഹന്നാലഭതേ । 39 (10)

T.B.3.9.3

തേനൈവോദയാൻ പശുനവരുന്ധേ ॥ പ്രാജാപത്യാ ഭവന്തി ।
 അനഭിജിതസ്യ-ഭിജിതൈ ॥
 സൗരീർനവ ശ്വേതാ വശാ അനുബന്ധ്യാ ഭവന്തി ।
 അന്തത ഏവ ബ്രഹ്മവർചസമവരുന്ധേ ॥
 സോമായ സ്വരാജേണ ടനോവാ-ഹാവനധ്യാഹാവിതി
 ദന്ധിനഃ പശുനാലഭതേ ।
 അഹോരാത്രാണാ-മഭിജിതൈ ॥
 പശുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 ചരഗലം കലാഷം കികിദീവിം വിദീഗയമിതി ത്യാശ്ചാൻ
 പശുനാലഭതേ ( ) ।
 പശുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ॥
 ഋതുഭിർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।
 പിശങ്ഗാസ്രയോ വാസന്താ ഇത്യുതു-പശുനാലഭതേ ।
 ഋതുഭിരേ-വാത്മാനഃ സമർദ്ധയതി ॥

ആ വാ ഏഷ പശുഭ്യോ വൃശ്യതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

പര്യഗ്നികൃതാ ഉമ്സ്യജന്ത്യന്വാപ്രസ്തായ ॥ 40 (18)

(ലഭ്യന്തേ-ലഭതേ-താപ്രസ്താൻ പശുനാലഭതേഽഷ്ടൗ ച) (A9)

3.9.10 അനുവാകം 10 - മഹിമാദിധാനൗ പ്രഹൗ

T.B.3.9.10.1

പ്രജാപതി-രകാമയത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനാവപശ്യത് । താവഗൃഹ്ണീത ।

തതോ വൈ സ മഹാനന്നാദോഽഭവത് ।

യഃ കാമയേത മഹാനന്നാദഃ സ്യാമിതി ।

സ ഏതാവശ്വമേധേ മഹിമാനൗ ഗൃഹ്ണീത ।

മഹാനേവാനാദോ ഭവതി ॥ യജമാന-ഭേവത്യാ വൈ വപാ ।

രാജാ മഹിമാ । യദ്വപാം മഹിമ്നോഭയതഃ പരിയജതി ( ) ।

യജമാനമേവ രാജ്യേനോഭയതഃ പരിഗൃഹ്ണാതി ॥

പുരസ്താമ്-സ്വാഹാകാരാ വാ അന്യേ ദേവാഃ ।

ഉപരിഷ്ടാമ്-സ്വാഹാകാരാ അന്യേ ।

തേ വാ ഏതേഽശ്വ ഏവ മേധ്യ ഉഭയേഽവരുദ്ധ്യന്തേ ।

യദ്വപാം മഹിമ്നോ-ഭയതഃ പരിയജതി ।

താനേവോ-ഭയാൻ പ്രീണാതി ॥ 41 (16)

(പരിയജ്ജതി ഷട്ച) (A10)

3.9.11 അനുവാകം 11 - ശരീരഹോമാഃ സിഷ്ടകൃദാദയശ്ച
T.B.3.9.11.1

വൈശ്വദേവോ വാ അശ്വഃ | തം യത്പ്രാജാപത്യം കൂര്യാത് |
 യാ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ | താ ഭാഗധേയേന വൃർദ്ധയേത് |
 ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധ്യാത് |
 സ്തേഗാന്-ദഃശ്ചാഭ്യാം മണ്ഡുകാ-ഞ്ജന്ദ്യേഭിരിതി |
 ആജ്യമവദാനം കൃത്വാ പ്രതിസംഖ്യായ-മാഹുതീർ-
 ജുഹോതി |

യാ ഏവ ദേവതാ അപിഭാഗാഃ |
 താ ഭാഗധേയേന സമർദ്ധയതി |
 ന ദേവതാഭ്യഃ സമദം ദധാതി || 42 (10)

T.B.3.9.11.2

ചതുർദശൈതാ-നനുവാകാഞ്ജുഹോത്യ-നന്തരിത്യൈ ||
 പ്രയാസായ സ്വാഹേതി പഞ്ചദശം |
 പഞ്ചദശ വാ അർദ്ധമാസസ്യ രാത്രയഃ |
 അർദ്ധമാസശഃ സംഖ്യാസര ആപ്യതേ ||
 ദേവാസുരാഃ സംയത്താ ആസന് |
 തേഃബ്രൂവന്നഗായഃ സിഷ്ടകൃതഃ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വയമുദ്ധാരമുദ്ധാരാമഹൈ |

അമൈതാ-നഭി-ഭവാമേതി ।

തേ ലോഹിത-മുദഹരന്ത । തതോ ദേവാ അഭവന് । 43 (10)

T.B.3.9.11.3

പരാഽസുരാഃ ।

യഥ്-സിഷ്ടകൃദ്ഭ്യോ ലോഹിതം ജുഹോതി

ഭ്രാതൃവ്യാഭിഭൂത്യൈ ।

ഭവത്യാത്മനാ । പരാഽസ്യ ഭ്രാതൃവ്യോ ഭവതി ॥

ഗോമൃഗകണ്ഠേന പ്രഥമാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വൈ ഗോമൃഗഃ । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ഭധാതി ।

അഥോ യന്ത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹൂയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ॥ 44 (10)

T.B.3.9.11.4

അശ്വശഹേന ദിതീയാമാഹുതിം ജുഹോതി ।

പശവോ വാ ഏകശഹം । രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാഭേവ പശൂനന്തർ-ഭധാതി ।

അഥോ യന്ത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹൂയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പശൂനഭിമന്യതേ ॥

അയസ്മയേന കമണ്ഡലുനാ തൃതീയാം ।

ആഹുതിം ജുഹോത്യായാസ്യോ വൈ പ്രജാഃ ।

രുദ്രോഽഗ്നിഃ സിഷ്ടകൃത് ।

രുദ്രാദേവ പ്രജാ അന്തർ-ദധാതി ( ) ।

അഥോ യത്രൈഷാഽഹുതിർ. ഹുയതേ ॥

ന തത്ര രുദ്രഃ പ്രജാ അഭിമന്യതേ ॥ 45 (12) (ദധാ - തൃഭവൻ

- മന്യതേ - പ്രജാ അന്തർ ദധാതി ദേ ച) (A11)

3.9.12 അനുവാകം 12 -

തദുഭയഹോമമധുവർതുശ്ചസ്തോമീയഹോമഃ

T.B.3.9.12.1

അശ്വസ്യ വാ ആലണ്ഡസ്യ മേധ ഉദക്രാമത് ।

തദശ്വസ്തോമീയ-മഭവത് । യദശ്വസ്തോമീയം ജുഹോതി ।

സ മേധമേവൈന-മാലഭതേ ॥ ആജ്യേന ജുഹോതി ।

മേധോ വാ ആജ്യം । മേധോഽശ്വസ്തോ-മീയം ।

മേധേനൈവാസിൻ മേധം ദധാതി ॥

ഷട്ത്രിശ്ശതം ജുഹോതി ।

ഷട്ത്രിശ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ । 46 (10)

T.B.3.9.12.2

ബാർഹതാഃ പശവഃ ।

സാ പശൂനാം മാത്രാ । പശൂനേവ മാത്രയാ സമർദ്ധയതി ॥

താ യദ്ഭൂയസീർവാ കനീയസീർവാ ജുഹുയാത് ।

പശൂന്മാത്രയാ വൃർദ്ധയേത് ।

ഷട്ത്രിശ്ശതം ജുഹോതി । ഷട്ത്രിശ്ശദക്ഷരാ ബൃഹതീ ।

ബാർഹതാഃ പശവഃ । സാ പശൂനാം മാത്രാ ॥

പശൂനേവ മാത്രയാ സമർദ്ധയതി ॥ 47 (10)

T.B.3.9.12.3

അശ്വസ്മോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ ജുഹോതി ।

ദിപാദൈ പുരുഷോ ദിപ്രതിഷ്ഠഃ ।

തദേനം പ്രതിഷ്ഠയാ സമർദ്ധയതി ॥ തദാഹുഃ ।

അശ്വസ്മോമീയം പൂർവച് ഹോതവ്യാ(3)ൻ ദിപദാ(3) ഇതി ।

അശ്വാ വാ അശ്വസ്മോമീയം । പുരുഷോ ദിപദാഃ ।

അശ്വസ്മോമീയച് ഹുതാ ദിപദാ ജുഹോതി ।

തസ്മാദ്-ദിപാച്ചതുഷ്ഠാദമത്തി ।

അഥോ ദിപദ്യേവ ചതുഷ്ഠഃ പ്രതിഷ്ഠാപയതി ( ) ॥

ദിപദാ ഹുതാ । നാന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।

യദന്യാമുത്തരാ-മാഹുതിം ജുഹുയാത് ।

പ്ര പ്രതിഷ്ഠായാശ്ചവേത ।

ദിപദാ അന്തതോ ജുഹോതി പ്രതിഷ്ഠിത്യൈ ॥ 48 (15)

(ബൃഹ - തൃർദ്ധയതി - സ്ഥാപയതി പഞ്ച ച) (A12)

3.9.13 അനുവാകം 13 - സംവത്സരാനുഷ്ഠാനമിഷ്ടീനാം
T.B.3.9.13.1

പ്ര॒ജാപ॑തി-ര॒ശ്വമേ॑ധ-മ॒സ്യുജ॑ത ।
 സോ॑ഽസ്മാമ്-സ്യു॒ഷ്ടോ-ഽപാ॑ക്രാമത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑-ര॒ന്നെച്ഛ॑ത് ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി॑ർ-നാ॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നെച്ഛ॑ത് । തമി॑ഷ്ടിഭി-ര॒ന്നവി॑ന്ദത് ।
 തദി॑ഷ്ടീനാ-മി॒ഷ്ടിത്വം । യമ്-സം॑വത്സ॒രമി॑ഷ്ടിഭിർ യജ്ഞേ ।
 അ॒ശ്വമേ॑വ തദ॒ന്നിച്ഛ॑തി ॥
 സാ॒വിത്രി॑യോ ഭ॒വന്തി । 49 (10)

T.B.3.9.13.2

ഇ॒യം വൈ॑ സ॒വിതാ॑ ।
 യോ വാ॑ അ॒സ്യാം ന॒ശ്യുതി॑ യോ നില॑യ്തേ ।
 അ॒സ്യാം വാ॑വ തം വി॒ന്ദന്തി॑ ।
 ന വാ॑ ഇ॒മാം ക॒ശ്ചനേ॑ത്യാഹുഃ ।
 തി॒ര്യങ്നോ॑ർ-ധോ॒ഽത്യേ॑തു-മർ.ഹ॒തീതി॑ ।
 യമ്സാ॑വിത്രി॒യോ ഭ॒വന്തി॑ ।
 സ॒വിത്യു॑പ്ര॒സൂത॑ ഏ॒വൈന॑മിച്ഛതി ॥
 ഇ॒ഘാ॒രോ വാ॑ അ॒ശ്വഃ പ്ര॒മുക്തഃ॑ പ॒രാം പ॒രാവ॑തം ഗ॒ന്തോഃ॑ ।

യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അശ്വസ്യ യതൈ ധൃതൈ ॥ 50 (10)

T.B.3.9.13.3

യത്-പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ-യജതേ । അശ്വമേവ തദനിച്ചതി ।

യഥ്സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അശ്വസ്യവ യതൈ ധൃതൈ ।

തസ്മാഥ്സായം പ്രജാഃ ക്ഷേമ്യാ ഭവന്തി ॥

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ ।

അശ്വമേവ തദനിച്ചതി । തസ്മാദ്ഭിവാ നഷ്ടൈഷ ഏതി ॥

യത്പ്രാതരിഷ്ടിഭിർ യജതേ സായം ധൃതീർ ജുഹോതി ।

അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവൈന-മനിച്ചതി ( ) ।

അഥോ അഹോരാത്രാഭ്യം-മേവാസൈ

യോഗക്ഷേമം കല്പയതി ॥ 51 (11)

(ഭവന്തി - ധൃത്യം - ഏന മനിച്ചത്യേകം ച) (A13)

3.9.14 അനുവാകം 14 - താസിഷ്ടിഷു

ബ്രാഹ്മണരാജന്യയോർഗാനം

T.B.3.9.14.1

അപ വാ ഏതസ്മാപ്രീ രാഷ്ട്രം ക്രാമതി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ ।

ബ്രാഹ്മണൗ വീണാഗാമിനൗ ഗായതഃ ।

ശ്രീ॒യാ വാ ഏ॒തദ് രൂ॒പം । യദീ॑ണാ ।
 ശ്രീ॒യമേ॒-വാ॒സ്മിൻ-തദ്ധ॑ത്തഃ ।
 യദാ॑ ഖ॒ലു വൈ പൂ॒രുഷഃ॑ ശ്രീ॒യമശ്ശു॑തേ ।
 വീ॒ണാഽസ്മൈ॑ വാ॒ദ്യതേ॑ ॥ തദാ॑ഹുഃ ।
 യദു॒ഭൗ ബ്രാ॑ഹ്മണൗ ഗാ॒യേതാം॑ । 52 (10)

T.B.3.9.14.2

പ്ര॒ഭുഃ ശു॒കാ-ഽസ്മാ॑ഹ്വീഃ സ്മാ॑ത് ।
 ന വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണേ ശ്രീ॒രഥ॑ത ഇ॒തി ।
 ബ്രാ॑ഹ്മണോഽന്യോ ഗാ॒യേത് । രാജ॑ന്യോഽന്യഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മ വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണഃ । ക്ഷ॒ത്രം രാജ॑ന്യഃ ।
 തഥാ॑ ഹാ॒സ്യ ബ്ര॑ഹ്മണാ ച ക്ഷ॒ത്രേണ॑ ചോ॒ഭയ॑തഃ
 ശ്രീഃ പരി॑ഗൃഹീ॒താ ഭവ॑തി ॥
 തദാ॑ഹുഃ । യദു॒ഭൗ ദി॒വാ ഗാ॒യേതാം॑ ।
 അ॒പാസ്മാ॑ദ് രാ॒ഷ്ട്രം ക്രാ॑മേത് । 53 (10)

T.B.3.9.14.3

ന വൈ ബ്രാ॑ഹ്മണേ രാ॒ഷ്ട്രം രഥ॑ത ഇ॒തി ।
 യദാ॑ ഖ॒ലു വൈ രാജാ॑ കാമയതേ । അഥ॑ ബ്രാ॑ഹ്മണം ജീ॒നാതി॑ ।
 ദി॒വാ ബ്രാ॑ഹ്മണോ ഗാ॒യേത് । നക്ത॑ം രാജ॑ന്യഃ ।
 ബ്ര॒ഹ്മണോ॑ വൈ രൂ॒പമഹഃ॑ । ക്ഷ॒ത്രസ്യ॑ രാ॒ത്രിഃ ।

തമാ ഹാസ്യ ബ്രഹ്മണാ ച ക്ഷത്രേണ ചോദയതോ

രാഷ്ട്രം പരിഗൃഹീതം ഭവതി ॥

ഇത്യദാ ഇത്യയജമാ ഇത്യപച ഇതി ബ്രാഹ്മണോ ഗായേത് ।

ഇഷ്ടാപൂർത്തം വൈ ബ്രാഹ്മണസ്യ । 54 (10)

T.B.3.9.14.4

ഇഷ്ടാപൂർത്തേ-നൈവൈനയ് സ സമർദ്ധയതി ॥

ഇത്യജിനാ ഇത്യയുദ്ധ്യമാ ഇത്യമുയ് സംഗ്രാമമഹന്നിതി

രാജന്യഃ ।

യുദ്ധം വൈ രാജന്യസ്യ ।

യുദ്ധേനൈവൈനയ് സ സമർദ്ധയതി ॥

അക്ലൃപ്താ വാ ഏതസ്യർത്ഥ ഇത്യാഹുഃ ।

യോഽശ്വമേധേന യജത ഇതി ।

തിസ്രോഽന്യോ ഗായതി തിസ്രോഽന്യഃ ।

ഷട്-സംപദ്യന്തേ । ഷഡ്യാ ഗൃതവഃ ।

ഗൃതൂനേവാസൈ ക്ലയതഃ ( ) ॥ താഭ്യായ് സൗസ്ഥായാം ।

അനോയുക്തേ ച ശതേ ച ദദാതി ।

ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ ।

ആയുഷ്ഞേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 55 (14) (ഗായേതാം -

ക്രാമേദ് - ബ്രാഹ്മണസ്യ - ക്ലയതശ്ചതാരി ച) (A14)

3.9.15 അനുവാകം 15 - അവഭൃഥഹോമവിശേഷാഃ

T.B.3.9.15.1

സർവേഷു വാ ഏഷു ലോകേഷു മൃത്യുവോഽന്യായത്താഃ ।
 തേഭ്യോ യദാഹുതീർ ന ജുഹുയാത് ।
 ലോകേ ലോക ഏനം മൃത്യുർ വിന്ദേത് ।
 മൃത്യുവേ സ്വാഹാ മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യഭി-പൂർവമാഹുതീർ-
 ജുഹോതി ।
 ലോകാലോകാദേവ മൃത്യു-മവയജതേ ।
 നൈനം ലോകേ ലോകേ മൃത്യുർ വിന്ദതി ॥
 യദമുഷൈ സ്വാഹാഽമുഷൈ സ്വാഹേതി
 ജുഹാഥ്സം ചക്ഷീത । ബഹും മൃത്യുമമിത്രം കുർവീത ।
 മൃത്യുവേ സ്വാഹേത്യേകസ്മാ ഏവൈകാഞ്ജുഹുയാത് ।
 ഏകോ വാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ മൃത്യുഃ । 56 (10)

T.B.3.9.15.2

അശനയാ മൃത്യുരേവ । തമേവാമുഷ്മിൻ ലോകേഽവയജതേ ॥
 ഭൂണഹത്യായൈ സ്വാഹേത്യവഭൃഥ ആഹുതിം ജുഹോതി ।
 ഭൂണഹത്യാമേവാവ യജതേ ॥ തദാഹുഃ ।
 യദ്ഭൂണഹത്യാ-ഽപാത്രയാഥ ।
 കസ്മാദ് യജേത്സപി ക്രിയത ഇതി ॥

അമൃ॒ത്യുർവാ॑ അ॒ന്യോ ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ॒യാ ഇ॒ത്യാഹുഃ॑ ।

ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ॒ വാവ॑ മൃ॒ത്യുരി॑തി ।

യദ്ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യവ॑ഭൂ॒ഥ ആ॑ഹു॒തിം

ജുഹോ॑തി ॥ 57 (10)

T.B.3.9.15.3

മൃ॒ത്യുമേ॒വാഹു॑ത്യാ॒ തർപ॑യി॒ത്വാ പ॑രി॒പാ॑ണം കൃ॒ത്വാ ।

ഭൂ॒ണഘ്നേ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോ॑തി ॥

ഏ॒താഴ് ഹ॒ വൈ॑ മൃ॒ണ്യഭി॑ഃ ഔ॒ദന്യ॑വഃ ।

ഭൂ॒ണഹ॑ത്യാ॒യൈ പ്രാ॑യശ്ചി॒ത്തിം വി॑ദാ॒ഞ്ച॑കാ॒ര ।

യോ ഹാ॒സ്യാപി॑ പ്ര॒ജായാ॑ം ബ്രാ॒ഹ്മണ॑ഃ ഹ॒ന്തി ।

സർവ॑സ്മൈ॒ തസ്മൈ॑ ഭേ॒ഷജം॑ ക॒രോ॑തി ॥

ജുംബ॑കായ॒ സ്വാ॑ഹേ॒ത്യവ॑ഭൂ॒ഥ ഉ॒ത്തമാ॑മാഹു॒തിം ജുഹോ॑തി ।

വരു॑ണോ॒ വൈ ജുംബ॑കഃ । അ॒ന്തത॑ ഏ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥

ഖ॒ലതേ॑ർ വി॒ക്ലി॑ധ॒സ്യ ശു॒ക്ല॒സ്യ പി॑ങ്ഗാ॒ക്ഷ॒സ്യ

മൂ॒ർദ്ധ॑ഞ്ജുഹോ॑തി ( ) ।

ഏ॒തദ്വൈ॑ വരു॑ണ॒സ്യ രൂ॑പം ।

രൂ॒പേണൈ॒വ വരു॑ണമ॒വയ॑ജതേ ॥ 58 (10)

(ലോകേ മൃത്യുർ- ജുഹോതി-മൂർദ്ധഞ്ജുഹോതി ദേ ച) (A15)

3.9.16 അനുവാകം 16 - ഉപാകരണമന്ത്രവ്യാഖ്യാനാദിഃ

T.B.3.9.16.1

വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ । തം॒ ദേ॒വത॑യാ॒ വൃ॒ർദ്ധ॑യതി ।

യത്പ്രാ॑ജാപത്യം കരോതി ।

നമോ॑ രാജേ॒ണ നമോ॑ വരു॒ണായേ॒ത്യാഹ॑ ।

വാ॒രു॒ണോ॑ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ ।

സ്വ॒യൈ॒വൈനം॑ ദേ॒വത॑യാ॒ സമൃ॑ദ്ധയതി ॥

നമോ॑ഽശ്വായ॒ നമഃ॑ പ്ര॒ജാപ॑ത്യ ഇ॒ത്യാഹ॑ ।

പ്രാ॑ജാപത്യോ॒ വാ॒ അ॒ശ്വഃ॑ ।

സ്വ॒യൈ॒വൈനം॑ ദേ॒വത॑യാ॒ സമൃ॑ദ്ധയതി ॥

നമോ॑ഽധി॒പത॑യ ഇ॒ത്യാഹ॑ । **59 (10)**

T.B.3.9.16.2

ധർമോ॑ വാ॒ അധി॑പതിഃ । ധർമ॑മേ॒വാ-വരു॑ന്ധേ ॥

അധി॑പതി-ര॒സ്യധി॑പതിം മാ കൂ॒ർവധി॑പതിര॒ഹം പ്ര॒ജാനാ॑ം

ഭൂ॒യാസ॑മി॒ത്യാഹ॑ ।

അധി॑പതിമേ॒വൈനച്ഛ॑ സമാ॒നാനാ॑ം കരോതി ॥

മാം ധേ॑ഹി മയി॑ ധേ॒ഹീത്യാ॑ഹ ।

ആ॒ശിഷ॑മേ॒വൈതാ॑മാശാ॒സ്തേ ॥

ഉ॒പാകൃ॑തായ॒ സ്വാഹേ॑ത്യു॒പാകൃ॑തേ ജുഹോതി ।

ആ॒ലബ്ധാ॑യ॒ സ്വാഹേ॑തി॒ നിയു॑ക്തേ ജുഹോതി ।

ഹുതായ സ്വാഹേതി ഹുതേ ജുഹോതി ।

ഏഷാം ലോകാനാ-മഭിജിത്യേ ॥ 60 (10)

T.B.3.9.16.3

പ്ര വാ ഏഷ ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യശ്ചുവതേ ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । ആഗേയ-മൈന്ദ്രാഗ്ന-മാശ്വിനം ।

താൻ പശൂനാലഭതേ പ്രതിഷ്ഠിത്യേ ॥ യദാഽഗേയോ ഭവതി ।

അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാ ഏവാവരുന്ധേ ॥

ബ്രഹ്മ വാ അഗ്നിഃ । ക്ഷത്രമിന്ദ്രഃ ।

യദൈന്ദ്രാഗ്നോ ഭവതി । 61 (10)

T.B.3.9.16.4

ബ്രഹ്മക്ഷത്രേ ഏവാവരുന്ധേ ॥ യദാഽശ്വിനോ ഭവതി ।

ആശ്വിഷാമവരുന്ധേ ॥ ത്രയോ ഭവന്തി । ത്രയ ഇമേ ലോകാഃ ।

ഏഷോവ ലോകേഷു പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥

അഗ്നയേഽഹോമുചേ ഽഷ്ടാകപാല ഇതി

ദശഹവിഷമിഷ്ടിം നിർവപതി ।

ദശാക്ഷരാ വിരാട് । അന്നം വിരാട് ।

വിരാജൈ-വാനാഭ്യ-മവരുന്ധേ ( ) ॥

അഗ്നേർ മന്വേ പ്രഥമസ്യ പ്രചേതസ ഇതി യാജ്യാനുവാക്യാ

ഭവന്തി സർവത്വായ ॥ 62 (11) (അധിപതയ ഇത്യാ-ഹാഭിജി

ത്യാ - ഐന്ദ്രാഗ്നോ ഭവതി - രുന്ധ ഏകം ച) (A16)

**3.9.17 അനുവാകം 17 - അശ്വസ്യ രോഗാദിനിമിത്തം
പ്രായശ്ചിത്തം**

T.B.3.9.17.1

യദ്യശ്വ-മുപതപദ് വിന്ദേത് ।
 ആഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപേത് । സൗമ്യം ചരും ।
 സാവിത്ര-മഷ്ടാകപാലം ॥ യദാഗ്നേയോ ഭവതി ।
 അഗ്നിഃ സർവാ ഭേവതാഃ । ഭേവതാദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥
 യഥ്സൗമ്യോ ഭവതി । സോമോ വാ ഓഷധീനാഗ് രാജാ ॥
 യാഭ്യ ഏവൈനം വിന്ദതി । **63 (10)**

T.B.3.9.17.2

താദിരേവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥ യഥ്സാവിത്രോ ഭവതി ।
 സവിത്യുപസൃത ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ॥
 ഏതാദിരേവൈനം ഭേവതാദിർ-ഭിഷജ്യതി ।
 അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ॥ പൗഷ്ണം ചരും നിർവപേത് ।
 യദി ശ്ലോണഃ സ്യാത് । പൃഷ്ഠാ വൈ ശ്ലൗണ്യസ്യ ഭിഷക് ।
 സ ഏവൈനം ഭിഷജ്യതി ।
 അശ്ലോണോ ഹൈവ ഭവതി ॥ **64 (10)**

T.B.3.9.17.3

രൗദ്രം ചരും നിർവപേത് । യദി മഹതീ ഭേവതാഭിമന്യേത ।
 ഏതദ് ഭേവത്യോ വാ അശ്വഃ ।

സ്വയൈവൈനം ദേവതയാ ഭിഷജ്യതി ।

അഗദോ ഹൈവ ഭവതി ॥

വൈശ്യാനരം ദാദശകപാലം നിർവ്വപേൻ-മൃഗാഖരേ
യദി നാഗച്ഛേത് ।

ഇയം വാ അഗ്നിർവൈശ്യാനരഃ ।

ഇയമേവൈന-മർച്ചിദ്യാം പരിരോധമാനയതി ।

ആ ഹൈവ സുതൃമഹർ ഗച്ഛതി ॥ യദ്യധീയാത് । 65 (10)

T.B.3.9.17.4

അഗ്നയേഽഹ്നോമുച്ഛേഽഷ്ടാകപാലഃ । സൗര്യം പയഃ ।

വായവ്യ ആജ്യദാഗഃ ॥ യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

അഹ്നസാ വാ ഏഷ ഗൃഹീതഃ ।

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോഽഭ്യുതി ।

യദഹ്നോമുച്ഛേ നിർവ്വപതി ।

അഹ്നസ ഏവ തേന മുച്യതേ ॥

യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

രേതസാ വാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ । 66 (10)

T.B.3.9.17.5

യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോഽഭ്യുതി ।

സൗര്യഃ രേതഃ । യഥ്സൗര്യം പയോ ഭവതി ।

രേതസൈവൈനഃ സ സമർദ്ധയതി ॥ യജമാനോ വാ അശ്വഃ ।

ഗർഭൈർവാ ഏഷ വ്യുദ്ധ്യതേ ।
 യസ്യാശോ മേധായ പ്രോക്ഷിതോ-sദ്ധ്യതി ।
 വായവ്യാ ഗർഭാഃ । യദ് വായവ്യ ആജ്യഭാഗോ ഭവതി ।
 ഗർഭൈരേവൈനഗ് സ സമർദ്ധയതി ( ) ॥
 അഥോ യസ്യേഷാ-sശമേധേ പ്രായശ്ചിത്തിഃ ക്രിയതേ ॥
 ഇഷ്ട്വാ വസീയാൻ ഭവതി ॥ 67 (12)

(വിന്ദ - തൃശ്ശോണോ ഹൈവ ഭവ - തൃധീയാ - ദ്വുദ്ധ്യതേ -
 ഗർഭൈരേവൈനഗ് സ സമർദ്ധയതി ഭേ ച) (A17)

3.9.18 അനുവാകം 18 - ബ്രഹ്മാദനാ ഉച്യതേ

T.B.3.9.18.1

തദാഹുഃ । ദ്വാദശ ബ്രഹ്മാദനാൻ മ്സംസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।
 ദ്വാദശദിർ-വേഷ്ടിദിർ-യജേതേതി ॥ യദിഷ്ടിദിർ യജേത ।
 ഉപനാമുക ഏനം യജ്ഞഃ സ്യാത് । പാപീയാസ്മു സ്യാത് ।
 ആപ്താനി വാ ഏതസ്യ ചന്ദാഗ്സി । യ ഹൗജാനഃ ।
 താനി ക ഏതാവദാശു പുനഃ പ്രയുഞ്ജീതേതി ।
 സർവാ വൈ സംസ്ഥിതേ യജ്ഞേ വാഗാപ്യതേ । 68 (10)

T.B.3.9.18.2

സാഽഽപ്താ ഭവതി യാതയാമീ ।
 ക്രൂരീകൃതേവ ഹി ഭവത്യരുഷ്ടതാ ।

സാ ന പുനഃ പ്രയുജേത്യാഹുഃ ॥

ദ്വാദശൈവ ബ്രഹ്മൗദനാൻ മസഃസ്ഥിതേ നിർവപേത് ।

പ്രജാപതിർവാ ഓദനഃ । യജ്ഞഃ പ്രജാപതിഃ ।

ഉപനാമുക ഏനം യജേന്താ ഭവതി । ന പാപീയാൻ ഭവതി ।

ദ്വാദശ ഭവന്തി ॥ ദ്വാദശ മാസാഃ സംവത്സരഃ ( ) ।

സംവത്സര ഏവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 69 (11)

(ആപ്യതേ - സംവത്സര ഏകം ച) (A18)

3.9.19 അനുവാകം 19 - വിഭൂതാദിഭിഃ

ദ്വാദശഭിർഗുണൈരശ്വമേധപ്രശംസാ

T.B.3.9.19.1

ഏഷ വൈ വിഭൂർനാമ യജ്ഞഃ ।

സർവച് ഹ വൈ തത്ര വിഭൂ ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജന്തേ ॥

ഏഷ വൈ പ്രഭൂർനാമ യജ്ഞഃ ।

സർവച് ഹ വൈ തത്ര പ്രഭൂ ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജന്തേ ॥

ഏഷ വാ ഊർജസ്വാൻ നാമ യജ്ഞഃ ।

സർവച് ഹ വൈ തത്രോർജസ്വാദ് ഭവതി ।

യത്രൈതേന യജേന്തേന യജന്തേ ॥

ഏഷ വൈ പയസ്വാന്നാമ യജ്ഞഃ । 70 (10)

T.B.3.9.19.2

സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പയസ്വദ് ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥
 ഏഷ വൈ വിധൂതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വിധൂതം ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥
 ഏഷ വൈ വ്യാവൃത്തോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര വ്യാവൃത്തം ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥
 ഏഷ വൈ പ്രതിഷ്ഠിതോ നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര പ്രതിഷ്ഠിതം ഭവതി । 71 (10)

T.B.3.9.19.3

യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥
 ഏഷ വൈ തേജസ്വി നാമ യജ്ഞഃ ।
 സർവ്വം ഹ വൈ തത്ര തേജസ്വി ഭവതി ।
 യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥
 ഏഷ വൈ ബ്രഹ്മവർചസി നാമ യജ്ഞഃ ।
 ആ ഹ വൈ തത്ര ബ്രാഹ്മണോ ബ്രഹ്മവർചസി ജായതേ ।
 യത്രൈതേന യജേണേന യജന്തേ ॥

ഏ॒ഷ വാ॑ അ॒തിവ॒ദ്യാധീ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

ആ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ രാജ॒ന്യോ-തി॒വ്യാധീ॑ ജായ॑തേ ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ( ) ॥

ഏ॒ഷ വൈ॒ ദീർഘോ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

ദീർഘാ॑യുഷോ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ മനു॒ഷ്യോ॑ ഭവ॒ന്തി ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ॥

ഏ॒ഷ വൈ॒ ക്ലൃപ്തോ॑ നാമ॒ യജ॑ണം ।

കല്പ॑തേ॒ ഹ॒ വൈ॒ തത്ര॑ പ്ര॒ജാഭ്യോ॑ യോഗ॒ക്ഷേമഃ॑ ।

യത്രൈ॒തേന॑ യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ॥ 72 (16)

(പയ॑സ്യാ॒ന്നാമ॑ യജ॑ണം - പ്രതി॑ഷ്ഠി॒തം ഭവ॑തി - യത്രൈ॒തേന॑
യജേ॒ന്തേന॑ യജ॒ന്തേ ഷട്) (A19)

Special Korvai

(ഏ॒ഷ വൈ॒ വിദ്യഃ॑ പ്ര॒ഭുരുർജ॑സ്യാ॒ൻ പയ॑സ്യാ॒ൻ. വിധൃ॑തോ॒
വ്യാവൃ॑ത്തഃ॒ പ്രതി॑ഷ്ഠി॒തസ്തേജ॑സ്വീ ബ്ര॒ഹ്മവർ॑ച॒സ്യതി॒വ്യാധീ॑
ദീർഘഃ॑ ക്ലൃപ്തോ॒ ദ്വാദശ॑)

3.9.20 അനുവാകം 20 - അശ്വസംജ്ഞപനപ്രകാരം

T.B.3.9.20.1

താർപ്യേ॒ണാശ്വ॑ സം॒ജ്ഞപ॑യന്തി । യജേ॒ന്താ വൈ॒ താർപ്യം॑ ।
യജേ॒ന്തൈനൈ॒വൈന॑ സം॒ർദ്ധ॑യന്തി ॥

യാമേന സാമ്നാ പ്രസ്തോതാ-സനുപതിഷ്ഠതേ ।

യമലോകമേവൈനം ഗമയതി ॥

താർപ്യേ ച കൃത്യധീവാസേ ചാശ്വത് സംജ്ഞപയന്തി ।

ഏതദ്വൈ പശൂനാശ് രൂപം । രൂപേണൈവ പശൂനവരുന്ധേ ॥

ഹിരണ്യകശിപു ഭവതി । തേജസോ-വരുദ്ധ്യേ ॥ 73 (10)

T.B.3.9.20.2

രുക്മോ ഭവതി । സുവർഗസ്യ ലോകസ്യാ-നുഖ്യാതൈ ॥

അശ്വോ ഭവതി । പ്രജാപതേരാപ്തൈ ॥

അസ്യ വൈ ലോകസ്യ രൂപം താർപ്യം ।

അന്തരിക്ഷസ്യ കൃത്യധീവാസഃ ।

ദിവോ ഹിരണ്യകശിപു । ആദിത്യസ്യ രുക്മഃ ।

പ്രജാപതേരശ്വഃ ।

ഇമമേവ ലോകം താർപ്യേണാപ്നോതി ( ) । 74 (10)

T.B.3.9.20.3

അന്തരിക്ഷം കൃത്യധീവാസേന । ദിവത് ഹിരണ്യകശിപുനാ ।

ആദിത്യത് രുക്മേണ ।

അശ്വേനൈവ മേദ്ധ്യേന പ്രജാപതേഃ സായുജ്യത്

സലോകതാമാപ്നോതി ॥

ഏതാസാമേവ ദേവതാനാശ്വ സായുജ്യം ।

സാർഷ്ഠിതാഽ സമാന ലോകതാമാപ്നോതി ।

യോഽശ്വമേധേന യജതേ । യ ഉ ചൈനമേവം ഘോഭ ॥ 75 (10)

(അവരുദ്ധ്യാ - ആപ്നോത്യ - ഹൃഷ്ടൗ ച) (A20)

3.9.21 അനുവാകം 21 - ഉത്തരവേദധൂപവാപഃ

T.B.3.9.21.1

ആദിത്യാ-ശ്ചാങ്ഗിരസശ്ച സുവർഗേ ലോകേഽസ്സർദ്ധന്ത ।
തേഽങ്ഗിരസ ആദിത്യേഭ്യഃ ।

അമൃമാദിത്യമശ്വഃ ശ്വേതം ഭൂതം ദക്ഷിണാമനയന് ।
തേഽബ്രുവന് । യം നോഽനേഷ്ട । സ വര്യോഽഭൂദിതി ।

തസ്മാദശ്വഽ സവർയേത്യാഹ്വയന്തി ।

തസ്മാദ് യജേത വരോ ദീയതേ ॥

യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോഽശ്വോ-ഽഭവത് ।

തസ്മാദശ്വോ നാമ ॥ 76 (10)

T.B.3.9.21.2

യച്ഛായ-ദരുരാസീത് । തസ്മാദർവാ നാമ ॥

യഥ്സഭ്യോ വാജാൻ മ്സമജയത് । തസ്മാദ്വാജീ നാമ ॥

യദസുരാണാം ഘോകാനാദത്ത । തസ്മാദാദിത്യോ നാമ ॥

അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।

സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ।

യദശ്വമേധേഽഗ്നൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദി-മുപവപതി ।
യോനിമന്തമേവൈന-മായതനവന്തം കരോതി ॥ 77 (10)

T.B.3.9.21.3

യോനി-മാനായതനവാൻ ഭവതി । യ ഏവം ഹ്വേദ ॥
പ്രാണാപാനൗ വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
പ്രാണാപാനാവേവാവരുന്ധേ ॥
ഓജോ ബലം ഹ്വാ ഏതൗ ദേവാനാം । യദർകാശമേധൗ ।
ഓജോ ബലമേവാ-വരുന്ധേ ॥
അഗ്നിർവാ അശ്വമേധസ്യ യോനിരായതനം ।
സൂര്യോ-ഽഗ്നേർ യോനി-രായതനം ( ) ।
യദശ്വമേധേഽഗ്നൗ ചിത്യ ഉത്തരവേദിം ചിനോതി ।
താവദർകാശമേധൗ । അർകാശമേധാവേവാ വരുന്ധേ ।
അഥോ അർകാശമേധയോരേവ പ്രതിതിഷ്ഠതി ॥ 78 (14)

(നാമ - കരോതി - സൂര്യോഽഗ്നേർ യോനിരായതനം
ചതാരി ച) (A21)

3.9.22 അനുവാകം 22 - ഋഷഭാലംഭഃ

T.B.3.9.22.1

പ്രജാപതിം ഹൈവ ദേവാഃ പിതരം ।
പശും ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । തമാലഭ്യോപാവസന് ।

പ്രാതർ യഷ്ടാസ്മഹ ഇതി । ഏകം വാ ഏതദ്ദേവാനാമഹഃ ।
യഥ്സംവത്സരഃ ।

തസ്മാദശഃ പുരസ്താഥ് സംവത്സര ആലഭ്യതേ ॥
യത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോ-ശ്ശോഭവത് ।
തസ്മാദശഃ । യഥ്സദ്യോ മേധോഭവത് । 79 (10)

T.B.3.9.22.2

തസ്മാദശമേധഃ ॥ വേദുകോശമാശൂം ഭവതി ।
യ ഏവം വേദ ॥
യദൈ തത്പ്രജാപതി-രാലബ്ധോ-ശ്ശോഭവത് ।
തസ്മാദശഃ പ്രജാപതേഃ പശൂനാ-മനുരൂപതമഃ ॥
ആസ്യ പുത്രഃ പ്രതിരൂപോ ജായതേ । യ ഏവം വേദ ॥
സർവാണി ഭൂതാനി സംഭൃത്യാലഭതേ ।
സമേനം ദേവാസ്തേജസേ ബ്രഹ്മവർചസായ ഭരന്തി ।
യോശ്ശമേധേന യജതേ । 80 (10)

T.B.3.9.22.3

യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ॥
ഏതദൈ തദ്ദേവാ ഏതാം ദേവതാം ।
പശൂം ഭൂതം മേധായാലഭന്ത । യജ്ഞമേവ ।
യജ്ഞേന യജ്ഞമയജ്ഞ ദേവാഃ ।
കാമപ്രം യജ്ഞമ കുർവത । തേ-ശ്ശൃതത്വമകാമയന്ത ।

തേ-ഽമൃതത്വ-മഗച്ഛൻ || യോഽശ്വമേധേന യജതേ |

ദേവാനാമേവായനേനൈതി | 81 (10)

T.B.3.9.22.4

പ്രാജാപത്യേനൈവ യജേതേന യജതേ കാമപ്രേണ |

അപുനർമാരമേവ ഗച്ഛതി ||

ഏതസ്യ വൈ രൂപേണ പുരസ്താത് പ്രാജാപത്യ-മൃഷഭം
തുപരം ബഹുരുപമാലഭതേ |

സർവേഭ്യഃ കാമേഭ്യഃ | സർവസ്യാപ്തൈഃ |

സർവസ്യ ജിതൈഃ ||

സർവമേവ തേനാപ്നോതി | സർവം ജയതി |

യോഽശ്വമേധേന യജതേ | യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ( ) || 82 (10)

(മേധോഽഭവദ് - യജത - ഏതി - വേദ) (A22)

3.9.23 അനുവാകം 23 - അശ്വാവയവേഷുപാസനം

T.B.3.9.23.1

യോ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ വേദ |

അശ്വസ്യൈവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

അഹോരാത്രേ വാ അശ്വസ്യ മേധ്യസ്യ ലോമനീ |

യഥ്സായം പ്രാതർ ജുഹോതി |

അശ്വസ്യൈവ മേധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹോതി |

ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |

അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ ലോമം ലോമഞ്ജുഹ്വതി ||
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ വേദ |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി |
 ദർശപൂർണ്ണമാസൗ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ | **83 (10)**

T.B.3.9.23.2

യദദർശപൂർണ്ണമാസൗ യജതേ |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹോതി ||
 ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ പദേ പദേ ജുഹ്വതി |
 യോ വാ അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനം വേദ |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി |
 അസൗ വാ ആദിത്യോഽശ്വഃ | സ ആഹവനീയ-മാഗച്ഛതി |
 തദിവർത്തതേ | യദഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ( ) |
 അശ്വസ്യവ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ ജുഹോതി |
 ഏതദനുകൃതി ഹ സു വൈ പുരാ |
 അശ്വസ്യ മേദ്ധ്യസ്യ വിവർത്തനേ വിവർത്തനേ
 ജുഹ്വതി || **84 (13)**

(പദേ - അഗ്നിഹോത്രം ജുഹോതി ത്രിണീ ച) (A23)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 23 Anuvaakams :-

(പ്രജാപതിസ്തമഷ്ടാദശിഭിഃ - പ്രജാപതിരകാമയതോഭാ -
 വസൈ - യുഞ്ജന്തി - തേജസാ - ഹവ പ്രാണാ - അപ
 ശ്രീരൂർദ്ധ്വം - പ്രജാപതിഃ പ്രേണാസനു - പ്രഥമേന -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - വൈശ്വദേവോ വാ
 അശോ - ഹവസ്യ - പ്രജാപതിസ്തം യജ്ഞക്രതുഭി -
 രപ ശ്രീർബ്രാഹ്മണാ - സർവേഷു - വാരുണോ -
 യദ്യശ്വം - തദാഹു - രേഷ വൈ വിഭു - സ്താർപ്യേണാ -
 ദിത്യാഃ - പ്രജാപതിം പിതരം - യോ വാ അശ്വസ്യ
 മേധ്യസ്യ ലോമനീ ത്രയോവിഷ്ശതിഃ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(പ്രജാപതി - രസ്തീൻ ലോകേ - ഉത്തരതഃ - ശ്രീയമേവ -
 പ്രജാപതിരകാമയത മഹാൻ. - യത് പ്രാത - പ്ര വാ ഏഷ
 ഏഭ്യോ ലോകേഭ്യഃ - സർവ്വ ഹ വൈ തത്ര പയസ്വദ് -
 യ ഉ ചൈനമേവം വേദ ചതാര്യശീതിഃ)

First and Last Padam 3rd Ashtakam 9th Prapaatakam :-

(പ്രജാപതിരശ്വമേധം - ജുഹ്വതി)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം ॥

തൃതീയാഷ്ടകേ നവമഃ പ്രപാഠകഃ സമാപ്തഃ ॥

**Details of Dasini & Vaakyams for
Ashtakam 3, Prapaatakam 9 (TB 3.9)**

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam1	4	43
Anuvakam 2	4	42
Anuvakam 3	3	30
Anuvakam 4	8	83
Anuvakam 5	5	54
Anuvakam 6	5	51
Anuvakam7	5	54
Anuvakam8	3	38
Anuvakam8 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam9	3	38
Anuvakam 5 (as per Grantha)	4	38
Anuvakam10	1	16
Anuvakam11	4	42
Anuvakam12	3	35
Anuvakam13	3	31
Anuvakam14	4	44
Anuvakam15	3	32
Anuvakam16	4	41
Anuvakam17	5	52
Anuvakam18	2	21

തെങ്ങിരീയ ബ്രഹ്മണം-അശ്വമേധം-ഹർവിധാനം-(TB 3.9)

Anuvakam19	3	36
Anuvakam20	3	28
Anuvakam21	3	34
Anuvakam22	4	40
Anuvakam23	2	23
Total →	84	908

For Ashtakam3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	6	63	657
Prapaatakam2	10	85	873
Prapaatakam3	11	79	823
Prapaatakam4	19	19	187
Prapaatakam5	13	30	343
Prapaatakam6	15	38	387
Prapaatakam7	14	130	1353
Prapaatakam8	23	91	999
Prapaatakam9	23	84	908
Total →	134	619	6530

Total as per Grantha	134	620	6530
-----------------------------	------------	------------	-------------

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,
ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.10 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാങ്കേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ - സാവിത്രചയനം

3.10.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.1.1

സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം പ്രജ്ഞാനം ജാനദിജാനത് ।
സംകല്പമാനം പ്രകല്പമാന-മുപകല്പമാനമുപക്ല്പം ക്ല്പം ।
ശ്രേയോ വസീയ ആയഥ് സംഭൃതം ഭൃതം ॥
ചിത്രഃ കേതുഃ പ്രഭാനാഭാൻഥ് സംഭാൻ ।
ജ്യോതിഷാഘ-സ്തേജസ്യാനാതപഘ-സ്തപന്നഭിതപന് ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശോഭനഃ ശോഭമാനഃ കല്യാണഃ ॥
ദർശാ ദൃഷ്ടാ ദർശതാ വിശ്വരൂപാ സുദർശനാ ।
ആപ്യായമാനാ പ്യായമാനാ പ്യായാ സ്മൃത്യതേരാ ।
ആപൂര്യമാണാ പൂര്യമാണാ പൂരയന്തീ പൂർണാ
പൗർണ്ണമാസീ ॥

ദാതാ പ്രദാതാഽഽനന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ । 1 (10)

T.B.3.10.1.2

ആവേശയ-ന്നിവേശയൻമ് സംവേശനഃ സപ്ശാന്തഃ
ശാന്തഃ ।

ആദവൻ പ്രദവൻ-മ്സംഭവൻ-മ്സംഭൂതോ ഭൂതഃ ॥
പ്രസ്തുതം വിഷ്ണുതഃ സപ്സ്തുതം കല്യാണം വിശ്വരൂപം ।
ശുക്രമൃതം തേജസി തേജഃ സമിദ്ധം ।
അരുണം ഭാനുമൻ മരീചിമദഭിതപത് തപസ്വത് ॥
സവിതാ പ്രസവിതാ ദീപ്തോ ദീപയൻ ദീപ്യമാനഃ ।
ജലം ജലിതാ തപൻ വിതപൻ മ്സംതപൻ ।
രോചനോ രോചമാനഃ ശുംഭുഃ ശുംഭമാനോ വാമഃ ॥
സുതാ സുന്ദതീ പ്രസുതാ സുയമാനാ ഭിഷ്ടയമാണാ ।
പിതീ പ്രപാ സംപാ തൃപ്തിസ്തുർപയന്തീ । 2 (10)

T.B.3.10.1.3

കാന്താ കാമ്യാ കാമജാതാ ധൃഷ്ടതീ കാമദുഷ്ടാ ॥
അഭിശാസ്താ സനുന്താസന്നന്ദോ മോദഃ പ്രമോദഃ ।
ആസാദയൻ നിഷാദയൻ മ്സപ്സാദനഃ സപ്സന്നഃ
സന്നഃ ।
ആദൂർ വിഭുഃ പ്രഭുഃ ശംഭൂർ ഭുവഃ ॥
പവിത്രം പവിയിഷ്യൻ പുതോ മേധുഃ ।

യശോ യശസ്വാ-നായുരമൃതഃ ।

ജീവോ ജീവിഷ്യൻ മ്സാർഗോ ലോകഃ ॥

സഹസ്വാൻ മ്സഹീയാനോജസ്വാൻ മ്സഹമാനഃ ।

ജയന്ന-ഭിജയൻ മ്സുദ്രവിണോ ദ്രവിണോദാഃ ।

ആർദ്ര പവിത്രോ ഹരികേശോ മോദഃ പ്രമോദഃ ॥ 3 (10)

T.B.3.10.1.4

അരുണോ ടരുണരജാഃ പുണ്യരീകോ വിശ്വജിദ്-ഭിജിത് ।

ആർദ്രഃ പിന്യമാനോ ടന്നവാൻ-രസവാ-നിരാവാൻ ।

സർവൗഷധഃ സംഭരോ മഹസ്വാൻ ॥

ഏജത്കാ ജോവത്കാഃ । ക്ഷുപ്തകാഃ ശിപിവിഷ്ടകാഃ ।

സരിസ്ത്രരാഃ സുശേരവഃ । അജിരാസോ ഗമിഷ്ഠവഃ ॥

ഇദാനീം തദാനീ-മേതർഹി ക്ഷിപ്രമജിരം ।

ആശുർ നിമേഷഃ ഫണോ ദ്രവന്നതിദ്രവൻ ।

താഽ സ്താരമാണ ആശുരാശീയാഞ്ജവഃ

(ആശുരാശീയാൻ ജവഃ) ( ) ॥

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോ ടതിരാത്രോ ദിരാത്ര-

സ്രിരാത്ര-ശ്ചതുരാത്രഃ ।

ആശുരാശീയാൻ ജവഃ അഗ്നിർ. ഋതുഃ സൂര്യ
ഋതുശ്ചന്ദ്രമാ ഋതുഃ ॥

പ്രജാപതിഃ സംഘ്മ്സരോ മഹാൻകഃ ॥ 4 (13)

(പ്രമോദ - സ്മർപയന്തീ - പ്രമോദോ - ജവസ്മിണീ ച) (A1)

3.10.2 അനുവാകം 2 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.2.1

ഭൂരഗ്നിം ച പൃഥ്വിവീം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
ഭുവോ വായും ചാന്തരിക്ഷം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാഽ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।
സ്വാദിത്യം ച ദിവം ച മാം ച ।
തൃപശ്യ ലോകാൻ മ്സംഘ്മ്സരം ച ( ) ।
പ്രജാപതിസ്ത്വാ സാദയതു ।
തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാ സീദ ।

ഭൂർ ഭൂവഃ സ്വശ്വന്ദ്രമസം ച ദിശശ്വ മാം ച ।
 ത്രീശ്വ ലോകാൻ മ്സംവമ്സരം ച ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധൃവാ സീദ ॥ 5 (16)

(സംവമ്സരം ച ഷട് ച) (A2)

3.10.3 അനുവാകം 3 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ

T.B.3.10.3.1

തഥേവ ത്വാം വേതമ യോഽസി സോഽസി ।
 തഥേവ ത്വാമചേഷിഃ । ചിതശ്വാസി സംചിതശ്വാസ്യഗേ ।
 ഏതാവാശ്വാസി ഭൂയാശ്വാസ്യഗേ ।
 യത്തേ അഗേ നൃനം യദു തേഽതിരിക്തം ।
 ആദിത്യാ-സ്തദംഗിരസശ്ചിനന്തു ।
 വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
 ചിതശ്വാസി സംചിതശ്വാസ്യഗേ ।
 ഏതാവാശ്വാസി ഭൂയാശ്വാസ്യഗേ ।
 മാ തേ അഗേ ചയേന മാഽതി ച യേനായുരാവൃക്ഷി ( ) ।
 സർവേഷാം ജ്യോതിഷാം ജ്യോതിർ യദാവുദേതി ।
 തപസോ ജാതമനിഭൃഷ്ടമോജഃ ।

തത്തേ ജ്യോതിരിഷ്ടകേ । തേന മേ തപ । തേന മേ ജല ।
 തേന മേ ദീദിഹി । യാവദേദവാഃ । യാവദസാതി സൂര്യഃ ।
 യാവദുതാപി ബ്രഹ്മ ॥ 6 (19) (ആവൃക്ഷി നവ ച) (A3)

3.10.4 അനുവാകം 4 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.4.1

സംവത്സരോഽസി പരിവത്സരോഽസി ।
 ഇദാവത്സരോഽസി-ദുവത്സരോഽസി ।
 ഇദവത്സരോഽസി വത്സരോഽസി ।
 തസ്യ തേ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।
 വർഷാഃ പുഷ്പം । ശരദുത്തരഃ പക്ഷഃ ।
 ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം । പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ ।
 അപരപക്ഷാഃ പുരീഷം । 7 (10)

T.B.3.10.4.2

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ । ഋഷഭോഽസി സ്വർഗോ ലോകഃ ।
 യസ്യാം ദിശി മഹീയസേ । തതോ നോ മഹ ആവഹ ।
 വായുർ ഭൂത്വാ സർവാ ദിശ ആവാഹി ।
 സർവാ ദിശോഽനു വിവാഹി । സർവാ ദിശോഽനു സംവാഹി ।
 ചിത്തയാ ചിതി-മാപൃണ ।

അചി॑ത്ത॒യാ ചി॒തി-മാ॒പൃ॒ണ ।

ചി॒ദ॒സി സ॒മു॒ദ്ര॒യോ॒നിഃ । 8 (10)

T.B.3.10.4.3

ഇ॒ന്ദുർ ദ॒ക്ഷഃ ശ്രേ॒താ॒വ്വാ ॥

ഹി॒രണ്യ॑പ॒ക്ഷഃ ശ॒കു॒നോ ഭൂ॒രണ്യുഃ ।

മ॒ഹാൻ മ॑സ॒ധസ്ഥേ॑ ധ്രു॒വ ആ॒നി॒ഷ്ഠഃ ।

നമ॑സ്തേ അ॒സ്തൗ മാ മാ॑ ഹി॒ഘ്ന॑സീഃ ।

ഏ॒തി പ്രേ॒തി വീ॒തി സ॒മി॒ത്യു॒ദി॒തി । ദി॒വം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ॑ യ॒ച്ഛ । പൃ॒ഥി॒വീം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

പൃ॒ഥി॒വീം മേ॑ യ॒ച്ഛ । അ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം മേ॑ യ॒ച്ഛ ( ) । ദി॒വം മേ॑ യ॒ച്ഛ ।

അ॒ഹ്നാ പ്ര॒സാ॒രയ॑ । രാ॒ത്ര്യാ॑ സ॒മച॑ । രാ॒ത്ര്യാ॑ പ്ര॒സാ॒രയ॑ ।

അ॒ഹ്നാ സ॒മച॑ । കാ॒മം പ്ര॒സാ॒രയ॑ । കാ॒മഘ്ന॑ സ॒മച॑ ॥ 9 (17)

(പു॒രീ॒ഷഃ - സ॒മു॒ദ്ര॒യോ॒നിഃ - പൃ॒ഥി॒വീം മേ॑ യ॒ച്ഛാ॒ന്ത॒രി॒ക്ഷം

മേ॑ യ॒ച്ഛ സ॒പ്ത ച॑) (A4)

3.10.5 അനുവാകം 5 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.5.1

ഭൂ॒ർഭൂ॒വഃ സ്വഃ॑ । ഓ॒ജോ॑ ബ॒ലം । ബ്ര॒ഹ്മ ക്ഷ॒ത്രം ।

യശോ॑ മ॒ഹത് । സ॒ത്യം തപോ॑ നാമ । രൂ॒പ-മ॒മൃതം॑ ॥

ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം | മന ആയുഃ | വിശ്വം യശോ മഹഃ |

സമം തപോ ഹരോ ഭാഃ ( ) |

ജാതവേദാ യദി വാ പാവകോടസി |

വൈശ്യാനരോ യദി വാ വൈദ്യുതോടസി |

ശം പ്രജാഭ്യോ യജമാനായ ലോകം |

ഊർജം പുഷ്ടിം ദദ-ദദ്യാവവൃഥ്സ്വ || 10 (14)

(ഭാശ്വതാരി ച) (A5)

3.10.6 അനുവാകം 6 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ

T.B.3.10.6.1

രാജന്തീ വിരാജന്തീ | സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ |

അർചിഃ ശോചിഃ | തപോ ഹരോ ഭാഃ |

അഗ്നിരിന്ദ്രോ ബൃഹസ്పതിഃ |

വിശ്വേ ദേവാ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ |

തേ മാ സർവേ യശസാ സൗസൃജന്തു || 11 (10)

(രാജന്തീന്ദ്രോ മാ സപ്ത) (A6)

**3.10.7 അനുവാകം 7 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.7.1

അസവേ സ്വാഹാ വസവേ സ്വാഹാ ।
 വിഭുവേ സ്വാഹാ വിവസ്വതേ സ്വാഹാ ।
 അഭിഭുവേ സ്വാഹാ ധീപതയേ സ്വാഹാ ।
 ദിവാപതയേ സ്വാഹാ ധൃഹസ്തതായ സ്വാഹാ ।
 ചാക്ഷുഷതായ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷതായ സ്വാഹാ ।
 രാജേണ സ്വാഹാ വിരാജേണ സ്വാഹാ ।
 സമ്രാജേണ സ്വാഹാ സ്വരാജേണ സ്വാഹാ ।
 ശുഷായ സ്വാഹാ സൂര്യായ സ്വാഹാ ।
 ചന്ദ്രമസേ സ്വാഹാ ജ്യോതിഷേ സ്വാഹാ ।
 സപ്തസർപായ സ്വാഹാ കല്യാണായ സ്വാഹാ ( ) ।
 അർജുനായ സ്വാഹാ ॥ 12 (11)

(കല്യാണായ സ്വാഹൈകം ച) (A7)

**3.10.8 അനുവാകം 8 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോചുതേ**

T.B.3.10.8.1

വിപശ്ചിതേ പവമാനായ ഗായത ।
മഹീ ന ധാരാ ട്യന്ധോ അർഷതി ।
അഹിർഹ ജീർണാമതിസർപതി ത്വച്ഛം ।
അത്യോ ന ക്രീഡന്ന സരദ്വൃഷാ ഹരിഃ ।
ഉപയാമഗൃഹീതോഽസി മൃത്യുവേ ത്വാ ജുഷ്ടം ഗൃഹ്ണാമി ।
ഏഷ തേ യോനിർ മൃത്യുവേ ത്വാ । അപ മൃത്യു-മപക്ഷുധം ।
അപേതഃ ശപഥം ജഹി । അധാ നോ അഗ്ന ആവഹ ।
രായസ്പോഷ്യ സഹസ്രിണം । 13 (10)

T.B.3.10.8.2

യേ തേ സഹസ്രമയുതം പാശാഃ ।
മൃത്യോർ മർത്യായ ഹന്തവേ । താൻ. യജ്ഞസ്യ മായയാ ।
സർവാനവ യജാമഹേ । ഭക്ഷോ ഽസ്യമൃത ഭക്ഷഃ ।
തസ്യ തേ മൃത്യുപീതസ്യാമൃതവതഃ ।
സ്വഗാകൃതസ്യ മധുമതഃ ।
ഉപഹൃതസ്യോ-പഹൃതോ ഭക്ഷയാമി ।

മന്ദ്രാ ടഭിഭൃതിഃ കേതുർ യജ്ഞാനാം വാക് ।
അസാവേഹി । 14 (10)

T.B.3.10.8.3

അന്യോ ജാഗൃവിഃ പ്രാണ । അസാവേഹി ।
ബധിര ആക്രന്ധിത-രപാന । അസാവേഹി ।
അഹസ്തോസ്താ ചക്ഷുഃ । അസാവേഹി ।
അപാദാശോ മനഃ । അസാവേഹി ।
കവേ വിപ്രചിത്തേ ശ്ലോത്ര । അസാവേഹി । 15 (10)

T.B.3.10.8.4

സുഹസ്തഃ സുവാസാഃ ।
ശുഷോ നാമാസ്യമൃതോ മർത്യേഷു ।
തന്ത്യാഹം തഥാ വേദ । അസാവേഹി ।
അഗ്നിർമേ വാചി ശ്രീതഃ । വാഗ്ഘൃദയേ ।
ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । വായുർമേ പ്രാണേ ശ്രീതഃ । 16 (10)

T.B.3.10.8.5

പ്രാണോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । സൂര്യോ മേ ചക്ഷുഷി ശ്രീതഃ ।
ചക്ഷുർ. ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ചന്ദ്രോ മേ മനസി ശ്രീതഃ । 17 (10)

T.B.3.10.8.6

മനോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ദിശോ മേ ശ്രോത്രേ ശ്രിതാഃ ।
 ശ്രോത്രച് ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ആപോ മേ രേതസി ശ്രിതാഃ । 18 (10)

T.B.3.10.8.7

രേതോ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । പൃഥിവീ മേ ശരീരേ ശ്രിതാ ।
 ശരീരച് ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി ।
 ഓഷധിവനസ്സതയോ മേ ലോമസു ശ്രിതാഃ । 19 (10)

T.B.3.10.8.8

ലോമാനി ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ഇന്ദ്രോ മേ ബലേ ശ്രിതഃ ।
 ബലച് ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । പർജന്യോ മേ മൂർദ്ധ്വി ശ്രിതഃ । 20 (10)

T.B.3.10.8.9

മൂർദ്ധ്വാ ഹൃദയേ । ഹൃദയം മയി । അഹമമൃതേ ।
 അമൃതം ബ്രഹ്മണി । ഇൗശാനോ മേ മന്യൗ ശ്രിതഃ ।

മ॒ന്യുർ. ഹൃ॑ദയേ॒ | ഹൃ॑ദയം മയി॑ | അ॒ഹമ॑മൃതേ॒ |
അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി॒ | ആ॒ത്മാ മ॑ ആ॒ത്മനി॑ ശ്രിതഃ ( ) | 21

T.B.3.10.8.10

ആ॒ത്മാ ഹൃ॑ദയേ॒ | ഹൃ॑ദയം മയി॑ | അ॒ഹമ॑മൃതേ॒ |
അ॒മൃതം ബ്ര॑ഹ്മണി॒ | പു॒നർമ॑ ആ॒ത്മാ പു॒നരായു॑രാഗാത് |
പു॒നഃ പ്രാ॑ണഃ പു॒നരാ॑കൃത-മാഗാത് |

വൈ॒ശ്യാന॑രോ ര॒ശ്മിഭി॑ർ വാ॒വൃധാ॑നഃ |

അ॒ന്തസ്ത്രി॑ഷ്ടതാമൃ॒തസ്യ॑ ഗോ॒പാഃ || 22 (8) (സ॒ഹസ്രി॑ൺ -
മി॒ഹി - ശ്രോ॑ത്രാ॒സാഭേ॑ഹി - പ്രാ॒ണേ ശ്രി॑തോ - മ॒ന്സി
ശ്രി॑തോ - രേ॒ത്സി ശ്രി॑താ - ലോ॒മസ്യ॑ ശ്രി॑താ - മു॒ർദ്ധ്വ
ശ്രി॑ത - ആ॒ത്മനി॑ ശ്രി॑തോ - +s൯൮ ച) (A8)

Special Korvai

(അ॒ഗ്നിർ വാ॑യുഃ സു॒ര്യ ശ്ച॑ന്ദ്രമാ॒ദിശ॑ ആ॒പഃ
പൃ॒ഥിവ്യോ॑ഷധി॒വന॑സ്തതയ ഇ॒ന്ദ്രഃ പ॒ർജന്യ॑ ഈ॒ശാ॑ന
ആ॒ത്മാ പു॒നർമേ॑ (തയോ॒ദശ॑)

**3.10.9 അനുവാകം 9 –അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു
നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം
ചോച്യതേ**

T.B.3.10.9.1

പ്രജാപതിർ ദേവാനസൃജത ।
തേ പാപ്മനാ സംദിതാ അജായന്ത । താൻ വൃദ്യത് ।
യദ് വൃദ്യത് । തസ്മാദ് വിദ്യത് । തമവൃശ്വത് । യദവൃശ്വത് ।
തസ്മാദ് വൃഷ്ടിഃ । തസ്മാദ് യന്ത്രൈരേവേതേ അഭിപ്രാപ്തഃ ।
വിച ഹൈവാസ്യ തത്ര പാപ്മാനന്യതഃ । **23 (10)**

T.B.3.10.9.2

വൃശ്വതശ്ച ।
സൈഷാ മീമാഽസാഗ്നിഹോത്ര ഏവ സംപന്നാ ।
അഥോ ആഹുഃ । സർവേഷു യജ്ഞക്രതുഷിതി ।
ഹോഷ്യന്നപ ഉപസ്സൃശേത് ।
വിദ്യുദസി വിദ്യമേ പാപ്മാനമിതി । അഥ ഹുത്യാപസ്സൃശേത് ।
വൃഷ്ടിരസി വൃശ്ച മേ പാപ്മാനമിതി ।
യക്ഷമാണോ വേഷ്ടാ വാ ।
വി ച ഹൈവാസ്യൈരേവേതേ പാപ്മാനം-ദ്യതഃ । **24 (10)**

T.B.3.10.9.3

വൃശ്വതശ്ച । അത്യഽഹോ ഹാരൂണിഃ ।
ബ്രഹ്മചാരിണേ പ്രശ്നാൻ പ്രോച്യ പ്രജിഹ്വായ । പരേഹി ।

പുഷ്പം ദൈയാം (ദൈയാം) പാതിം പൃച്ഛ ।
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।
 തമാഗത്യ പപ്രച്ഛ । ആചാര്യോ മാ പ്രാഹ്ണഷീത് ।
 വേതം സാവിത്രാം(3) ന വേതമാ(3) ഇതി ।
 സഹോവാച വേദേതി ॥ 25 (10)

T.B.3.10.9.4

സ കസ്തിൻ പ്രതിഷ്ഠിത ഇതി । പരോർജസീതി ।
 കസ്തദ്യത് പരോർജാ ഇതി ।
 ഏഷ വാവ സ പരോർജാ ഇതി ഹോവാച । യ ഏഷ തപതി ।
 ഏഷോർ ഽവാഗ്രജാ ഇതി । സ കസ്തിൻ ത്വേഷ ഇതി ।
 സത്യ ഇതി । കിം തഥ്സത്യമിതി । തപ ഇതി । 26 (10)

T.B.3.10.9.5

കസ്തിനു തപ ഇതി । ബല ഇതി ।
 കിം തദ് ബലമിതി । പ്രാണ ഇതി ।
 മാസ്മ പ്രാണമതി പൃച്ഛ ഇതി മാഽഽചാര്യോ ഽബ്രവീദിതി
 ഹോവാച ബ്രഹ്മചാരി ॥
 സഹോവാച പുഷ്പോ ദൈയാം (ദൈയാം) പാതിഃ ।
 യദൈ ബ്രഹ്മചാരിൻ പ്രാണമത്യപ്രക്ഷ്യഃ ।
 മുർദ്ധാ തേ വ്യപതിഷ്യത് ।

അഹമുത ആചാര്യാ-ഘോഷാൻ ഭവിഷ്യാമി ।
യോ മാ സാവിത്രേ സമവാദിഷ്ടേതി । 27 (10)

T.B.3.10.9.6

തസ്മാദ് സാവിത്രേ ന സംവദേത ॥
സ യോ ഹവൈ സാവിത്രം വിദുഷാ സാവിത്രേ സംവദതേ ।
സഹാസിൻ-പ്രിയം ദധാതി ।
അനു ഹവാ അസ്മാ അസൗ തപശ്നീയം മന്യതേ ।
അന്യസൈ ശ്രീസ്തപോ മന്യതേ ।
അന്യസൈ തപോ ബലം മന്യതേ ।
അന്യസൈ ബലം പ്രാണം മന്യതേ ॥ സ യദാഹ ।
സംജ്ഞാനം വിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടേതി ।
ഏഷ ഏവ തത് ॥ 28 (10)

T.B.3.10.9.7

അഥ യദാഹ । പ്രസ്തുതം വിഷ്ടുതഃ സുതാ സുന്വതീതി ।
ഏഷ ഏവ തത് ॥ ഏഷ ഹ്യേവ താനൃഹാനി ।
ഏഷ രാത്രയഃ ॥ അഥ യദാഹ ।
ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ പ്രസവിതാ
ഭിശാസ്താ മനുന്തേതി । ഏഷ ഏവ തത് ।
ഏഷ ഹ്യേവ തേഹേനാ മുഹൂർതാഃ । ഏഷ രാത്രഃ ॥ 29 (10)

T.B.3.10.9.8

അഥ യദാഹ | പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-
മ്സഹീയാനരുണോ ടരുണരജാ ഇതി |

ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേർ ധമാസാഃ |

ഏഷ മാസാഃ || അഥ യദാഹ |

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ. ഋതുഃ പ്രജാപതിഃ
സംവത്സര ഇതി |

ഏഷ ഏവ തത് | ഏഷ ഹ്യേവ തേ യജ്ഞക്രതവഃ |

ഏഷ ഋതവഃ | 30 (10)

T.B.3.10.9.9

ഏഷ സംവത്സരഃ || അഥ യദാഹ |

ഇദാനീം തദാനീമിതി | ഏഷ ഏവ തത് |

ഏഷ ഹ്യേവ തേ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ ||

ജനകോ ഹ വൈ ദേഹഃ | അഹോരാത്രൈഃ സമാജഗാമ |

തച് ഹോചുഃ | യോ വാ അസ്താൻ. വേദ |

വിജഹത്-പാപ്മാനമേതി | 31 (10)

T.B.3.10.9.10

സർവ-മായുരേതി | അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി |

നാസ്യാമുഷ്മിൻ ലോകേ ടന്നം ക്ഷീയത ഇതി ||

വിജഹദ് വൈ പാപ്മാനമേതി |

സർവമായുരേതി । അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 നാസ്യാമുഷിൻ ലോകേ ധനം ക്ഷീയതേ । യ ഏവം വേദ ॥
 അഹീനാ ഹാശ്വത്ഥ്യഃ । സാവിത്രം വിദാം ചകാര । 32 (10)

T.B.3.10.9.11

സ ഹ ഹവ്സോ ഹിരണ്യയോ ഭൂതാ ।
 സ്വർഗം ലോകമിയായ । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ॥
 ഹവ്സോ ഹവൈ ഹിരണ്യയോ ഭൂതാ ।
 സ്വർഗം ലോകമേതി । ആദിത്യസ്യ സായുജ്യം ।
 യ ഏവം വേദ ॥ ദേവഭാഗോ ഹ ശ്രൗതർഷഃ ।
 സാവിത്രം വിദാം ചകാര ।
 തച് ഹ വാഗദ്യശ്യമാനാ ധ്യുവാച । 33 (10)

T.B.3.10.9.12

സർവം ബത ഗൗതമോ വേദ । യഃ സാവിത്രം വേദേതി ।
 സ ഹോവാച । കൈഷാ വാഗസീതി ।
 അയമഹച് സാവിത്രഃ । ദേവാനാ-മുത്തമോ ലോകഃ ।
 ഗൃഹ്യം മഹോ ബിഭ്രദിതി । ഏതാവതി ഹ ഗൗതമഃ ।
 യജ്ഞോപവീതം കൃതാ ധ്യോ നിപപാത ।
 നമോ നമ ഇതി । 34 (10)

T.B.3.10.9.13

സ ഹോവാച | മാ ദൈഷീർ ഗൗതമ |
 ജിതോ വൈ തേ ലോക ഇതി ||
 തസ്മാദ്യേ കേ ച സാവിത്രം ധീവദുഃ |
 സർവേ തേ ജിതലോകാഃ ||
 സ യോ ഹവൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദം
 ശ്രിയാ ധിഷിക്തം ധേവദ |
 ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ | ഘൃണിരിതി ദേ അക്ഷരേ ||
 സൂര്യ ഇതി ത്രീണി | ആദിത്യ ഇതി ത്രീണി | **35 (10)**

T.B.3.10.9.14

ഏതദ്വൈ സാവിത്രസ്യാഷ്ടാക്ഷരം പദം ശ്രിയാഭിഷിക്തം |
 യ ഏവം ധേവദ | ശ്രിയാ ഹൈവാഭിഷിച്യതേ ||
 തദേ-തദ്യുചാഭ്യുക്തം | ഋചോ അക്ഷരേ പരമേ വ്യോമൻ |
 യസ്മിൻ ദേവാ അധി വിശ്വേ നിഷേദുഃ |
 യസ്തന്ന വേദ കിമൃചാ കരിഷ്യതി |
 യ ഇത് തദിദൃസു ഇമേ സമാസത ഇതി ||
 ന ഹവാ ഏതസ്യർചാ ന യജുഷാ ന സാമ്നാർചമോഽസ്തി |
 യഃ സാവിത്രം ധേവദ || **36 (10)**

T.B.3.10.9.15

തദേ॒തത് പ॒രി യദേ॑ദ॒വച॑ക്രം ।
 ആ॒ർദ്രം പി॒ന്യമാ॑നഃ സ്വ॒ർഗേ ലോ॑ക ഏ॒തി ।
 വി॒ജഹ॑ദ് വി॒ശ്വാ ഭൂ॒താനി॑ സം॒പശ്യ॑ത് ॥
 ആ॒ർദ്രോ ഹ॒ വൈ പി॒ന്യമാ॑നഃ സ്വ॒ർഗേ ലോ॑ക ഏ॒തി ।
 വി॒ജഹ॑ൻ വി॒ശ്വാ ഭൂ॒താനി॑ സം॒പശ്യ॑ൻ । യ ഏ॒വം വേ॑ദ് ॥
 ശൃ॒ഷോ ഹ॒വൈ വാ॑ർഷ്വ॒യഃ । ആ॒ദി॒ത്യേന॑ സ॒മാജ॑ഗാമ ।
 തച്ഛ് ഹോ॑വാച । ഏ॒ഹി സാ॒വിത്രം॑ വീ॒ദ്ധി ( ) ।
 അ॒യം വൈ സ്വ॒ർഗേഽഗ്നിഃ॑ പാ॒രയി॑ഷ്ട-ര॒മൃതാ-
 മ്സം॒ഭൂത॑ ഇ॒തി ।
 ഏ॒ഷ വാ॒വ സ സാ॒വിത്രഃ॑ ।
 യ ഏ॒ഷ ത॑പ॒തി । ഏ॒ഹി മാം വീ॑ദ്ധി ।
 ഇ॒തി ഹൈ॒വൈനം॑ തദു॒വാച ॥ 37 (15)

(ഭൃ॒തോ - ഭൃ॒തോ - വേ॒ദേതി॑ - ത॒പ ഇ॒തി - സ॒മവാ॑ദി॒ഷ്ടേതി॑ -
 തദ് - രാ॒ത്രേർ- ജു॒തവഃ॑ - ഏ॒തി - ച॒കാരോ॑ - വാ॒ച - നമ॑
 ഇ॒ത്യാ - ദി॒ത്യ ഇ॒തി ത്രീ॑ണി - സാ॒വിത്രം॑ വേ॒ദ് - വി॒ദ്ധി
 പ॒ഞ്ച ച॑) (A9)

Special Korvai

(പ്രജാപതിർഭേവാൻ സംജ്ഞാനം പ്രസ്തുതം താനൃഹാന്യേഷ
രാത്രയാസ്ചിത്ര കേതുസ്തേഹേനാ മുഹൂർത്തോ രാത്രേഃ
പവിത്രം തേദർദ്ധ മാസാ അഗ്നിഷ്ടോമോ യജ്ഞക്രതവ്
ഇദാനീം മുഹൂർത്താനാം ജനകോഹീനാ ദേവഭാഗഃ കൈഷാ
വാങ്മ ശൃഷോ ഹ വൈ ഷോഡശ)

3.10.10 അനുവാകം 10 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.10.1

ഇയം വാവ സരഘാ । തസ്യാ അഗ്നിരേവ സാരഘം മധു ।
യാ ഏതാഃ പൂർവപക്ഷാ-പരപക്ഷയോ രാത്രയഃ ।
താ മധുകൃതഃ । യാനൃഹാനി । തേ മധുവൃഷാഃ ।
സ യോ ഹ വാ ഏതാ മധുകൃതശ്ച മധുവൃഷാഃശ്ച വേദ ।
കൂർവന്തി ഹാസൈതാ അഗ്നൗ മധു ।
നാസ്യേഷ്ടാപൂർത്തം ധയന്തി ॥ അഥ യോ ന വേദ । 38 (10)

T.B.3.10.10.2

ന ഹാസൈതാ അഗ്നൗ മധു കൂർവന്തി ।
ധയന്ത്യേഷ്ടാപൂർത്തം ॥
യോ ഹ വാ അഹോരാത്രാണാ-നാമധേയാനി വേദ ।

നാഹോരാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി ।

സംജ്ഞാനം ഹിജ്ഞാനം ദർശാ ദൃഷ്ടതി ।

ഏതാവനുവാകൗ പൂർവപക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം
നാമധേയാനി ।

പ്രസ്തുതം ഹിഷ്ടുത് സുതാ സുന്വതീതി ।

ഏതാവനുവാകാ-വപര-പക്ഷസ്യാ-ഹോരാത്രാണാം
നാമധേയാനി ।

നാഹോരാത്രേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥ 39 (10)

T.B.3.10.10.3

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി വേദ ।

ന മുഹൂർത്തേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി ।

ചിത്രഃ കേതുർ ദാതാ പ്രദാതാ സവിതാ

പ്രസവിതാ ടഭിശാസ്താ ടനുമന്തേതി ।

ഏതേടനുവാകാ മുഹൂർത്താനാം നാമധേയാനി ।

ന മുഹൂർത്തേഷ്വാ-ർതിമാർച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വാ അർദ്ധമാസാനാം ച മാസാനാഞ്ച

നാമധേയാനി വേദ ।

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷ്വാർതി-മാർച്ഛതി ।

പവിത്രം പവയിഷ്യൻ-മ്സഹസ്വാൻ-മ്സഹീയാനരുണോ
 ടരുണർജാ ഇതി ।

ഏതേസനുവാകാ അർദ്ധമാസാനാഞ്ച മാസാനാഞ്ച
 നാമധേയാനി । 40 (10)

T.B.3.10.10.4

നാർദ്ധമാസേഷു ന മാസേഷാ-ർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വൈ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം ച
 സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി വേദ ।

ന യജ്ഞക്രതുഷു നർതുഷു ന സംവത്സര
 ആർതിമാർച്ചതി ।

അഗ്നിഷ്ടോമ ഉക്ഥ്യോഽഗ്നിർ. ഋതുഃ

പ്രജാപതിഃ സംവത്സര ഇതി ।

ഏതേ സനുവാകാ യജ്ഞക്രതുനാം ചർതുനാം ച
 സംവത്സരസ്യ ച നാമധേയാനി ।

ന യജ്ഞക്രതുഷു നർതുഷു ന സംവത്സര
 ആർതിമാർച്ചതി ।

യ ഏവം വേദ ॥

യോ ഹ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ. വേദ ।
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി മാർച്ചുതി ( ) । 41 (10)

T.B.3.10.10.5

ഇദാനീം തദാനീമിതി ।
 ഏതേ വൈ മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താഃ ।
 ന മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്തേഷ്വാർതി-മാർച്ചുതി ।
 യ ഏവം വേദ ॥
 അഥോ യഥാ ക്ഷേത്രജ്ഞോ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാന്ന-മത്തി ।
 ഏവമേവൈതാൻ ക്ഷേത്രജ്ഞോ ഭൂത്യാ ടനു പ്രവിശ്യാ-
 നമത്തി ।

സ ഏതേഷാമേവ സലോകതാഴ് സായുജ്യ-മസ്തതേ ।
 അപ പുനർമൃത്യും ജയതി । യ ഏവം വേദ ॥ 42 (10)

(ന വേദൈ - വം വേദാ - നുവാകാ അർദ്ധമാസാനാം ച
 മസാനാം ച നാമധേയാനി - മുഹൂർത്തേഷ്വാർതിമാർച്ചുതി -
 +നവ ച) । (A10)

Special Korvai

(ഇയമഹോരാത്രാണാഽ സംജ്ഞാനം പൂർവപക്ഷസ്യ
 പ്രസ്തുതമപരപക്ഷസ്യ മുഹൂർത്താനാം ചിത്രഃ കേതുർർദ്ധ
 മാസാനാം പവിത്രം യജ്ഞക്രതുനാമഗ്നിഷ്ടോമോ
 യജ്ഞക്രതുനാമിദാനീം മുഹൂർത്താനാം മുഹൂർത്താൻ.
 വേദേദാനീമഥോ ദാദശ)

3.10.11 അനുവാകം 11 -അനുവാകേഷു നവസു ലേഖാസു നാഭ്യാം ചേഷ്ടകോപധാനം സ്വയമാത്യുണ്ണോപധാനം ചോചുതേ

T.B.3.10.11.1

കശ്ചിദ്ധവാ അസ്മാ-ലോകാത് പ്രേത്യ ।
 ആത്മാനം വേദ ।
 അയ-മഹ-മസ്മീതി ।
 കശ്ചിമ്സ്വം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ॥
 അഗ്നിമുഗ്ധോ ഹൈവ ധൃമതാന്തഃ ।
 സ്വം ലോകം ന പ്രതി പ്രജാനാതി ।
 അഥ യോ ഹൈവൈത-മഗ്നിഽ സാവിത്രം വേദ ।
 സ ഏവാസ്മാ ലോകാത് പ്രേത്യ ।
 ആത്മാനം വേദ । അയ-മഹ-മസ്മീതി । 43 (10)

T.B.3.10.11.2

സ സ്വം ഘോകം പ്രതി പ്രജാനാതി ॥
 ഏഷ ഉ വേവൈനം തഥ്സാവിത്രഃ ।
 സ്വർഗം ഘോക-മഭിവഹതി ॥
 അഹോരാത്രൈർവാ ഇദച്ഛ യുഗ്ദ്ധിഃ ക്രിയതേ ।
 ഇതി രാത്രായാ ദീക്ഷിഷത ।
 ഇതി രാത്രായ വ്രത-മുപാഗുരിതി ।
 താനി ഹാനേവം വിദുഷഃ ।
 അമൃഷിൻ ഘോകേ ശേവധിം ധ്വയന്തി ।
 ധീത്വ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 അഥ യോ ഹൈവൈതമഗ്നിച്ഛ സാവിത്രം വേദ । 44 (10)

T.B.3.10.11.3

തസ്യ ഹൈവാഹോരാത്രാണി ।
 അമൃഷിൻ ഘോകേ ശേവധിം ന ധ്വയന്തി ।
 അധീത്വ ഹൈവ സ ശേവധി-മനുപരെതി ॥
 ഭരദ്വാജോ ഹ ത്രിഭിരായുർഭിർ ബ്രഹ്മചര്യമുവാസ ।
 തച്ഛ ഹ ജീർണിഃ സ്ഥവിരച്ഛ ശയാനം ।
 ഇന്ദ്ര ഉപവ്രജേയാവാച । ഭരദ്വാജ ।

യത്തേ॑ ചതു॒ർഥമായു॑ർദ്ദധാ॒ം । കിമേ॑ന്നേന കു॒ര്യാ ഇ॒തി ।
 ബ്ര॒ഹ്മച॑ര്യമേ॒വൈനേ॑ന ച॒രേയ॑മിതി ഹോവാച । 45 (10)

T.B.3.10.11.4

തച് ഹ॑ ത്രീ॒ൻ ഗി॒രി-രൂ॑പാ॒ന വി॑ജ്ഞാ॒താനി॑വ ദർശ॒യാം
 ച॒കാര॑ ।

തേഷാ॑ഽ ഹൈ॒കൈക॑സ്താൻ മു॒ഷ്ടി॒നാഃ॑ ദേ ।
 സ ഹോ॑വാച । ദ॒ര്യാജേ॑ത്യാമൻ॒ത്ര്യാ । വേ॒ദാ വാ ഏ॒തേ ।
 അ॒നന്താ॑ വൈ വേ॒ദാഃ ।

ഏ॒തദാ॑ ഏ॒തൈസ്ത്രി॑ദി॒രായു॑ർ ദി॒രന്വ॑വോച॒മാഃ ।
 അ॒ഥ ത ഇ॒തര-ദ॑ന്നു॒ക്തമേ॑വ ।

ഏ॒ഹീ॒മം വീ॑ദ്ധി । അ॒യം വൈ॑ സർവ॒വിദ്യേ॑തി । 46 (10)

T.B.3.10.11.5

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॑ഗ്നി॒ഽസാ॑വി॒ത്രമു॑വാച । തച് സ॑ വി॒ദി॒ത്വാ ।
 അ॒മൃതോ॑ ഭൂ॒ത്വാ । സ്വ॒ർഗം ലോ॑കമി॒യായ॑ ।

ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ॒ സാ॑യു॒ജ്യം ॥ അ॒മൃതോ॑ ഹൈ॒വ ഭൂ॒ത്വാ ।
 സ്വ॒ർഗം ലോ॑കമേ॒തി । ആ॒ദി॒ത്യ॒സ്യ॒ സാ॑യു॒ജ്യം ।

യ ഏ॒വം വേ॑ദ ॥ ഏ॒ഷോ ഏ॒വ ത്ര॑യീ॒ വി॒ദ്യാ । 47 (10)

T.B.3.10.11.6

യാ॒വന്തച് ഹ॑ വൈ ത്ര॒യ്യാ വി॒ദ്യയാ॑ ലോ॒കം ജ॑യതി ।
 താ॒വന്തം ലോ॑കം ജ॒യതി॑ । യ ഏ॒വം വേ॑ദ ॥

അഗ്നേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 അഗ്നേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । വായോർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 വായോരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ഇന്ദ്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി । 48 (10)

T.B.3.10.11.7

ഇന്ദ്രസ്യേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബൃഹസ്പതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബൃഹസ്പതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । പ്രജാപതേർ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 പ്രജാപതേരേവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏവം വേദ । ബ്രഹ്മണോ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി ।
 ബ്രഹ്മണ ഏവ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ( ) ।
 യ ഏവം വേദ ॥ സ വാ ഏഷോഽഗ്നി-രപക്ഷപുച്ഛോ
 വായുരേവ । തസ്മാഗ്നിർ മുഖം ।
 അസാവാദിത്യഃ ശിരഃ ।
 സ യദേതേ ദേവതേ അന്തരേണ ।
 തഥ്സർവ്വം സീവ്യതി । തസ്മാഥ് സാവിത്രഃ ॥ 49 (17)

(അയമഹമസ്തീതി - വേദ - ഹോവാച - സർവവിദ്യേതി -
വിദ്യേ - ന്രസ്യ വാ ഏതാനി നാമധേയാനി - ബ്രഹ്മണ
ഏവ സായുജ്യം സലോകതാമാപ്നോതി സ്തപ്ത ച) (A11)

Special Korvai

(അഗ്നേർവായോരിന്ദ്രസ്യ ബൃഹസ്സതേഃ പ്രജാപതേർ
ബ്രഹ്മണഃ സ വൈ സ്തപ്ത)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(സംജ്ഞാനം - ഭൂ - സ്തമേവ - സംവത്സരോഽസി -
ഭൂ - രാജന്യ - സവേ - വിപശ്ചിതേ - പ്രജാപതിർ
ദേവാ - നിയം വാവ സരഥാ - കശ്ചിദ്ധൈകാദശ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(സംജ്ഞാനം - രാജന്യ - മൂർദ്ധാ ഹൃദയ - ഏഷ
സംവത്സരോ - നാർദ്ധമാസേഷു നവചത്വാരീശ്വരത്)

First and Last Padam Kaatakam 1st Prapaatakam :-

(സംജ്ഞാനം - സാവിത്രം)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ പ്രഥമഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

3.10 For Kaatakam - (TB 3.10)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	4	43
Anuvakam 2	1	16
Anuvakam 3	1	19
Anuvakam 4	3	37
Anuvakam 5	1	14
Anuvakam 6	1	7
Anuvakam 7	1	11
Anuvakam 8	10	98
Anuvakam 9	15	155
Anuvakam 10	5	49
Anuvakam 11	7	77
Total →	49	526

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.11 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ - നാചികേതപയനം

3.11.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ ഇഷ്ടകോപധാനമന്ത്രാഃ

T.B.3.11.1.1

ലോകോഽസി സ്വർഗോഽസി । അനന്തോഽസ്യുപാരോഽസി ।
അക്ഷിതോ ഽസ്യക്ഷയോ ഽസി । തപസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തപയീദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തന്ത്യാപദയേ കാമദുഃഖ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 1 (10)

T.B.3.11.1.2

തപോഽസി ലോകേ ശ്രീതം । തേജസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തപയീദമന്തഃ ।

വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതൃ വിശ്വസ്യ ജനയിത്യു ।

തത് ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരത്യാ-ധുവാ സീദ ॥ 2 (8)

T.B.3.11.1.3

തേജോഽസി തപസി ശ്രിതം । സമുദ്രസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതൃ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്യു ।

തത് ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരത്യാ-ധുവാ സീദ ॥ 3 (8)

T.B.3.11.1.4

സമുദ്രോഽസി തേജസി ശ്രിതഃ । അപാം പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം ത്യാപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്ത്യാ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരത്യാ-ധുവാ സീദ ॥ 4 (8)

T.B.3.11.1.5

ആപഃ സ്മ സമുദ്രേ ശ്രിതാഃ ।
 പൃഥിവ്യാഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രേ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 5 (8)

T.B.3.11.1.6

പൃഥിവ്യസ്യസ്താ ശ്രിതാ । അഗ്നേഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഹിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 6 (8)

T.B.3.11.1.7

അഗ്നിരസി പൃഥിവ്യാꣳ ശ്രിതഃ । അന്തരിക്ഷസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।
 തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।

വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താ ।
തം ത്വോ॑പദധേ॒ കാമദു॑ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്താ॒സാദയ॑തു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ഽങ്ഗിര॑സാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ 7 (8)

T.B.3.11.1.8

അ॒ന്തരി॑ക്ഷമ॒സ്യഗ്നൗ॑ ശ്രി॒തം । വാ॒യോഃ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ ।
ത॒യീദ॑മന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ഽയക്ഷം॒ വിശ്വാ॑ഽഭൂതം॒ വിശ്വാ॑ഽസുഭൂ॒തം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതൃ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑ത്യു ।
തത് ത്വോ॑പദധേ॒ കാമദു॑ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।
പ്രജാ॑പതിസ്താ॒സാദയ॑തു ।
തയാ॑ ദേവതയാ॑ഽങ്ഗിര॑സാദ്-ധ്രു॒വാ സീ॑ദ ॥ 8 (8)

T.B.3.11.1.9

വാ॒യുര॑സ്യ॒ന്തരി॑ക്ഷേ ശ്രി॒തഃ । ദി॒വഃ പ്ര॒തിഷ്ഠാ॑ ।
ത॒യീദ॑മന്തഃ ।
വിശ്വാ॑ഽയക്ഷം॒ വിശ്വാ॑ഽഭൂതം॒ വിശ്വാ॑ഽസുഭൂ॒തം ।
വിശ്വാ॑സ്യ ഭർതാ॑ വിശ്വാ॑സ്യ ജനയി॑താ ।
തം ത്വോ॑പദധേ॒ കാമദു॑ഷ്ട-മക്ഷി॑തം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 9 (8)

T.B.3.11.1.10

ദ്യൗരസി വായൗ ശ്രിതാ । ആദിത്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।

താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 10 (8)

T.B.3.11.1.11

ആദിത്യോഽസി ദിവി ശ്രിതഃ । ചന്ദ്രമസഃ പ്രതിഷ്ഠാ ।

തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം തോപദധേ കാമദുഷ-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 11 (8)

T.B.3.11.1.12

ചന്ദ്രമാ അസ്യാദിത്യേ ശ്രീതഃ । നക്ഷത്രാണാം പ്രതിഷ്ഠാ ।
തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാ ।

തം തോപദധേ കാമദുഘ്ര-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 12 (8)

T.B.3.11.1.13

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ചന്ദ്രമസി ശ്രീതാനി ।

സംവത്സരസ്യ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർത്യൂണി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്യൂണി ।

താനി വ ഉപദധേ കാമദുഘ്ര-നൃക്ഷിതാനി ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷ്ഠിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 13 (8)

T.B.3.11.1.14

സംവത്സരോഽസി നക്ഷത്രേഷു ശ്രീതഃ ।

ഋതൂനാം പ്രതിഷ്ഠാ । തായീദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാം സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।
 തം യോപദധേ കാമദൃഘ-നക്ഷിതം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 14 (8)

T.B.3.11.1.15

ഋതവഃ സ്ഥ സംവത്സരേ ശ്രിതാഃ ।
 മാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദൃഘ-നക്ഷിതാൻ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 15 (8)

T.B.3.11.1.16

മാസാഃ സ്ഥർതുഷു ശ്രിതാഃ ।
 അർദ്ധമാസാനാം പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വം യക്ഷം വിശ്വം ഭൂതം വിശ്വം സുഭൂതം ।
 വിശ്വസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വസ്യ ജനയിതാരഃ ।
 താൻ. വ ഉപദധേ കാമദൃഘ-നക്ഷിതാൻ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 16 (8)

T.B.3.11.1.17

അർദ്ധമാസാഃ സ്ഥ മാസു ശ്രിതാഃ ।

അഹോരാത്രയോഃ പ്രതിഷ്ഠാ യുഷ്ഠാസു । ഇദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർതാരോ വിശ്വാസ്യ ജനയിതാരഃ ।

താൻ. വ ഉപദധേ കാമദുഷ്ട-നക്ഷിതാൻ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 17 (8)

T.B.3.11.1.18

അഹോരാത്രേ സ്ഥാർദ്ധമാസേഷു ശ്രിതേ ।

ഭൂതസ്യ പ്രതിഷ്ഠേ ഭവ്യസ്യ പ്രതിഷ്ഠേ । യുവയോ-രിദമന്തഃ ।

വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാ സുഭൂതം ।

വിശ്വാസ്യ ഭർത്ര്യാ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്ര്യാ ।

തേ വാമുപദധേ കാമദുഷ്ട-അക്ഷിതേ ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ഷങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 18 (8)

T.B.3.11.1.19

പൗർണ്ണമാസ്യഷ്ടകാ ധമാവാസ്യാ ।
 അന്നാദാഃ സ്ഥാന്നദുഷോ യുഷ്മാസു । ഇദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രേ വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രഃ ।
 താ വ ഉപദധേ കാമദുഷാ- അക്ഷിതാഃ ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 19 (8)

T.B.3.11.1.20

രാധസി ബൃഹതീ ശ്രീരസീന്ദ്രപതീ ധർമപതീ ।
 വിശ്വാം ഭൂതമനു പ്രഭൂതാ । തായീദമന്തഃ ।
 വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।
 വിശ്വാസ്യ ഭർത്രി വിശ്വാസ്യ ജനയിത്രി ।
 താം തോപദധേ കാമദുഷാ-മക്ഷിതാം ।
 പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।
 തയാ ദേവതയാ ണ്ഗിരസാദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥ 20 (8)

T.B.3.11.1.21

ഓജോഽസി സഹോഽസി । ബലമസി ഭ്രാജോഽസി ।
 ദേവാനാം ധാമാമൃതം । അമർത്യസ്തപോജാഃ ।
 തായീദമന്തഃ । വിശ്വാം യക്ഷം വിശ്വാം ഭൂതം വിശ്വാꣳ സുഭൂതം ।

വിശ്വസ്യ ഭർതാ വിശ്വസ്യ ജനയിതാ ।

തം യോപദധേ കാമദുഷ്ട-മക്ഷിതം ।

പ്രജാപതിസ്താ സാദയതു ।

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസദ്വൃവാ സീദ ॥ 21 (10)

(ലോക - സ്തപ - സ്തേജഃ - സമുദ്ര - ആപഃ - പൃഥിവ്യ - ഗ്നി
- അന്തരീക്ഷം - വായുർ - ദ്യൗ - രാദിത്യ - ശ്ചന്ദ്രമാ -
നക്ഷത്രാണി - സംവത്സര - ജതവോ - മാസാ -
അർദ്ധമാസാ - അഹോരാത്രേ - പൗർണമാസീ - രാധ -
സോജോഽസ്യേകവിശ്രതിഃ) (A1)

Special Korvai

ലോകോഽസി ഭർതാ തം । തപസ്തേജോഽസി ഭർതൃ തത് ।

സമുദ്രോഽസി ഭർതാ തം । ആപഃ സ്ഥ ഭർത്വസ്താ വഃ ।

പൃഥിവീ ഭർത്രി താം । അഗ്നിരസി ഭർതാ തം ।

അന്തരീക്ഷം ഭർതൃ തത് । വായുരസി ഭർതാ തം ।

ദ്വാരസി ഭർത്രി താം । ആദിത്യശ്ചന്ദ്രമാ ഭർതാ തം ।

നക്ഷത്രാണി സ്ഥ ഭർത്യൂണി താനി വഃ ।

സംവത്സരോഽസി ഭർതാ തം ।

ജതവോ മാസാ അർദ്ധമാസാ ഭർതാരസ്താൻ. വഃ ।

അഹോരാത്രേ ഭർത്ത്യൗ തേ വാം ।

പൗർണ്ണമാസീ ഭർത്ത്യസ്താ വഃ ।

രാധസി ഭർത്രി താം ।

ഓജോഽസി ഭർതാ തമേകവിഷ്ശതിഃ ।

3.11.2 അനുവാകം 2 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.2.1

തഥഗേ രുദ്രോ അസുരോ മഹോ ദിവഃ ।

തച് ശർദ്ധോ മാരുതം പൃക്ഷ ഇൗശിഷേ ।

താം വാതൈരരുണൈർയാസി ശംഗയഃ ।

താം പൃഷാ വിധതഃ പാസി നു ത്ഥനാ ।

ദേവാ ദേവേഷു ശ്രയദ്ധാം । പ്രഥമാ ദിതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദിതീയാ സ്തൂതീയേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

തൃതീയാ ശ്ചതുർഥേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർഥാഃ പഞ്ചമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചമാഃ ഷഷ്ഠേഷു ശ്രയദ്ധാം । 22 (10)

T.B.3.11.2.2

ഷഷ്ഠാഃ സപ്തമേഷു ശ്രയദ്ധാം । സപ്തമാ അഷ്ടമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടമാ നവമേഷു ശ്രയദ്ധാം । നവമാ ദശമേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദശമാ ഏകാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകദശാ ദ്വാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാദശാ ത്രയോദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രയോദശാ ചതുർദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർദശാഃ പഞ്ചദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചദശാഃ ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധാം । 23 (10)

T.B.3.11.2.3

ഷോഡശാഃ സപ്തദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തദശാ അഷ്ടാദശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാദശാ ഏകാന്നവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകാന്നവിഷ്ടശാ വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

വിഷ്ടശാ ഏകവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ഏകവിഷ്ടശാ ദ്വാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ദ്വാവിഷ്ടശാ ത്രയോവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ത്രയോവിഷ്ടശാ ചതുർവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

ചതുർവിഷ്ടശാഃ പഞ്ചവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

പഞ്ചവിഷ്ടശാഃ ഷഡ്വിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം । 24 (10)

T.B.3.11.2.4

ഷഡ്വിഷ്ടശാഃ സപ്തവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

സപ്തവിഷ്ടശാ അഷ്ടാവിഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധാം ।

അഷ്ടാവിപുശാ ഏകാന്നത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകാന്നത്രിപുശാ സ്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ത്രിപുശാ ഏകത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ഏകത്രിപുശാ ദ്വാത്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദ്വാത്രിപുശാ സ്രിയസ്രിപുശേഷു ശ്രയദ്ധാം ।
 ദേവാസ്രിരേകാദശാ സ്രിസ്രിയസ്രിപുശാഃ । ഉത്തരേ ഭവത ।
 ഉത്തര വർത്താന ഉത്തര സത്യാനഃ ( ) ।
 യത്കാമ ഇദം ജുഹോമി । തന്മേ സമൃദ്ധ്യതാം ।
 വയഃ സ്യാമ പതയോ രയിണാം ।
 ഭൂർഭുവസ്വഃ സ്വാഹാ ॥ 25 (14)

(ഷഷ്ടേഷു ശ്രയദ്ധവദ് - ഷോഡശേഷു ശ്രയദ്ധവദ് -
 ഷഡ്വിപുശേഷു ശ്രയദ്ധ-മുത്തരസത്യാനശ്ചത്വാരി ച) (A2)

3.11.3 അനുവാകം 3 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര ആഹുതീർജുഹോതി

T.B.3.11.3.1

അഗ്നാവിഷ്ണു സജോഷസാ । ഇമാ വർദ്ധന്തു വാങ്ഗിരഃ ।
 ദധുന്തേ വാജേഭി-രാഗതം । രാജന്തീ വിരാജന്തീ ।
 സമ്രാജന്തീ സ്വരാജന്തീ । അർചിഃ ശോചിഃ ।
 തപോ ഹരോ ഭാഃ । അഗ്നിഃ സോമോ ബൃഹസ്പതിഃ ।

വിശ്വേ॑ ദേ॒വാ ഭൂ॒വന॑സ്യ ഗോ॒പാഃ । തേ സർവ്വേ॑ സംഗത്യ॑ ( ) ।
 ഇ॒ദം മേ പ്രാവ॑താ വചഃ॑ । വയൗ॑ സ്യാമ പതയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂ॒വഃ സ്വഃ സ്വാഹാ॑ ॥ 26 (13) (സങ്ഗത്യ॑ ത്രീണി॑ ച (A3))

**3.11.4 അനുവാകം 4 - ചതുർഭിരനുവാക്കൈഃ ചതസ്ര
 ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.4.1

അ॒ന്നപ॑തേ ധ॒ന്നസ്യ॑ നോ ദേ॒ഹി । അ॒ന്നമീ॑വസ്യ॑ ശുഷ്കി॑ണ്ഃ ।
 പ്ര॒പ്രദാ॑താർത്താരി॒ഷഃ ।
 ഊ॒ർജം നോ॑ ധേ॒ഹി ദി॒പദേ॑ ചതു॑ഷ്ഠദേ ।
 അഗ്നേ॑ പൃഥി॒വീപ॑തേ । സോമ॑ വീരു॒ധാം പ॑തേ ।
 തപ്തഃ॑ സമി॒ധാം പ॑തേ । വി॒ഷ്ണവാ॑ശാനാം പതേ ।
 മി॒ത്ര സ॑ത്യാനാം പതേ । വരു॑ണ ധർമ്മ॒ണാം പ॑തേ । 27 (10)

T.B.3.11.4.2

മരു॑തോ ഗണാ॒നാം പ॑തയഃ । രു॒ദ്ര പ॑ശൂനാം പതേ ।
 ഇ॒ന്ദ്രൗജ॑സാം പതേ । ബൃഹ॑സ്സതേ ബ്രഹ്മ॑ണസ്സതേ ।
 ആ രു॒ചാ രോ॑ചേ॒ഹൗ സ്വ॒യം । രു॒ചാ രു॑രുചേ-രോച॑മാനഃ ।
 അ॒തീത്യാ॑ദഃ സ്വരാ॒ഭരേ॑ഹ ।
 തസി॑ൻ. യോനൗ॑ പ്രജ॒നൗ പ്ര॑ജായേയ ।
 വയൗ॑ സ്യാമ പതയോ॑ രയിണാം ।
 ഭൂർ ഭൂ॒വഃ സ്വഃ സ്വാഹാ॑ ( ) ॥ 28 (10)

[വരുണ ധർമ്മണാം പതേ സ്വഃ - സ്വാഹാ ( )] (A4)

**3.11.5 അനുവാകം 5 - ചതുർഭിരനുവാകൈഃ ചതസ്ര
ആഹുതീർജുഹോതി**

T.B.3.11.5.1

സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാഃ ।
 സപ്തർഷയഃ സപ്തധാമ പ്രിയാണി ।
 സപ്ത ഹോത്രോ അനുവിദ്വാൻ ।
 സപ്ത യോനീ-രാപ്യുണസ്വാ ഘൃതേന് ।
 പ്രാചീ ദിക് । അഗ്നിർ ദേവതാ ।
 അഗ്നിഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാമൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി ।
 ദക്ഷിണാ ദിക് । ഇന്ദ്രോ ദേവതാ । **29 (10)**

T.B.3.11.5.2

ഇന്ദ്രഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി । പ്രതീചീ ദിക് ।
 സോമോ ദേവതാ ।
 സോമഃ സ ദിശാം ദേവം ദേവതാനാ-മൃച്ഛതു ।
 യോ മൈതസ്യേ ദിശോ ടദിദാസതി ।
 ഉദീചീ ദിക് । മിത്രാവരുണൗ ദേവതാ ।

മി॒ത്രാവ॑രു॒ണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ । 30 (10)

T.B.3.11.5.3

ഊ॒ർദ്ധ്വാ ദി॒ക് । ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിർ ദേ॒വതാ॑ ॥
ബൃ॒ഹ॒സ്സ॒തിഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ ।
ഇ॒യന്ദി॑ക് । അ॒ദി॒തിർ ദേ॒വതാ॑ ॥
അ॒ദി॒തിഃ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വീൺ ദേ॒വതാ॑നാ-മൃ॒ച്ഛ॑തു ।
യോ മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ॒സതി॑ ।
പു॒രു॒ഷോ ദി॒ക് । പു॒രു॒ഷോ മേ॒ കാമാ॑ൻ
ഥ്സ॒മർദ്ധ॑യതു( ) । 31 (10)

T.B.3.11.5.4

അ॒ന്യോ ജാ॒ഗൃ॒വിഃ പ്രാ॑ണ । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
ബ॒ധിര॑ ആ॒ക്രന്ദ॑യിത-ര॒പാ॒ന । അ॒സാ॒വേഹി॑ ।
ഉ॒ഷ॒സ-മൃ॑ഷ॒സ-മ॒ശീയ॑ । അ॒ഹമ॑സോ ജ്യോതി॑രശീയ ।
അ॒ഹമ॑സോ ടപോ॑ശീയ । വ॒യം സ്യാ॑മ പ॒തയോ॑ രയി॑ണാം ।
ഭൃ॒ഭൃ॒വഃ സ്വഃ॑ സ്വാഹാ ॥ 32 (9) (ദക്ഷി॑ണാ ദി॒ഗിന്ദ്രോ॑ ദേ॒വതാ॑
- മി॒ത്രാവ॑രു॒ണൗ സ॒ ദി॒ശാം ദേ॒വൗ ദേ॒വതാ॑നാമൃ॒ച്ഛ॑തു യോ
മൈ॒തസ്യ॑ ദി॒ശോ ടദി॑ദാ- സത്യർദ്ധ॑യതു - +നവ ച) (A5)

3.11.6 അനുവാകം 6 - ഉപസ്ഥാനം

T.B.3.11.6.1

യത്തേചിതം യദു ചിതന്തേ അഗ്നേ ।
 യത്ത ഊനം യദുതേതിരികതം ।
 ആദിത്യാസ്ത-ദങ്ഗിരസ-ശ്ചിന്വന്തു ।
 വിശ്വേ തേ ദേവാശ്ചിതി-മാപൂരയന്തു ।
 ചിതശ്ചാസി സഞ്ചിതശ്ചാ-സ്യഗ്നേ ।
 ഏതാവായ്ചാസി ഭൂയാഽശ്ചാസ്യഗ്നേ ॥
 ലോകം പൃണച്ഛിദ്രം പൃണ ।
 അഥോ സീദ ശിവാ താം । ഇന്ദ്രാഗ്നീ ത്വാ ബൃഹസ്പതിഃ ।
 അസ്മിൻ. യോനാവസീഷദന് | **33 (9)**

T.B.3.11.6.2

തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
 താ അസ്യ സൂദദോഹസഃ । സോമഃ ശ്രീണന്തി പൃശ്നയഃ ।
 ജന്മം ദേവാനാം വിശഃ । ത്രിഷാ രോചനേ ദിവഃ ।
 തയാ ദേവതയാ ദങ്ഗിരസദ്-ധ്രുവാ സീദ ॥
 അഗ്നേ ദേവാഃ ഇഹാവഹ ।
 ജജ്ഞാനോ വൃകത ബർഹിഷേ ।

അസി ഹാതാ ന ഇഽധ്യഃ ॥

അഗന്മ മഹാ മനസാ യവിഷ്ടം । 34 (10)

T.B.3.11.6.3

യോ ദീദായ സമീദ്ധഃ സ്വേ ദുരോണേ ।

ചിത്രഭാസു രോദസീ അന്തരുർവീ ।

സ്വാഹുതം ഹിശ്വതഃ പ്രത്യഞ്ചം ॥

മേധാകാരം ഹിദമസ്യ പ്രസാധനം ।

അഗ്നിഃ ഹോതാരം പരിഭൃതമം മതിം ।

ത്വാമർഭസ്യ ഹവിഷഃ സമാനമിത് ।

ത്വാം മഹോ വൃണതേ നരോ നാനൃം ത്വത് ॥

മനുഷ്യാത്ത്വാ നിധീമഹി ।

മനുഷ്യാം സമീധീമഹി । അഗ്നേ മനുഷ്യാ-ദങ്ഗിരഃ । 35 (10)

T.B.3.11.6.4

ദേവാൻ ദേവായതേ യജ ॥ അഗ്നിർ. ഹി വാജിനം ഹിശേ ।

ദദാതി വിശ്വചർഷണിഃ । അഗ്നീ രായേ സ്വാഭുവം ।

സ പ്രീതോ യാതി വാര്യം । ഇഷ്ടം സ്തോതൃഭ്യ ആദര ॥

പൃഷ്ടോ ദിവി പൃഷ്ടോ അഗ്നിഃ പൃഥിവ്യാം ।

പൃഷ്ടോ വിശ്വാ ഓഷധീ-രാവിവേശ ।

വൈശ്വാ॑നരഃ സ॒ഹ॒സാ॒ പൃ॒ഷ്ഠോ॑ അ॒ഗ്നിഃ॑ ।

സ നോ॑ ദി॒വാ സ॒ രി॒ഷഃ പാ॒തു ന॒ക്തം॑ ( ) ॥ 36 (10)

[അസീ॑ഷദൻ. - യവി॑ഷ്യ - മങ്ഗി॑രോ - നക്തം॑( )] (A6)

3.11.7 അനുവാകം 7 - നാചികേതബ്രാഹ്മണം തത്ര അഗ്നിദേവതോപാസനം

T.B.3.11.7.1

അ॒യം വാ॑വ യഃ പ॒വതേ॑ । സോ॒ഗ്നിർ നാ॑ചികേതഃ ।

സ യത് പ്രാ॑ങ് പ॒വതേ॑ । തദ॑-സ്യ ശി॒രഃ ।

അ॒ഥ യദ് ദ॑ക്ഷിണാ । സ ദ॑ക്ഷിണഃ പ॒ക്ഷഃ ।

അ॒ഥ യത് പ്ര॑ത്യക് । തത് പൃ॒ച്ഛം । യദു॑ദങ് ।

സ ഉ॒ത്തരഃ॑ പ॒ക്ഷഃ । 37 (10)

T.B.3.11.7.2

അ॒ഥ യഥ് സ॑ംവാതി ।

തദ॑സ്യ സമ॒ഞ്ചനം॑ ച പ്ര॒സാർണം॑ ച ।

അഥോ॑ സംപദേ॒വാസ്യ॑ സാ ॥

സഹ॑ വാ അ॒സ്മൈ സ॒ കാമഃ॑ പ॒ദ്യതേ॑ ।

യത് കാ॒മോ യ॒ജതേ॑ ।

യോ॒ഗ്നിം നാ॑ചികേതം ചി॒ന്തുതേ॑ । യ ഉ॒ ചൈന॑-മേ॒വം വേദ॑ ॥

യോ ഹ॑ വാ അഗ്നേർ നാചികേത॒സ്യായ॑തനം

പ്രതി॑ഷ്ഠാം വേദ॑ ।

ആയതനവാൻ ഭവതി ।

ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം । 38 (10)

T.B.3.11.7.3

ഹിരണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യായതനം പ്രതിഷ്ഠാ ।

യ ഏവം വേദ । ആയതനവാൻ ഭവതി । ഗച്ഛതി പ്രതിഷ്ഠാം ॥

യോ ഹ വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം വേദ ।

സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ।

ഹിരണ്യം വാ അഗ്നേർ നാചികേതസ്യ ശരീരം ।

യ ഏവം വേദ । സ ശരീര ഏവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥

അഥോ യഥാ രൂക്മ ഉത്-തപ്തോ ഭായാത് । 39 (10)

T.B.3.11.7.4

ഏവമേവ സ തേജസാ യശസാ ।

അസിഷ്ട ലോകേ-ഽമൃഷ്ടിഷ്ട ഭാതി ॥

ഉരവോ ഹ വൈ നാമൈതേ ലോകാഃ ।

യേ ഽവരേണാദിത്യം ।

അഥ ഹൈതേ വരീയാഷ്സോ ലോകാഃ । യേ പരേണാദിത്യം ।

അന്തവന്ത് ഹ വാ ഏഷ ക്ഷയം ലോകം ജയതി ।

യോ ഽവരേണാദിത്യം ।

അഥ ഹൈഷോ ടനന്ത-മപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യഃ പരേണാദിത്യം ( ) ॥ 40 (10)

T.B.3.11.7.5

അനന്തഃ ഹ വാ അപാര-മക്ഷയം ലോകം ജയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
അഥോ യഥാ രഥേ തിഷ്ഠൻ പക്ഷസീ പര്യാവർത്തമാനേ
പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
ഏവ-മഹോരാത്രേ പ്രത്യുപേക്ഷതേ ।
നാസ്യോഹോരാത്രേ ലോകമാപ്നോതഃ ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ 41 (8) (ഉത്തരഃ പക്ഷോ - ഗച്ഛതി
പ്രതിഷ്ഠാം-ഭായാദ്-യഃ പരേണാദിത്യ-+മഷ്ടൗ ച) (A7)

3.11.8 അനുവാകം 8 - നാചികേതോപാഖ്യാനം

T.B.3.11.8.1

ഉശൻ. ഹ വൈ വാജശ്രവസഃ സർവവേദസം ഭദൗ ।
തസ്യ ഹ നാചികേതാ നാമ പുത്ര ആസ ।
തഃ ഹ കുമാരഃ സന്തം ।
ഭക്ഷിണാസു നീയമാനാസു ശ്രദ്ധാഽഽവിവേശ ।

സ ഹോവാച । തത ക്വൈസ്യ മാം ദാസ്യസീതി ।

ദിതീയം തൃതീയം ॥ തച് ഹ പരീത ഉവാച ।

മൃത്യുവേ ത്വാ ദദാമിതി ॥

തച് ഹ സോത്ഥിതം വാഗദിവദതി । 42 (10)

T.B.3.11.8.2

ഗൗതമ കുമാര-മിതി । സ ഹോവാച ।

പരേഹി മൃത്യോർ ഗൃഹാൻ । മൃത്യുവേവൈ ത്വാദദാമിതി ॥

തം വൈ പ്രവസന്തം ഗന്താ-സീതി ഹോവാച ।

തസ്യ സ്മ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്യാൻ ഗൃഹേ വസതാത് ।

സ യദി ത്വാ പൃച്ഛേത് ।

കുമാര കതി രാത്രി-രവാത്സീ-രിതി ।

തിസ്ര ഇതി പ്രതി ബ്രൂതാത് ।

കിം പ്രഥമാച് രാത്രി-മാശ്നാ ഇതി । 43 (10)

T.B.3.11.8.3

പ്രജാം ത ഇതി । കിം ദിതീയാ-മിതി । പശ്യൂസ്തു ഇതി ।

കിം തൃതീയാ-മിതി । സാധുകൃത്യാം ത ഇതി ॥

തം വൈ പ്രവസന്തം ജഗാമ ।

തസ്യ ഹ തിസ്രോ രാത്രി-രനാശ്യാൻ ഗൃഹ ഉവാസ ।

ത-മാഗത്യ പപ്രച്ഛ ।

കുമാ॑ര॒ ക॒തി രാ॒ത്രി-ര॒വാ॒ന്സീ-രി॒തി ।

തി॒സ്ര ഇ॒തി പ്ര॒ത്യു॒വാച॑ । 44 (10)

T.B.3.11.8.4

കി॒ം പ്ര॒ഥ॒മാഃ രാ॒ത്രി-മാ॒ശ്താ ഇ॒തി । പ്ര॒ജാം ത ഇ॒തി ।

കി॒ം ദി॒തീയാ-മി॒തി । പ॒ശുഃസ്തു ഇ॒തി । കി॒ം തൃ॒തീയാ-മി॒തി ।

സാ॒ധു॒കൃ॒ത്യാം ത ഇ॒തി ॥

നമ॑സ്തേ അ॒സ്തു ഭഗ॑വ ഇ॒തി ഹോ॒വാച॑ ।

വ॒രം ഘൃ॑ണീ॒ഷേ-തി॑ ॥ പി॒തർ-മേ॒വ ജീ॑വ॒ന്നയാ॒നീതി॑ ॥

ദി॒തീയാം ഘൃ॑ണീ॒ഷേ-തി॑ । 45 (10)

T.B.3.11.8.5

ഇ॒ഷ്ടാപൂ॑ർത്ത॒യോർ മേ॒ഽക്ഷി॑തി॒ം ബ്രൂ॒ഹീതി॑ ഹോ॒വാച॑ ।

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॒ഗ്നിം നാ॑ചി॒കേത-മു॒വാച॑ ।

ത॒തോ വൈ॑ ത॒സ്യേ-ഷ്ടാ॑പൂർത്തേ॒ നാ ക്ഷീ॑യേതേ ॥

നാ॒സ്യേ-ഷ്ടാ॑പൂർത്തേ॒ ക്ഷീ॑യേതേ ।

യോഽ॒ഗ്നിം നാ॑ചി॒കേതം ചി॑നുതേ । യ ഊ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വഽവേ॑ദ ॥

തൃ॒തീയാം ഘൃ॑ണീ॒ഷേ-തി॑ ।

പു॒നർ മൃ॒ത്യോർ മേ॒ഽപ്ജി॑തി॒ം ബ്രൂ॒ഹീതി॑ ഹോ॒വാച॑ ।

ത॒സ്മൈ ഹൈ॒തമ॒ഗ്നിം നാ॑ചി॒കേത-മു॒വാച॑ ।

ത॒തോ വൈ॑ സോ॒പ പു॒നർ മൃ॒ത്യു-മജ॑യത് । 46 (10)

T.B.3.11.8.6

അപ പുനർ മൃത്യും ജയതി ।
യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ ॥ യ ഉ ചൈന-മേവംഽവേദ ॥
പ്രജാപതിർ വൈ പ്രജാകാമ-സ്തപോ തപ്യത ।
സ ഹിരണ്യ-മുദാസ്യത് । ത-ദഗ്നു പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്യെ നാചുദയത് । തദ് ദിതീയം പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്യെ നൈ-വാചുദയത് ।
തത് തൃതീയം പ്രാസ്യത് । 47 (10)

T.B.3.11.8.7

ത-ദസ്യെ നൈ-വാചുദയത് ।
ത-ദാത്മ-ന്നേവ ഹൃദയേഽഗ്നു വൈശ്യാനരേ പ്രാസ്യത് ।
ത-ദസ്മാ അചുദയത് । തസ്മാദ്ധിരണ്യം കനിഷ്ഠം ധനാനാം ।
ഭൂഞ്ജത് പ്രിയതമം । ഹൃദയജഃ ഹി ।
സ വൈ തമേവ നാവിന്ദത് ।
യസ്യെ താം ദക്ഷിണാ-മനേഷ്യത് ।
താഃ സ്വാധൈവ ഹസ്തായ ദക്ഷിണായാനയത് ।
താം പ്രത്യഗൃഹ്ണാത് । 48 (10)

T.B.3.11.8.8

ദക്ഷായ ത്വാ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണാമീതി ।
സോ ഽദക്ഷത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ ।

ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ | യ ഏവം വേദ ||
 ഏതദ്ധ സ വൈ തദ് വിദാഃസോ വാജശ്രവസാ ഗോതമാഃ |
 അപ്യനുദേശ്യാം ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്ണന്തി |
 ഉദയേന വയം ദക്ഷിഷ്യാമഹ ഏവ ദക്ഷിണാം
 പ്രതിഗൃഹ്യേതി | തേ ദക്ഷന്ത ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |
 ദക്ഷതേ ഹ വൈ ദക്ഷിണാം പ്രതിഗൃഹ്യ |
 യ ഏവം വേദ ( ) | പ്ര ഹാന്യം വ്ലീനാതി || 49 (11)

(വദ - ത്യാശ്ശാ ഇത് - യുവാച - ദിതീയം വൃണീഷേ-
 ത്വജയത് - ത്വതീയം പ്രാസ്യ - ദഗൃഹ്ണാദ് - യ ഏവം
 വേദൈകം ച) (A8)

3.11.9 അനുവാകം 9 - ചയനപ്രയോഗഃ

T.B.3.11.9.1

തദ് ഹൈത-മേകേ പശുബന്ധ ഏവോത്തരവേദാഃ
 ചിന്യതേ |

ഉത്തരവേദിസമ്മിത ഏഷോഽഗ്നിരിതി വദന്തഃ |
 തന്ന തഥാ കൂര്യാത് | ഏത-മഗ്നിം കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സ ഏനം കാമേന വൃജ്യാഃ | കാമേന വൃർദ്ധയേത് |
 സൗമ്യേ വാവൈ-നമദ്ധാരേ ചിന്വീത |
 യത്ര വാ ദുയിഷ്ടാ ആഹുതയോ ഹൂയേരന് |

ഏത-മഗ്നിം കാമേന സമർദ്ധയതി ।

സ ഏനം കാമേന സമൃദ്ധഃ । 50 (10)

T.B.3.11.9.2

കാമേന സമർദ്ധയതി ॥ അഥ ഹൈനം പുരർഷയഃ ।

ഉത്തരവേദ്യാ-മേവ സത്രിയ-മചിന്വത ।

തതോ വൈ തേഽവിന്ദന്ത പ്രജാം ।

അഭി സ്വർഗം ലോക-മജയന് ।

വിന്ദന്ത ഏവ പ്രജാം । അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈനം വായുർ. ജദ്ധികാമഃ । 51 (10)

T.B.3.11.9.3

യഥാ നൃപ-മേവോപദധേ ।

തതോ വൈ സ ഏതാ-മൃദ്ധി-മാർജ്ജ്യാത് ।

യാ-മിദം വായുർ. ജദ്ധഃ । ഏതാ-മൃദ്ധി-മൃദ്ധ്നോതി ।

യാ-മിദം വായുർ. ജദ്ധഃ ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈനം ഗോബലോ വാർഷ്ണഃ പശുകാമഃ ।

പാങ്ക്ത-മേവ ചികൃത്യ । പഞ്ച പുരസ്താത് । 52 (10)

T.B.3.11.9.4

പഞ്ച ദക്ഷിണതഃ । പഞ്ച പശ്ചാത് । പഞ്ചോത്തരതഃ ।
 ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ സഹസ്രം പശൂൻ പ്രാപ്നോത് ।
 പ്ര സഹസ്രം പശു-നാപ്നോതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈനം പ്രജാപതിർ ജൈഷ്ഠ്യകാമോ
 യശസ്താമഃ പ്രജനനകാമഃ ।
 ത്രിവൃത-മേവ ചികേ । 53 (10)

T.B.3.11.9.5

സപ്ത പുരസ്താത് । തിസ്രോ ദക്ഷിണതഃ । സപ്ത പശ്ചാത് ।
 തിസ്ര ഉത്തരതഃ । ഏകാം മദ്ധ്യേ ।
 തതോ വൈ സ പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്നോത് ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായത । യാമിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 ത്രിവൃദ് വൈ ജൈഷ്ഠ്യം । മാതാ പിതാ പുത്രഃ । 54 (10)

T.B.3.11.9.6

ത്രിവൃത് പ്രജനനം । ഉപസ്ഥോ യോനിർ മദ്ധ്യമാ ।
 പ്ര യശോ ജൈഷ്ഠ്യ-മാപ്നോതി ।
 ഏതാം പ്രജാതിം പ്രജായതേ । യാ-മിദം പ്രജാഃ പ്രജായന്തേ ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിന്തതേ । യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

അഥ ഹൈന-മിന്ദ്രോ ജൈഷ്ട്യകാമഃ ।
 ഊർദ്ധ്വാ ഏവോ-പദധേ ।
 തതോ വൈ സ ജൈഷ്ട്യ-മഗച്ഛത് । 55 (10)

T.B.3.11.9.7

ജൈഷ്ട്യം ഗച്ഛതി । യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥
 അഥ ഹൈന-മസാവാദിത്യഃ സ്വർഗകാമഃ ।
 പ്രാചീരേവോപദധേ ।
 തതോ വൈ സോഽഭി സ്വർഗം ലോക-മജയത് ।
 അഭി സ്വർഗം ലോകം ജയതി ।
 യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।
 യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥ സ യദീച്ഛത് । 56 (10)

T.B.3.11.9.8

തേജസ്വി യശസ്വി ബ്രഹ്മവർചസി സ്യാ-മിതി ।
 പ്രാണാ ഹോതുർദ്ധിഷ്ട്യാ-ദൃഥ്സർപേത് ।
 യേയം പ്രാഗാദ് യശസ്വതീ । സാ മാ പ്രോർണോതു ।
 തേജസാ യശസാ ബ്രഹ്മവർചസേ-നേതി ।
 തേജസ്-വ്യുവ യശസ്വി ബ്രഹ്മവർചസി ഭവതി ॥
 അഥ യദീച്ഛത് । ഭൂയിഷ്ഠം മേ ശ്രദ്-ദധീരന് ।

ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ നയേയു-രിതി ।
 ദക്ഷിണാസു നീയമാനാസു പ്രാച്യേഹി പ്രാച്യേഹീ-
 തി പ്രാചീ ജുഷാണാ വേതാജ്യസ്യ സ്വാഹേതി
 സ്രുവേണോ-പഹത്യാ-ഹവനീയേ ജുഹുയാത് ॥ 57 (10)

T.B.3.11.9.9

ഭൂയിഷ്ഠ-മേവാസൈ ശ്രദ്-ദധതേ ।
 ഭൂയിഷ്ഠാ ദക്ഷിണാ നയന്തി ॥ പുരീഷ-മുപധായ ।
 ചിതിക്തപിദി-രദിമൃശ്യ । അഗ്നിം പ്രണീയോപസമാധായ ।
 ചതസ്ര ഏതാ ആഹുതീർ ജുഹോതി ।
 തമഗ്നേ രുദ്ര ഇതി ശതരുദ്രീയസ്യ രൂപം ।
 അഗ്നാ-വിഷ്ണു ഇതി വസോർദ്ധാരായാഃ ।
 അന്നപത ഇത്യന്ന ഹോമഃ ।
 സപ്ത തേ അഗ്നേ സമിധഃ സപ്ത ജിഹ്വാ ഇതി
 വിശ്വപ്രീഃ ( ) ॥ 58 (10)

[സമൃദ്ധ - ഋദ്ധികാമഃ- പുരസ്താച് - ചികേ - പുത്രോ -
 ഹൃച്ഛ - ദിച്ഛേ- ജ്ജുഹുയാദ് - വിശ്വപ്രീഃ ( )] (A9)

Special Korvai

(പുരർ.ഷയോ വായുർ ഗോബലഃ സഹസ്രം പ്രജാപതി
 സ്രീവൃദിന്ദ്രോ ഹസാവാദിത്യഃ സ യദീച്ഛേത്)

3.11.10 അനുവാകം 10 - തത്പ്രശംസാ

T.B.3.11.10.1

യാം പ്രഥമാ-മിഷ്ടകാ-മുപദധാതി ।
 ഇമം തയാ ലോക-മഭി ജയതി ।
 അഥോ യാ അസ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
 താസാഽ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം ദിതീയാ-മുപദധാതി ।
 അന്തരിക്ഷ ലോകം തയാ-ഭിജയതി ।
 അഥോ യാ അന്തരിക്ഷ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
 താസാഽ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യാം തൃതീയാ-മുപദധാതി ।
 അമും തയാ ലോക-മഭിജയതി । 59 (10)

T.B.3.11.10.2

അഥോ യാ അമുഷ്മിൻ ലോകേ ദേവതാഃ ॥
 താസാഽ സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 അഥോ യാ അമു-രിതരാ അഷ്ടാദശ ।
 യ ഏവാമീ ഉരവശ്ച വരീയാഽസശ്ച ലോകാഃ ।
 താനേവ താഭി-രഭിജയതി ॥
 കാമചാരോ ഹ വാ അസ്യോരുഷു ച വരീയസ്സു ച
 ലോകേഷു ഭവതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ ।

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । 60 (10)

T.B.3.11.10.3

ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ । വർഷാ ഉത്തരഃ । ശരത് പുഷ്പം ।

മാസാഃ കർമ്മകാരാഃ । അഹോരാത്രേ ശതരുദ്രീയം ।

പർജന്യോ വസോർദ്ധാരാ ।

യഥാ വൈ പർജന്യഃ സുവൃഷ്ടം വൃഷ്ടാ ।

പ്രജാഭ്യഃ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।

ഏവ-മേവ സ തസ്യ സർവാൻ കാമാൻമ് സംപൂരയതി ।

യോഽഗ്നിം നാചികേതം ചിനുതേ । 61 (10)

T.B.3.11.10.4

യ ഉ ചൈന-മേവം വേദ ॥

സംവത്സരോ വാ അഗ്നിർ നാചികേതഃ ।

തസ്യ വസന്തഃ ശിരഃ । ഗ്രീഷ്മോ ദക്ഷിണഃ പക്ഷഃ ।

വർഷാഃ പുഷ്പം । ശര-ദുത്തരഃ പക്ഷഃ । ഹേമന്തോ മദ്ധ്യം ।

പൂർവപക്ഷാശ്ചിതയഃ । അപരപക്ഷാഃ പൂർവീഷം ।

അഹോരാത്രാണീഷ്ടകാഃ ( ) ।

ഏ॒ഷ വാ॒വ സോ॑ഽഗ്നി-॒രഗ്നി॑മയഃ പു॒നർണ॑വഃ ।
 അ॒ഗ്നിമ॑യോ ഹ॒ വൈ പു॑നർണ॒വോ ഭൂ॒താ ।
 സ്വ॒ർഗം ഘോ॑ക-മേ॒തി । ആ॒ദി॒ത്യസ്ത॒സായു॑ജ്യം ।
 യോ॑ഽഗ്നിം നാ॒ചികേ॑തം ചി॒നുതേ॑ ।
 യ ഉ॑ ചൈ॒ന-മേ॒വം വേ॑ദ ॥ 62 (16)

(അ॒മൃം തയാ॑ ഘോ॒കമ॑ദിജയതി - ശി॒ർ - ശ്ചി॒നുത - ഇ॒ഷ്ടകാഃ
 ഷ॒ഽപ്) (A10)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 10 Anuvaakams :-

(ഘോ॒ക - സ്വ॒മഗ്നേ॑ - ടഗ്നാ॑വിഷ്ണു - അ॒ന്നപ॑തേ - സ്വ॒പ്തേ
 അ॒ഗ്നേ - യ॒ത്തേ ടചി॑തമ - യം ഘോ॑വാ - വോ॒ശൻ. ഹ॒ വൈ -
 തച് ഹൈ॒തം - ഘോ॑വാ പ്ര॒ഥമാ॑മിഷ്ട॒കാം ദശ॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(ഘോ॒ക - ആ॒ദി॒ത്യ - ഓജോ॑ - ടസ്യു॑ർദ്ധ്വാ ദി॒ഗ - ന॒ന്തച്
 ഹ॒ വൈ - കാ॒മേന॑ - ഗ്രീ॒ഷ്മോ॑ ദി॒ഷഷ്ടിഃ॑)

തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം-(TB 3.11)

First and Last Padam 2nd Prapaatakam of Kaatakam:-

(ലോകോ - വേദ)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

കാഠകേ ദിതീയഃ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

=====

3.11 For Kaatakam - 2 (TB 3.11)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	21	172
Anuvakam 2	4	44
Anuvakam 3	1	13
Anuvakam 4	2	39
Anuvakam 5	4	20
Anuvakam 6	4	40
Anuvakam 7	5	48
Anuvakam 8	8	81
Anuvakam 9	9	90
Anuvakam 10	4	46
Total →	62	593

ഓം നമഃ പരമാത്മനേ, ശ്രീ മഹാഗണപതയേ നമഃ,

ശ്രീ ഗുരുഭ്യോ നമഃ , ഹരിഃ ഓം

3. കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണം

3.12 തൃതീയാഷ്ടകേ - കാഠകേ തൃതീയഃ പ്രശ്നഃ-

ചാതുർഹോത്രചയനം വൈശ്വസ്യജചയനം ച

3.12.1 അനുവാകം 1 - അനുവാകേ

വൈശ്വസ്യജചയനാങ്ഗഭൂതാഃ ദിവശ്ശേനയ ഇഷ്ടയഃ

T.B.3.12.1.1

“തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസ്തമാ{21}” “ശ്യാമ തം കാമമഗ്നേ{22}” ।

“ആശാനാം ത്വാ{23}” “വിശ്വാ ആശാഃ{24}” ।

“അനു നോഽഭ്യാനുമതി{25}” “രന്നിദനുമതേ ത്വാം{26}” ।

“കാമോ ഭൂതസ്യ{27}” “കാമസ്തദഗ്നേ{28}” ।

“ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29}” “പിതാ വിരാജാം{30}” ।

“യജേന്താ രായോ{31}” “ഽയം യജന്തഃ{32}” ।

“ആപോ ഭദ്രാ{33}” “ആദിത്പശ്യാമി{34}” ।

“തുഭ്യം ഭരന്തി{35}” “യോ ദേഹ്യഃ{36}” ।

“പൂർവം ദേവാ{37}” “അപരേണ പ്രാണാപാനൗ{38}” ।

“ഹവ്യവാഹൗ{39}” “സിഷ്ടം{40}” ॥ 1 (10) (തുഭ്യം ദശ) (A1)

3.12.2 അനുവാകം 2 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.2.1

ദേവേഭ്യോ വൈ സ്വർഗോ ലോകസ്തിരോഽഭവത് ।
 തേ പ്രജാപതി-മബ്രുവന് ।
 പ്രജാപതേ സ്വർഗോ വൈ നോ ലോകസ്തിരോഽഭൂത് ।
 തമന്വിച്ഛേതി । തം യജ്ഞക്രതുഭി-രന്വൈച്ഛത് ।
 തം യജ്ഞക്രതുഭിർ നാനവിന്ദത് ।
 തമിഷ്ടിഭി-രന്വൈച്ഛത് । തമിഷ്ടിഭി-രനവിന്ദത് ।
 തദിഷ്ടീനാ-മിഷ്ടിത്വം । ഏഷ്ടയോ ഹവൈ നാമ ।
 താ ഇഷ്ടയ ഇത്യാചക്ഷതേ പരോക്ഷേണ ।
 പരോക്ഷ പ്രിയാ ഇവ ഹി ദേവാഃ ॥ 2 (12)

T.B.3.12.2.2

തമാശാഽബ്രവീത് । പ്രജാപത ആശയാ വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വാ ആശാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യാഽശാ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസിതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 ആശായൈ ചരും । അനുമത്യൈ ചരും ।

തത്തോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യാഃശാ॑ ഭവത് ।
അ॒നു സ്വ॒ർഗം ഘോ॑ക-മ॒വി॒ന്ദത് ।
സ॒ത്യാ ഹ॒ വാ അ॒സ്യാശാ॑ ഭവതി ।
അ॒നു സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം വി॒ന്ദതി ।
യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒ന ദേ॒വം വേ॑ദ ॥
സോ॒ഽത്ര॑ ജുഹോതി ।
അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ സ്വാ॒ഹാഃശാ॑യൈ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
അ॒നു॒മ॒ന്തൈ॒ സ്വാഹാ॑ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
സ്വ॒ർഗായ॑ ഘോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാഃഗ്നയേ॑
സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ॒ സ്വാഹേ॑തി ॥ 3 (19)

T.B.3.12.2.3

തം കാ॒മോഽബ്ര॑വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ കാ॒മേന॑ വൈ॒ ശ്രാമ്യ॑സി ।
അ॒ഹമു॒വൈ കാ॒മോഽസ്മി॑ । മാം നു॑ യ॒ജസ്വ॑ ।
അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യഃ കാ॒മോ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
അ॒നു സ്വ॒ർഗം ഘോ॑കം വേ॒മ്സ്യ॑സി॒തി ।
സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ പു॒രോ॒ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
നി॒രവ॑പത് ।
കാ॒മായ ച॒രും । അ॒നു॒മ॒ന്തൈ॒ ച॒രും ।
തത്തോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യഃ കാ॒മോഽഭ॑വത് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സത്യോ ഹ വാ അസ്യ കാമോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ ।
 യ ഉ ചൈന്നദേവം വേദ । സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ കാമായ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 4 (19)

T.B.3.12.2.4

തം ബ്രഹ്മാഽബ്രവീത് । പ്രജാപതേ ബ്രഹ്മണാ വൈശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ ബ്രഹ്മാഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।
 ബ്രഹ്മണേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ ബ്രഹ്മണാൻ. യജേന്താഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

ബ്രഹ്മണാൻ. ഹ വാ അസ്യ യജ്ഞോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജൂഹോതി ।

അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ബ്രഹ്മണേ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 5 (19)

T.B.3.12.2.5

തം യജ്ഞോഽബ്രവീത് ।
 പ്രജാപതേ യജ്ഞേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।
 അഹമു വൈ യജ്ഞോഽസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യോ യജ്ഞോ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।

യജ്ഞായ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യോ യജ്ഞോഽഭവത് ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യോ ഹ വാ അസ്യ യജ്ഞോ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ യജ്ഞായ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 6 (19)

T.B.3.12.2.6

തമാപോഽബ്രൂവന് ॥
 പ്രജാപതേഽഹ്നു വൈ സർവേ കാമാഃ ശ്രീതാഃ ।
 വയമു വാ ആപഃ സുഃ । അസ്മാന്നു യജസ്വ ।
 അഥ ത്വയി സർവേ കാമാഃ ശ്രയിഷ്യന്തേ ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിർവപത് ।
 അദ്ഭ്യശ്ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്മിൻ മ്സർവേ കാമാ അശ്രയന്ത ।
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സർവേ॑ ഹ॒ വാ അ॒സ്മിൻ॑ കാ॒മാഃ॑ ശ്ര॒യന്തേ॑ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം॑ ലോ॒കം വി॑ന്ദതി ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॒ചൈ॑നദേ॒വം വേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര॑ ജൂഹോതി ।

അ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ സ്വാ॒ഹാഽഭ്യഃ॑ സ്വാ॒ഹാ॑ ।
 അ॒നു॒മത്യേ॑ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാ॒ഹാ॑ ।
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാഽഗ്നയേ॑ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ॒
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 7 (19)

T.B.3.12.2.7

ത॒മഗ്നി॑ർ ബ॒ലിമാ॑ന॒ബ്ര॒വീത് ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേ॒ ഽഗ്നയേ॑ വൈ ബ॒ലിമ॑തേ॒ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑
 ബ॒ലിഃ॑ ഹ॒രന്തി॑ ।
 അ॒ഹമു॒വാ അ॒ഗ്നിർ ബ॒ലിമാ॑ന॒സ്മി । മാ॑ം നു യ॒ജസ്വ॑ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലിഃ॑ ഹ॒രിഷ്യ॑ന്തി ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം॑ ലോ॒കം വേ॑മ്സ്യ॒സീതി॑ ।
 സ ഏ॒തമ॒ഗ്നയേ॑ കാ॒മായ പു॒രോ॒ധാശ്-മ॒ഷ്ടാക॑പാലം
 നി॒രവ॑പത് ।
 അ॒ഗ്നയേ॑ ബ॒ലിമ॑തേ॒ ച॒രും । അ॒നു॒മത്യേ॑ ച॒രും ।
 ത॒തോ॒ വൈ ത॒സ്മൈ॑ സർവാ॑ണി ഭൂ॒താനി॑ ബ॒ലി-മ॑ഹ॒രന് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।
 സർവാണി ഹ വാ അസ്മൈ ഭൂതാനി ബലിഃ ഹരന്തി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ ബലിമതേ സ്വാഹാ ॥
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ॥
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാ ഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 8 (19)

T.B.3.12.2.8

തമനുവിത്തി-രബ്രവീത് ।
 പ്രജാപതേ സ്വർഗം വൈ ലോക-മനു-വിവിമ്സസി ।
 അഹമു വാ അനുവിത്തിരസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।
 അഥ തേ സത്യാ ഽനുവിത്തിർ ഭവിഷ്യതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേമ്സ്യസീതി ।
 സ ഏതമഗ്നയേ കാമായ പുരോധാശ-മഷ്ടാകപാലം
 നിരവപത് ।
 അനുവിന്ത്യേ ചരും । അനുമത്യേ ചരും ।
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യാ ഽനുവിത്തിരഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോക-മവിന്ദത് ।
 സത്യാ ഹ വാ അസ്മാന്നുവിത്തിർ ഭവതി ।
 അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।
 സോഽത്ര ജുഹോതി ।
 അഗ്നയേ കാമായ സ്വാഹാസ്മുവിത്തേത്യ സ്വാഹാ ।
 അനുമത്തേത്യ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാസ്മഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി ॥ 9 (19)

T.B.3.12.2.9

താ വാ ഏതാസ്തപ്ത സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാർഃ ।
 ദിവഃ ശ്യേനയോ സ്മുവിത്തയോ നാമ ।
 ആശാ പ്രഥമാഽർക്ഷതി । കാമോ ദിതീയാം ।
 ബ്രഹ്മ തൃതീയാം । യജ്ഞശ്ചതുർഥീം । ആപഃ പഞ്ചമീം ।
 അഗ്നിർ ഖലിമാൻ-മ്ഷഷ്ടീം । അനുവിത്തിഃ സപ്തമീം ।
 അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
 കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
 യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
 താസ്മനിഷ്ടി ।

പ॒ഷ്ടൗ॒ഹീ॒ വരാ॑ം ദ॒ദ്യാത് ക॒ച്ഛ॒ സഞ്ച॑ ।
 സ്രീ॒യൈചാ॒ഭാ॒രച്ഛ॒ സമൃ॑ദ്ധ്യേ ॥ 10 (16)

(No Korvai for Anuvaakam 2)

3.12.3 അനുവാകം 3 – അപാഘാ നാമേഷ്ടയഃ

T.B.3.12.3.1

തപ॒സാ ദേ॒വാ ദേ॒വതാ॑-മ॒ഗ്ര ആ॑യന് ।
 തപ॒സർഷ॑യഃ സ്വ॒രന്വ॑വി॒ന്ദന് ।
 തപ॒സാ സ॒പതാ॑ൻ പ്ര॒ണുദാ॑മാരാ॒തീഃ ।
 യേനേ॒ദം വി॒ശ്വാം പ॑രി॒ഭൂതം॑ യദ॒സ്തി ॥
 പ്ര॒ഥ॒മജം॑ ദേ॒വച്ഛ॒ ഹ॒വിഷാ॑ വി॒ധേമ॑ ।
 സ്വ॒യംഭൂ॑ ബ്ര॒ഹ്മ പ॑ര॒മം തപോ॑ യത് ।
 സ ഏ॒വ പു॒ത്രഃ സ॒ പിതാ॑ സ॒ മാതാ॑ ।
 തപോ॑ ഹ॒ യക്ഷം॑ പ്ര॒ഥ॒മച്ഛ॒ സംബ॑ഭൂ॒വ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ ദേ॒വോ ദേ॒വതാ॑മ॒ശ്നുതേ॑ ।
 ശ്ര॒ദ്ധാ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ലോ॑ക॒സ്യ ദേ॒വീ ॥ 11 (10)

T.B.3.12.3.2

സാ നോ॑ ജു॒ഷാണോ॑പ॒ യജ്ഞം॑-മാ॒ഗാത് ।
 കാ॒മ॒വ॒സ്സാ മൃ॑തം ദു॒ഹാ॑നാ ॥
 ശ്ര॒ദ്ധാ ദേ॒വീ പ്ര॒ഥ॒മജാ॑ ഋ॒തസ്യ॑ ।
 വി॒ശ്വാ॑സ്യ॒ ഭർത്രി॑ ജഗ॒തഃ പ്ര॑തി॒ഷ്ഠാ ।

താഽ ശ്രദ്ധാഽ ഹവിഷാ യജാമഹേ ।
സാ നോ ലോക-മമൃതം ദധാതു ।
ഈശാനാ ദേവീ ഭുവനസ്യാധിപതീ ॥
ആഗാമ്സത്യഽ ഹവിരിദം ജുഷാണം ।
യസ്മാദേദവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച വിശേ ॥
തസ്മൈ വിധേമ ഹവിഷാ ഘൃതേന । 12 (10)

T.B.3.12.3.3

യഥാ ദേവൈഃ സധമാദം മദേമ ॥
യസ്യ പ്രതിഷ്ഠോർ വന്തരിക്ഷം ।
യസ്മാദേദവാ ജജ്ഞിരേ ഭുവനഞ്ച സർവേ ॥
തമ്സത്യമർച-ദൃപയജ്ഞം ന ആഗാത് ।
ബ്രഹ്മാഹുതീ-രുപമോദമാനം ॥
മനസോ വശേ സർവമിദം ബഭൂവ ।
നാനൃസ്യ മനോ വശമനീയായ ।
ഭീഷ്ണോ ഹി ദേവഃ സഹസഃ സഹീയാൻ ।
സ നോ ജുഷാണ ഉപ യജ്ഞമാഗാത് ॥
ആകൃതീനാ-മധിപതിം ചേതസാം ച । 13 (10)

T.B.3.12.3.4

സ॒ക॒ല്പ॒ജു॒തിം॑ ദേ॒വം വി॒പ॒ശ്ചിം॑ ।
 മ॒നോ॑ രാ॒ജാ॒ന॒മി॒ഹ വർദ്ധ॑യന്തഃ ।
 ഉ॒പ॒ഹ॒വേ॑ ഽസ്യ॒ സു॒മ॒തൗ॑ സ്യാമ ॥
 ച॒ര॒ണം പ॒വി॒ത്രം ി॒തം പൂ॒രാ॒ണം॑ ।
 യേന॑ പൃ॒തസ്ത॑രതി ദു॒ഷ്ട॒താനി॑ ।
 തേന॑ പ॒വി॒ത്രേ॑ണ ശു॒ദ്ധേ॑ന പൃ॒താഃ॑ ।
 അ॒തി പാപ്॑മാന-മരാ॒തിം തരേ॑മ ॥
 ലോ॒ക॒സ്യ॒ ദ്വാ॒ര-മർചി॑മത് പ॒വി॒ത്രം॑ ।
 ജ്യോതി॑ഷ്ഠദ് ദ്രാജ॒മാനം॑ മഹ॒സ്വത്॑ ।
 അ॒മൃ॒ത॒സ്യ॒ ധാ॒രാ ബ॒ഹു॒ധാ ദോഹ॑മാനം ( ) ।
 ച॒ര॒ണം നോ॑ ലോ॒കേ സു॒ധി॒താം ദധാ॑തു ॥
 “അ॒ഗ്നിർ മൂർദ്ധാ{41}” “ഭു॒വഃ{42}” ॥
 അ॒നു നോ॒ഽഭ്യാ॒നു॒മതി॑{43}” “ര॒ന്ധി-ദ॒നു॒മതേ॒ത്വം{44}” ॥
 “ഹ॒വൃ॒വാഹഃ{45}” “സ്വി॑ഷ്ടം{46}” ॥ 14 (14) (ഭേ॒വ? -
 ഫ॒ലൃതേ॑ന - ചേ॒ത॒സാം ച - ദോഹ॑മാനം ച॒ത്വാരി॑ ച) (A3)

3.12.4 അനുവാകം 4 - താസാം ബ്രാഹ്മണം

T.B.3.12.4.1

ദേവേഭ്യോ॑ വൈ॒ സ്വർഗോ॑ ലോ॒കസി॑രോ॒ഽഭവത്॑ ।
 തേ പ്ര॒ജാപ॑തി-മ॒ബ്രുവ॑ൻ ।
 പ്ര॒ജാപ॑തേ സ്വർഗോ॑ വൈ॒ നോ ലോ॒കസി॑രോ॒ഽഭൂത് ।
 തമ॑നി॒ച്ഛേതി॑ । തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭി-ര॑ന്നെ॒ച്ഛത്॑ ।
 തം യ॑ജ്ഞക്ര॒തുഭിർ നാ॑ന॒വിന്ദ॑ത് । തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॑ന്നെ॒ച്ഛത്॑ ।
 തമി॑ഷ്ടി॒ഭി-ര॑ന॒വിന്ദ॑ത് । തദി॑ഷ്ടീ॒നാ-മി॑ഷ്ടി॒ത്വം ।
 ഏ॒ഷ്ടയോ॑ ഹ॒ വൈ॒ നാമ॑ ।
 താ ഇ॒ഷ്ടയ॑ ഇ॒ത്യാച॑ക്ഷ॒തേ പ॒രോക്ഷ॑ണ ।
 പ॒രോക്ഷ॑പ്രിയാ ഇ॒വ ഹി॑ ദേ॒വാഃ ॥ 15 (12)

T.B.3.12.4.2

തം തപോ॑ഽ ബ്ര॒വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ തപ॒സാ വൈ॒ ശ്രാമ്യ॑സി ।
 അ॒ഹമു॑ വൈ॒ തപോ॑ഽ സ്മി॒ । മാം നു॑ യജ॒സ്വ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യം തപോ॑ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
 അ॒നു സ്വർഗം॑ ലോ॒കം വേ॒മ്സ്യ॑സി॒തി ।
 സ ഏ॒തമാ॑ഗേ॒യ-മ॒ഷ്ടാക॑പാ॒ലം നി॑ര॒വപ॑ത് । തപ॑സേ ച॒രും ।
 അ॒നു മ॒തൈ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ॒ തസ്യ॑ സ॒ത്യം തപോ॑ ഽഭ॒വത് ।
 അ॒നു സ്വർഗം॑ ലോ॒കമ॑വി॒ന്ദത്॑ ।

സ॒ത്യ ഘ॒ ഹ വാ॒ അ॒സ്യ॒ തപോ॑ ഭ॒വതി॑ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॑കം വി॒ന്ദതി॑ ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ ।
 സോ॒ഽത്ര ജൂ॒ഹോതി॑ । അ॒ഗ്നയേ॑ സ്വാ॒ഹാ തപ॑സേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
 അ॒നു॒മന്തൈ॑ സ്വാ॒ഹാ പ്ര॒ജാപ॑തയേ॒ സ്വാഹാ॑ ॥
 സ്വ॒ർഗായ॑ ലോ॒കായ॑ സ്വാ॒ഹാ॒ഽഗ്നയേ॑ സി॒ഷ്ടകൃ॑തേ
 സ്വാ॒ഹേതി॑ ॥ 16 (19)

T.B.3.12.4.3

തഃ ശ്ര॒ദ്ധാഽബ്ര॑വീത് । പ്ര॒ജാപ॑തേ ശ്ര॒ദ്ധയാ॑ വൈ ശ്രാ॒മ്യസി॑ ॥
 അ॒ഹമു॑ വൈ ശ്ര॒ദ്ധാഽസ്മി॑ । മാം നു॒ യജ॑സ്വ ।
 അ॒ഥ തേ॑ സ॒ത്യാ ശ്ര॒ദ്ധാ ഭ॒വിഷ്യ॑തി ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॑കം വേ॒മ്സ്യ॑സി॒തി ।
 സ ഏ॒തമാ॑ഗ്നേ॒യ-മ॒ഷ്ടാക॑പാ॒ലം നി॑രവ॒പത് ।
 ശ്ര॒ദ്ധായൈ॑ ച॒രും । അ॒നു॒മന്തൈ॑ ച॒രും ।
 തതോ॑ വൈ ത॒സ്യ സ॒ത്യാ ശ്ര॒ദ്ധാഭ॑വത് ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॑കമ॒വിന്ദ॑ത് ।
 സ॒ത്യാ ഹ വാ॒ അ॒സ്യ ശ്ര॒ദ്ധാ ഭ॒വതി॑ ।
 അ॒നു സ്വ॒ർഗം ലോ॑കം വി॒ന്ദതി॑ ।
 യ ഏ॒തേന॑ ഹ॒വിഷാ॑ യ॒ജതേ॑ । യ ഉ॑ ചൈ॒നദേ॒വം വേ॑ദ ।

സോഽത്ര ജുഹോതി ।

അഗ്നയേ സ്വാഹാ ശ്രദ്ധായൈ സ്വാഹാ ।

അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്യകൃതേ

സ്വാഹേതി ॥ 17 (19)

T.B.3.12.4.4

തച് സത്യമബ്രവീത് । പ്രജാപതേ സത്യേന വൈ ശ്രാമ്യസി ।

അഹമു വൈ സത്യമസ്മി । മാം നു യജസ്വ ।

അഥ തേ സത്യച് സത്യം ഭവിഷ്യതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്സ്യസിതി ।

സ ഏതമാഽഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് ।

സത്യായ ചരും । അനുമന്തൈ ചരും ।

തതോ വൈ തസ്യ സത്യച് സത്യമഭവത് ।

അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് ।

സത്യച് ഹ വാ അസ്യ സത്യം ഭവതി ।

അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।

യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ । യ ഉചൈനദേവം വേദ ।

സോഽത്ര ജുഹോതി । അഗ്നയേ സ്വാഹാ സത്യായ സ്വാഹാ ।

അനുമന്തൈ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ ।

സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
സ്വാഹേതി || 18 (19)

T.B.3.12.4.5

തം മനോബ്രവീത് | പ്രജാപതേ മനസാ വൈ ശ്രാമ്യസി |
അഹമു വൈ മനോസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
അഥ തേ സത്യം മനോ ഭവിഷ്യതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വേമസ്യസീതി |
സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
മനസേ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
തതോ വൈ തസ്യ സത്യം മനോഭവത് |
അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
സത്യം ഹ വാ അസ്യ മനോ ഭവതി |
അനു സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ |
യ ഉചൈന ദേവം വേദ | സോത്ര ജൂഹോതി |
അഗ്നയേ സ്വാഹാ മനസേ സ്വാഹാ |
അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഗ്നയേ
സിഷ്ടകൃതേ സ്വാഹേതി || 19 (19)

T.B.3.12.4.6

തം ചരണമബ്രവീത് | പ്രജാപതേ ചരണേന വൈ ശ്രാമ്യസി |
 അഹമു വൈ ചരണമസ്മി | മാം നു യജസ്വ |
 അഥ തേ സത്യം ചരണം ഭവിഷ്യതി |
 അനു സ്വർഗം ലോകം വേദ്യസ്യസീതി |
 സ ഏതമാഗ്നേയ-മഷ്ടാകപാലം നിർവപത് |
 ചരണായ ചരും | അനുമത്യേ ചരും |
 തതോ വൈ തസ്യ സത്യം ചരണമഭവത് |
 അനു സ്വർഗം ലോകമവിന്ദത് |
 സത്യം ഹ വാ അസ്യ ചരണം ഭവതി |
 അനുസ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി |
 യ ഏതേന ഹവിഷാ യജതേ | യ ഉചൈനദേവം വേദ |
 സോഽത്ര ജൂഹോതി |
 അഗ്നയേ സ്വാഹാ ചരണായ സ്വാഹാ |
 അനുമത്യേ സ്വാഹാ പ്രജാപതയേ സ്വാഹാ |
 സ്വർഗായ ലോകായ സ്വാഹാഽഗ്നയേ സിഷ്ടകൃതേ
 സ്വാഹേതി || 20 (19)

T.B.3.12.4.7

താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ദ്വാർഃ ।
അപാഘാ അനുവിത്തയോ നാമ । തപഃ പ്രഥമാഽ രക്ഷതി ।
ശ്രദ്ധാ ദിതീയാം । സത്യം തൃതീയാം । മനശ്ചതുർഥീം ।
ചരണം പഞ്ചമീം । അനു ഹ വൈ സ്വർഗം ലോകം വിന്ദതി ।
കാമചാരോഽസ്യ സ്വർഗേ ലോകേ ഭവതി ।
യ ഏതാദിരിഷ്ടിഭിർ യജതേ । യ ഉചൈനാ ഏവം വേദ ।
താസ്വന്നിഷ്ടി । പശുഃ ഹീ വരാം ദദ്യാത് കഠ്ഠസഞ്ച ।
സ്രീയൈ ചാഭാരഽ സമൃദ്ധ്യേ ॥ 21 (14)

(No Korvai for Anuvaakam 4)

3.12.5 അനുവാകം 5 - ചാതുർഹോത്രചയനം

T.B.3.12.5.1

ബ്രഹ്മ വൈ ചതുർ.ഹോതാരഃ ।
ചതുർ.ഹോത്യഭ്യോഽധി യജേണാ നിർമിതഃ । നൈനഽശ്രപ്തം ।
നാഭിചരിത-മാഗച്ഛതി । യ ഏവം വേദ ॥
യോ ഹ വൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ.
ഹോത്യുത്ഥം വേദ ।
അഥോ പഞ്ച ഹോത്യുത്ഥം ।
സർവാ ഹാസ്യേ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

വാചസ്പതിർ. ഹോതാ ദശഹോത്യുണാം ।

പൃഥിവീ ഹോതാ ചതുർ. ഹോത്യുണാം । 22 (10)

T.B.3.12.5.2

അഗ്നിർ. ഹോതാ പഞ്ചഹോത്യുണാം ।

വാഗ്ഘോതാ ഷഡ്ഹോത്യുണാം ।

മഹാഹവിർ. ഹോതാ സപ്തഹോത്യുണാം ।

ഏതദൈ ചതുർ. ഹോത്യുണാം ചതുർ. ഹോത്യുതാം ।

അഥോ പഞ്ചഹോത്യുതാം । സർവാ ഹാസൈ ദിശഃ കല്പന്തേ ।

യ ഏവം വേദ ॥ ഏഷാ വൈ സർവ വിദ്യാ ।

ഏതദ് ദേഷജം ।

ഏഷാ പത്നിഃ സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യ ജസായനിഃ

സ്രുതിഃ । 23 (10)

T.B.3.12.5.3

ഏതാൻ. യോദ്ധൈത്യുച്ഛിർ ദർശേ യാവത്തരസം ।

സ്വരേതി । അനപബ്രവഃ സർവമായുരേതി । വിന്ദതേ പ്രജാം ।

രായസോഷം ഗൗപത്യം । ബ്രഹ്മവർചസീ ഭവതി ॥

ഏതാൻ. യോദ്ധൈത്യീ । സ്പൃണോത്യാത്മാനം ।

പ്രജാം പിതൃൻ ॥

ഏതാൻ. വാ അരുണ ഔപവേശിർ വിദാഞ്ചകാര । 24 (10)

T.B.3.12.5.4

ഏതൈരധിവാദമപാജയത് | അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം |
 സ്വർയയൗ | ഏതാൻ. യോഽദ്ധ്യേതി | അധിവാദം ജയതി |
 അഥോ വിശ്വം പാപ്മാനം | സ്വരേതി ||
 ഏതൈരഗ്നിം ചിന്വീത സ്വർഗകാമഃ | ഏതൈരായുഷ്കാമഃ |
 പ്രജാ പശുകാമോ വാ || **25 (10)**

T.B.3.12.5.5

പുരസ്താ-ദദശഹോതാര-മുദഞ്ച-മുപദധാതി യാവത്പദം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യൗ ച |
 ദക്ഷിണതഃ പ്രാഞ്ചം ചതുർ. ഹോതാരം |
 പശ്ചാദുദഞ്ചം പഞ്ച ഹോതാരം |
 ഉത്തരതഃ പ്രാഞ്ചം ഷഡ്ഹോതാരം |
 ഉപരിഷ്ഠാത് പ്രാഞ്ചം സപ്തഹോതാരം |
 ഹൃദയം യജുഷീ പത്യശ്ച |
 യഥാവകാശം ഗ്രഹാൻ |
 യഥാവകാശം പ്രതിഗ്രഹാൻ ലോകം പൃണാശ്ച |
 സർവാ ഹാസ്യേതാ ദേവതാഃ പ്രീതാ
 അഭീഷ്ടാ ഭവന്തി | **26 (10)**

T.B.3.12.5.6

സദേവമഗ്നിം ചിനുതേ || രഥസംമിതശ്ചേതവ്യഃ |
 വജ്രോ വൈ രഥഃ |
 വജ്രേണൈവ പാപ്മാനം ഭ്രാത്യവ്യഃ സൃണുതേ |
 പക്ഷഃ സംമിതശ്ചേതവ്യഃ |
 ഏതാവാനു. വൈ രഥഃ | യാവത്പക്ഷഃ |
 രഥസംമിതമേവ ചിനുതേ ||
 ഇമമേവ ലോകം പശുബന്ധേനാഭിജയതി |
 അഥോ അഗ്നിഷ്ടോമേന | **27 (10)**

T.B.3.12.5.7

അന്തരിക്ഷമുക്ഥ്യേന | സ്വരതിരാത്രേണ |
 സർവ്വാൻ ലോകാനഹീനേന | അഥോ സത്രേണ ||
 വരോ ദക്ഷിണാ | വരേണൈവ വരഃ സൃണോതി |
 ആത്മാ ഹി വരഃ || ഏകവിശ്വതിർ ദക്ഷിണാ ദദാതി |
 ഏകവിശ്വശോ വാ ഇതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ |
 പ്രസ്വർഗം ലോകമാപ്നോതി | **28 (10)**

T.B.3.12.5.8

അസാവാദിത്യ ഏകവിശ്വഃ | അമൃമേവാ-ദിത്യമാപ്നോതി ||
 ശതം ദദാതി | ശതായുഃ പുരുഷഃ ശതേന്ദ്രിയഃ |
 ആയുഷ്യേവേന്ദ്രിയേ പ്രതിതിഷ്ഠതി || സഹസ്രം ദദാതി |

സഹസ്രം സംമിതഃ സ്വർഗോ ലോകഃ ।

സ്വർഗസ്യ ലോകസ്യാഭിജിത്യൈ ॥

അന്വിഷ്ഠകം ദക്ഷിണാ ദദാതി ।

സർവ്വാണി വയാംസി । 29 (10)

T.B.3.12.5.9

സർവസ്യാപ്തൈഃ । സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ॥ യദി ന വിന്ദേത് ।

മന്മാനേതാവതോ ദദ്യാദോദനാൻ. വാ ।

അശ്നുതേ തം കാമം । യസ്മൈ കാമായാഗ്നിശ്ചീയതേ ॥

പശ്ഠാഹീം ത്വന്തർവതീം ദദ്യാത് ।

സാ ഹി സർവ്വാണി വയാംസി । സർവസ്യാപ്തൈഃ ।

സർവസ്യാവരുദ്ധൈഃ ॥ 30 (10)

T.B.3.12.5.10

ഹിരണ്യം ദദാതി ।

ഹിരണ്യജ്യോതിരേവ സ്വർഗം ലോകമേതി ॥

വാസോ ദദാതി । തേനായുഃ പ്രതിരതേ ॥

വേദിത്യുതീയേ യജേത് । ത്രിഷതൃാ ഹി ദേവാഃ ।

സസത്യമഗ്നിം ചിനുതേ ॥

തദേതത് പശുബന്ധേ ബ്രാഹ്മണം ബ്രൂയാത് ।

നേതരേഷു യജേന്തേഷു ॥

യോ ഹ വൈ ചതുർ. ഹോത്യ-നനുസവനം-
തർപയിതവ്യാൻ. വേദ | 31 (10)

T.B.3.12.5.11

തൃപ്യതി പ്രജയാ പശുഭിഃ | ഉപൈനഃ സോമപീഥോ നമതി |
ഏതേ വൈ ചതുർ. ഹോതാരോ ഽനുസവനം തർപയിതവ്യാഃ |
യേ ബ്രാഹ്മണാ ബഹുവിദഃ |
തേഭ്യോ യദദക്ഷിണാ ന നയേത് |
ദുരിഷ്ടഃ സ്യാത് | അഗ്നിമസ്യ വൃണ്ണീരന് |
തേഭ്യോ യഥാ ശ്രദ്ധം ദദ്യാത് | സ്വിഷ്ടമേവൈ തത്ക്രിയതേ |
നാസ്യാഗ്നിം വൃണ്ണതേ || 32 (10)

T.B.3.12.5.12

ഹിരണ്യേഷുകോ ഭവതി |
യാവദുത്തമ-മങ്ഗുലി-കാണ്ഡം യജ്ഞേ പരുഷാ സംമിതം |
തേജോ ഹിരണ്യം || യദി ഹിരണ്യം ന വിന്ദേത് |
ശർകരാ അക്താ ഉപദദ്ധ്യാത് | തേജോ ഘൃതം |
സതേജസമേവാഗ്നിം ചിനുതേ ||
അഗ്നിഞ്ചിതാ സൗത്രാമണ്യാ യജേത മൈത്രാവരുണ്യാ വാ |
വീര്യേണ വാ ഏഷ വ്യൂദ്ധ്യതേ |
യോഽഗ്നിഞ്ചിനുതേ ( ) | 33 (10)

T.B.3.12.5.13

യാവദേവ വീര്യം । തദസ്മിൻ ദധാതി ॥
 ബ്രഹ്മണം സായുജ്യം സലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമ്യം സായുജ്യം ।
 സാർഷ്ഠിതാമ്യം സമാന ലോകതാ-മാപ്നോതി ।
 യ ഏതമഗ്നിം ചിനുതേ । യ ഉചൈനമേവം വേദ ॥
 ഏതദേവ സാവിത്രേ ബ്രാഹ്മണം ।
 അഥോ നാചികേതേ ॥ 34 (9)

(ഹോതാ ചതുർഹോത്യുണാഃ - സൂതി - ശ്വകാര - വാ -
 ദവന്ത്യ - ഗ്നിഷ്ടാമേനാ - പ്നോതി - വയാംസി -
 സർവ്വസ്യാപ്തേ സർവ്വസ്യാവരുദ്ധൈ - വേദ - വൃഞ്ജതേ
 - ചിനുതേ - +നവ ച) (A5)

3.12.6 അനുവാകം 6 - വൈശ്വസൂജചയന

T.B.3.12.6.1

യച്ചാമൃതം യച്ച മർത്യം । യച്ച പ്രാണിതി യച്ച ന ।
 സർവാസ്താ ഇഷ്ടാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷാ ദധേ ।
 തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।
 തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധൃവാ സീദ ॥
 സർവാഃ സ്ത്രീയഃ സർവാൻ പുത്രസഃ ।

സർവം ന-സ്രീപുമഞ്ച യത് । സർവാസ്താഃ ॥

യാവന്തഃ പാശ്വസവോ ഭുമേഃ । 35 (10)

T.B.3.12.6.2

സംഖ്യാതാ ദേവമായയാ । സർവാസ്താഃ ॥

യാവന്ത ഊഷാഃ പശൂനാം । പൃഥിവ്യാം പുഷ്ടീർ ഹിതാഃ ।

സർവാസ്താഃ ॥ യാവതീഃ സികതാഃ സർവാഃ ।

അഹ്സ്വന്തശ്ച യാഃ ശ്രീതാഃ । സർവാസ്താഃ ॥

യാവതീഃ ശർകരാ ധൃതൈഃ ।

അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി । 36 (10)

T.B.3.12.6.3

സർവാസ്താഃ ॥ യാവന്തോഽശ്വോഽനോഽസ്യാം പൃഥിവ്യാം ।

പ്രതിഷ്ഠാസു പ്രതിഷ്ഠിതാഃ । സർവാസ്താഃ ॥

യാവതീർ വീര്യഃ സർവാഃ । വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു ।

സർവാസ്താഃ ॥ യാവതീരോഷധീഃ സർവാഃ ।

വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു । സർവാസ്താഃ ॥ 37 (10)

T.B.3.12.6.4

യാവന്തോ വനസ്സതയഃ । അസ്യാം പൃഥിവ്യാമധി ।

സർവാസ്താഃ ॥ യാവന്തോ ഗ്രാമ്യാഃ പശവഃ സർവേ ।

ആരണ്യാശ്ച യേ । സർവാസ്താഃ ॥ യേ ദ്വിപാദശ്ചതുഷ്പാദഃ ।

അപാദ ഉദരസർപിണം । സർവാസ്താഃ ॥

യാവദാഞ്ജനമുച്യതേ । 38 (10)

T.B.3.12.6.5

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം । സർവാസ്താഃ ॥

യാവത്കൃഷ്ണായ സ്യ സർവം । ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം ।

സർവാസ്താഃ ॥ യാവ ലോഹായ സ്യ സർവം ।

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം । സർവാസ്താഃ ॥

സർവ്യ സീസ്യ സർവം ത്രപു ।

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം । 39 (10)

T.B.3.12.6.6

സർവാസ്താഃ ॥ സർവ്യ ഹിരണ്യ്യ രജതം ।

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം । സർവാസ്താഃ ॥

സർവ്യ സുവർണ്യ ഹരിതം ।

ദേവത്രോ യച്ച മാനുഷം । സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ ।

ഉപകാമദൃഢാ ദധേ । തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।

തയാ ദേവതയാ ങ്ഗിരസാദ് ധ്രുവാസീദ ( ) ॥ 40 (10)

[ഭൂമേ - രധി - വിഷ്ഠിതാഃ പൃഥിവീമനു സർവാസ്താ -

ഉച്യതേ - മാനുഷ്യ - സീദ ( )] (A6)

Special Korvai

(യച്ച॑ സ്ത്രീ॑യഃ പാ॒യ്സ॒വ ഊ॒ഷാഃ॑ സി॒കതാഃ॑ ശർക॑രാ
അശ്ശാ॑നോ വീ॒ര്യ ഓ॒ഷധീ॑ർ വന॒സ്പത॑യോ ഗ്രാ॒മ്യ യേ
ദി॒പാദോ॑ യാവ॒ദാഞ്ജ॑നം യാവ॑ത് കൃ॒ഷ്ണായ॑സം
ഘോ॒ഹായ॑സ്യ॒ സീ॒സ്യ॒ ഹി॒രണ്യ॑യ് സു॒വർണ്ണ॑യ്
ഹ॒രിത॑മഷ്ടാദശ)

3.12.7 അനുവാകം 7 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.7.1

സർവാ॑ ദിശോ॑ ദിക്ഷു॑ । യച്ചാ॑ന്തർ ഭൂ॒തം പ്ര॑തിഷ്ഠിതം ।
സർവാ॑സ്താ ഇ॒ഷ്ടകാഃ॑ കൃ॒ത്വാ । ഉ॒പ കാ॑മദു॒ഷാ ദ॒ധേ ।
തേന॑ർഷി॒ണാ തേന॑ ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ ।
തയാ॑ ദേ॒വത॑യാഃ ങ്ഗി॒രസാ॑ദ്-ധ്രു॒വാസി॑ദ ॥
അ॒ന്തരി॑ക്ഷഞ്ച കേ॒വലം॑ ।
യച്ചാ॑സ്തി-ന॒ന്തരാ॑ഹിതം । സർവാ॑സ്താഃ ॥
ആ॒ന്തരി॑ക്ഷ്യശ്ച യാഃ പ്ര॒ജാഃ । 41 (10)

T.B.3.12.7.2

ഗന്ധർവാ॑ഹ്നര॒സശ്ച॑ യേ । സർവാ॑സ്താഃ ॥
സർവാ॑-നു॒ദാരാ॑ൻ-മ്സലി॒ലാൻ ।
അ॒ന്തരി॑ക്ഷേ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑താൻ ।
സർവാ॑സ്താഃ ॥ സർവാ॑-നു॒ദാരാ॑ൻ-മ്സലി॒ലാൻ ।

സ്ഥാ॒വരാഃ പ്രോ॒ഷ്യാ॒ശ്വ യേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാ॒ം ധുനി॑ഷ്ഠ്വ സർവാ॒ൻ-ധു॑ഷ്ഠ്വസാൻ ।

ഹിമോ॑ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । 42 (10)

T.B.3.12.7.3

സർവാ॒സ്താഃ ॥ സർവാ॒ൻ മരീ॑ചീൻ. വി॒ത॒താൻ ।

നീ॒ഹാരോ॑ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാ॒ വിദ്യു॑തഃ സർവാ॒ൻ മ്സ്ത॑നയിതൂൻ ।

ഹ്രാ॒ദുനീ॑ർ യച്ഛ ശീ॒യതേ॑ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

സർവാഃ॑ സ്ര॒വന്തീഃ॑ സ॒രിതഃ॑ । സർവമ॑സ്തം ച॒രഞ്ച॑ യത് ।

സർവാ॒സ്താഃ ॥ 43 (10)

T.B.3.12.7.4

യാ॒ശ്വ കൃ॒പ്യാ യാ॒ശ്വ നാ॒ദ്യാഃ॑ സമു॒ദ്രിയാഃ॑ ।

യാ॒ശ്വ വൈ॒ശന്തീ॑രുത പ്രാ॒സചീ॑ര്യാഃ । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

യേ ചോ॒ത്തിഷ്ഠ॑ന്തി ജീ॒മുതാഃ॑ । യാ॒ശ്വ വർ॒ഷന്തി॑ വൃ॒ഷ്ടയഃ॑ ।

സർവാ॒സ്താഃ ॥ തപ॑സ്തേജ ആ॒കാശം॑ ।

യച്ഛാ॒കാശേ॑ പ്ര॒തിഷ്ഠി॑തം । **സർവാ॒സ്താഃ** ॥

വാ॒യുഃ ഘ॑യാ॒ഷ്ടി സർവാ॑ണി । 44 (10)

T.B.3.12.7.5

അന്തരിക്ഷചരഞ്ച യത് | സർവാസ്താഃ ||
അഗ്നിഃ സൂര്യം ചന്ദ്രം | മിത്രം വരുണം ഭഗം | സർവാസ്താഃ ||
സത്യം ശ്രദ്ധാം തപോ ദമം | നാമ രൂപഞ്ച ഭൂതാനാം |
സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ( ) |
തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ്-ധ്രുവാ സീദ || 45 (11)
(പ്രജാ - ഹിമോ യച്ച ശീയതേ - സർവാസ്താഃ - സർവാണി
- ബ്രഹ്മണൈകം ച) (A7)

Special Korvai

(ദിശോഽന്തരിക്ഷമാന്തരിക്ഷ്യ ഉദാരാനുദാരാൻ ധൂനിം
മരീചീൻ. വിദ്യുതഃ സ്രവന്തീർയുഗാശ്ച യേ ച തപോ
വായുമഗ്നിഃ സത്യം പഞ്ചദശ)

3.12.8 അനുവാകം 8 - വൈശ്വസ്യജചയന

T.B.3.12.8.1

സർവാം ദിവ്യ് സർവാൻ ദേവാൻ ദിവി |
യച്ചാന്തർ ഭൂതം പ്രതിഷ്ഠിതം | സർവാസ്താ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ |
ഉപ കാമദുഷാ ദധേ | തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ ട്വഗ്നിരസ്മദ് ധ്രുവാ സീദ ||

യാവ॑തീ॒ സ്താ॑ർകാഃ॒ സർവാഃ॑ । വി॒ത്താ॑ രോ॒ചനേ॑ ദി॒വി ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ ഋ॒ചോ യ॒ജുഃഷി॑ സാമാ॒നി । 46 (10)

T.B.3.12.8.2

അ॒ഥർവാ॑ങ്ഗി॒രസ॑ശ്ച യേ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

ഇ॒തി॒ഹാ॒സപു॑രാണഞ്ച । സർവ॑ദേ॒വജ॑നാശ്ച യേ ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ യേ ച॑ ലോ॒കാ യേ ചാ॑ലോ॒കാഃ ।

അ॒ന്തർ ഭൂ॒തം പ്ര॑തി॒ഷ്ഠി॒തം ।

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ യ॒ച്ച ബ്ര॑ഹ്മ യ॒ച്ചാബ്ര॑ഹ്മ ।

അ॒ന്തർ ബ്ര॑ഹ്മൻ പ്രതി॒ഷ്ഠി॒തം । 47 (10)

T.B.3.12.8.3

സർവാ॒സ്താഃ॑ ॥ അ॒ഹോ॒രാത്രാ॑ണി സർവാ॒ണി ।

അ॒ർദ്ധ॒മാസാ॑ശ്ച കേ॒വലാ॑ൻ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

സർവാ॑നൃ॒തൂൻ-മ്സർവാ॑ൻ മാ॒സാൻ ।

സം॑വ॒മ്സര॑ഞ്ച കേ॒വലം॑ । **സർവാ॒സ്താഃ॑** ॥

സർവം॑ ഭൂ॒തഃ സർവം॑ ഭ॒വ്യം ।

യ॒ച്ചാതോ॑ ധി॒ഭവി॑ഷ്യതി । സർവാ॒സ്താ ഇ॒ഷ്ട്വാ॑ കൃ॒താ ( ) ।

ഉ॒പ കാ॑മദു॒ഷാ ദധേ॑ । തേന॑ർഷി॒ണാ തേന॑ ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ ।

തയാ॑ ദേ॒വതയാ॑ങ്ഗി॒രസാ॑ദ് ധൃ॒വാ സീ॑ദ ॥ 48 (13)

(സാമാ॒നി - ബ്ര॑ഹ്മൻ പ്രതി॒ഷ്ഠി॒തം - കൃ॒താ ത്രീ॑ണി ച) (A8)

Special Korvai

(ദി॒വം താ॒രകാ॒ ജ॒ച ഇ॒തിഹാ॒സപുരാ॒ണം ച॒ യേ ച॒ യച്ചാ॑
ഹോ॒രാത്രാ॒ണ്യുതൂ॑ൻ ഭൂ॒തം ന॒വ)

3.12.9 അനുവാകം 9 - ബ്രഹ്മാ സദസ്യാസീനോ

വൈശ്വസൃജാൻ വ്യാചഷ്ടേ

T.B.3.12.9.1

ജ॒ചാം പ്രാ॒ചീ മ॒ഹതീ॑ ദി॒ഗുച്യ॑തേ ।
ദക്ഷി॑ണാ -മാ॒ഹുർ യജു॑ഷാ-മ॒പാരാം॑ ।
അ॒മർവ॑ണാ-മ॒ഗ്ങിര॑സാം പ്ര॒തീചീ॑ ।
സാ॒മ്നാ-മു॒ദീചീ॑ മ॒ഹതീ॑ ദി॒ഗുച്യ॑തേ ॥
ഋ॒ഗ്ഭിഃ പൂ॒ർവാഹ്ണേ॑ ദി॒വി ദേ॒വ ഇ॒ഽയതേ॑ ।
യ॒ജുർവേ॒ദേ തി॒ഷ്ഠതി॑ മ॒ദ്ധ്യേ അ॒ഹനഃ॑ ।
സാ॒മവേ॒ദേ-നാ॒സ്തഥ॑യേ മ॒ഹീയ॑തേ ।
വേ॒ദൈ-രശു॑ന്യ-സ്രി॒ഭിരേ॒തി സൂ॒ര്യഃ ॥
ഋ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒താഃ സ॒ർവശോ॑ മു॒ർത്തി-മാ॒ഹുഃ ।
സ॒ർവാ ഗ॒തിർ യാജു॑ഷീ ഹൈ॒വ ശശ്വ॑ത് । 49 (10)

T.B.3.12.9.2

സ॒ർവം തേ॒ജഃ സാ॒മരു॑പ്യച് ഹ ശശ്വ॑ത് ।
സ॒ർവച് ഹേ॒ദം ബ്ര॒ഹ്മണാ॑ ഹൈ॒വ സൃ॒ഷ്ടം ॥
ഋ॒ഗ്ഭ്യോ ജാ॒തം വൈ॒ശ്വം വർ॑ണ-മാ॒ഹുഃ ।

യജുർവേദം ക്ഷത്രിയസ്യോ-ഹുര്യോനീം ।

സാമവേദോ ബ്രാഹ്മണാനാം പ്രസൂതിഃ ।

പൂർവേ പൂർവേഭ്യോ വച ഏത-ദൃചുഃ ॥

ആദർ.ശ-മഗ്നിം ചിന്യാനാം ।

പൂർവേ വിശ്വ സൃജോഽമൃതാഃ ।

ശതം ഖർ.ഷ സഹസ്രാണി ।

ദീക്ഷിതാഃ സത്ര-മാസത ॥ 50 (10)

T.B.3.12.9.3

തപ ആസീദ് ഗൃഹപതിഃ । ബ്രഹ്മ ബ്രഹ്മാദവഥ് സ്വയം ।

സത്യം ഹ ഹോ തൈഷാ-മാസീത് ।

യദ് വിശ്വസൃജ ആസത ॥ അമൃത-മേഭ്യ ഉദഗായത് ।

സഹസ്രം പരിവഥ്സരാൻ ।

ഭൂതം ഹ പ്രസ്തോ-തൈഷാ-മാസീത് ।

ഭവിഷ്യത് പ്രതി ചാഹരത് ॥ പ്രാണോ അദ്ധ്യര്യ-രഭവത് ।

ഇദം സർവം സിഷാസതാം । 51 (10)

T.B.3.12.9.4

അപാനോ വിദാ-നാവൃതഃ । പ്രതി പ്രാതിഷ്ഠ-ദദ്ധാരേ ॥

ആർത്തവാ ഉപഗാതാരഃ । സദസ്യോ ജതവോഽഭവന് ।

അർദ്ധമാസാശ്ച മാസാശ്ച । ചമസാ-ദ്ധ്യര്യവോഽഭവന് ॥

അശം സദ് ബ്രഹ്മണ-സേജഃ । അചാവാകോഭവദ് യശഃ ।
 ജത-മേഷാം പ്രശാസ്താഃസീത് ।
 യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ॥ 52 (10)

T.B.3.12.9.5

ഊർഗ് രാജാന-മുദവഹത് । ധ്രുവ ഗോപഃ സഹോഭവത് ।
 ഓജോഭ്യഷ്ടാദ് ഗ്രാവ്.ണ്ണഃ । യദ് വിശ്വ സൃജ ആസത ॥
 അപചിതിഃ പോത്രിയാ-മയജത് । നേശ്വീയാ-മയജത് തിഷിഃ ।
 ആഗ്നീദ്ധാദ് വിദുഷീ സത്യം ।
 ശ്രദ്ധാ ഹൈവാ യജമ് സ്വയം ॥ ഇരാ പതീ വിശ്വ സൃജാം ।
 ആകൃതി-രപിനസ്തവിഃ । 53 (10)

T.B.3.12.9.6

ഇദ്ധ്മ ഹ ക്ഷുച് ചൈ-ഭ്യ ഉഗ്രേ । തൃഷ്ണാ ചാ വഹതാമുഭേ ॥
 വാഗേഷാഃ സുബ്രഹ്മണ്യാ-ഃസീത് ।
 ചരന്ദോ യോഗാൻ. വിജാനതീ ।
 കല്പതന്ത്രാണി തന്യാനാ-ഹഃ । സൗസ്ഥാശ്വ സർവശഃ ॥
 അഹോരാത്രേ പശുപാല്യൗ ।
 മുഹൂർത്താഃ പ്രേഷ്ടാ അഭവന് । മൃത്യുസ് തദ്-ഭവ-ധാതാ ।
 ശമിതോ-ഗ്രോ വിശാം പതിഃ ॥ 54 (10)

T.B.3.12.9.7

വിശ്വസ്യജഃ പ്രഥമാഃ സത്ര-മാസത ।
 സഹസ്ര സമം പ്രസുതേന യന്തഃ ।
 തതോ ഹ ജജേഞ ഭുവനസ്യ ഗോപാഃ ।
 ഹിരൺമയഃ ശകുനിർ ബ്രഹ്മ നാമ ॥
 യേന സൂര്യ-സ്തപതി തേജസേ-ദ്ധഃ ।
 പിതാ പുത്രേണ പിതൃമാൻ. യോനിയോനൗ ।
 നാവേദവിൻ മനുതേ തം ബൃഹന്തം ।
 സർവാനുഭൂ-മാത്മാനഃ സംപരായേ ॥
 ഏഷ നിത്യോ മഹിമാ ബ്രാഹ്മണസ്യ ।
 ന കർമണാ വർദ്ധതേ നോ കനീയാൻ । 55 (10)

T.B.3.12.9.8

തസ്യൈവാ-ത്മാ പദവിത്തം വിദിതാ ।
 ന കർമണാ ലിപ്യതേ പാപകേന ॥
 പഞ്ചപഞ്ചാശത-സ്രിപൃതഃ സംവത്സരാഃ ।
 പഞ്ചപഞ്ചാശതഃ പഞ്ചദശാഃ । പഞ്ചപഞ്ചാശതഃ സപ്തദശാഃ ।
 പഞ്ചപഞ്ചാശത ഏകവിംശാഃ ।
 വിശ്വസ്യജാഃ സഹസ്ര സംവത്സരം ॥
 ഏതേന വൈ വിശ്വസ്യജ ഇദം വിശ്വ-മസ്യജന്ത ।

യദ് വിശ്വ-മസൃജന്ത | തസ്മാദ് വിശ്വസൃജഃ ( ) ||
 വിശ്വ-മേന-നനു പ്രജായതേ |
 ബ്രഹ്മണഃ സായുജ്യം സലോകതാം യന്തി |
 ഏതാസാമേവ ദേവതാനാമു സായുജ്യം |
 സാർഷ്ഠിതാമു സമാന ലോകതാം യന്തി |
 യ ഏത-ദുപയന്തി | യേ ചൈനത് പ്രാഹുഃ |
 യേഭ്യ-ശൈനത് പ്രാഹുഃ ||

ഓം || 56 (18)

(ശശ്വ - ദാസത - സിഷ്വാസതാ - മാസത - ഹവിഷ് -
 പതിഃ - കനീയാൻ - തസ്മാദ് വിശ്വസൃജോഽഷ്ടൗ ച) (A9)

Prapaataka Korvai with starting Padams of 1 to 9 Anuvaakams :-

(തുഭ്യം - ദേവേഭ്യ - സ്തപസാ - ദേവേഭ്യോ - ബ്രഹ്മ വൈ
 ചതുർ.ഹോതാരോ - യച്ചാമൃതം - സർവാ ദിശോ ദിക്ഷു -
 സർവാം ദിവ - മൃചാം പ്രാചീ നവ)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Dasinis :-

(തുഭ്യം - തപസാ - താ വാ ഏതാഃ പഞ്ച - ഹിരണ്യം
 ദദാതി - സർവാ ദിശ - സ്തപ ആസീദ്ഗൃഹപതിഃ
 ഷട്പഞ്ചാശത്)

First and Last Padam 3rd Prapaatakam of Kaatakam:-

(തൃദ്യ-മോം)

॥ ഹരിഃ ഓം ॥

॥ കൃഷ്ണ യജുർവേദീയ തൈത്തിരീയ ബ്രാഹ്മണേ

കാഠകേ തൃതീയ പ്രശ്നഃ സമാപ്തഃ ॥

॥ ഇതി തൈത്തിരീയ യജുർബ്രാഹ്മണേ കാഠകം സമാപ്തം ॥

=====

Appendix (of expansions)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യന്താ അങ്ഗിരസമാ{21}

ശൃഗ്ദ്ധ തങ്കാമമഗ്നേ {22}

തുഭ്യം താ അങ്ഗിരസ്മ വിശ്വാഃ സുകുചിതയഃ പൃഥക് ।

അഗ്നേ കാമായ യേമിരേ ॥ {21}

അശൃഗ്ദ്ധ തം കാമമഗ്നേ തവോ തൃശൃഗ്ദ്ധ രയിഷ് രയിവഃ

സുവീരം । അശൃഗ്ദ്ധ വാജമഭി വാജയന്തോ ഽശൃഗ്ദ്ധ

ദ്യുമമജരാജരം തേ ॥ {22}

(Both {21} and {22} appearing in TS 1.3.14.3)

T.B.3.12.1.1 – ആശാനാം ത്വാ{23} വിശ്വാ ആശാഃ{24}

ആശാനാം ത്വാ ഽശാപാലേഭ്യഃ । ചതുർഭ്യോ അമൃതേഭ്യഃ ।

ഇദം ഭൃതസ്യാദ്ധ്യക്ഷേഭ്യഃ । വിധേമ ഹവിഷാ വയം ॥ {23}

വിശ്വാ ആശാ മധുനാ സഷ്ടുജാമി । അനമീവാ

ആപ ഓഷധയോ ഭവന്തു । അയം യജമാനോ മൃധോ

വൃസ്യതാം അഗൃഭീതാഃ പശവഃ സന്തു സർവേ ॥ {24}

(Both {23} and {24} appearing in T.B.2.5.3.3)

T.B.3.12.1.1 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{25}

രന്ധിദനുമതേ താം{26}

അനു നോഽദ്യാനുമതിരുജ്ഞം ദേവേഷു മന്യതാം ।
അഗ്നിശ്ച ഹവ്യവാഹനോ ഭവതാം ദാശുഷേ മയഃ ॥ {25}

അന്ധിദനുമതേ താം മന്യാസൈ ശഞ്ചനഃ കൃധി ।
ക്രതേ ദക്ഷായ നോ ഹിനു പ്രണ ആയുഷി
താരിഷഃ ॥ {26} (Both {25} and {26} appearing in T.S.3.11.3.3)

T.B.3.12.1.1 – കാമോ ഭൂതസ്യ{27} കാമസ്തദഗ്രേ{28}

കാമോ ഭൂതസ്യ ഭവ്യസ്യ । സ്ത്രാധേകോ വിരാജതി ।
സ ഇദം പ്രതി പപ്രഥേ । ജതും സൃജതേ വശീ ॥ {27}

കാമസ്തദഗ്രേ സമവർത്തതാധി । മനസോ രേതഃ പ്രഥമം
യദാസീത് । സതോ ബന്ധുമസ്തി നിരവിന്ദന് ।
ഹൃദി പ്രതീഷ്യാ കവയോ മനീഷാ ॥ {28}

(Both {27} and {28} appearing in T.B.2.4.1.9 and T.B.2.4.1.10)

T.B.3.12.1.1 – ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം{29} പിതാ വിരാജാം{30}

ബ്രഹ്മ ജജ്ഞാനം പ്രഥമം പുരസ്താദി സീമതഃ സുരുചോ
വേന ആവഃ । സ ബുദ്ധിയാ ഉപമാ അസ്യ വിഷ്ഠാഃ സതശ്ച
യോനിമസതശ്ച വിവഃ ॥ {29}

({29} appearing in T.S.4.2.8.2)

പിതാ വിരാജാമൃഷഭോ രയിണാം । അന്തരീക്ഷം വിശ്വരൂപ
ആവിവേശ । തമർകൈ-രഭ്യർചന്തി വർഷം । ബ്രഹ്മ സന്തം
ബ്രഹ്മണാ വർദ്ധയന്തഃ ॥ {30}

({30} appearing in T.B.2.8.8.9)

T.B.3.12.1.1 – യജ്ഞോ രായോ{31} ധയം യജ്ഞഃ{32}

യജ്ഞോ രായോ യജ്ഞ ഇഘ്ശേ വസൂനാം ।
യജ്ഞഃ സസ്യാനാമുത സുകുചിതീനാം ।
യജ്ഞ ഇഷ്ടഃ പൂർവചിത്തിം ദധാതു ।
യജ്ഞോ ബ്രഹ്മണാഽഅപ്യേതു ദേവാൻ ॥ {31}

അധം യജ്ഞോ വർദ്ധതാം ഗോഭിരശൈഃ । ഇധം വേദിഃ
സ്വപത്യാ സുവീരാ । ഇദം ബർഹിരതി ബർഹീഽഷ്ടന്യാ ।
ഇഥം യജ്ഞം വിശ്വ അവന്തു ദേവാഃ ॥ {32}

(Both {31} and {32} appearing in T.B.2.5.5.1)

T.B.3.12.1.1 – ആപോ ഭദ്രാ{33} ആദിത്പശ്യാമി{34}

ആപോ ഭദ്രാ ഘൃതമിദാപ ആസുരഗ്നി-ഷോമൗ ബിഭ്രത്യപ
ഇത് താഃ । തീവ്രോ രസോ മധുപൃച്ഛാ മരംഗമ ആ മാ
പ്രാണേന സഹ വർച്ഛസാ ഗന് ॥ {33}

ആദിത് പശ്യാമ്യുത വാ ശൃണോമ്യോ മാ ഘോഷോ ഗച്ഛതി
വാങ് ആസാം । മന്യേ ഭജാനോ അമൃതസ്യ തർഹി
ഹിരണ്യവർണാ അത്യുപം യദാ വഃ ॥ {34}

(Both {33} and {34} appearing in T.S.5.6.1.3 and 5.6.1.4)

T.B.3.12.1.1 – തുഭ്യം ഭരന്തി{35} യോ ദേഹ്യഃ{36}

തുഭ്യം ഭരന്തി ക്ഷിതയോ യവിഷ്ട । ബലിമഗ്നേ അന്തി
ത ഓത ദൂരാത് । ആ ഭന്ദിഷ്ടസ്യ സുമതിം ചികിദ്ധി ।
ബൃഹത്തേ അഗ്നേ മഹി ശർമ്മ ഭദ്രം ॥ {35}

യോ ദേഹ്യോ അനമയദധസ്തേഃ । യോ അര്യപതീ
രുഷസശ്ചകാർ । സ നിരുദ്ധ്യ നഹുഷോ യഹോ അഗ്നിഃ ।
വിശശ്ചക്രേ ബലിഹൃതഃ സഹോഭിഃ ॥ {36}

(Both {35} and {36} appearing in T.B.2.4.7.9)

T.B.3.12.1.1 – പുർവം ദേവാ അപരേണ{37}

പ്രാണാപാനൗ{38}

പുർവം ദേവാ അപരേണാ-നുപശ്യഞ്ജന്മഭിഃ । ജന്മാന്യവ്രെഃ
പരാണി । വേദാനി ദേവാ അയമസ്മിതി
മാം । അഹഃ ഹിതാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ॥ {37}

പ്രാണാപാനൗ ചക്ഷുഃ ശ്രോത്രം । വാചം മനസി സംഭൃതാം ।
ഹിതാ ശരീരം ജരസഃ പരസ്താത് ।
ആ ഭൃതിം ഭൃതിം വയമശ്നവാമഹൈ ॥ {38}

(Both {37} and {38} appearing in T.B.2.5.6.5)

T.B.3.12.1.1 – ഹവ്യവാഹ{39} സ്വിഷ്ടം{40}

ഹവ്യവാഹ-മഭിമാതിഷാഹം । രക്ഷാഹണം പൃതനാസു
ജിഷ്ണം । ജ്യോതിഷന്തം ദീദ്യതം പുരന്ധിം ।
അഗ്നിഃ സ്വിഷ്ടകൃതമാ ഹുവേമ ॥ {39}

സ്വിഷ്ടമഗ്നേ അഭി തത് പൃണാഹി । വിശ്വാ ദേവ പൃതനാ
അഭിഷ്യ । ഉരും നഃ പൻമാം പ്രദിശനഗി ഭാഹി ।
ജ്യോതിഷദ്ധേഹ്യജരം ന ആയുഃ ॥ {40}

(Both {39} and {40} appearing in T.B.2.4.1.4)

T.B.3.12.3.4 – അഗ്നി രമുർദ്ധാ{41} ഭൂവഃ{42}

അഗ്നിരമുർദ്ധാ ദിവഃ കകുത് പതിഃ പൃഥിവ്യാ അയം ।
അപാഽ രേതാഽസി ജിന്വതി ॥ {41}

ഭൂവോ യജ്ഞസ്യ രജസശ്ച നേതാ യത്രാ നിയുദ്ഭിഃ
സചസേ ശിവാഭിഃ । ദിവി മുർദ്ധാനം ദധിഷേ സുവർഷാം
ജിഹ്വാമഗ്നേ ചക്ഷുഷേ ഹവ്യവാഹം ॥ {42}

(Both {41} and {42} appearing in T.S.4.4.4.1)

T.B.3.12.3.4 – അനു നോഽദ്യാനുമതി{43} രന്വിദനുമതേ
ത്രം{44}

Same as {25} and {26} above

T.B.3.12.3.4 – ഹവ്യവാഹം{45} സ്വിഷ്ടം{46}

Same as {39} and {40} above

Anuvakam 6

in the entire 6th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" apperaing 16 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 16 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.6.1)

Anuvakam 7

in the entire 7th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" apperaing 13 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 13 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ | ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ |
തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ |
തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസ്വാദ്-ധ്രുവാ സീദ ||

(Appearing in T.B.3.12.7.1)

Anuvakam 8

in the entire 8th Anuvakam "സർവാസ്മാഃ" appearing 7 times in short form which are highlighted by us in the text for identification. The expansion is as follows and is common for the all the 7 appearances.

സർവാസ്മാഃ ഇഷ്ടകാഃ കൃതാ । ഉപ കാമദുഷ്ടാ ദധേ ।

തേനർഷിണാ തേന ബ്രഹ്മണാ ।

തയാ ദേവതയാ-ഽങ്ഗിരസാ-ധൃവാ സീദ ॥

(Appearing in T.B.3.12.8.1)

3.12 For Kaatakam - 3 (TB 3.12)

	Dasini	Vaakyams
Anuvakam 1	1	10
Anuvakam 2	9	161
Anuvakam 3	4	44
Anuvakam 4	7	121
Anuvakam 5	13	129
Anuvakam 6	6	60
Anuvakam 7	5	51
Anuvakam 8	3	33
Anuvakam 9	8	88
Total →	56	697

Total for Kataka Prasanam 1, 2 and 3

	Anuvaakam	Dasini	Vaakyams
Prapaatakam1	11	49	526
Prapaatakam2	10	62	593
Prapaatakam3	9	56	697
Total →	30	167	1816

Summary for entire Braahmanam

	Prapaatakam	Anuvakam	Dasini	Vaakyam
Ashtakam 1	8	78	500	5232
Ashtakam 2	8	96	547	5795
Ashtakam 3	9	134	619	6530
Kaatakam	3	30	167	1816
Total	28	338	1833	19373